

NAJSTARSZA PLESZEWSKA KSIĘGA RADZIECKA
Zapiski z lat 1485-1519

WIELKOPOLSKA DAWNIEJ I DZIŚ. STUDIA, ŹRÓDŁA I MATERIAŁY
pod redakcją Andrzeja Gulczyńskiego

1. *Najdawniejsze zapiski z księgi miejskiej Pleszewa (1428-1444)*, wydał Tomasz Jurek
2. *Pleszew: struktura społeczno-gospodarcza miasta i gminy w ujęciu przestrzennym*, pod redakcją Anny Tobolskiej
3. Jacek Bednarski, Wojciech Dohnal, Jacek Schmidt, *Pleszewianie o swoim mieście i sobie. Perspektywa międzypokoleniowa*

NAJSTARSZA PLESZEWSKA KSIĘGA RADZIECKA

Zapiski z lat 1485-1519

wydał, przełożył i opracował
Adam Kozak



Poznań 2014

Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk

Redaktor serii: Andrzej Gulczyński, guland@amu.edu.pl

Wydawca:

Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk

ul. S. Mielżyńskiego 27/29

61-725 Poznań

<http://ptpn.poznan.pl>

dystrybucja@ptpn.poznan.pl

@ Copyright by Adam Kozak & PTPN, 2014

Publikacja sfinansowana ze środków Grantu badawczego 2013-14 dla młodych naukowców, uczestników studiów doktoranckich Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Muzeum Regionalnego w Pleszewie

Recenzent: prof. dr hab. Antoni Gąsiorowski

Redakcja: Anna Baziór

Redakcja techniczna i skład:

JASART STUDIO Agnieszka Chwalisz

www.jasartstudio.pl

ISBN 978-83-7654-291-1

Ilustracja na okładce przedstawia zapiskę z 1499 roku sporządzoną przez Jana Maciejowego z Białego Piątkowa, oznaczoną w edycji numerem 49 (Archiwum Państwowe w Poznaniu, Akta miasta Pleszew, sygn. I/2, s. 44)

Wstęp

Przechowywana w Archiwum Państwowym w Poznaniu, w zespole Akta miasta Pleszew pod sygnaturą I/2, pleszewska księga radziecka sporządzana w latach 1428-1563 przez długi czas nie była przedmiotem szerszego zainteresowania nauki¹. Badania nad nią zapoczątkował pod koniec XIX stulecia poznański archiwista i historyk Adolf Warschauer². Następnie, już w okresie międzywojennym XX wieku omawiany rękopis spożytkowała w swoich badaniach nad średniowiecznym Pleszewem Maria Majczakówna³. Pod koniec lat trzydziestych jej ustalenia powtórzyli, ale niestety już bez ponownego sprawdzenia manuskryptu, Kazimierz Tymieniecki⁴ oraz opracowujący monografię dziejów miasta ks. Franciszek Kryszak⁵.

Postęp w badaniach przyniósł dopiero rok 1963, kiedy to Witold Maisel wydał drukiem kilkunastoniowy fragment księgi radzieckiej zawierający kodeks prawa magdeburskiego⁶, choć żałować należy, że edycja ta nie wzbudziła należytego zainteresowania w nauce⁷ ani nie została szerzej wykorzystana w późniejszym opracowaniu historii miasta przygotowanym pod redakcją Mariana Drozdowskiego⁸. W przywołanej w tym miejscu monografii dzie-

¹ *Księga radziecka 1428-1563*, Archiwum Państwowe w Poznaniu, Akta miasta Pleszew, I 2 (dalej przywoływana jako: księga radziecka).

² A. Warschauer, *Die mittelalterlichen Stadtbücher der Provinz Posen*, „Zeitschrift der Historischen Gesellschaft für die Provinz Posen” 11: 1896, s. 375-379; tenże, *Die städtischen Archive in der Provinz Posen*, Leipzig 1901, s. 174.

³ M. Majczakówna, *Pleszew w wiekach średnich*, Pleszew 1925.

⁴ K. Tymieniecki, *Szlachta-mieszczanie w Wielkopolsce XV w. (1400-1475)*, Warszawa 1937, s. 23-24 (=tenże, *Z dziejów miast i mieszczaństwa w późnośredniowiecznej Wielkopolsce*, Poznań 2007, s. 94-95).

⁵ F. Kryszak, *Dzieje miasta Pleszewa na podstawie źródeł historycznych*, Pleszew 1938.

⁶ W. Maisel, *Prawo magdeburskie miasta Pleszewa*, „Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza” 8: 1963, z. 1, s. 67-82.

⁷ Ukazały się jednak dwie noty recenzyjne, pierwsza autorstwa J. Walachowicza, „Studia Źródłoznawcze” 12: 1967, s. 240, druga – W. Wegenera, „Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte” (Germanistische Abteilung) 81: 1964, s. 494-498.

⁸ M. Drozdowski (red.), *Dzieje Pleszewa*, Kalisz 1989, s. 27-28.

jów Pleszewa nie zwrócono również uwagi na pozostałe części omawianego rękopisu, co zubożyło znacznie warstwę faktograficzną tej ciekawej skądinąd pozycji⁹.

Prawdziwym przełomem stała się dopiero decyzja o przygotowaniu z okazji 725 rocznicy lokacji Pleszewa (właściwie pierwszej wzmianki o miejscowości) nowej monografii miasta¹⁰, która oparta byłaby na nowoczesnych założeniach metodologicznych oraz szerokim wykorzystaniu źródeł historycznych¹¹. Stanowiło to bodziec do powstania nowych prac dotyczących dziejów miasta, w tym opartych m.in. na księdze radzieckiej artykułów autorstwa Tomasza Jurka¹².

Szczególnie istotnym wydarzeniem było wydanie drukiem przez T. Jurka najstarszej, pochodzącej z lat 1428-1444, części księgi radzieckiej¹³. Edycja źródłowa została zaopatrzona w erudycyjny wstęp, polskie streszczenia łacińskich zapisek (obszerne, zbliżone do pełnych tłumaczeń) oraz indeksy, co znacząco poszerzyło grono jej potencjalnych odbiorców. Doskonałe uzupełnienie tego wydawnictwa stanowi opublikowana nieco wcześniej cyfrowa podobizna rękopisu dostępna na stronie internetowej Wielkopolskiej

⁹ Przywołać w tym miejscu można słowa recenzenta omawianej pracy – T. Jurka – odnoszące się do części *Najdawniejsza przeszłość (do końca XV w.)* pióra J. Jaskulskiego: „Rozdziału tego nie można zresztą uznać za udany. Autor wyraźnie cierpiał na brak informacji źródłowych. [...] Szkodą największą jest jednak to, że nie wyzyskano należycie [...] najstarszej księgi miejskiej [...]. Znaleźć tam można sporo wiadomości poprawiających ustalenia przedstawione w pracy lub ukazujących nie dostrzeżone zgola zjawiska” („Rocznik Kaliski” 24: 1994, s. 200-201). Sytuacja ta jest tym bardziej zaskakująca, skądinąd bowiem wiadomo, że J. Jaskulski znał i przeglądał księgę radziecką. Nowej kwerendy w księdze radzieckiej nie poczynili również kolejni badacze: ks. W. Zientarski (*Zarys dziejów Parafii pod wezwaniem Ścięcia św. Jana Chrzciciela w Pleszewie*, Pleszew 1994) ani S. Małyszko (*Dziedzice miasta Pleszewa*, „Rocznik Pleszewski” 2007, s. 61-68).

¹⁰ A. Ptak, *Słowo wstępne do I seminarium poświęconego pracom nad monografią Pleszewa*, „Rocznik Pleszewski” 2008, s. 141-143.

¹¹ A. Gulczyński, *O koncepcji monografii Pleszewa*, „Rocznik Pleszewski” 2008, s. 144-151; tenże, *Źródła podstawą monografii miasta*, w: *Materiały źródłowe do dziejów miasta Pleszewa ze zbiorów Archiwum Państwowego w Poznaniu* [Dokument elektroniczny], Poznań-Pleszew 2009.

¹² T. Jurek, *Wokół najdawniejszych dziejów Pleszewa – pytania, problemy, perspektywy*, „Rocznik Pleszewski” 2008, s. 152-157; tenże, *Ze źródeł do średniowiecznej historii Pleszewa*, „Rocznik Pleszewski” 2008, s. 177-188.

¹³ *Najdawniejsze zapiski z księgi miejskiej Pleszewa (1428-1444)*, wyd. T. Jurek (Wielkopolska Dawniej i Dziś. Studia, Źródła i Materiały, t. 1, red. A. Gulczyński), Poznań 2011.

Biblioteki Cyfrowej i płycie DVD¹⁴. Niniejsza zaś praca jest kontynuacją opisanego wyżej trudu wielu osób i jest odpowiedzią na postulat publikacji źródeł historycznych tak bardzo potrzebnych do opracowania historycznej części monografii Pleszewa¹⁵.

Przywołana powyżej edycja najstarszych zapisek z księgi rady miejskiej przyniosła pełny opis kodykologiczny rękopisu¹⁶. Dlatego nie ma potrzeby powtarzania wszystkich przedstawionych tam ustaleń, warto jednak tytułem przypomnienia przywołać najbardziej podstawowe informacje. Omawiany kodeks zachował się w bardzo dobrym stanie. Mierzy on 21,5 centymetra szerokości oraz 30,5 wysokości¹⁷. Późnogotycka oprawa została wykonana, najpewniej już w momencie zakładania księgi, z obciążonych wytłaczaną skórą desek, z których jedna (stanowiąca tylną okładkę) jest obecnie pęknięta. Manuskrypt złożony jest ze 140 kart (do tego należy doliczyć przednią i tylną wyklejkę, które również zostały zapisane, razem daje to 282 strony), które dzielą się na 12 składek, z czego 11 to seksterny (skrajne składki pozbawione są odpowiednio pierwszej i ostatniej karty), a jedna (3 składka) to kwinternion. Pewne trudności w posługiwaniu się kodeksem może powodować fakt, że naniesiona w XX wieku paginacja obejmuje jedynie 269 stron (w tym obie wyklejki), pomija zaś 13 pagin pustych, znajdujących się pomiędzy stronicami 88 i 89 (karty 44v-50v według dawnej, dobrze jeszcze widocznej, foliacji, która jednak nie obejmowała wyklejek)¹⁸. Szwy w poszczególnych składkach wzmocnione zostały pergaminowymi paskami (w niektórych składkach są to

¹⁴ Digitalizacją został objęty nie tylko rękopis księgi radzieckiej, lecz także cały zespół archiwalny *Akta miasta Pleszew 1428-1805* oraz dwa inne: *Cechy miasta Pleszew 1630-1945* i *Wydział Powiatowy w Pleszewie [1822-1889] 1890-1920 [1920-1926]*. Całość dostępna jest na: <http://www.wbc.poznan.pl/publication/112291> oraz w wydawnictwie: *Materiały źródłowe do dziejów miasta Pleszewa ze zbiorów Archiwum Państwowego w Poznaniu* [Dokument elektroniczny], Poznań-Pleszew 2009.

¹⁵ Poczec badaczy wykorzystujących w swoich pracach pleszewską księgę radziecką należy uzupełnić m.in. o H. Samsonowicza (*Średniowieczne księgi sądowe małych miast w Polsce*, w: T. Jasiński, T. Jurek, J.M. Piskorski (red.), *Homines et societas: czasy Piastów i Jagiellonów: studia historyczne ofiarowane Antoniemu Gąsiorowskiemu w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin*, Poznań 1997, s. 477-484) oraz A. Bartoszewicz (*Czas w małych miastach: Studium z dziejów kultury umysłowej późnośredniowiecznej Polski*, Warszawa-Pułtusk 2003; *Piśmienność mieszczańska w późnośredniowiecznej Polsce*, Warszawa 2012).

¹⁶ T. Jurek, *Wstęp*, w: *Najdawniejsze zapiski*, s. 10-12.

¹⁷ A. Warschauer (*Die mittelalterlichen Stadtbücher*, s. 375) błędnie określił wymiary: 20,5 × 30,5 cm.

¹⁸ Puste karty zostały również pominięte z niezrozumiałych względów przy digitalizacji, co niewątpliwie wprowadza w błąd odbiorcę.

znacznie większe fragmenty), pochodzącymi z jednego rękopisu, który zawierał popularne dzieło Donata zatytułowane *Ars grammatica*¹⁹. Księga radziecka została sporządzona z papieru, który – jak wskazuje przeprowadzona przez T. Jurka analiza znaków wodnych – pochodzi z jednorazowego zakupu²⁰.

Zawartość księgi można podzielić na kilka głównych części. Pierwsza, pochodząca zasadniczo z lat 1428-1444, obejmuje strony 1-23 i została wydana oraz szczegółowo omówiona przez T. Jurka²¹. Kolejna, zawierająca wpisy z lat 1485-1519 (oraz jeden z 1525 roku, który został dopisany na niewykorzystanej w całości stronie 66), rozpoczyna się na 23 (bezpośrednio za zapiską z 1444 roku), a kończy na 85 stronie. Fragment ten stanowi zasadniczą część niniejszego wydania (zapiski 1-120). Po nim następowało początkowo 16 pustych pagin (s. 86-88 oraz 13 dalszych nieliczbowanych), z których pierwsze 3 zostały jednak w późniejszym czasie dopisane (zapiski 121-125 niniejszej edycji; wpisów tych dokonano, korzystając z wolnego miejsca w latach 1525, 1528 oraz 1569). Następnie, na stronach 89-97, znajduje się kodeks prawa magdeburgskiego wydany przez W. Maisla. Został on wpisany do księgi najpewniej przed rokiem 1483, o czym świadczy jego późniejsze uzupełnienie, dopisane inną już ręką (zapiska 126 niniejszej edycji)²². Stanowi ono powtórzenie ortyłu wpisanego po raz pierwszy na stronie 9²³, będącego odpowiedzią na zapytanie prawne pochodzące właśnie z 1483 roku (zostało ono również wpisane do księgi radzieckiej, mianowicie na stronie 10)²⁴. Tuż po kodeksie zostały jeszcze umieszczone dwie zapiski z 1493 roku (zapiska

¹⁹ Na marginesie należy wspomnieć, że paski wykorzystane do umocnienia szwów w drugiej ze średniowiecznych ksiąg miasta Pleszewa, mianowicie księdze ławniczej (*Księga wójtowska i ławnicza 1494-1554*, Archiwum Państwowe w Poznaniu, Akta miasta Pleszew, I 10) są znacznie bardziej różnorodne i pochodzą z aż trzech rękopisów. Najciekawszym z nich jest pochodzący z końca XIII wieku manuskrypt zawierający regestr kancelaryjny biskupstwa wrocławskiego (pontyfikat biskupa Jana Romki), będący pozostałością najstarszej znanej tego typu księgi na ziemiach polskich. Zob. T. Jurek, A. Kozak, *Pozostałości rejestru kancelarii biskupa wrocławskiego Jana Romki (1292-1301) na skrawkach makulatury przypadkiem zachowane* (w druku).

²⁰ W całej księdze pojawia się tylko jeden rodzaj znaku wodnego, który przedstawia głowę wołu bez zaznaczonych oczu, z której wychodzi pręt zakończony kwiatem. Zob. T. Jurek, *Wstęp*, s. 11.

²¹ Wydawca dołączył do swojej edycji także niektóre wpisy z przedostatniej strony księgi (s. 268) oraz z tylnej wyklejki (s. 269), które odpowiadały zakresowi chronologicznemu pracy.

²² T. Jurek, *Wstęp*, s. 12, przyp. 8.

²³ *Najdawniejsze zapiski*, zap. 26.

²⁴ Tamże, zap. 27.

127 i 128 ze stron 97 i 98 rękopisu)²⁵, po których nastąpiły systematycznie wnoszone wpisy z lat 1520-1563 (strony 98-267). Księgę radziecką zamykają 2 strony (268-269) luźnych zapisek, nieregularnie dodawanych przez cały czas wykorzystywania księgi.

Pewnego komentarza wymaga jeszcze dobór materiału do niniejszej edycji. Stanowi ona kontynuację starań wcześniejszych wydawców i ma za zadanie uzupełnienie ich dotychczasowych publikacji. Ponieważ jednak wydanie całego rękopisu księgi wymagałoby wielu jeszcze lat wyteżonych prac, zdecydowano się podzielić je na etapy. Wykorzystano przy tym fakt, że rękopis, co opisano wyżej, składa się z kilku, mniej lub bardziej wyraźnie zarysowanych, części. Za taką zamkniętą całość należy właśnie uznać układające się w chronologiczny ciąg zapiski ze stron 23-85 (lata 1485-1519), które stanowią trzon wydawnictwa. Uzasadnienie tego twierdzenia stanowi fakt, że wpis nr 120 (s. 85) z 30 maja 1519 roku oddziela od następnego chronologicznie wpisu z 21 października 1520 roku (s. 98) aż 26 stron (przy obliczeniach pamiętać oczywiście należy o pustych paginach). Edycja została uzupełniona również o wpisy, które znalazły się pomiędzy zapiską 120 a kodeksem prawa magdeburgskiego (ażeby całkowicie wypełnić „lukę” istniejącą pomiędzy fragmentami wydanymi przez W. Maisla i T. Jurka; zapiski te otrzymały numery 121-125 i obejmują strony 85-88) oraz o zbliżone czasowo noty nr 126-128 (wpisane na stronach 98-99, pochodzące z lat 1483 i 1493) umieszczone tuż za nim.

Przekazywane czytelnikowi w niniejszym wydaniu zapiski z księgi radzieckiej są zasadniczo świadectwem działalności pleszewskiej rady miejskiej²⁶. Instytucja ta stanowiła najwyższy organ władzy w miastach prawa niemieckiego i łączyła w sobie funkcje ustawodawcze, administracyjne oraz sądowe, choć należy pamiętać, że jej ustrój i kompetencje mogły istotnie się różnić w poszczególnych ośrodkach. Pleszewska rada miejska liczyła sobie początkowo 5 (burmistrz i 4 rajców), a następnie 6 członków (jej powiększenie o jednego rajcę nastąpiło pomiędzy rokiem 1444 a 1485), wybieranych najpewniej przez dziedzica miasta na mniej więcej jednoroczne kadencje. Być może jednak słuszniej byłoby mówić nie o kadencyjności rady, lecz o zasadzie rotacji, ponieważ co rok zmieniało się jedynie 2-3 rajców i tylko

²⁵ T. Jurek (tenże, *Wstęp*, s. 12), omawiając zawartość księgi radzieckiej napisał, że pierwsza z tych zapisek (127) pochodzi z 1483 roku, co jest niewątpliwą omyłką. Podobny błąd popełnił A. Kozak (*Burmistrzowie i rajcowie późnośredniowiecznego Pleszewa (1428-1519)*, „Rocznik Pleszewski” 2011, s. 174), który wskazywał, że wpisy 127 i 128 pochodzą z 1494 roku.

²⁶ Działalność pleszewskiej rady miejskiej wraz z zestawieniem jej członków przedstawił A. Kozak (*Burmistrzowie i rajcowie*, s. 174-192).

czasami burmistrz. Dodatkowo grupa mieszczan sprawująca urząd burmistrza lub rajcy była bardzo ograniczona (w latach 1428-1444 i 1485-1519 przez radę przewinęło się jedynie 68 osób). Burmistrz i rajcy obradowali początkowo w prywatnych domach poszczególnych członków (najczęściej w domu burmistrza), by po roku 1485 roku przenieść się do stałej siedziby (w zapiskach 61 i 63 wzmiankowany jest ratusz położony na środku rynku). Do poświadczonych w Pleszewie obowiązków rady należało przede wszystkim uwierzytelnianie i potwierdzanie czynności prawnych przybyłych przed radę interesantów, opieka nad kościołem parafialnym, reprezentowanie interesów dziedzica, inwestowanie majątku sierot złożonego do skrzynki miejskiej oraz zarząd majątkiem miejskim.

Obok rady miejskiej w ośrodkach prawa magdeburskiego istotną rolę spełniała ława miejska. Stała ona niżej w hierarchii władz miejskich, lecz mimo to rozstrzygała zasadniczo te same kategorie spraw co rada²⁷. W Pleszewie liczyła ona 7 członków (wójt i 6 ławników), spośród których co rok wymieniano 2-3 osoby. Obrady ławy toczyły się najczęściej w domu urzędującego wójta i dotyczyły zasadniczo zatwierdzania i poświadczania spraw przedkładanych przez mieszczan i okolicznych mieszkańców (były to najczęściej darowizny, sprawy działowe, ustanowienia posagów, poręczenia, umowy spłaty długów, wreszcie powzdania domów, ogrodów, ról i słodowni). Pleszewska ława miejska prowadziła odrębną księgę sądową, do której wciągano poszczególne sprawy na życzenie zainteresowanych stron dla ich lepszego poświadczania²⁸. Zachowała się ona od połowy roku 1494, jednak warto zauważyć, że jest ona niekompletna, w pierwszej składce bowiem brakuje 2 początkowych kart, które obejmowały zapewne wpisy z jesieni 1493 i wiosny 1494 roku²⁹.

W wydawanym w tym miejscu fragmencie księgi radzieckiej w wielu sytuacjach (zap. 4, 8, 20, 25, 34, 50, 86, 88, 91) spotkać można również wpisy odnoszące się do sądów sprawowanych wspólnie przez radę i ławę

²⁷ W. Maisel, *Sądownictwo miasta Poznania do końca XVI wieku*, Poznań 1963, s. 73; H. Samsonowicz, *Kultura prawnicza miast polskich w średniowieczu*, w: H. Chłopocka i in. (red.), *Mente et litteris. O kulturze i społeczeństwie wieków średnich*, Poznań 1984, s. 321-322.

²⁸ A. Kozak, *Wójtowie i ławnicy późnośredniowiecznego Pleszewa*, „Rocznik Pleszewski” 2012, s. 197-213.

²⁹ Pierwsza wzmianka informująca o prowadzeniu w Pleszewie księgi ławniczej pochodzi już z roku 1439: „[...] qui census habetur super maccello carnificis Alberti Przesmyan, quem similiter providus Przedslaus Chelstovsky obligavit dicto domino Nicolai heredi in Wyssoczko in manus Johannis advocati hereditarii in dicta Pleschow tanquam procuratoris eiusdem Nicolai legitimi, prout hoc ipsum canunt libri scabinorum”. Zob. *Najdawniejsze zapiski*, zap. 44.

(sąd radziecko-ławniczy)³⁰, co dodatkowo poświadcza brak ścisłego podziału kompetencji między tymi instytucjami. Sytuacja ta była zresztą typowa dla ośrodków tej wielkości³¹. Jako ograniczenie samodzielności rady należy potraktować natomiast obecność na jej posiedzeniach przedstawiciela właściciela miasta w osobie burgrabiego, co jednak zdarzyło się tylko trzykrotnie (zap. 88, 104, 106)³². Na uwagę zasługują zapiski oznaczone numerami 4, 29 i 71, które nie pochodzą od władz miejskich, lecz od zwołanych *ad hoc* sądów polubownych, składających się w pierwszym przypadku z mieszczan, w drugim zaś – z szlachciców, burmistrza, rajcy, wójtów pleszewskiego i milickiego oraz chłopa. W ostatniej z analizowanych zapisek sprawę pomiędzy szlachcianką a mieszczaninem rozstrzygali wyłącznie przedstawiciele stanu szlacheckiego.

W ciągu 35 lat, jakie składają się na okres 1485-1519, do księgi radzieckiej wniesiono 119 łacińskich zapisek. Daje to średnio 3,4 wpisu rocznie. Liczba ta wzrasta do 3,84, jeżeli w obliczeniach zostaną odrzucone lata 1488, 1490 oraz 1515-1516, kiedy to nie zostały wpisane żadne nowe noty. Liczba zapisek pochodzących z poszczególnych lat jest bardzo zróżnicowana i waha się od 1 do 10, przy modzie (czyli wartości najczęściej występującej w badanej próbie) wynoszącej 4. W sposób graficzny przedstawiono to na wykresie 1³³.

Bliższa analiza czasu dokonywania czynności prawnych poświadczonych w pleszewskiej księdze sądowej pozwala pozyskać dalsze informacje o funkcjonowaniu średniowiecznej rady miejskiej oraz o samym mieście. Wykres 2 prezentuje liczbę wpisów dokonywanych w kolejnych miesiącach³⁴.

³⁰ Sąd radziecko-ławniczy poświadczony jest również w księdze ławniczej (s. 34-35).

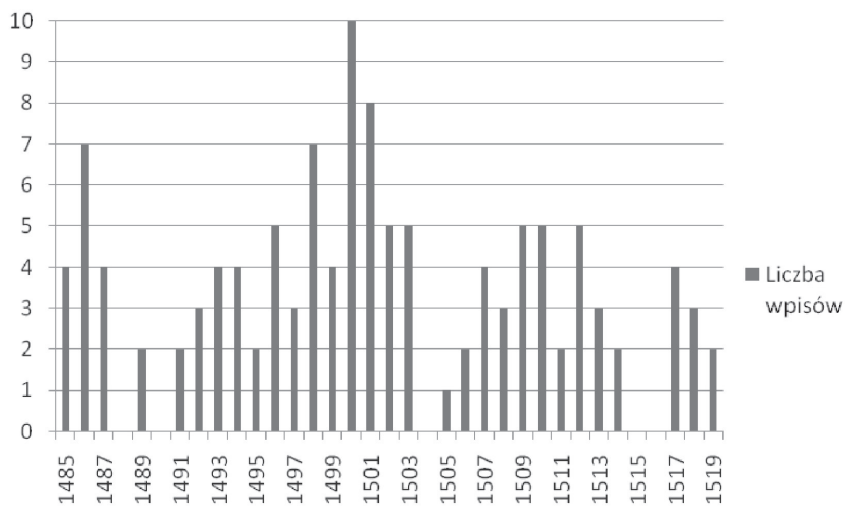
³¹ H. Samsonowicz, *Kultura prawnicza miast*, s. 321-322.

³² Burgrabiowie pojawiają się na kartach księgi radzieckiej również w innych wpisach (zap. 68, 79), ale występują w nich w innym charakterze (nie jako reprezentanci władzy dziedzica, lecz w celu realizacji jego interesów majątkowych). O sądach miejskich z udziałem przedstawicieli innych władz pisał H. Samsonowicz (*Kto podejmował decyzje w miastach samorządowych średniowiecznej Polski?*, w: Z. Piech (red.), *Miasta, ludzie, instytucje, znaki. Księga jubileuszowa ofiarowana Profesor Bożenie Wyrozumskiej w 75. rocznicę urodzin*, Kraków 2008, s. 158), który zwrócił uwagę na powszechność tego zjawiska.

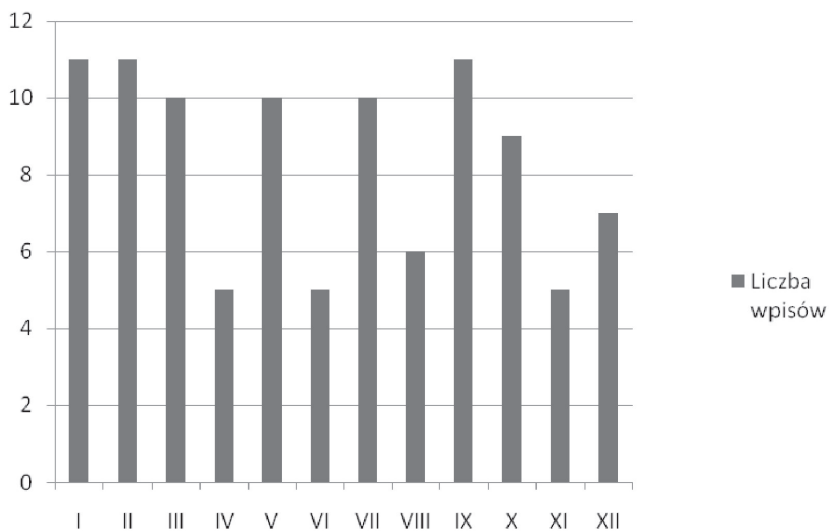
³³ Przy sporządzaniu wykresów brane były oczywiście pod uwagę tylko te zapiski, których formuły datacyjne zawierały niezbędne dane.

³⁴ Analogiczne badania przeprowadziła A. Bartoszewicz dla miast średnich i małych (Przeworsk, Sieradz, Przemyśl, Radziejów, Szadek, Kazimierz, Stara Warszawa, Chrzanów, Lublin, Bochnia i Czehów) oraz dla największych ośrodków (Lwów i Kraków). Zob. A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach*, s. 315-323.

Wykres 1. Liczba zapisek wpisywanych do księgi w poszczególnych latach

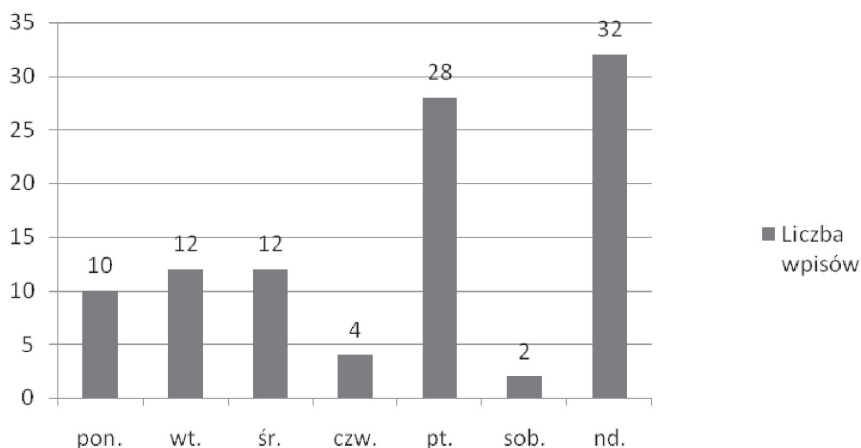


Wykres 2. Liczba zapisek wpisywanych do księgi w zależności od miesiąca



Wyrównany rozkład wartości wskazuje, że w Pleszewie, będącym w średniowieczu miastem średniej wielkości³⁵, nie ustawało dokonywanie czynności prawnych w okresie prac polowych. Oznacza to, że duża część mieszkańców miasta wykonywała zajęcia pozarolnicze³⁶. Wreszcie, wykres 3 ukazuje, w jakich dniach tygodnia dokonywano czynności prawnych.

Wykres 3. Rozkład zapisek wniesionych w poszczególnych dniach tygodnia



Z jego analizy wynika, że typowymi dniami posiedzeń sądowych były piątek i niedziela, jednak w razie konieczności nie było przeszkód, by rajcy zebrali się w inny dzień tygodnia (sąd potrzebny).

Księga radziecka prowadzona była przez liczne grono często zmieniających się pisarzy. W celu ustalenia ich dokładnej liczby oraz długości pracy

³⁵ Należał do miast – według klasyfikacji H. Samsonowicza, przyjętej za szesnastowiecznymi źródłami podatkowymi – II kategorii, do których historyk zaliczał miasta pełniące ważną rolę w życiu państwa, będące ośrodkami rynków regionalnych i posiadające przywileje gospodarcze. Miasta te charakteryzowały się ponadto rozbudowanym układem przestrzennym, wykraczającym poza obręb murów miejskich oraz faktem posiadania licznych instytucji duchownych i świeckich. Zob. M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1986, s. 106-108 i 115.

³⁶ Przeciwna sytuacja miała miejsce w podkrakowskiej Nowej Wsi, gdzie najwięcej wpisów pochodziło z miesięcy zimowych. Zob. A. Bartoszewicz, *Księgi sądowe Nowej Wsi (Łobzowskiej) z drugiej połowy XV wieku*, „Studia Źródłoznawcze” 39: 2001, s. 118-119. Zob. też analogiczne wykresy sporządzone przez tę samą autorkę dla wsi Trześniów (*Czas w małych miastach*, s. 322).

Tabela 1. Zestawienie rąk pisarskich księgi radzieckiej

Numer ręki pisarskiej	Wniesione zapiski	Rok występowania	Numer ręki pisarskiej	Wniesione zapiski	Rok występowania
I	1, 3, 4, 11	1485	XVII	86-88, 90, 93-102	1507-1510
II	2, 5	1486	XVIII	89, 121	1525
III	6-10	1486	XIX	91	1511
IV	12	1487	XX	95	1509
V	13-15	1487	XXI	103	1512
VI	16, 17	1489	XXII	104	1511
VII	18, 19	1491	XXIII	105-109	1512-1513
VIII	20-30	1492-1495	XXIV	110-113	1513-1514
IX	31-55, 60-68, 70	1496-1502	XXV	114-116, 118	1517-1518
X	56-59	1500	XXVI	117	1518
XI	69	1502	XXVII	122-124	1528
XII	71-75, 77	1502-1503	XXVIII	125	1569
XIII	76, 92, 119, 120	1518-1519	XXIX	126	1483
XIV	78	1505	XXX	127	1493
XV	79-83	1505/6*-1507	XXXI	128	1493
XVI	84, 85	1507**			

* Zapiska 79 nie zawiera formuły datacyjnej, dlatego tylko orientacyjnie można ustalić termin wniesienia jej do księgi.

** Obie zapiski posiadają błędy w datacji, opisana w pierwszej z nich czynność prawna miała miejsce w roku 1503, druga z nich zaś pochodzi z 1507. Ze względu na fakt, że zostały wniesione do księgi przez jedną osobę, należy przyjąć, że wpis miał miejsce najwcześniej w 1507 roku.

w kancelarii miejskiej przeprowadzona została żmudna, nie zawsze dająca pewne rezultaty³⁷, analiza rąk pisarskich. Jej szczegółowe rezultaty przedstawia tabela 1.

³⁷ Zob. uwagi H. Kowalewicz i W. Kuraszkiewicz (Wielkopolskie rotty sądowe XIV-XV wieku, t. 1: Roty poznańskie, zebrali i opracowali H. Kowalewicz i W. Kuraszkiewicz, Poznań-Wrocław 1953, s. 13-14) oraz T. Jurka (Najdawniejsze zapiski, s. 14).

Tym, co zwraca uwagę w pierwszej kolejności, jest fakt, że zapiski, które weszły w skład niniejszego wydawnictwa, zostały wpisane aż przez 31 osób. Daje to przeciętnie 4,1 wpisu na pisarza, wynik ten należy jednak skorygować, ponieważ analizowana próba jest reprezentatywna jedynie dla przedziału czasowego 1485-1519. W ciągu tych 35 lat 28 osób sporządziło 119 zapisek, co pozwala wyliczyć, że każdy pisarz wpisywał średnio 4,25 zapiski i pracował w kancelarii miejskiej przez mniej więcej rok i 3 miesiące.

Wartości te można uznać za typowe dla ksiąg miejskich średnich i małych ośrodków. Przykładowo: pleszewską księgę rady miejskiej w latach 1428-1444 prowadziło 13 pisarzy (1,31 rocznie, każdy wniósł średnio 4,23 zapiski), księgę ławniczą miasta Płocka w okresie 1489-1517 spisywały 22 osoby (1,32 osoby na rok i wyjątkowe 27,91 zapiski na pisarza), w księdze ławniczej miasta Nowej Warszawy z lat 1416-1485 można wyróżnić aż 139 rąk pisarskich, co daje średni okres pracy w kancelarii wynoszący 6 miesięcy i 7,34 wpisu wniesionego przez każdą osobę, wreszcie można wskazać, że w latach 1439-1500 zapiski sądowe w Nowej Wsi sporządzało 53 pisarzy (1,17 osoby na rok)³⁸.

Podsumowując powyższe informacje, można uznać, że pleszewską księgę radziecką przez długi czas prowadziły przypadkowe, zatrudnione w celu wykonania konkretnego zadania, osoby. Aż 9 pisarzy sporządziło tylko 1 wpis, 4 zaś – zaledwie 2. Przedstawione tu liczby są jednak w pewien sposób mylące – z łatwością można bowiem wskazać okresy, w których następowała stabilizacja i dokumentacja sądów rady spisywana była przez dłuższy czas przez jedną osobę. Mowa tu o latach 1492-1502 oraz 1507-1510, kiedy to 3 pisarzy sporządziło 59 wpisów (średnio 19,7 zapiski na osobę, przy przeciętnie pięcioletnim czasie pracy w tym charakterze)³⁹. Wreszcie należy zauważyć, że okresy pracy poszczególnych pisarzy bardzo rzadko nakładają się na siebie. Pozwala to wysnuć wniosek, że w pleszewskiej kancelarii miejskiej zatrudniano jednocześnie tylko jedną osobę, która w wyjątkowych okolicznościach (wyjazd, choroba) otrzymywała kogoś do pomocy.

Kwestię identyfikacji rąk pisarskich podjęto również w książce P. Gehina (red.), *Jak czytać rękopis średniowieczny* (Warszawa 2008, s. 91-92).

³⁸ Zob. T. Jurek, *Wstęp*, s. 14-15; D. Poppe, *Przedmowa*, w: *Księga ławnicza miasta Płocka: 1489-1517*, oprac. D. Poppe, Warszawa 1995, s. VI; A. Wolff, *Przedmowa*, w: *Księga ławnicza miasta Nowej Warszawy*, t. 1 (1416-1485), wyd. A. Wolff, Wrocław 1960, s. XXI-XXIV; A. Bartoszewicz, *Księgi sądowe*, s. 117.

³⁹ Przedstawione tu obliczenia mają oczywiście charakter idealny, w omawianych 15 latach pojawiały się również pojedyncze wpisy pochodzące od innych pisarzy, co spowodowane było najprawdopodobniej wyjazdem lub chorobą „właściwego” pisarza miejskiego.

Spośród 31 pisarzy, którzy choćby przez krótki czas prowadzili księgę radziecką, znanych z imienia jest jedynie 2. Jednym z nich jest „pisarz miasta” (*scriptor civitatis*) Jan (przypisać mu można rękę XXV), który w zapisce 118 z 1518 roku w pierwszej osobie zaznaczył, że był jednym z obecnych przy dokonywaniu omawianej we wpisie czynności prawnej („et ego Joannes scriptor civitatis interfui”). Niestety, poza tą krótką wzmianką nie ma o nim dalszych wiadomości. Nieco więcej można powiedzieć o Janie synu Macieja z Białego Piątkowa, którego ręką (oznaczoną tu numerem IX) w przeciągu 7 lat (1496-1502) wniesionych zostało aż 35 wpisów. Wedle wiadomości podanych w zapiskach 34, 37 oraz 43 należał on do stanu duchownego i był notariuszem publicznym z nominacji cesarskiej⁴⁰. Dodatkowo pełnił funkcję kierownika pleszewskiej szkoły parafialnej (zap. 43: „discretus Johannes, rector scolarium in Pleszew, Mathie de Maiori Pyathkovo prope Myloszlaw auctoritate imperiali publicus notarius, qui hoc idem scriptum et presentem inscriptionem confecit et conscripsit”)⁴¹. Warto jednocześnie zaznaczyć, że pisarze kancelarii miejskich bardzo często wywodzili się ze środowiska notariuszy publicznych lub duchowieństwa, często też łączyli swój urząd z funkcją rektora szkoły parafialnej⁴².

⁴⁰ Instytucję notariatu publicznego w Polsce przedstawia m.in. K. Skupieński: *Notariat publiczny w średniowiecznej Polsce*, Lublin 2002. Obecność w kancelarii miejskiej duchownych oraz łączenie funkcji pisarza i rektora szkoły parafialnej nie były w średniowieczu rzadkie. Zob. I. Radtke, *Kancelaria miasta Poznania do roku 1570*, Warszawa 1967, s. 71-72; A. Bartoszewicz, *Piśmienność mieszczańska*, s. 170-175.

⁴¹ Wiele wskazuje na to, że pisarz miejski Jan Maciejowy nie działał poza Pleszewem: nie jest on bowiem wymieniony w katalogu admisji notariuszy wielkopolskich, sporządzonym przez A. Gąsiorowskiego (*Notariusze publiczni w Wielkopolsce schyłku wieków średnich: Katalog admisji w Gnieźnie i Poznaniu 1420-1500*, Poznań 1993) ani nie jest też wzmiankowany w kartotece Pracowni Słownika Historyczno-Geograficznego Wielkopolski pod hasłami *Piątkowo, Białe Piątkowo, Czarne Piątkowo, Górne Piątkowo*.

⁴² O udziale notariuszy publicznych w kancelariach miejskich: A. Bartoszewicz, *Mieszczanie „litterati” w polskim mieście późnego średniowiecza*, „Kwartalnik Historyczny” 106: 1999, z. 4, s. 11; tamże, *Piśmienność mieszczańska*, s. 150-152; E. Wólkiewicz, „Viri docti et secretorum conscii”. *Personel kancelaryjny Wrocławia w późnym średniowieczu*, „Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka” 61: 2006, nr 1, s. 35-36; I. Radtke, *Kancelaria miasta Poznania*, s. 71-72; *Księga ławnicza miasta Płocka 1489-1517*, oprac. D. Poppe, Warszawa 1995, zap. 42; zob. też A. Gąsiorowski, *Notariusze publiczni*, nr 14, 475, 601; nad poziomem pracy rektorów szkół parafialnych bolał już w 1559 roku B. Groicki (*Porządek sądów i spraw miejskich prawa majdeburskiego w Koronie Polskiej*, wyd. K. Koranyi, Warszawa 1953, s. 41): „Tu się godzi powiedzieć o niedbałości, która jest w wielu miasteczkach, iże rajce z wójtem i z przysiężniki pisarskie miejsce ludźmi k temu niesprawnymi zasadzają: jako klechami albo opilymi furganty szkolnymi, nie rozumiejąc, co na pisarza zależy i jako sprawy miejskie z strony urzędu są ważne”.

Rozważenia wymaga kwestia, czy opisywani pisarze zajmowali się wyłącznie księgą radziecką, czy również dokonywali wpisów do prowadzonej równoległe księgi ławniczej, co było typowe dla kancelarii mniejszych miast⁴³. Na rozstrzygnięcie tego zagadnienia pozwala porównanie rąk pisarskich w obu rękopisach. Umożliwiło ono wykazanie, że w latach 1494-1504 wszyscy 4 pisarze dokonujący wpisów do księgi ławniczej uczestniczyli również w prowadzeniu księgi radzieckiej⁴⁴. Wyniki porównania przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Identyczne ręce pisarskie w pleszewskich księgach miejskich

Księga ławnicza			Księga radziecka	
Numer ręki pisarskiej	Strony księgi	Rok występowania	Numer ręki pisarskiej	Rok występowania
I	1-9	1494-1495	VIII	1492-1495
II	10-39, 41-43	1496-1501	IX	1496-1502
III	40	1500	X	1500
IV	43-50	1502-1504	XII	1502-1503

Uzyskane w ten sposób rezultaty nie budzą większych wątpliwości. Tożsamość rąk pisarskich znajduje dodatkowo potwierdzenie w niemal identycznych przedziałach czasowych, w jakich się one pojawiają. Wobec tego można stwierdzić, że w analizowanym okresie, to znaczy w latach 1494-1504, w Pleszewie istniała tylko jedna kancelaria, a zatrudnieni w niej pisarze prowadzili jednocześnie księgi obu najważniejszych miejskich instytucji⁴⁵. Siłę przedstawionych argumentów osłabia jednak fakt, że nie są znane żadne

Zob. również E. Wólkiewicz, „Viri docti et secretorum conscii”, s. 32. Duchownych czynnych w kancelariach miast pruskich wymienia J. Tandeci, *Średniowieczne księgi wielkich miast pruskich jako źródła historyczne i zabytki kultury mieszczańskiej: (organizacja władz, zachowane archiwalia, działalność kancelarii)*, Warszawa-Toruń 1990, s. 207.

⁴³ Począwszy od XIV w., w większych ośrodkach nastąpiła specjalizacja i rozdzielenie kancelarii radzieckiej i ławniczej. Zob. M. Bielińska, *Kancelarie miejskie, w: Dyplomatyka wieków średnich*, oprac. K. Maleczyński, M. Bielińska, A. Gąsiorowski, Warszawa 1971, s. 320-325.

⁴⁴ Oczywiście zagadnienie wymaga dalszych badań, obejmujących całe księgi. Prezentowane tu rezultaty należy potraktować jako przyczynek do dalszych prac.

⁴⁵ Nie jest to sytuacja niezwykła w kancelariach średnich i małych miast na co wskazuje M. Bielińska (*Kancelarie miejskie*, s. 324). Przykładowo w Starej Warszawie podział na dwie odrębne kancelarie miejskie nastąpił dopiero pod koniec XVII wieku,

dokumenty wystawione w okresie średniowiecza przez instytucje miejskie. Dopiero ich analiza pozwoliłaby na uzyskanie pewnych rezultatów.

Mimo dużej rotacji w kancelarii miejskiej, księga radziecka prowadzona była zasadniczo starannie. Wpisy były wyraźne, występowało niewiele skreśleń, co świadczy o tym, że omawiana księga stanowiła czystopis, czyli tak zwaną indukę. Wnoszono je zasadniczo w porządku chronologicznym. Do pewnych zaburzeń dochodziło jedynie w okresach, gdy w kancelarii nie było stałego pisarza. Zapiski nie były wtedy wnoszone na bieżąco, co powodowało ich czasowe przemieszanie przy późniejszym utrwaleniu. Układ chronologiczny był dodatkowo zaburzany przez powszechny w ówczesnych kancelariach zwyczaj dopisywania po latach nowych not w wolne miejsca pomiędzy starymi zapiskami (zap. 76, 89, 92). O dużej wadze, jaką przywiązywano do treści księgi radzieckiej, świadczy fakt, że wpisy, które utraciły już swoje znaczenie, były kasowane przez przekreślenie, dodatkowo niektóre z nich opatrywane były dopiskami informującymi o wykonaniu danego zobowiązania (zap. 22, 35, 42) czy też o dalszym biegu sprawy (zap. 51).

Księga radziecka prowadzona była po łacinie. Język księgi należy uznać za prosty. Przy pisaniu unikano bowiem bardziej złożonych konstrukcji gramatycznych, wykorzystywano również gotowe, wyuczone najpewniej w toku edukacji, uniwersalne formuły, często zbieżne z tymi, które stosowane były w innych ówczesnych kancelariach (starościńskich i miejskich). We wpisach pochodzących od pisarzy przygodnych pojawiały się nierzadko błędy gramatyczne, co stanowi dowód niższych kwalifikacji. Rolę pomocniczą przy sporządzaniu zapisek pełnił język polski, który pozwalała doprecyzować niedokładną terminologię łacińską i lepiej oddać treść czynności prawnej (przykładowo zapiska 18: „*racione dotalicii alias p o s z a g u*” oraz 57: „*donavit preconsuli cum consulibus ovem divisionis alias d z y e l n ą o w c z a*”)⁴⁶. Warto też zaznaczyć, że inaczej, niż to miało miejsce w większych miastach (np. w Poznaniu), w kancelarii pleszewskiej nie stosowano w ogóle języka niemieckiego.

Zapiski układane były według ściśle określonego formularza, w którym jednak z biegiem lat dokonywano niewielkich zmian. Rozpocynał je nagłówek informujący o przedmiocie sprawy oraz o jej stronach⁴⁷. Najczęściej tuż po nim następowała mniej lub bardziej dokładna datacja (choć mogła pojawić

zob. Z. Górski, *Organizacja kancelarii miejskiej Starej Warszawy i system pracy pisarzy miejskich*, „Archeion” 76: 1983, s. 21.

⁴⁶ Zob. indeks słów polskich zamieszczony na końcu niniejszego wydawnictwa.

⁴⁷ Zdarzało się jednak, że nie był on adekwatny do treści danej zapiski, np. w zap. 74 nagłówek mówi o powzdaniu pomiędzy Błażem Guncerzem i Jadwigą Kostrzewiną, podczas gdy w treści wpisu mowa jest o oprawie, natomiast w zap. 89 nagłówek informuje,

się ona też na końcu zapiski) sporządzona z wykorzystaniem kalendarza chrześcijańskiego⁴⁸, a zatem datę podawano poprzez wskazanie dnia tygodnia i jego stosunku (tzn. czy dany dzień wypadł przed jakąś uroczystością, po niej, czy było to dzień samej uroczystości) do najważniejszych świąt (ewentualnie ich oktaw), wspomnień świętych albo niedziel (ich nazwy pochodziły przeważnie od pierwszych słów pieśni śpiewanej na wejście, czyli introitu)⁴⁹. W Pleszewie do datowania wpisów wykorzystywano następujące święta: **Bożego Ciała** (60 dni po Wielkanocy), **Bożego Narodzenia** (25 XII), **Epifanii** (6 I – święto Objawienia Pańskiego, czyli potoczne Trzech Króli), **Krzyża Świętego** (święta Odnalezienia – 3 V i Podwyższenia – 14 IX), **Przemienienia Pańskiego** (6 VIII), **Rozesłania Apostołów** (15 VII), **Trójcy Świętej** (pierwsza niedziela po Zesłaniu Ducha Świętego), **Wielkiej Nocy**, **Wszystkich Świętych** (1 XI), **Zesłania Ducha Świętego** (7 niedziela po Wielkanocy – Zielone Świątki) oraz święta maryjne: **Narodzenia** (8 IX), **Nawiedzenia** (2 VII), **Poczęcia** (8 XII), **Oczyszczenia** (2 II), **Wniebowzięcia** (15 VIII) oraz **Zwiastowania** (25 III) NMP. Do datacji wykorzystywano też dni postne, to jest **środe popielcową** i tzw. **suche dni** (są to cztery okresy postne przypadające w środę, czwartek, piątek i sobotę na początku Wielkiego Postu, po Niedzieli Zesłania Ducha Świętego, po święcie Podwyższenia Krzyża Świętego i po wspomnieniu św. Łucji) oraz okresy zabaw, to znaczy **ostatki** i **zapusty**.

Również katalog wykorzystanych do datacji wpisów wspomnień świętych jest bardzo szeroki i obejmuje dni następujących świętych: **Agnieszki** (21 I), **Andrzeja** (30 XI), **Augustyna** (28 VIII), **Elżbiety** (19 XI), **Filipa i Jakuba Mniejszego** (1 V), **Franciszka** (4 X), **Jadwigi** (15 X), **Jakuba Większego** (25 VII), **Jana Chrzyciela** (święta Narodzenia – 24 VI i Ścięcia – 29 VIII), **Katarzyny** (25 XI), **Macieja Apostoła** (24 II), **Marcelina** (2 VI), **Marcina** (11 XI), **Marii Magdaleny** (22 VII), **Mateusza Ewangelisty** (21 IX), **Michała** (29 IX), **Niewiniątek** (28 XII – święto św. Młodzianków Męczenników), **Pawła** (29 VI, także święto Nawrócenia św. Pawła – 25 I), **Piotra w Okowach** (1 VIII), **Pryski** (1 IX), **Tomasza Apostoła** (29 XII), **Walentego** (14 II), **Wojciecha** (23 IV, także święto przeniesienia relikwii – 20 X) oraz wspomnienie **Jedenastu Tysięcy Dziewic** (21 X).

że stronami są Katarzyna oraz Wojciech Marszel, gdy tymczasem we wpisie zamiast Katarzyny występuje Łukasz.

⁴⁸ Tylko zapiska 79 nie posiada formuły datacyjnej, natomiast 19 wpisów (2, 11, 12, 13, 14, 15, 20, 21, 22, 70, 81, 82, 89, 94, 106, 107, 119, 126, 128) podaje jedynie datę roczną.

⁴⁹ Zagadnienie datacji wpisów w miejskich księgach sądowych podjęła wyczerpująco A. Bartoszewicz (*Czas w małych miastach*, s. 127-201). Badaczka ta wykorzystała, jak już zostało wspomniane, częściowo (dla lat 1495-1501) najstarsze pleszewskie księgi miejskie.

Wreszcie w datacjach wykorzystano następujące niedziele: **Invocavit** (pierwsza Wielkiego Postu), **Iudica** (piąta Wielkiego Postu), **Oculi** (trzecia Wielkiego Postu), **Przewodnia Wielkanocy** (pierwsza po Wielkanocy), **Quasimodo geniti** (pierwsza po Wielkanocy), **Quinquagesime** (Pięćdziesiątnicy, nazywana też niedzielą Carnisprivii – siódma niedziela przed Wielkanocą), **Rogacionum** (prośb, inaczej zwana niedzielą Rogate, czyli „proście” – piąta po Wielkanocy) oraz **Sexagesime** (Sześćdziesiątnicy – ósma przed Wielkanocą).

Nietypową datację posiada zapiska 90 (testament Jana Myszki), w której data została podana, tak jak jest to dzisiaj przyjęte, poprzez wskazanie dnia i miesiąca. Dodatkowo jest to jedyny wpis, w którym podano godzinę dokonania opisywanej w nim czynności prawnej – sporządzeniu testamentu Jana miało miejsce o ósmej. Trzeba jednak pamiętać, że na przełomie średniowiecza i nowożytności godziny liczono nie od północy, lecz od świtu, dzieląc dzień na 12 godzin o różnej, w zależności od pory roku, długości (podział dnia na godziny równe zaczął upowszechniać się dopiero wraz z pojawieniem się w Polsce w drugiej połowie XIV wieku zegara mechanicznego)⁵⁰. W przybliżeniu można jednak przyjąć, że w niniejszym wpisie mowa jest o godzinie czternastej, według przyjętej obecnie rachuby czasu. Przyczyną odmienności tego wpisu jest fakt, że testamenty były spisywane według innego, ukształtowanego w odmiennych warunkach formularza⁵¹.

Po formułach wstępnych prezentowano skład rady miejskiej (i ewentualnie innych osób towarzyszących burmistrzowi i rajcom) oraz przedstawiano osobę zgłaszającą się przed sąd oraz jej sprawę. W zapiskach podkreślano za pomocą formuły benewolencji fakt, że czynność prawna dokonywana była dobrowolnie oraz z pełnym rozmysłem (zap. 41: „Constitutus personaliter Gregorius Gybosz [...], non compulsus nec coactus neque aliquo devio errore seductus, sed mera sua et spontanea voluntate amicorumque suorum fretus salubri consilio, obligavit et reformavit”). Przy transakcjach opiewających na określoną kwotę pieniędzy wyrażonych w grzywnach każdorazowo uściślano, że składa się ona z 48 groszy (zap. 42: „Mathias Czekanowsky [...] obligavit et reformavit [...] sexaginta et duas mercas communis pecunie currentis in Regno Polonie, numeri consueti Polonialis, quadraginta octo grossos mercam

⁵⁰ Zob. B. Włodarski (red.), *Chronologia polska*, Warszawa 1957, s. 95-102; H. Wąsowicz, *Chronologia średniowieczna*, Lublin 2013, s. 274-275 i 281-284; A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach*, s. 96-102.

⁵¹ Zob. M. Koczerska, *Testamenty kanonika tarnowskiego i plebana Wszystkich Świętych w Krakowie*, w: W. Iwańczak, S.K. Kuczyński (red.), *Ludzie, kościół, wierzenia. Studia z dziejów kultury i społeczeństwa Europy Środkowej (średniowiecze i epoka nowożytna)*, Warszawa 2009, s. 239; A. Kozak, *Testamenty mieszczan pleszewskich w późnym średniowieczu*, „Rocznik Pleszewski” 2013, s. 158.

in quamlibet computando”). Ostatnim stałym elementem formularza była korroboracja, w której rada miejska informowała o zatwierdzeniu czynności prawnej i polecała jej wpisanie do księgi „dla wieczystej trwałości” (przykładowo zapiska 52: „Nos vero pleno in consulatu residentes, iuxta iustitiam et secundum iura civilia prefatam obligationem et inscriptionem reformationemque admisimus et ei acquievimus, et in librum civilem de consensu predicti Benedicti dicti Byenyo de Pszyenye inscribere admisimus et mandavimus, robor perpetue firmitatis concedentes”).

Do formuł, po które sięgano przy tworzeniu tylko części zapisek, należy zaliczyć inwokację („In nomine Domini amen”), która występowała w 40% wpisów⁵². Wyjątkowy charakter miało natomiast użycie w zapisce 25 arengi („Cunctorum perit memoria mortalium nisi testibus et scriptis veridicis fuerint roborata”). Znacznie częściej sięgano po promulgację (przybierała ona różne formy, przykładowo w zapisce 99: „Nos consules civitatis Pliescheviensis [...] recognoscimus significamusque per presentes, quibus expedit universis, tam presentibus, quam futuris, presencium noticiam habituris, quomodo”)⁵³. Tytułem podsumowania rozważań o formularzu zapisek z księgi radzieckiej warto zwrócić uwagę na istotny fakt – formuły, które w swoich wpisach wykorzystywali pisarze miejscy, były przejmowane przez nich (czasem z pewnymi drobnymi zmianami) z formularza ówczesnych dokumentów, co może stanowić ważną wskazówkę przy próbie określenia ich wykształcenia i przygotowania do pełnionej funkcji⁵⁴.

Treść zapisek z księgi radzieckiej jest stosunkowo jednorodna. Dotyczą one niemal wyłącznie spraw niespornych z zakresu prawa prywatnego (wyjątkami są tylko wpisy 71 oraz 104), a w szczególności opraw posagu i wiana (poświęconych im jest 37% wszystkich zapisek), przeniesienia własności nieruchomości drogą umowy kupna-sprzedaży i innych czynności prawnych (24,6%), umów o dziedziczenie (12,3%) oraz testamentów (3,9%). Dodatkowo można znaleźć pojedyncze noty zawierające informacje o pożyczkach, poręczeniach, działach rodzinnych majątków (dokonywanych ze względu na konieczność podziału dóbr spadkowych czy usamodzielnienie się dzieci) i o wynikających z nich spłatach. Ten krótki przegląd pozwala stwierdzić, że tematyka wpisów pleszewskiej księgi rady miejskiej jest typowa (brak w niej

⁵² Pojawiła się ona w 51 zapiskach: 25, 37, 39, 41, 45, 47, 48, 50-53, 55-57, 60-70, 72-74, 77, 80, 82, 90, 91, 93, 95-101, 109-111, 113-118, 121 oraz 122.

⁵³ Mniej lub bardziej rozbudowane formuły promulgacyjne występują w 23 zapiskach (18%): 16, 24-28, 30, 45, 86, 88, 98-101, 108, 112-117, 122 oraz 128.

⁵⁴ Zauważył już to T. Jurek dla okresu 1428-1444, praktyka kancelaryjna z lat 1485-1519 stanowi więc kontynuację tego sposobu redagowania wpisów. Zob. T. Jurek, *Wstęp*, s. 16.

jedynie informacji o obrocie czynszami wykupnymi) dla źródeł tego typu⁵⁵. Fakt ten oczywiście nie umniejsza wartości omawianego rękopisu, stanowi on bowiem główne (a dla wielu zagadnień jedyne) źródło poznania historii późnośredniowiecznego Pleszewa, jego społeczeństwa oraz prawa. Warto jednocześnie podkreślić, że zapisy księgi nie dotyczą jedynie mieszczan, ponieważ przed sądem rady miejskiej stawali również przedstawiciele innych stanów, mianowicie szlachty (zap. 43, 45, 51, 55, 63, 64, 68, 71, 88, 114)⁵⁶, duchowieństwa (zap. 10, 16, 43, 49, 61, 63, 65, 68, 101, 106) oraz chłopstwa (zap. 23, 37, 41, 52, 60). Wreszcie należy dodać, że część z wymienionych w księdze osób (choćby wspomniani przed chwilą szlachcice i chłopci) pochodziła z okolicznych miejscowości, takich jak Baranówek (115), Chocz (36), Kalisz (124), Karmin (42), Kromolice (114), Kwileń (60), Lutynia (59), Staw (124), Trzebowa (19), Zawidowice (24) czy Żerków (6).

Pleszewska księga radziecka dostarcza również niezwykle cennych informacji o właścicielach miasta. Pozwalają one bowiem skorygować i w pewnym stopniu uzupełnić opinie literatury przedmiotu na ten temat⁵⁷. Już w zapisce 2 z 1486 roku wzmiankowany jest „wielmożny pan Tęczyński, dziedzic i pan nasz w Pleszewie” („magnificus dominus Thaczynszky, heres et dominus noster in Pleszow”), którego można identyfikować ze Zbigniewem Tęczyńskim⁵⁸. Został on właścicielem miasta na przełomie 1484

⁵⁵ O tematyce innych miejskich ksiąg sądowych zob. A. Bartoszewicz, *Księga radziecka szreńska z lat 1525-1536*, „Rocznik Mazowiecki” 13: 2001, s. 72; też, *Księgi sądowe*, s. 119; też, *Mogielnica. Z dziejów małego miasta mazowieckiego w późnym średniowieczu*, „Mazowieckie Studia Humanistyczne” 1: 1997, nr 1, s. 221; T. Jurek, *Wstęp*, s. 17-20; D. Poppe, *Przedmowa*, s. XIII-XIV; A. Sochacka, G. Jawor, *Wstęp*, w: *Księga sądowa miasta Kamionki w Ziemi Lubelskiej 1481-1559*, Lublin 2009, s. 11-12; G. Jawor, M. Kołacz-Chmiel, A. Sochacka, P. Dymmel, *Wstęp*, w: *Księgi wójtowsko-lawnicze miasta Lublina z XV wieku*, oprac. i wyd. G. Jawor, M. Kołacz-Chmiel, A. Sochacka, Lublin 2012, s. 21.

⁵⁶ Warto nadmienić, że dwaj spośród wymienionych w księdze szlachciców zamieszkują Pleszew na stałe. Są to Dzierśław Lutyński, który w zapisce 64 został określony jako „mieszczanin w Pleszewie” i „nasz współobywatel”, oraz krawiec Jan Chrzypski.

⁵⁷ Zob. S. Małyszko, *Dziedzice miasta Pleszewa*, s. 63-64; M. Stępiak, *Anna Tęczyńska i mieszkańcy Pleszewa w latach 1520-1550*, „Rocznik Pleszewski” 2013, s. 165-168.

⁵⁸ Zbigniew Tęczyński, herbu Topór (zm. 1498), syn Jana, kasztelana krakowskiego, mąż Katarzyny Pleszewskiej, herbu Zareba, która wniosła mu w posagu przynajmniej 1/3 udziału w dobrach pleszewskich (resztę Zbigniew najpewniej wykupił od pozostałych właścicieli, spadkobierców zmarłego w roku 1465 chorążego kaliskiego Mikołaja), ojciec Jana, Andrzeja i Anny, miecznik krakowski, wojewoda belski, wojewoda ruski, starosta ruski. Zob. J. Kurtyka, *Tęczyńscy. Studium z dziejów polskiej elity możnowładczej*

i 1485 roku⁵⁹, kiedy to ożenił się z dziedziczką miasta – Katarzyną Pleszewską (córką Mikołaja, wnuczką chorążego kaliskiego Mikołaja z Cielczy i Pleszewa⁶⁰), i władał nim aż do swojej śmierci w 1498 roku. W świetle informacji zawartych w księdze radzieckiej jego bezpośrednim następcą został jego syn, Andrzej Tęczyński⁶¹, który jako dziedzic jest wzmiankowany w zapiskach 44 (wydaje zgodę na wpis fragmentu testamentu Barbary Nadmyszkowej do księgi miejskiej) i 45 z 1498 roku (nadał swojemu kucharzowi dom w Pleszewie)⁶². Ponadto wspomniany jest we wpisie 68 z 30 stycznia 1502 roku, w którym mowa jest o „Wojciechu, kucharzu pana Andrzeja Tęczyńskiego”. W sprzeczności do tych wpisów stoją więc opinie Stanisława Małyszki i Mileny Stępiak, którzy prezentując właścicieli Pleszewa, pominęli Andrzeja Tęczyńskiego i uznali jego siostrę Annę za bezpośrednią następczynię zmarłego Zbigniewa⁶³. Należy jednak zauważyć, że w zapiskach z kaliskich ksiąg ziemskich i grodzkich pochodzących z przełomu XV i XVI stulecia Anna początkowo występowała wspólnie ze swoim bratem Andrzejem lub obok niego, by następnie działać już samodzielnie⁶⁴. Przyjąć zatem można,

w *średniowieczu*, Kraków 1997, s. 563-565 oraz tablica III; *Urzędnicy małopolscy XII-XV wieku. Spisy*, red. A. Gąsiorowski, Wrocław-Warszawa-Kraków 1990, s. 369.

⁵⁹ Archiwum Diecezjalne we Włocławku, Konsystorz kaliski, 6, k. 142, gdzie w zapisce z 3 XI 1484 roku Katarzyna Pleszewska wzmiankowana jest jako panna (*virgo*) oraz Archiwum Państwowe w Poznaniu, Księgi sądu i urzędu grodzkiego w Kaliszu, Gr. 28, k. 211, gdzie w zapisce z 8 III 1485 Katarzyna jest już określana jako żona Zbigniewa Tęczyńskiego („consors magnifici domini Sbignei de Tanczyn succamerarii Cracoviensis et capitanei in Marienborg”). Zob. też kartoteka *Słownika historyczno-geograficznego Wielkopolski w średniowieczu*, hasło *Pleszew*. Zdaniem J. Kurtyki (*Tęczyńscy*, s. 564) małżeństwo Katarzyny i Zbigniewa zostało zawarte przed rokiem 1482, jednak badacz ten nie znał zapiski z księgi konsystorza kaliskiego, która wymusza rewizję tego poglądu.

⁶⁰ O Mikołaju chorążym kaliskim zob. A. Gąsiorowski, *Mikołaj z Pleszewa*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 21, Wrocław 1976, s. 132; T. Jurek, *Wstęp*, s. 9.

⁶¹ Andrzej Tęczyński, herbu Topór (zm. 1536), syn Zbigniewa podkomorzego krakowskiego, brat Anny i Jana, podkomorzy sandomierski, kasztelan biecki, wojewoda lubelski, podkomorzy krakowski, wojewoda sandomierski, wojewoda krakowski, kasztelan krakowski. Zob. J. Kurtyka, *Latyfundium tęczyńskie. Dobra i właściciele*, Kraków 1999, s. 170-175; *Urzędnicy województwa krakowskiego XVI-XVIII wieku. Spisy*, red. A. Gąsiorowski, Kórnik 1990, s. 265.

⁶² Zapiska 44 (wyciąg z testamentu Barbary Nadmyszkowej) wedle formuły datacyjnej pochodzi już z 7 IX 1497 roku, datę tę należy uznać jednak za datę sporządzenia testamentu, a nie wpisania zapiski do księgi. Wskazuje na to fakt, że umieszczono ją pomiędzy wpisami z 22 VII i 19 XII 1498 roku.

⁶³ S. Małyszko, *Dziedzice miasta Pleszewa*, s. 63; M. Stępiak, *Anna Tęczyńska*, s. 165.

⁶⁴ W księdze grodzkiej (Archiwum Państwowe w Poznaniu, Księgi sądu i urzędu grodzkiego w Kaliszu, Gr. 30) w 1498 roku wzmiankowani jako „Pleszewscy” są zarówno

że Andrzej zarządzał miastem tylko przez krótki okres, następnie zaś wskutek dokonanych przez rodzinę Tęczyńskich działań miasto i przynależący do niego klucz dóbr przypadły Annie. Kwestia ta z pewnością wymaga dalszych badań szczegółowych.

Wśród właścicieli Pleszewa należy również wymienić Mikołaja, księcia raciborskiego i opawskiego z dynastii Przemyślidów⁶⁵, który wszedł w poczet dziedziców miasta dzięki zawarciu małżeństwa (ok. 1505) ze wspomnianą Anną Tęczyńską – wniosła mu dobra pleszewskie w posagu. Mikołaj wzmiankowany jest pośrednio w księdze radzieckiej w niedatowanej zapisce 79, w której mowa jest o jego burgrabi i pełnomocniku Fryderyku. Po szybkiej śmierci księcia w 1506 roku⁶⁶ dziedzicem miasta została, tym razem już bez wątpliwości, wdowa po nim – Anna⁶⁷, która władała dobrami pleszewskimi aż do swojej śmierci w 1552 roku. Także jej rządy pozostawiły pewne ślady w omawianym fragmencie księgi radzieckiej w postaci wzmianek w zapiskach 101 i 104 z lat 1510-1511.

* * *

Niniejsza edycja została przygotowana do druku zgodnie z *Projektem instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku* autorstwa A. Wolffa⁶⁸.

Andrzej (k. 96, 108, 127v, 184, 189, 192, 222v, 312v), jak i Anna (67v, 123, 127v, 160, 168v, 175v, 178v, 183v), natomiast w księdze ziemskiej (Archiwum Państwowe w Poznaniu, Księgi sądu ziemskiego w Kaliszu, Z. 19) na kartach 26, 26v-27, 34, 38v, 43, 57v, 62v z 1501 roku pojawia się *Anna, heres de Pleschow*, która działa już wyłącznie i samodzielnie. Dalsze wzmianki: k. 86v, 99 – 1504 rok, k. 105v, 106, 115v, 138, 138v – 1505 rok. W jednym z nich Anna określona jako panna (*virgo*), mimo że J. Kurtyka przypuszczał, że wyszła ona za mąż w X 1504 roku. W księdze jeszcze dalsze wzmianki o Annie z roku 1507 (k. 149, 153v), 1510 (237, 244v, 268v, 280v, 304, 317, gdzie tytułowana jest „księżną”) i 1513 (382, 413v, 419v, 431, 466v, 509v, 595v, 631v).

⁶⁵ Mikołaj, książę raciborski (zm. 1506), syn Jana V (zm. 1493), mąż Anny, brat Jana i Walentyna, z którymi wspólnie sprawował władzę w księstwie raciborskim od około 1505 roku.

⁶⁶ J. Kurtyka, *Latyfundium tęczyńskie*, s. 175.

⁶⁷ Anna z Tęczyna i Pleszewa, herbu Topór (zm. 1552), córka Zbigniewa Tęczyńskiego, podkomorzego krakowskiego, siostra Jana i Andrzeja, żona Mikołaja, księcia raciborskiego i opawskiego, wyszła ponownie za mąż w 1531 roku za Jana Kościelskiego herbu Ogończyk.

⁶⁸ A. Wolff, *Projekt instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku*, „*Studia Źródłoznawcze*” 1: 1957, s. 155-181. Zob. również: A. Wolff, *Przedmowa*, s. XXX-XXXIII.

Tekst zapisek jest zasadniczo transliterowany, jednak odstąpiono od tego w kilku przypadkach: nie zachowano braku rozróżnienia pomiędzy literami *u* i *v*, stosując każdorazowo znak o odpowiedniej wartości fonetycznej⁶⁹. Podobnie w słowach łacińskich oddawano, w miejscach, w których było to wskazane, *-y* jako *-ii*. Dodatkowo zrezygnowano z oddawania zdwojenia spółgłosek (*f* i *l*) na początku wyrazów, zastępując je tam, gdzie to wskazane, wielką literą (art. 26 punkt 1 lit. a *Projektu instrukcji*). Ścisła transliteracja obowiązywała natomiast w przypadku nazw własnych oraz słów polskich (art. 26 pkt 2 *Projektu instrukcji*), które zostały dodatkowo wyróżnione drukiem rozstrzelonym (art. 32 *Projektu instrukcji*).

Interpunkcję oraz pisownię wielkich i małych liter dostosowano do reguł współcześnie obowiązujących (art. 29 i 27 *Projektu instrukcji*). Pewnych wątpliwości przy tym zabiegu nastęrczały określenia zawodowe, które pełniły niewątpliwie funkcję identyfikacyjną, co zbliżało je do przydomków (wymuszałyby to pisownię wielką literą). Problem ten został rozwiązany zgodnie z propozycją T. Jurka, który za nazwy własne uznał te z nich, które zapisane zostały w języku polskim, pozostałe zaś (czyli te, które zostały przekazane w języku łacińskim) za określenia pospolite⁷⁰. Wyjątek od tej reguły stanowi zapis nazwiska Stanisława Witryka, w tym przypadku bowiem udało się jednoznacznie ustalić, że określenie „witryk” stojące przy jego imieniu nie odnosi się do wykonywanej przez niego funkcji, lecz pełni rolę nazwy osobowej⁷¹. Ujednolicona została również pisownia sformułowań pisanych w księdze raz rozdzielnie, a w innych sytuacjach łącznie – przyjęto za właściwe formy *necnon*, *unacum*, *extunc* oraz *protunc*.

Aby jak najlepiej oddać cechy rękopisu, w tekście zastosowano, zgodnie z przywołaną wyżej instrukcją, następujące symbole wydawnicze:

- | - | – skreślenie w podstawie słowa lub fragmentu tekstu;
- | = | – przekreślenie (skasowanie) całej zapiski;
- ◊ – tekst dopisany między wierszami bądź na marginesie;
- () – uzupełnienia liter lub słów pominiętych omyłkowo przez pisarza; rozwiązanie niejednoznacznego skrótu;
- [?] – odczyt niepewny;

⁶⁹ *Projekt instrukcji wydawniczej*, art. 26 pkt 1c.

⁷⁰ T. Jurek, *Wstęp*, s. 21. Inne rozwiązanie przyjęli wydawcy książki sądowej z Kamionki, którzy podjęli się w każdym przypadku analizy, czy dane określenie zawodowe pełni funkcję przydomka, czy opisuje zajęcie danej osoby. Por. A. Sochacka, G. Jawor, *Wstęp*, s. 13.

⁷¹ Dowodem na to jest zamiennie stosowanie przez pisarzy miejskich obok łacińskiego słowa *vitricus* jego spolszczeń (*Vitricivsz*, *Vitricusz*, *Vytricusz*, *Vytrykusz*, *Vytrykvsz*, *Vytrysz*, *Withrikvs*, *Wythrikusz*, *Wythrykvsz*).

[!] – potwierdzenie błędu lub osobliwości rękopisu.

Ponadto w nawiasach kwadratowych dokonano rozwiązania występujących w tekście dat oraz wskazano na rozpoczęcie kolejnej strony rękopisu (art. 24 *Projektu instrukcji*).

Zapiski będące przedmiotem niniejszej edycji opatrzone zostały nagłówkami zawierającymi numer porządkowy, do tekstu zostały również dołączone przypisy tekstowe i rzeczowe (rozdz. IVB, VIII *Projektu instrukcji*).

Zapiski zostały przetłumaczone w całości, pominięto jedynie fragmenty, które wykreślono z podstawy. Zrezygnowano również z oddawania w polszczyźnie par łacińskich określeń bliskoznacznych (np. *dedit* i *donavit*), zawsze oddając je jednym pojęciem. W tekście polskim zostały również rozwiązane daty pochodzące z kalendarza kościelnego, ponadto w nawiasach kwadratowych dodano uzupełnienia pochodzące od wydawcy, których celem było ułatwienie zrozumienia tekstu.

Przy tłumaczeniu tak specyficznego tekstu, jakim są niewątpliwie średniowieczne zapiski sądowe, można natrafić na liczne pułapki i trudności. Jedną z nich jest niepewna i wieloznaczna łacińska terminologia opisująca pokrewieństwo i powinowactwo, na co wskazywano już nieraz w literaturze⁷². Sytuacja ta powoduje, że nie zawsze można w sposób ścisły oznaczyć stopień pokrewieństwa pomiędzy osobami występującymi we wpisach. Dodatkowo terminy łacińskie stoją nieraz w sprzeczności z uzupełniającymi je słowami polskimi (w zapisce 8 pojawia się sformułowanie: „*filius alias w n u k*”). Należy również pamiętać, że w okresie średniowiecza wiele słów łaciny klasycznej otrzymało nowe znaczenia, które często były dość odległe od pierwowzoru (np. *amicus*⁷³). Wreszcie duży problem stanowiła terminologia prawnicza, także wieloznaczna, chwiejna (częste przypadki używania słowa *dos* – „posag” w znaczeniu *dotalicum* – „wiano” i odwrotnie) albo nieścisła (*resignare*, *reformare*, *hereditas*), albo wręcz nieprzetłumaczalna.

⁷² Zob. M. Koczerska, *Uwagi o terminologii pokrewieństwa i powinowactwa w polskich źródłach historycznych*, w: J. Hertel (red.), *Genealogia – problemy metodyczne w badaniach nad polskim społeczeństwem średniowiecznym na tle porównawczym*, Toruń 1982, s. 27-47; B. Wyrozumka, *Terminologia pokrewieństw i powinowactw*, „Rocznik Lubelski” 23-24: 1981-1982, s. 35-45.

⁷³ Klasyczne znaczenia tego słowa to „przyjaciół”, „powiernik”, „kochanek” (*Słownik łacińsko-polski*, red. M. Plezia, t. 1, Warszawa 2007, s. 174-175), natomiast w średniowiecznej łacinie polskiej słowo to służy również do określenia krewnego (*Słownik łaciny średniowiecznej w Polsce*, red. M. Plezia, t. 1, fasc. 4, Warszawa 1956, kol. 478-479). Słowo to tłumaczone było w księdze w różny sposób, w zależności od kontekstu, w jakim zostało użyte.

Z uwagi na wyżej wymienione problemy i mając na celu jak najlepsze zrozumienie wydawanego tekstu, konieczne są również pewne objaśnienia. W pierwszej kolejności należy wskazać, że występującym w księdze osobom dodawane są przed imieniem **predykaty stanowe**, czyli specjalne określenia wskazujące na status prawny, a nie na cechy danej osoby. **Chłop** jest więc zawsze **pracowity** (*laboriosus*), **mieszczanin** – **przezorny** (*providus*), **uczciwy** (*honestus* – stosowane najczęściej w stosunku do kobiet), **rozważny** (*circumspectus*), **roztropny** (*prudens*) lub **sławetny** (*famatus*), **duchowny** zaś – **mądry** (*discretus*) bądź **czcigodny** (*honorabilis, verabilis*), wreszcie **przedstawiciele szlachty** określani są jako **szlachetni** (*nobiles*), **urodzeni** (*generosi*) albo **wielmożni** (*magnifici*).

Odmienne od dziś stosowanych są używane w księdze jednostki miar. W trakcie lektury można się bowiem natknąć na **kwartę** oznaczającą tu miarę powierzchni odpowiadającą jednej czwartej łanu (zatem kwarta mierzyła ok. 4,25 ha) oraz na **postaw**, będący jednostką miary sukna. Złożony jest też system pieniężny – w obiegu były szerokie **grosze** bite ze srebra, **floreny** węgierskie wykonane ze złota (1 floren wymiany był wówczas na nieco ponad 30 groszy, zależało to jednak od aktualnego kursu⁷⁴), używano też **półgroszków** oraz monety zdawkowej w postaci **denarów**. W przypadku większych transakcji korzystano z takich jednostek obrachunkowych, jak: **skojec** (2 grosze), **wiardunek** (12 groszy), **grzywna** (48 groszy) oraz **kopa** (60 groszy).

Wyjaśnienia wymagają też pojęcia: **trycezyma** (mszy św. gregoriańskiej) – 30 mszy św. odprawianych za zmarłego przez kolejne 30 dni, **fabryka kościoła** – fundusz remontowo-budowlany świątyni oraz **kurat** – kapłan sprawujący opiekę duszpasterską nad parafianami zamiast plebana, który z jakichś powodów nie mógł być w danym momencie powołany (trzeba jednak zauważyć, że określenie to czasem było używane po prostu jako synonim słowa „pleban”, na co wskazuje zapiska 49).

Niemożliwe jest też zrozumienie księgi bez znajomości chociażby podstaw staropolskiej terminologii prawnej. Czytając zapiski, co chwila można się natknąć na takie pojęcia, jak: **oprawa** (występuje w księdze w dwóch znaczeniach, w pierwszym oznacza kwotę urzędowo zabezpieczoną na majątku, w drugim jest to dożywotni dar męża dla żony ustanowiony urzędowo, a wartość tego daru uzależniona jest od jej posagu), **pamiętne** (rodzaj opłaty sądowej, którą po wydaniu orzeczenia składała na rzecz sędziów strona wygrywająca czy też osoba mająca interes prawny w potwierdzeniu przed

⁷⁴ Zap. 43: „Nobilis Mathias Lvthynszky invadiavit in triginta florenis puri auri Vngaricalibus transeuntibus tunc temporis per sedecim scotos, domum”.

radą transakcji; jej celem było zobowiązanie sędziów do pamiętania o treści orzeczenia, gdyby zaszła konieczność ustalenia treści danego orzeczenia na podstawie zeznań świadków), czy też **przysąd** (także rodzaj opłaty sądowej, stanowiącej wynagrodzenie dla sędziego); **powzdanie** (sądowe lub urzędowe przekazanie własności nieruchomości⁷⁵).

Nieco rzadziej używane są natomiast takie terminy, jak: **bracia niedzielni** (bracia nieposiadający osobistego, wydzielonego majątku ziemskiego, lecz żyjący w rodzinnym niedziale majątkowym, czyli w rodzinnej wspólnocie majątkowej), **ciążenie** (sądowa egzekucja nieruchomości dla zaspokojenia wierzyciela), **dziedzina** (majątek, posiadłość dziedziczna), **gerada** (część masy spadkowej, która obejmowała przedmioty wniesione przez żonę w wyprawie, uzupełnione o rzeczy osobistego użytku nabyte przez nią w czasie trwania małżeństwa⁷⁶), **jednacz** (rozjemca wybrany przez strony sporu mający za zadanie doprowadzenie do zawarcia pomiędzy nimi ugody), **owca dzielna** (rodzaj opłaty sądowej składanej w naturze sędziom, po dokonaniu podziału dóbr), **sąd gajony** (sąd wójta i ławników zwoływany w zwyczajnym trybie), **stróża** (tu w znaczeniu obowiązku nocnego stróżowania w mieście), **wwiązanie** (urzędowe wprowadzenie w posiadanie nieruchomości), **zachodźstwo** (zobowiązanie zbywcy rzeczy do zastąpienia w sporze nabywcy, w wypadku jeśli osoby trzecie wysunęły roszczenia względem zbywanej rzeczy) albo **zakład** (kara umowna ustanowiona przez strony, władcę lub urzędnika, którą zobowiązana była uiszczyć strona łamiąca ustalenia), czy wreszcie **zobowiązanie pospólną ręką** (zobowiązanie, w którym dłużnicy lub wierzyciele byli podmiotami jednego stosunku obligacyjnego i byli zobowiązani wspólnie wykonać świadczenie, bądź domagać się wspólnie świadczenia). W końcu, w tekście padają też określenia z zakresu dawnej gospodarki, do których należy zaliczyć słowo **słodownia** (i bliskoznaczne ‘mielcuch’), użyte jako określenie miejsca, w którym przyrządza się słód lub warzy ze słodu piwo.

Niniejsza edycja źródłowa stanowi zmieniony fragment pracy magisterkiej zatytułowanej *Pleszewskie prawo miejskie w świetle zapisek z księgi radzieckiej z lat 1485-1519*, obronionej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w czerwcu 2012 roku.

⁷⁵ Do przeniesienia własności nieruchomości w średniowiecznym prawie miejskim potrzebne były dwie umowy: zobowiązująca (np. umowa kupna-sprzedaży, zamiany i inne) oraz zawierana przed sądem rozporządzająca (powzdanie), która przenosiła własność nieruchomości. Transakcje przeniesienia własności nieruchomości zamykało wwiązanie.

⁷⁶ W skład gerady (czy też gierady, grody), wchodziły stroje kobiece, biżuteria, pościel. Gerada przypadła po matce córkom oraz ewentualnie synom, jeżeli wybrali życie w stanie duchownym. W przypadku ich braku dziedziczyła ją najbliższa krewna.

Została ona przygotowana pod życzliwym kierownictwem Profesora Andrzeja Gulczyńskiego, za którego liczne rady, wskazówki i słowa zachęty wydawca składa serdeczne podziękowania. Wielkie słowa wdzięczności należą się również Profesorowi Tomaszowi Jurkowi – bez jego konsultacji, krytycznych uwag i pomocy przy nauce paleografii prezentowana publikacja również nigdy by nie powstała. Dziękuję również recenzentowi niniejszej pracy, Profesorowi Antoniemu Gąsiorowskiemu za cenne poprawki i liczne wskazówki, które pozwoliły znacząco udoskonalić przedkładaną czytelnikowi edycję. Wreszcie, podziękowania kieruję do Doktora Marcina Kuźmickiego za konsultacje w kwestii staropolskich nazw osobowych.

Adam Kozak

Zapiski

[s. 23]

1. Matheria Martini Grochowszky ratione satisfactionis amisse pecunie de landula [!] civili, pro qua satisfecit secundum decretum heredis nec non iuris Maremboriensis.

Sub anno nativitatis Domini 1485 coram nobis Johanne Janeczka proutunc preconsule, nec non Thoma Monacho, Alberto Preszmoszgy, Johanne Solyek, Martino Gregorii, hec acta sunt feria tertia ante Hedvigys nostram ad presenciam veniens Martinus Grochowszky, protunc eciam in consulatu existens, actu et realiter reposuit pecunias, quas amiserat de landula [!] civili, pro quibus idem Grochowszky satisfecit puero relicto post parentes suos [-corpore-] nominato Vrbanus, quod eundem nullus propinquorum, nec suos legitimos successores in eum debet impedire, nec vexare, nec non toti [-co-]commutati, quod nullus eviterne eum impediatur et imperpetuum.

2. Anno Domini millesimo 1486 [!].

Ex mandato magnifici domini Thaczynszky, heredis et domini nostri in Pleszow, providus Paulus alias Ardy Paszek, sua bona, que habet in Pleszow inter vicinos, ut ea vendat benivolenter tanquam sua propria et e(m)at, quo ei melius videbitur et [-ab-] <hoc> a quartuali Sancti Spiritus usque ad quartuale Michaelis, sive Sancte Crucis.

[s. 24]

3. Materia Nicolai Chroszyl cum uxore sua legitima Dorothea Solyszlawszka ratione reformationis pecc(unie^a) florenorum.

Sub anno Domini 1485 coram nobis Johanne Janeczka preconsule, nec non Thoma Monacho, Alberto Preszmoszgy, Petro Pyorko, Johanne Solyek, dominica prima post Undecim Milia Virginum, nostram ad presenciam veniens providus Nicolaus Chroszyl cum sua consorte Dorothea Solyszlawszka reformat Dorothee uxori sue legitime decem florenos, ratione sex florenorum, quos commutaverat viro suo introscripto [-in domo sua-]. Idem vir Nicolaus Chroszyl actu et realiter reformat decem florenos in domo sua, que domus iacet parte ex una Stopisdowa, altera Pyenyaszcyk, ita, quod absit, si Deus permetteret mortem super virum suum, nullus propinquior bonis, tam mobilibus, quam immobilibus debet fore solum Dorothea [-ipsum-] Solyszlawszka [-tandiu quousque q-] <et post mortem ipsius viri sui debet> et uti bonis tandiu quousque summa florenorum prenominata Dorothee de istis bonis exsolvetur cum suis legitimis sucesoribus. Tali eciam casu, si prenominata Dorothea

^a Fragment niejasny, uzupełniono na zasadzie domysłu.

1. Sprawa Marcina Grochowskiego dotycząca wynagrodzenia za pieniądze utracone ze skrzynki miejskiej, za które wynagrodził wedle wyroku dziedzica i prawa magdeburskiego.

Roku od narodzenia Pańskiego 1485 wobec nas Jana Janeczki podówczas burmistrza, a także [rajców] Tomasza Mnicha, Wojciecha Przemózgię, Jana Szolka, Marcina Grzegorzowego, we wtorek przed [świętem św.] Jadwigi [11 X] zjawił się Marcin Grochowski, także będący wówczas w radzie miejskiej, i złożył pieniądze, które utracił wcześniej ze skrzynki miejskiej. Grochowski zadośćuczynił za te pieniądze sierocie o imieniu Urban, tak że żaden z jej bliskich ani dziedziców nie ma go niepokoić ani trapić na wieki. [Zadośćuczynił] także całej gminie, tak że wiecześnie nikt nie ma [Grochowskiego] niepokoić.

2. Roku Pańskiego 1486.

Z polecenia wielmożnego pana Tęczyńskiego, dziedzica i pana naszego w Pleszewie, przezorny Paweł, czyli Paszek Hardy, może wszystkie dobra [pana Tęczyńskiego], jakie [ten] ma w Pleszewie między sąsiadami, tak jak własne sprzedawać lub kupować komu będzie mu odpowiadało, a to od suchych dni Ducha Świętego do suchych dni Michała, czyli Krzyża Świętego [17 V – 13 IX].

3. Sprawa Mikołaja Chrościela i jego prawowitej żony Doroty Solislawskiej dotycząca oprawy pieniędzy we florenach.

W roku Pańskim 1485 wobec nas Jana Janeczki burmistrza, a także Tomasza Mnicha, Wojciecha Przemózgię, Piotra Piórko, Jana Szolka, w pierwszą niedzielę po [święcie] Jedenastu Tysięcy Dziewic [23 X], zjawił się przezorny Mikołaj Chrościel wraz ze swoją prawowitą żoną Dorotą i opisał jej 10 florenów, z powodu 6 florenów, które powierzyła swemu wymienionemu mężowi. Mikołaj Chrościel mąż skutecznie opiewa 10 florenów na swoim domu, który jest położony z jednej strony [obok] Stopizdowej i z drugiej [obok] Pieniązka. Jeżeli – co oby nie nastąpiło – Bóg ześle śmierć na jej męża, nikt nie będzie bliższy do dóbr ruchomych i nieruchomości, niż Dorota, a po śmierci męża będzie korzystać z dóbr dopóty, dopóki nie zostanie jej i jej dziedzicom spłacona z tych dóbr suma [10] florenów. Jeśliby wcześniej wspomniana Dorota umarła [pierwsza], rzeczona suma 10 florenów przypadnie jej dzieciom, bliskim albo krewnym.

moreretur, extunc |-nullus-| ad |-le-| pueros ad propinquiores suos aut consanguineos dicta summa decem florenorum cadere debet prefate Dorothee.

4. Matheria |-Nicolai-| Johannis Janeczka cum Margaretha Kapina, filia olim bone memoria [!] Katherina, [!] pro matrimonio.

Sub anno nativitatis Domini 1485 coram nobis arbitris |-videlicet-| ad hoc specialiter rogatis et vocatis, videlicet Martino Gregorii, Petro Pyorko, Luca textore, Nicolao Cyaszky, Martino Grochowszky, Nicolao Kadzyorka, feria sexta post festum Concepcionis Gloriose Virginis Marie, facta est concordia inter providam |-[...]a-| Margaretham Kapina, |-et inter-| olim filiam Katherine [!], nec non Martini Crothky et inter providum Johannem Janeczka et hoc mediante tutore, |-mediante-| videlicet Adam de Chalysch, qui fuit tutor mediator alias j e d n a c z pro parte utraque, quod idem Johannes Janeczka dicte Margarethe Kapina satisfecit pro patrimonio et matrimonio, tum pro g r a d a, quod eundem Johannem Janeczka nec suos legitimos liberos dicta |-m[...]b-| Margareta nec sui legitimi liberi, quos habet et in posth habitura erit, nec sui propinqui in eternum et imperpetuum |-p-| dictum Janeczka nec suos liberos pro g r o d a et pro patrimonio et matrimonio <non> debent impedire eviterne. Causa vero maioris evidencie advocatum Swathoslaum nec non duos scabinos, videlicet Michaellem Naroszny, Johannem Chwdy, specialiter rogavit causa maioris evidencie et testimonia [!], quod dicta Margaretha Kapina et sui liberi debent habere perpetuum silentium.

5. Materia Jacobus, filius Schab de Covalyewo cum Dorothea consorte sua, filia Jacusz de Minori Szobothka.

Sub anno Domini millesimo CCCC octogesimo sexto, feria sexta ante Reminiscere, nos Johannes Janeczka preconsul unacum cum [!] consulibus Thoma Mnyszek, Johanne Szolek, Petro Pyorko, Luca textore, Alberto Przeszmoszky in civitate Pleszewo, notificamus universis et singulis, tam presentibus, quam futuris et quibus expedit, per presentes, quod coram nobis pleno in consulatu existentibus, veniens providus Jacobus civis nostri opidi |-unacum-| Pleszewo unacum Dorothea, consorte sua legitima. Non compulsus nec coactus nec per aliquem errorem seductus, sed existens sanus corpore et plene rationis ac maturo salubrique consilio suorum amicorum prehabito, reformat super domo sita in medio domorum Gregorii Lenyvi parte ex una et Szloczka ex altera et super omnibus bonis suis, tam mobilibusque immobilibus, que habet nunc [s. 25] vel posterum habiturus sit, honeste prefate uxori sue Dorothee racione dotalicii, videlicet sex marcarum et reformat sibi |-do-|

^a Słowo w przekreśleniu nieczytelne.

^b W skreśleniu nierozwiązany skrót.

4. Sprawa Jana Janeczki i Małgorzaty Kapiny, córki dobrej pamięci Katarzyny, dotycząca macierzyzny.

W roku od narodzenia Pana 1485 wobec nas sędziów polubownych specjalnie w tym celu sproszonych i zwołanych, mianowicie Marcina Grzegorzowego, Piotra Piórko, Łukasza tkacza, Mikołaja Ciężkiego, Marcina Grochowskiego, Mikołaja Kędziorki, w piątek po święcie Poczęcia Najświętszej Marii Panny [9 XII], została zawarta ugoda pomiędzy przezorną Małgorzatą Kapiną, córką zmarłej Katarzyny, Marcinem Krótkim oraz przezornym Janem Janeczka, [zawarto ją] za pośrednictwem obrońcy Adama z Kalisza, który był mediatorem, czyli j e d n a c z e m, obu stron. [Wedle tej ugody] Jan Janeczka wynagrodził Małgorzacie Kapinie za ojcowiznę i macierzyzną, a także za g e r a d ę. Rzeczona Małgorzata oraz jej prawowici potomkowie, których ma i których będzie mieć, zobowiązują się na wieki nie niepokoić Jana Janeczki ani jego prawowitych potomków o g e r a d ę, ojcowiznę czy macierzyzną. Aby lepiej udokumentować [niniejszą ugodę], specjalnie poproszono wójta Świętosława, a także dwóch ławników, mianowicie Michała Narożnego i Jana Chudego, [o przybycie] dla większej pewności i świadectwa oraz rzeczona Małgorzata Kapina i jej potomkowie zachowali wieczyste milczenie.

5. Sprawa Jakuba, syna Schaba z Kowalewa, i jego żony Doroty, córki Jakusza z Sobótki Małej.

W roku Pańskim 1486, w piątek przed [niedzielą] *Reminiscere* [17 II], my Jan Janeczka burmistrz wraz z rajcami w mieście Pleszewie, Tomaszem Mniskiem, Janem Szolkiem, Piotrem Piórko, Łukaszem tkaczem, Wojciechem Przemózgim, niniejszym oświadczamy wszystkim i każdemu z osobna, zarówno obecnym, jak i przyszłym, których to dotyczy, że wobec nas zasiadających w pełnym składzie rady zjawił się przezorny Jakub obywatel naszego miasta Pleszewa ze swoją prawowitą żoną Dorotą. Nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony przez żaden błąd, lecz mający zdrowe ciało i dojrzały umysł, po zasięgnięciu dojrzałej i zdrowej rady swoich przyjaciół oprawia uczciwej żonie swojej Dorocie [12 grzywien] na domu położonym pomiędzy domami Grzegorza Leniwego z jednej i Słockiej z drugiej strony oraz na wszystkich dobrach swoich, zarówno ruchomych, jak i nieruchomych, które teraz ma albo w przyszłości mieć będzie, a to z powodu posagu wynoszącego 6 grzywien. Oprawia [on] 12 grzywien na wspomnianym domu i dobrach w ten sposób, ażeby żaden z krewnych lub bliskich po śmierci wspomnianego Jakuba nie

duodecim marcas super prefatis domo et bonis, sic quod nullus affinium vel proximorum in dictis bonis post mortem predicti Jacobi audeat impedire nec quovis modo molestare pro predicto dotalicio seu dote. [-et contra Dei-]

6. Materia dotis Stanislai cum Barbara.
Anno cure(n)te Dominice incarnationis MCCCC LXXX VI^o, feria sexta in vigilia Anunciacionis Marie, coram nobis preconssule Johanne, consulibus Johanne Wszolek, Alberto Przyszmoszgy, Thoma Mnyszek, Petro Pyorko, <Luca>, constitutus personaliter providus Nicolaus de Syrkow dedit et donavit octo marcas generi suo vice dotis erga quas [-decem-] <octo> marc(arum), predictus gener Stanislus in causa dotalicii inscribit et firmat sue legitime uxori Barbare decem octo marcas super omnibus bonis suis mobilibus et immobilibus, quecumque habet et in post habiturus sit, tenendum, fruendum, ullo sine imp(ed)imento, propter quod et maiorem memoriam in librum hunc inscripsit et ius dedit.

7. Vendicio domus Pthakowa per dominos Bartholomeo.
Anno Dominice incarnationis millesimo quadringentesimo LXXX VI^o preconssule protunc existente Johanne Janeczka, consulibus Johanne Szolek, Alberto Przyeszmoszgy, Thoma Mnyszek, Petro Pyorko, Luca, iuratis in Pleszow, die dominica prima post Pasche, videlicet Quasimodo geniti, veniens circumspetus Bartholomeus, concivis noster, emit domum apud prefatos dominos, videlicet apud preconssulem ac consulibus [!] prius nominatos, sitam in circulo Pleszow parte ex una Alberto Przyeszmoszgy et alia parte Alberto Voszczyinka pro octo marcis pecunie in terra Polonie cure(n)tis, in quamlibet marcam computando quadraginta octo grossos, ita longe, ita late, quemadmodum predecesores domus eiusdem tenebant, eidem predicto Bartholomeo concivi nostro tenendum, fruendum et in melius vertendum, ut illi placuerit. In cuius rei testimonium predictus Bartholomeus aram dedit.

8. Resignacio domus Johannis pellificis alias Jankowszkyeyszyn.
Anno Domini MCCCC LXXX VI, feria quinta post festum Johannis Baptiste.

Coram nobis preconssule Johanne Janaczka, consulibus Nicolao Kadzyorka, Petro Pyorko, Thoma Monacho, Alberto Przyeszmoszgy, Luca ac etiam advocatione Szvyathoszla, scabinis Michaeli vitrico, Johanne Chudi, Mathia Czyekanowszky, Mathia Kyerzek, Martino Gregorii, Nicolao Dorynek, constituti personaliter Nicolaus Czyaszky, Dorothea Jankowszka utens suo ac suorum salubri consilio, non compulsi nec aliquo errore seducti, venderunt ac

odważył się niepokoić [Doroty] o te dobra ani w jakikolwiek sposób nękać o wspomniane posag i wiano.

6. Sprawa Stanisława z Barbarą o posag.
6. Roku bieżącego, od wcielenia Pańskiego 1486, w piątek, w wigilię [święta] Zwiastowania Marii [24 III], wobec nas Jana burmistrza i rajców Jana Wszółka, Wojciecha Przemózgiego, Tomasza Mniszka, Piotra Piórko oraz Łukasza stanął osobiście przezorny Mikołaj z Żerkowa i dał swojemu zięciowi 8 grzywien za posag, w zamian za które to 8 grzywien rzeczony zięć Stanisław zapisuje i potwierdza swojej prawowitej żonie Barbarze 18 grzywien wiana na wszystkich dobrach swoich, ruchomych i nieruchomych, jakiegokolwiek ma i będzie mieć, [oddając je] w dzierżenie i używanie bez jakichkolwiek przeszkód, co dla większej pamięci wpisał w tę księgę i dał przysąd.

7. Sprzedaż domu Ptakowej przez panów [burmistrza i rajców] Bartłomiejowi.

Roku od wcielenia Pańskiego 1486 [wobec] podówczas urzędującego burmistrza Jana Janeczki i rajców Jana Szółka, Wojciecha Przemózgiego, Tomasza Mnicha, Piotra Piórko i Łukasza, przysiężników w Pleszewie, w pierwszą niedzielę po Wielkanocy, mianowicie w [niedzielę] *Quasimodo geniti* [2 IV], zjawił się rozważny Bartłomiej, nasz współobywatel i kupił od wcześniej wymienionych burmistrza i rajców za 8 grzywien pieniądza obiegowego na ziemi polskiej, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, dom położony na rynku w Pleszewie, [obok domów] Wojciecha Przemózgiego z jednej i Wojciecha Woszczyńki z drugiej strony, w takich granicach, jak dzierżyli go poprzednicy. Rzeczony Bartłomiej, nasz współobywatel, może [wspomniany dom] dzierżyć, użytkować oraz zmieniać na lepsze według upodobania. Na której rzeczy świadectwo rzeczony Bartłomiej dał pamiętne.

8. Powzdanie domu Jana kuśnierza, czyli s y n a J a n k o w s k i e j. Roku Pańskiego 1486, w czwartek po święcie Jana Chrzciciela [31 VIII¹].

Wobec nas Jana Janeczki burmistrza i rajców Mikołaja Kędziorki, Piotra Piórko, Tomasza Mnicha, Wojciecha Przemózgiego, Łukasza, a także wójta Świątosława i ławników Michała witryka, Jana Chudego, Macieja Czekańskiego, Macieja Kierzka, Marcina Grzegorzowego, Mikołaja Duryńka,

¹ W daciej nie sprecyzowano, o którym święcie poświęconym św. Janowi Chrzcicielowi jest mowa (Narodzenia, Ścięcia, czy może jeszcze innym), wyjaśnia to dopiero kolejna zapiska.

resignaverunt domum pro tredecim marcis, in quamlibet marcā computando quadraginta octo grossos, sitam in acie platee Glinney, tam longe, tam late, ut predecessores eiusdem domus prius tenuerunt et hoc nomine pueri dicti Vrban, hoc est Nicolaus Czyaszky nomine sui filiastrī et Dorothea nomine sui filii alias w n u k, Bartholomeo Gyrzszman pellifici, eidem utendam, fruendam, vendendam vel in suum usum vertendam, ut melius predicto Bartholomeo pellifici dicto Irzman placuerit, et in huiusmodi testimonium predictus Bartholomeus aram dedit.

[s. 26]

9. [=Sub anno ac etiam die eodem, hoc est post festum Decolacionis Johannis, preconule ac consulibus eisdem ac etiam advocato et scabinis supranominatis.

Constitutus personaliter Bartholomeus Gyrzman pelifex accepit quinque marcas pueri Johannis alias p a s z y r b a s z v e g o, filii olim Pauli sculteti, quas quinque marcas predictus Bartholomeus Iszszman reformavit ac legavit in predicta domo alias n a r o g u G l i n n e y v l i c z e vel etiam in omnibus bonis suis nunc et in postea habituris ac adquerendis, que bona nunc habet et postea habebit, et in huius rei testimoniam predictus Bartholomeus Irzman aram dedit.=|

10. Donatio et resignacio domus Belnarka. Sub anno Domini millesimo quadringentesimo octagesimo [!] sexto, sabativo, die ipso die sancte Katherine.

Coram nobis Nicolao Kadzyorka preconule et consulibus Johanne Chudi, Thomas Mnych, Alberto Przyeszmoszgy, Luca, Michaele vitrico, constitutus honorabilis Adam de Pleszowo kuratus in Kyelpino, non coactus nec compulsus nec aliquo dolo seductus, fruens suo ac suorum salubri consilio et motus cordintima dilectione erga Michaelem, vitricum suum, recognovit, quia medietatem hereditatis sue, domus et quartarum in toto, que porcio ipsum dominum Adam post Petrum, patrem ipsius Ade, spectat ibidem in Pleszowo, quantum ad latitudinem et latitudinem [!], ipsi Michaeli vitrico suo donat et largitur, recepta sua satisfacione ab ipso Michaele vitrico suo duodecim florenorum ipseque dominus Adam de eadem sua totali porcione cedit et cessit per presentes in perpetuum, quia pro eadem porcione silere debet, racione cuius donacionis ipse Michael vitricus suus debebit et tenebitur dare et solvere omnia debita et presertim quatuor marcas minus fertone ecclesie tentas, ad que debita solvenda presens Michael obligat et obligatur, ea condicione tamen inter eas

stanęli osobiście Mikołaj Ciężki oraz Dorota Jankowska, którzy korzystając ze swojej i swoich [przyjaciół] słusznej rady, nie zmuszeni ani nie zwiedzeni żadnym błędem, sprzedali i powzdali kuśnierzowi Bartłomiejowi Jirzmanowi za 13 grzywien, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, dom położony na rogu ulicy Glinnej, w takich granicach, jak dzierzyli go wcześniej poprzednicy, w imieniu dziecka zwanego Urbanem, to znaczy Mikołaj Ciężki w imieniu swojego bratanka, a Dorota w imieniu swojego syna, czyli w n u k a². [Kuśnierz Bartłomiej Jirzman] może [owego domu] używać, wykorzystywać [go], sprzedawać albo obracać na swój użytek tak, jak będzie mu się to podobało. Na czego świadectwo rzeczony Bartłomiej dał pamiętne.

9. Tego samego roku i dnia, mianowicie [w czwartek] po święcie Ścięcia [św.] Jana [31 VIII], za tych samych burmistrza i rajców, a także wyżej wymienionych wójta i ławników.

Stanął osobiście kuśnierz Bartłomiej Jirzman i przyjął 5 grzywien chłopca Jana, czyli s w o j e g o p a s i e r b a, syna zmarłego sołtysa Pawła. Rzeczony Bartłomiej Jirzman oprawił i zapisał owe 5 grzywien na wspomnianym wcześniej domu [położonym] na rogu G l i n n e j u l i c y, a także na wszystkich swoich dobrach, posiadanych teraz i w przyszłości, które dobra teraz ma i w przyszłości mieć będzie. Na której rzeczy świadectwo rzeczony Bartłomiej Jirzman dał pamiętne.

Zapiska skreślona.

10. Darowizna i powzdanie domu Bednarka. Roku Pańskiego 1486, dnia sobotniego, w sam dzień św. Katarzyny [25 XI].

Wobec nas Mikołaja Kędziorki burmistrza i rajców Jana Chudego, Tomasza Mnicha, Wojciecha Przemózgiego, Łukasza, Michała wityryka stanął czcigodny Adam z Pleszewa kurat w Kiełpinie, nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym podstępem, [lecz] korzystając ze swojej i swoich [przyjaciół] rady, pobudzony serdeczną życzliwością w stosunku do Michała, swojego ojczyma, zeznał, że daje i hojnie udziela swemu ojczymowi Michałowi połowę swojego dziedzictwa, domu i kwart [rol], która to część przypada [mu] w Pleszewie wzdłuż i wszерz do pana Adama po jego ojcu Piotrze. Po otrzymaniu zadośćuczynienia od swojego ojczyma Michała [w wysokości] 12 florenów, rzeczony pan Adam zrzekł się i niniejszym zrzeka owej części na wieki, tak że ma zachować w tej sprawie milczenie. Ze względu na tę darowiznę rzeczony Michał, jego ojczym, będzie zobowiązany spłacić

² Tu w znaczeniu „bliski krewny”. Zob. *Słownik staropolski*, t. 10, red. S. Urbańczyk, Wrocław [i in.] 1988-1993, s. 270-271.

interiecta, quod si et in quantum ipse Michael morieretur [!], extunc medietas ipsius porcionis, quam ipsi ipse Adam donavit, debet dare et |-codi-| cadu in propinquos et amicos ipsius Michaelis, alia vero pars istius medietatis debet cadu in consortem ipsius, matrem vero domini Ade. Modo eciam simili, si ipsa domina Anna morieretur [!], extunc ipse Michael^a debet sibi sepulturam in ecclesia Pleszowyensi expedire et tricesimam pro ipsius anime salute appreciare omniaque bona temporalia ipsius Anne et matre [!] ipsius Ade in perpetuum tenere et possidere et iam ex nunc omnia dotalicia ipsius domine Anne presenti inscriptione mortificant et cassant ac in nichilum vertum [!].

11. Obligacio preconsulis Nicolai Candzorka unacum consulibus suis, Alberto Przeszmogzy et aliis, contra Thomam Castrzewa.

Ego Nicolaus preconsul Candzorka unacum consulibus meis, videlicet Michaele Cradowszky, Thoma Mynych, Albertho Przeszmogzy, Luca textore, Johanne Chudy, nec non tota communitate, incipientes |-et-| edificare turim, contigit nobis necessitas peccunie pro labore eodem quesivimus hic et inde, volentes commutare et invadiare argentum ecclesie, veniens bonus homo Thomas Costrewa lanyfex commutavit nobis XX 4 florenos, in quibus invadiavimus sibi predicto Thome tres calices argenteos unacum cingulo argenteo. In cuius rei melius testimonium in librum hunc inscripsimus. Insuper, si non esset sibi solucio facta, ipse debet accipere idem argentum et vendere pro quo potuerit et residuum pro ecclesia dare. Anno Domini millesimo quadringentesimo 85.

[s. 27]

12. Resignacio domus Hedwy per molendinatorem <k o n s z k y > nomine Mathiam. Anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo.

Coram nobis Nicolao preconsule dicto Kądzorka, nec non Thoma Mynych, Johanne Chudy, Alberto Przeszmogzy, Luca, Michaele Naroszny consulibus, veniens providus Mathias molendinator k o n s z k y, opidanus et concivis noster, non compulsus nec coactus neque aliquo errore seductus, coram preconsule et et [!] consulibus pretactis personaliter et sana mente constitutus, recognovit se resignas(s)e, donasse et reformasse domum sitam inter Ardy Paszek parte ex una et inter Sloczszka parte ex altera, ita late et longe, sicut inter vicinos est resque omnes et superlectilia ad prefatam pertinentes Hedwy uxori sue legitime, tali modo, quod prescriptam domum cum rebus ad predictam domum pertinentibus prenominata Hedwys potest libere vendere et cui voluerit resignare et in proprios usus convertere vel quomodo ipsa voluerit.

^a Poprawiono z *Michaele*.

wszystkie długi, a zwłaszcza 4 grzywny bez wiardunku należne kościołowi. Długi te Michał zobowiązuje się spłacić pod warunkiem, że jeżeli i o ile Michał umrze [wcześniej niż Anna], to połowa tej części, którą dał mu rzeczony Adam, winna być dana bliskim i krewnym Michała, pozostała zaś część ma przypaść jego żonie, a matce pana Adama. Podobnie, jeżeli umrze pani Anna, to rzeczony Michał winien będzie zapewnić jej pochówek w kościele pleszewskim i zakupić trycezynie za zbawienie jej duszy, a wszystkie dobra doczesne Anny, matki Adama, ma wieczyście dzierżyć i posiadać. Niniejszym zapisem już teraz umarzają, kasują i obracają wniwecz wszystkie oprawy rzeczonyj Anny.

11. Zobowiązanie burmistrza Mikołaja Kędziorki z jego rajcami, Wojciechem Przemózgim i innymi, wobec Tomasza Kostrzewy.

Ja Mikołaj Kędziorka burmistrz wraz ze swoimi rajcami, mianowicie Michałem Kradowskim, Tomaszem Mnichem, Wojciechem Przemózgim, Łukaszem tkaczem, Janem Chudym, a także całą gminą [oświadczamy, że] gdy zaczynaliśmy budować wieżę, pojawiła się nam potrzeba pieniędzy na tę pracę, więc szukaliśmy tu i ówdzie, chcąc pożyczyć albo zastawić srebro kościoła, i zjawił się dobry człowiek Tomasz Kostrzewa płóciennik, który pożyczył nam 24 floreny, a za floreny te zastawiliśmy rzeczonemu Tomaszowi 3 srebrne kielichy wraz ze srebrnym pierścieniem. Na której rzeczy lepsze świadectwo uczyniliśmy zapis w tej księdze. Ponadto jeśli zapłata nie zostanie mu dokonana, to tenże [Tomasz] będzie mógł zabrać owe srebra i sprzedać je, za ile zdoła, a resztę [nadwyżkę] dać kościołowi. Roku Pańskiego 1485.

12. Powzdanie domu Jadwidze przez młynarza k o ń s k i e g o o imieniu Maciej. Roku Pańskiego 1487.

Wobec nas Mikołaja burmistrza zwanego Kędziorką, a także rajców Tomasz Mnicha, Jana Chudego, Wojciecha Przemózgiego, Łukasza i Michała Naroznego zjawił się przezorny Maciej młynarz k o ń s k i, mieszczanin oraz nasz współobywatel, który nie zmuszony ani nie zwiedziony [żadnym] błędem, [lecz] mając zdrowy umysł, zeznał osobiście wobec wymienionych burmistrza i rajców, że powzdał, podarował i oprawił swojej prawowitej żonie Jadwidze dom położony pomiędzy [domami] Hardego Paszka z jednej i Słockiej z drugiej strony, w takich granicach jak jest [położony] pomiędzy sąsiadami, a także wszystkie rzeczy i sprzęty domowe przynależące do wspomnianego domu, w ten sposób, że rzeczona Jadwiga może wyżej opisany dom z przynależącymi do niego rzeczami swobodnie sprzedawać, powzdawać komu zechce i obracać na własny użytek tak, jak będzie chciała.

13. Materia Mathie Szmyeszek cum uxore sua legitima. Anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo.

Coram nobis Nicolao preconsule dicto Candzorka, nec non Thoma Mnych, Luca textore, Johanne Chudy, Alberto Przeszmoszgy, Mychaele Naroszny consulibus, veniens providus Mathias Szmyeszek, coincola noster, non compulsus nec coactus, nec aliquo errore seductus resignavit domum et totam possessionem a minimo ad maximum, ita quod post mortem suam nichil remanendo pro aliquo suo consanguineo, uxori sue legitime nomine Agneti ipsaque eodemmodo sibi resignavit totaliter nichil(e) etiam manendo pro suis proximis, ita quod idem predictus Mathias post mortem suam [!] predictae Agnetis potest eandem possessionem vendere, comutare ac in alios usus convertere, ad quos ipse melius providebit, et ipsa Agnes uxor sua legitima simili modo.

Insuper veniens providus Thomas Mnych et alii boni homines, qui concordiam fecerunt inter Agnethem Szmyeszekowa et Katherinam ipsius filias [!] alias p a s y r b y c z a, pro domina eadem recognoverunt, quia predictam [!] Agnes satisfacit eidem Katherine de omnimoda possessione.

14. Materia dotis Johannis Powczyk cum Dorothea uxore sua legitima. Anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo coram nobis preconsule Nicolao Kandzorka, nec non consulibus Alberto Przyeszmoszgy, Luca textore, Johanne Chudi, Michaele Naroszny, Thoma Mnych, providus Martinus unacum uxore sua legitima Barbara de Chodecz, non divisa manu, solum de patrimonio suo, non autem eam separando a matrimonio, dedit <et dona(vi)t> octo mercas generi suo Johanni Powyczky vice dotis, erga quas octo marcas predictus gener Johannes in causa dotalycii inscribit et firmat sue uxori legitime Dorothee sedecim mercas super omnibus suis bonis mobilibus et immobilibus, quas habet et aduc habiturus fuerit, tenendum, habendum ullo sine impedimento. Propter quod in meliorem memoriam in hunc librum inscribit et inscripsit et ius dedit.

[s. 28]

15. Materia Nicolai Candzorka cum uxore sua legitima Anna. Anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo.

Coram nobis Nicolao preconsule dicto Candzorka unacum consulibus Alberto Przeszmoszgy, Michaele Naroszny, Luca textore, Johanne Chudi, Thoma Mnych, nec non tota consulatu veniens providus Nicolaus Kandzorka existens preconsul istis temporibus, non compulsus nec coactus nec aliquo errore seductus, inscripsit decim octo mercas uxori sue legitime dicte Anne contra eius novem marcas, quas ipsa inposuit in ipsius hereditatem et legavit

13. Sprawa Macieja Śmieszka z jego prawowitą żoną. Roku Pańskiego 1487.

Wobec nas Mikołaja burmistrza zwanego Kędziorka, a także rajców Tomasza Mnicha, Łukasza tkacza, Jana Chudego, Wojciecha Przemózgiego, Michała Naroźnego zjawił się przezorny Maciej Śmieszek, nasz współmieszkaniec, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem powzdał dom i całą posiadłość od [rzeczy] najmniejszej do największej swojej prawowitej żonie o imieniu Agnieszka, tak aby po jego śmierci nic nie pozostało dla żadnego z jego krewnych, a ona podobnie powzdała jemu, nie zostawiając zupełnie nic dla swoich bliskich, tak aby po jej śmierci wspomniany Maciej mógł rzeczoną posiadłość sprzedawać, zamieniać i obracać na takie użytki, które uzna za najlepsze, i tak samo Agnieszka, jego prawowita żona.

Ponadto zjawił się Tomasz Mnich i inni dobrzy ludzie, którzy doprowadzili do ugody pomiędzy Agnieszką Śmieszkową a Katarzyną córką jej [męża], czyli pasierbicą, i oświadczyli w imieniu tejże pani, że wspomniana Agnieszka wynagrodziła rzeczonyj Katarzynie za wszelką posiadłość.

14. Sprawa posagu Jana Powidzkiego z jego prawowitą żoną Dorotą. Roku Pańskiego 1487 wobec nas Mikołaja Kędziorki burmistrza, a także rajców Wojciecha Przemózgiego, Łukasza tkacza, Jana Chudego, Michała Naroźnego i Tomasza Mnicha przezorny Marcin ze swoją prawowitą żoną Barbarą z Chocza, nie wydzieloną ręką, lecz z samej ojcowizny, nie odbierając zaś jej macierzyzny, podarował 8 grzywien swojemu zięciowi Janowi Powidzkiemu jako posag, za które to 8 grzywien wspomniany zięć Jan zapisuje i oprawia swojej prawowitej żonie Dorocie 16 grzywien tytułem wiana na wszystkich dobrach swoich ruchomych i nieruchomych, które ma i jeszcze będzie mieć, aby [je] dzierżyła i posiadała bez żadnej przeszkody. Ze względu na lepszą pamięć wpiisał do tej księgi i dał przysąd.

15. Sprawa Mikołaja Kędziorki z jego prawowitą żoną Anną. Roku Pańskiego 1487.

Wobec nas Mikołaja burmistrza zwanego Kędziorką oraz rajców Wojciecha Przemózgiego, Michała Naroźnego, Łukasza tkacza, Jana Chudego i Tomasza Mnicha, a także całej rady stanął urzędujący burmistrz Mikołaj Kędziorka, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem zapisał swojej prawowitej żonie Annie – w zamian za 9 grzywien, które ta wniosła do jego dziedzictwa – 18 grzywien na wszystkich swoich

in suis omnibus bonis mobilibus et immobilibus, quascumque possidet et aduc habiturus fuerit, et in melius rei testimonium et ius civile dedit.

16. Resignacio honorabilis viri domini Mathie in Pleszew provido viro Nicolao Czanszky.

Nos Petrus Pyorko preconsul, Thomas Mnych, Alberthus Preszmoszgy, Michael vitricus, Barthosius Pecznyk consules opidi Pleszew, notum facimus per presentes universis presentibus et futuris, quibus expedit, quomodo dum anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo nono, feria sexta proxima post octavas Corporis Christi, pleno in consulatu in loco nostre residencie sedebamus, veniens in nostram presenciam honorabilis vir dominus Mathias ple(ba)nus protunc in Pleszew existens, sanus mente conposque rationis mamatura [!] deliberacione habita consilioque omni salubri accepto recognovit, quia vendidit locum finemque ortus [!] sui plebanatus |-iacentem-| inter ortum seu posticum providi Barthosii Pecznyk ex una viamque Lenarthowszka partibus ex altera atque sepum protunc a piro ortus prefati Barthosii usque versus viam prescriptam tendentem iacentem provido Nicolao Czanszky protunc eciam opidi dicti consuli, et hoc inutilitate insterilitateque eiusdem loci attenta pureque pro eclesia |-verso-| ut |-q-| tunc in defectu v(i)so [!], cui et resignavit |-ta-| cum omni iure, tam longe et late, uti solus tenuit, nichil sibi suisque successoribus in eodem spacio seu loco propinquitatis, nam pro fabrica eclesie, ut pretactum est, precium conversum est, relinquendo, hoc faciens per omnes successores firmiter robore isto tenendum, imo omnia iuxta consuetudinem vicariorum faciendo.

17. Resignacio honeste domine Ewe Nicolao filio Canszky. Coram nobis suprascriptis honesta domina Ewa Czanszka anno et die suprascriptis constituta anima deliberato consilioque maturo prehabito commutationem cum provido Barthosio Pecznyk pro domo, que iacet inter honorabilem virum dominum Mathiam plebanum protunc in Pleszew existentem ex una et Petrum pellificem partibus ex altera, faciens recognovit, quia dedit et donavit locum seu finem postici aut ortus domus eiusdem filio suo Nicolao dicto Czanszky, incipiendo a piris, que in eodem statuntur [?] orto usque in finem, quemquidem |-orto-| locum predicta domina Ewa in eodem constructu [!] excepit, cui et resignavit cum omni iure, tam longe et late, uti sola tenuit, nichil in eodem loco^a sibi prefatoque Barthosio Pecznyk propinquitat(is) relinquendo, resignacionem hanc faciendo iuxta consuetudionem vicariorum. In quo eciam quidem loco dictus Nicolaus Czanszky prius ante

^a Poprawione z *locum*.

dobrach ruchomych i nieruchomych, jakiegokolwiek posiada i jeszcze będzie mieć. Na której rzeczy dobre świadectwo dał przysąd miejski.

16. Powzdanie czcigodnego pana Macieja [plebana] w Pleszewie przezornemu mężowi Mikołajowi Ciężkiemu.

My Piotr Piórko burmistrz i rajcy miasta Pleszewa, Tomasz Mnich, Wojciech Przemózgi, Michał witryk, Bartosz Piecnik, niniejszym czynimy wiadomym wszystkim obecnym i przyszłym, których to dotyczy, że gdy w roku Pańskim 1489, w piątek po oktawie Bożego Ciała [26 VI], zasiadaliśmy w naszej siedzibie w pełnym składzie rady, przybył przed nasze oblicze czcigodny pan Maciej, będący podówczas plebanem w Pleszewie, zdrowy na umyśle i posiadający dojrzały rozum, i po zastanowieniu i pełnym rozważeniu zeznał, że sprzedał Mikołajowi Ciężkiemu, podówczas również rajcy rzeczonoego miasta, miejsce i koniec ogrodu jego plebanii leżące pomiędzy ogrodem i tyłami [ogrodu] przezornego Bartosza Piecnika z jednej, drogą Lenartowską z drugiej strony oraz płotem rozciągającym się od gruszy w ogrodzie rzeczonoego Bartosza aż do wspomnianej drogi. [Uczynił] to bez uszczerbku dla kościoła, uznawszy nieużyteczność i jałowość tego miejsca, ponieważ wcześniej [nabył je] przez widoczny błąd. Któremu to [Mikołajowi] powzdał [Maciej to miejsce] z pełnym prawem, w takich granicach, jak sam dzierżył, nic nie zostawiając w nim sobie ani swoim następcom, jako że należność została, jak była mowa, obrócona na rzecz utrzymania kościoła. Polecił to trwale zachowywać w mocy wszystkim następcom i uczynił to wszystko podług zwyczaju wikariuszy.

17. Powzdanie uczciwej pani Ewy Mikołajowi synowi Ciężkiego. Wobec nas wyżej zapisanych w roku i dniu wcześniej wymienionym [26 VI 1489] stanęła uczciwa pani Ewa Ciężka, [która] z przemyślanym zamiarem i wcześniej powziętą radą dokonała zamiany z przezornym Bartoszem Piecnikiem i zeznała, że dała i darowała swemu synowi Mikołajowi zwanemu Ciężkim miejsce, czyli koniec tyłu lub ogrodu swego domu, poczynając od grusz, które stoją w ogrodzie, aż do końca, które to miejsce wspomniana pani Ewa wyjęła z tej umowy i powzdała mu wraz z pełnym prawem w takich granicach, jak sama posiadała, nic sobie ani wspomnianemu Bartoszowi Piecnikowi nie zostawiając, dokonując tego powzdania podług zwyczaju wikariuszy. Na wspomnianym miejscu rzeczony Mikołaj Ciężki przed zawarciem umowy podjął budowę słodowni i będzie mógł doprowadzić ją do skutku, a słodownię obrócić na swoje pożytki wedle upodobania.

contractum braseum edificare ceperat in effectumque deducere poterit illudque braseatorium in usus bene placitos converterit [!] poterit.

[s. 29]

18. Acta Martini Pakul cum Barbara uxore sua legittima. Anno Domini 1491.

Acta die tertia, festo Sancte Crucis, anno Domini 1491. Coram nobis Petro Pyorko preconule et consulibus, Alberto Przeszmoszgi, Nicolao Kadzorka, Mathia Czekanowszki, Bartholomeo, Michaelae vitrcus [!] in consulatu residentibus constitutus personaliter providus Martinus Pakul opidanus Pleszawiensis dotavit et reformavit viginti marcas communis peccunie honeste Barbare, uxori sue legittime, filie Michaelae vitricus [!], racione dotalicii alias p o s z a g u, quod recepit cum ea et hoc fecit non compulsus nec coactus nec aliquo errore devio seductus, sed libera ac bona voluntate, in omnibus suis bonis mobilibus et immobilibus, que nunc habet et imposterum habebit, dotavit et donavit viginti marcas honeste Barbare uxori sue legittime, et propter maius testimonium prefatus Michael vitricus, pater honeste Barbare dicte Pakuleua ius nostrum dedit.

19. Causa Martini de Trzeboue cum Swathoslao viceadvocato. Anno Domini 1491.

Coram nobis preconule Petro Pyorko, Bartholomeo mercatore, Alberto Przeszmoszgi, Michaelae vitricus [!], Nicolao Kadzorka, Mathia Czekanowszki consulibus opidi Pleszow profitemur, quia dum sedebamus in consulatu, venientes circumspetti viri: Luca(s) lanifex protunc viceadvocatus unacum scabinis Thoma Kosztrzewa, Nicolao Durynk, Martino Grzegorzewycz, Paulo Hardi, Johanne Gral recognoverunt, quia Martinus de Trzebowye produxit sex testes Lucam lanificem, Nicolaum Madyk, Thomam Kostrzewam, Nicolaum Kadzorkam, Nicolaum Zmvthkam, Nicolaum Chroszczyel, quia Swyatoslaus viceadvocatus tenetur solvere et in manus Martini de Trzebowe reponere quindecim marcas, quas quindecim marcas preconul cum ce(te)r(is) [?] nulum timen(te)s, solum Deum et iusticiam pre oculis habentes, iure mediante demendaverunt vel prefatum Martinum de Trzebowe in bona Swyatoslay viceadvocati introligari. Acta sunt hec feria VI^a post octavas Nativitatis Beatissime Virginis Marie anno Domini, quibus supra.

[s. 30]

20. Testamentum laboriosi Johannis Vanath. Anno Domini millesimo quadrigentesimo nonagesimo secundo.

Coram nobis Mathia Czekanowszki preconule, nec non Alberto Przeszmoszgi, Nicolao Kadzorka, Bartholomeo mercatore, Michaelae vitrico, Jo-

18. Sprawa Marcina Pakuła z jego prawowitą żoną Barbarą. Roku Pańskiego 1491.

Zdziałano we wtorek w święto [Znalezienia] Krzyża Świętego. Wobec nas burmistrza Piotra Piórko i rajców Wojciecha Przemózgięgo, Mikołaja Kędziorki, Macieja Czekanowskiego i Michała wityryka zasiadających w radzie stanął osobiście przezorny Marcin Pakuł mieszczanin pleszewski i podarował oraz oprawił swojej prawowitej żonie Barbarze, córce Michała wityryka, 20 grzywien pospolitego pieniądza z powodu wiana, czyli p o s a g u, który wraz z nią otrzymał. Uczynił to nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz z wolną i dobrą wolą. Ofiarował uczciwej Barbarze 20 grzywien na wszystkich dobrach swoich ruchomych i nieruchomych, które teraz ma i w przyszłości mieć będzie. Ze względu na lepsze świadectwo rzeczony Michał wityryk, ojciec uczciwej Barbary zwanej Pakulewą, dał nasz przysąd.

19. Sprawa Marcina z Trzebowej z podwójcim Świętosławem. Roku Pańskiego 1491.

Wobec nas Piotra Piórko burmistrza oraz rajców miasta Pleszewa, Bartłomieja kupca, Wojciecha Przemózgięgo, Michała wityryka, Mikołaja Kędziorki i Macieja Czekanowskiego, gdy zasiadaliśmy w radzie, zjawili się rozważni mężowie: Łukasz podówczas podwójci, a także ławnicy Tomasz Kostrzewa, Mikołaj Durynek, Marcin Grzegorzowy, Paweł Hardy oraz Jan Grał, którzy zeznali, że Marcin z Trzebowej przedstawił sześciu świadków: Łukasza tkacza, Mikołaja Madyka, Tomasza Kostrzewę, Mikołaja Kędziorkę, Mikołaja Żmudkę oraz Mikołaja Chrościela, [a oni zaś potwierdzili], że podwójci Świętosław jest zobowiązany zapłacić i złożyć na ręce Marcina z Trzebowej 15 grzywien. Burmistrz wraz z pozostałymi, nie bojąc się niczego, mając tylko Boga i sprawiedliwość przed oczami, nakazali zgodnie z prawem spłacić te 15 grzywien albo wwiązać wspomnianego Marcina z Trzebowej w dobra podwójciego Świętosława. Zdziałano w piątek po oktawie [święta] Narodzenia Najświętszej Marii Panny [16 IX] roku Pańskiego, jak wyżej [zapisano].

20. Testament pracowitego Jana Wanata. Roku Pańskiego 1492. Wobec nas Macieja Czekanowskiego burmistrza, a także rajców Wojciecha Przemózgięgo, Mikołaja Kędziorki, Bartłomieja kupca, Michała wityryka, Jana Chudego oraz podwójciego Świętosława i ławników Mikołaja

hanne Chudi consulibus Swyatho(slao)que viceadvocato et Nicolao Durynek, Johanne Gral scabinis providus Johannes Vanath finale testamentum fecit sub hiis verbis, ut sequitur et hoc non compulsus neque coactus, sed deliberato anima [!]: primo agrum ecclesie sancti Johannis in Pleszow, Paulo filio seniori decim florenos, ceteris autem pueribus septem florenis. Hec facta sunt anno ut supra.

21. [=Acta puerorum pye memorie Johannis Vanath cum Simone Partheke. Anno Domini 1492.

Coram nobis Mathia Czekanowszki preconsule, nec non Albertho Przeszmoszgi, Nicolao Candzorka, Bartholomeo mercatore, Johanne Chudi, Thoma Kosztrzewa, dum sedebamus in consulatu, veniens providus Simon Partheke recognovit se recipere et habere circa se octo marcas et sex florenos puerorum pye memorie Johannis Vanath et propter |-magis-| evidens testimonium super hoc fideiusores constituet Johannem Frymek et Martinum Swythomyr unius anni ad decursum a festo sancti Mathei Evangeliste. Anno ut supra.=|

<Satisfecit pro hiis omnibus.>

22. Obligacio Johannis Fol et Nicolai Durinek ex parte pecuniarum ecclesie sancti Johannis in Pleschow. Anno Domini 1492.

Coram nobis Mathia Czekanowszki preconsule, nec non Alberto Przeszmoszgi, Nicolao Kadzorka, Bartholomeo mercatore, Johanne Chudi, Thoma Kosztrzewa, |-dum-| consulibus opidi Pleszow, dum sedebamus in consulatu, veniens providus Johannes Fol, sanus mente et corpore recognovit se tenere <quatuor> |-tres-| marcas ecclesie sancti Johannis |-et quartam, quia domum-| super macello artificii sutorum |-quos-| et Nicolaus Durynek tres marcas super domo, que domus stat in platheia Kalyszzyensi, ex parte domus Jacobi Baryczka et ex parte altera Alberti Voszczyinka, tali condicione, quod possunt persolvere per fertonem aut per duos aut simul totum.

[s. 31]

23. Acta providi Mathie Lazenny cum Agnete uxore sua legitima. Anno Domini 1493°.

Coram nobis Mathia Czekanowszki preconsule, nec non Johanne Poydzki, Bartholomeo mercatore, Alberto Przeszmoszgi, Gregorio Leniui, Johanne Chudi consulibus opidi Pleschow veniens laboriosus Albertus de Galeuo unacum uxore sua legitima Katherina in dominica tertia post festum Pasce, dum sedebamus in consulatu. Ibi predictus Albertus Jaszek de Galeuo reposuit quatuor marcas provido Mathie Lazenny, generi suo, vice dotis, erga

Durynka i Jana Grała przezorny Jana Wanat, nie zmuszony ani nie zniewolony, lecz z przemyślanym zamiarem sporządził testament następującymi słowami: po pierwsze ziemię kościołowi św. Jana w Pleszewie, Pawłowi synowi starszemu 10 florenów, pozostałym zaś dzieciom 7 florenów. Zostało zdziałane roku, jak wyżej [zapisano].

21. Sprawa dzieci śp. Jana Wanata z Szymonem Parteką. Roku Pańskiego 1492.

Wobec nas Macieja Czekanowskiego burmistrza, a także rajców Wojciecha Przemózgiego, Mikołaja Kędziorki, Bartłomieja kupca, Jana Chudego, Tomasza Kostrzewy, kiedy zasiadaliśmy w radzie, zjawił się przezorny Szymon Parteka i zeznał, że otrzymał i ma przy sobie 8 grzywien i 6 florenów [należnych] dzieciom śp. Jana Wanata i dla jawnego świadectwa ma na to ustanowić poręczycieli Jana Frymka i Marcina Świętomira na przeciąg roku od święta św. Macieja Ewangelisty [21 IX]. W roku, jak wyżej [zapisano].

Zapiska skreślona, dodano przy tym tą samą ręką notę na marginesie: Wynagrodził za nich wszystkich.

22. Zobowiązanie Jana Fola i Mikołaja Durynka w sprawie pieniędzy kościoła św. Jana w Pleszewie. Roku Pańskiego 1492.

Wobec nas Macieja Czekanowskiego burmistrza, a także Wojciecha Przemózgiego, Mikołaja Kędziorki, Bartłomieja kupca, Jana Chudego i Tomasza Kostrzewy, kiedy zasiadaliśmy w radzie, zjawił się przezorny Jan Fol, który zdrowy na ciele i umyśle zeznał, że jest winny 4 grzywny kościołowi św. Jana z kramu szewskiego, a Mikołaj Durynek 3 grzywny z domu, który stoi na ulicy Kaliskiej, [pomiędzy] domami Jakuba Baryczki z jednej i Wojciecha Woszczyzny z drugiej strony, pod takim warunkiem, że mogą spłacać po wiardunku albo po dwa, albo na raz całość.

23. Sprawa przezornego Macieja Łaziennego z jego prawowitą żoną Agnieszka. Roku Pańskiego 1493.

Wobec nas Macieja Czekanowskiego burmistrza, a także rajców miasta Pleszewa, Jana Powidzkiego, Bartłomieja kupca, Wojciecha Przemózgiego, Grzegorza Leniwego i Jana Chudego zjawił się pracowity Wojciech z Galewa ze swoją żoną Katarzyną w trzecią niedzielę po Wielkanocy [28 IV], kiedy zasiadaliśmy w radzie. Ręczony Wojciech Jaszek z Galewa złożył 4 grzywny swojemu zięciowi, przezornemu Maciejowi Łaziennemu jako posag, a w za-

quas quatuor marcas providus Mathias Lazenny ratione dotalicii inscripsit et reformavit octo marcas Agneti uxori sue legitime super omnibus suis bonis mobilibus et immobilibus, que habet et que imposterum habebit, sine ullo impedimento, et propter |-magis-| maius testimonium in librum peccati inseri et inscribi. Anno ut supra.

24. Acta providi Michaelis Kadzorka cum honesta Katherina uxore sua legitima. Anno Domini 1493.

Nos Mathias Czekanowski protunc preconsul Pleschewyensis unacum Johanne Povydzki, Bartholomeo mercatore, Alberto Przeszmoszgi, Gregorio Leniui, Johanne Chudi consulibus opidi Pleschow, significamus tenore presencium, quomodo in nostra constitutus presencia providus Michael Kadzorka unacum honesta Katherina, consorte sua legitima, non compulsus, non coactus nec aliquo errore devio seductus, sed mera et spontanea sua voluntate amicorumque suorum fretus salubri consilio, obligavit et reformavit ratione dotis et dotalicii decim marcas communis pecunie numeri Polonialis, quadraginta octo grosos marcam in quamlibet computando, honeste Katherine, sue legitime consorti, filie Mathie dicti Lasyek de Zavidovicze, in et super domo, inter domum Gregorii Barlozek ex una et domum Stanislai Mazurek partibus ex altera sita et locata, et in omnibus mobilibus et immobilibus, stantibus et iacentibus, que nunc habet et cum Dei auxilio que imposterum habebit, et hoc ratione veri iustique dotis et dotalicii. Nos vero in eodem presidentes et nullum timentes, solum Deum et iusticiam pre oculis habentes, pefatam obligacionem et reformationem admisimus et in librum inscribi de consensu providi Michaelis Kadzorka mandavimus, robur perpetue firmitatis concedentes. Acta sunt hec anno Domini 1493, feria quarta infra octavas Corporis Cristi.

[s. 32]

25. Acta providi Mathie Czyekanowski cum Nicolao Chroszczyel et Jacobo serifice. Anno Domini 1494.

In nomine Domini amen. Cunctorum perit memoria mortalium, nisi testibus et scriptis veridicis fuerint roborata. Nos igitur, Johannes Chudi viceadvocatus unacum Alberto Przyeszmoszgi, Thoma Mnych, Luca lanifice, Gregorio Lenivi, Johanne Gral consulibus, nec non Swyathoslao, Petro Pyorko, Jacobo Przythula, Johanne Volek, Stanislao Janeczka scabinis et iuratis opidi Pleschoviensis, omnibus et singulis presentibus et futuris notum facimus, quomodo providi viri Nicolaus Chroszczyel et Jacobus serifex vicini nostri, non coacti nec compulsi, vendiderunt aream alias p l a c z pro media marca, que area iacet in postico Nicolai Chroszczyel penes ortum Stanislai Szkardzynski et penes viam eundo de Valyszewo ad sanctum Florianum, in

mian za te 4 grzywny przezorny Maciej Łazienny zapisał i oprawił 8 grzywien z powodu wiana swojej prawowitej żonie Agnieszce na wszystkich dobrach ruchomych i nieruchomych, które ma i w przyszłości mieć będzie, bez żadnych przeszkód. Ze względu na większe świadectwo poprosił o wniesienie i wpisanie do księgi. Roku, jak wyżej [zapisano].

24. Sprawa przezornego Michała Kędziorki z uczciwą Katarzyną jego prawowitą żoną. Roku Pańskiego 1493.

My Maciej Czekanowski podówczas burmistrz pleszewski wraz z rajcami miasta Pleszewa, Janem Powidzkim, Bartłojem kupcem, Wojciechem Przemózgim, Grzegorzem Leniwym i Janem Chudym, ogłaszamy brzmieniem niniejszego [pisma], że w naszej obecności stanął przezorny Michał Kędziorka ze swoją prawowitą żoną, uczciwą Katarzyną. Nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz ze swojej słusznej i wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, zapisał i oprawił z powodu posagu i wiana swojej prawowitej żonie, uczciwej Katarzynie, córce Macieja z Zawidowic zwanego Laskiem, 10 grzywien pospolitego pieniądza liczby polskiej, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, a to na domu położonym i leżącym pomiędzy domami Grzegorza Barłożka z jednej i Stanisława Mazurka z drugiej strony oraz na wszystkich dobrach ruchomych i nieruchomych, stojących i leżących, które teraz ma i z pomocą Boga w przyszłości mieć będzie. My zaś zasiadający w tejże [radzie], nie bojąc się nikogo, Boga tylko i sprawiedliwość mając przed oczami, dopuściliśmy rzeczony zapis oraz oprawę i za zgodą przezornego Michała Kędziorki poleciliśmy zapisać w księdze, aby nadać [im] moc wieczystej trwałości. Zdziałano roku Pańskiego 1493, w środę w trakcie oktawy Bożego Ciała [12 VI].

25. Sprawa przezornego Macieja Czekanowskiego z Mikołajem Chrościelem i Jakubem ślusarzem. Roku Pańskiego 1494.

W imię Pana amen. Śmiertelna pamięć wszystkiego przepada, jeśli nie zostanie umocniona wiarygodnymi świadkami i zapisami. Zatem my, podwójci Jan Chudy wraz z rajcami Wojciechem Przemózgim, Tomaszem Mnichem, Łukaszem tkaczem, Grzegorzem Leniwym i Janem Galem, a także z ławnikami i przysiężnikami miasta Pleszewa: Świętosławem, Piotrem Piórko, Jakubem Przytułą, Janem Wołkiem i Stanisławem Janeczka, czynimy wiadomym wszystkim i każdemu z osobna, obecnym i przyszłym, że nasi sąsiedzi przezorni mężowie Mikołaj Chrościeł oraz Jakub ślusarz, nie zmuszeni ani nie zniewoleni, sprzedali za pół grzywny przezornemu Maciejowi Czekanowskiemu, podówczas burmistrzowi oraz naszemu sąsiadowi,

postico Johannis Korab et Nicolai Napadlo recto cum orto Mathie Szmyeszek, hic idem in postico Jacobi serificis, provido Mathie Czyekanowski protunc preconsuli etiam vicino nostro eiusque legitimis successoribus coramque nobis banito in iudicio resignaverunt perpetue possidere, tenere, meliorare, edificare, vendere, alienare et in usus suos beneplacitos convertere, prout sibi et suis succesoribus legitimis melius videbitur expedire. In cuius rei testimonium perpetuum nomina dominorum viceadvocati cum consulibus nec non scabinorum presentibus sunt inscripta. Actum et datum feria sexta proxima ante festum Invencionis Sancte Crucis anno Domini 1494.

26. Acta providi Stanislai <sartoris> uxori sue Dorothee, filie Mathie Dexa. Anno Domini 1494.

Nos Mathias Czekanowski protunc preconsul Plescheviensis unacum Johanne Povidzki, Luca lanifice, Gregorio Lenivi, Johanne Chudi, Johanne Gral consulibus opidi Pleszow, significamus tenore presencium, quomodo in nostra constitutus presenciam providus Stanislaus sartor unacum honesta Dorothea consorte sua legitima, non compulsus nec coactus nec aliquo errore devio seductus, sed mera et spontanea sua voluntate amicorumque suorum fretus salubri consilio, obligavit et resignavit reformavitque ratione dotis et dotalicii sedecim marcas communis peccunie numeri Polonicalis, quadraginta et octo grossos marcam in quamlibet computando, honeste Dorothee, legitime sue uxori, filie Mathie Dexa, in et super domo inter domum Johannis Kampa ex una et domum Johannis Povidzki partibus ex altera sita et locata, et in omnibus bonis mobilibus et immobilibus, stantibus et iacentibus, que nunc habet et cum Dei augmentatione que imposterum habebit, et hoc ratione veri iustique dotis et dotalicii. Nos vero in eodem residentes et nullum timentes, solum Deum et iusticiam pre oculis habentes, prefatam obligacionem et reformationem admisimus et in librum inscribi de consensu providi Stanislai sartoris mandavimus, robur perpetue firmitatis concedentes. Acta sunt hec anno Domini 1494, feria sexta post Omnum Sanctorum.

[s. 33]

27. Acta et reformatio dotis et dotalicii honeste Elizabeth, uxori legitime providi Stanislai Mazurek. Anno Domini 1494.

Nos Mathias Czekanowski protunc preconsul Pleschowiensis unacum Johanne Povydzki, Luca lanifice, Gregorio Lenivi, Johanne Chudi et Johanne Gral consulibus opidi Pleschow, significamus tenore presencium, quomodo in nostra constitutus presenciam providus Stanislaus Mazurek, vicinus noster,

a także jego prawowitym następcom parcelę, czyli p l a c, która jest położona na tyłach Mikołaja Chrościela, obok ogrodu Stanisława Skarzyńskiego i drogi idącej z Waliszewa do [kościola] św. Floriana oraz na tyłach Jana Koraba i Mikołaja Napadły, prosto z ogrodem Macieja Śmieszka, w tym właśnie miejscu na tyłach Jakuba ślusarza. Powzdali [oni] wobec nas na sądzie gajonym, aby wiecznie posiadał, dzierzył, ulepszał, budował, sprzedawał, alienował i obracał na swoją korzyść stosownie do tego, co on i jego prawowici następcy będą uważać za dobre. Na której to rzeczy wieczne świadectwo spisane zostały imiona panów podwójciego z rajcami i ławników. Zdziałano i dano w najbliższy piątek przed świętem Znalezienia Krzyża Świętego [2 V] roku Pańskiego 1494.

26. Sprawa przezornego Stanisława krawca [i] jego żony Doroty, córki Macieja Deksy. Roku Pańskiego 1494.

My Maciej Czekanowski podówczas burmistrz pleszewski wraz z rajcami miasta Pleszewa: Janem Powidzkim, Łukaszem tkaczem, Grzegorzem Leniwym, Janem Chudym i Janem Galem, ogłaszamy brzmieniem niniejszego [pisma], że stanął w naszej obecności przezorny Stanisław krawiec ze swoją prawowitą żoną Dorotą, który nie zmuszony ani nie zniewolony, ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz ze swojej słusznej i wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, z powodu posagu i wiana zapisał, powzdał i oprawił uczciwej Dorocie swojej prawowitej żonie, córce Macieja Deksy, 16 grzywien pospolitego pieniądza liczby polskiej, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, na domu położonym pomiędzy domami Jana Kępy z jednej i Jana Powidzkiego z drugiej strony oraz na wszystkich dobrach ruchomych i nieruchomych, stojących i leżących, które teraz ma i które w przyszłości ze wsparciem Boga będzie mieć, a to z powodu słusznego i sprawiedliwego posagu i wiana. My zaś zasiadający w teź [radzie], nie bojąc się nikogo, samego Boga i sprawiedliwość mając przed oczami, dopuściliśmy rzeczony zapis oraz oprawę i poleciliśmy wpisać [je] do księgi za zgodą przezornego Stanisława krawca, aby nadać im moc wieczystej trwałości. Zdziałano roku Pańskiego 1494, w piątek po [święcie] Wszystkich Świętych [7 XI].

27. Oprawa posagu oraz wiana uczciwej Elżbiecie, prawowitej żonie przezornego Stanisława Mazurka. Roku Pańskiego 1494.

My Maciej Czekanowski podówczas burmistrz pleszewski wraz z rajcami miasta Pleszewa: Janem Powidzkim, Łukaszem tkaczem, Grzegorzem Leniwym, Janem Chudym i Janem Galem, ogłaszamy brzmieniem niniejszego [pisma], że stanął w naszej obecności nasz sąsiad, przezorny Stanisław

non compulsus nec coactus nec aliquo errore devio seductus, sed mera et spontanea sua voluntate amicorumque suorum salubri fretus consilio, obligavit et reformavit racione dotis et dotalicii viginti et quatuor marcas communis peccunie Polonicalis numeri consueti, quadraginta et octo grossos marcam in quamlibet computando, honeste Elizabeth, sue legitime uxori, filie providi Alberti Kothek molandinatoris in Pleschow, in et super domo, que stat et est inter domum Michaelis Myrzva ex una et domum Alberti Voszczyinka partibus ex altera, et in omnibus mobilibus et immobilibus, stantibus et iacentibus, que nunc habet et imposterum habebit, et hoc racione dotis et dotalicii. Nos vero in eodem residentes et nullum timentes, solum Deum et iusticiam pre oculis habentes, prefatam obligacionem et resignacionem admisimus et in librum de consensu providi Stanislai Mazurek mandavimus, robur perpetue firmitatis concedentes. Acta sunt hec feria II^a proxima post Innocentum anno Domini 1494.

28. Reformacio honeste Hedugis per providum Swiathomyr virum suum. Anno Domini 1494.

Nos Mathias Czyekanowszki preconsul unacum consulibus opidi Pleschow, quorum nomina et cognomina superius scripta sunt, tenore presencium mediante significamus, quomodo providus Sviathomyr in nostra presenciam constitutus, dum pleno in consulatu sedebamus, fassus est coram nobis publice, quia obligavit et reformavit decim marcas numeri Polonicalis consueti honeste Hedugi, sue legitime uxori, racione veri et iusti dotis et dotalicii, in et super domo inter Roszmyarek et Frimek et in omnibus mobilibus et immobilibus, que nunc habet et imposterum habebit. Nos eciam in eodem sedentes et nullum timentes, solum Deum et iusticiam eius pre oculis habentes, prefatam obligacionem et reformacionem de consensu providi Sviathomyr in librum opidi nostri admisimus, robur propter perpetue firmitatis (concedentes). Acta sunt hec feria II^a proxima post sanctorum Innocentum anno ut supra et hoc sub hac forma ut supra.

[s. 34]

29. Acta sunt hec feria quarta, ipso die in Divisione Appostolorum anno Domini 1495.

Constituti personaliter nobiles Stanislaus Pyczkowszki, protunc burgravius Pleschewiensis, Albertus de Leszneviczye et famosi Mat(hias) Czekanowszki preconsul, Johannes Chudi consul Pleschevienses laboriosique Albertus Kothek Plescheviensis et Albertus Voythowszki advocati, Gregorius de Myelycz advocatus, Michael kmetho de Kazewo, hii tanquam arbitri et amicabile compositores inter providos Martinum, Johannem et Andream scultetos de Kazowo

Mazurek i nie zmuszony ani nie zniewolony, ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz ze swojej słusznej i wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, z powodu posagu i wiana zapisał i opisał uczciwej Elżbiecie swojej prawowitej żonie, a córce młynarza pleszewskiego Wojciecha Kotka, 24 grzywny pospolitego pieniądza polskiego, liczby zwyczajowej, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, a to na domu, który stoi pomiędzy domami Michała Mierzwy z jednej i Wojciecha Woszczyzny z drugiej strony, oraz na wszystkich dobrach ruchomych i nieruchomych, stojących i leżących, które teraz ma i w przyszłości mieć będzie, a to z powodu posagu i wiana. My zaś zasiadający w tejże [radzie], nie bojąc się nikogo, samego Boga i sprawiedliwość mając przed oczami, dopuściliśmy rzeczony zapis i oprawę oraz poleciliśmy [zapisać je] w księdze za zgodą przezornego Stanisława Mazurka, aby nadać im moc wieczystej trwałości. Zdziałano w najbliższy poniedziałek po [święcie św.] Niewiniątek [29 XII] roku Pańskiego 1494.

28. Oprawa uczciwej Jadwigi [dokonana] przez jej męża, przezornego Świętomira. Roku Pańskiego 1494.

My Maciej Czekanowski burmistrz wraz z rajcami miasta Pleszewa, których imiona i przydomki zostały zapisane wyżej, ogłaszamy za pośrednictwem brzmienia niniejszego [pisma], że gdy zasiadaliśmy w pełnym składzie rady, stanął w naszej obecności przezorny Świętomir i zeznał wobec nas publicznie, że z powodu słusznego i sprawiedliwego posagu oraz wiana zapisał i opisał swojej prawowitej żonie Jadwidze 10 grzywien zwyczajowej liczby polskiej, a to na domu [leżącym] pomiędzy Rozmiarkiem i Frymkiem oraz na wszystkich dobrach ruchomych i nieruchomych, które teraz ma i w przyszłości mieć będzie. My zaś zasiadający w tejże [radzie], nie bojąc się nikogo, samego Boga i jego sprawiedliwość mając przed oczami, dopuściliśmy za zgodą przezornego Świętomira rzeczony zapis i oprawę do księgi naszego miasta, aby nadać [im] moc wieczystej trwałości. Zdziałano w najbliższy poniedziałek po [święcie św.] Niewiniątek [29 XII] roku oraz w takiej formie, jak wyżej [zapisano].

29. Zdziałano w środę, w sam dzień Rozesłania Apostołów [15 VII] roku Pańskiego 1495.

Stanęli osobiście szlachetni Stanisław Pyczkowski, podówczas burgrabia pleszewski, Wojciech z Leśniewic oraz sławetni Maciej Czekanowski burmistrz i Jan Chudy rajca pleszewski, a także pracowici obrońcy: Wojciech Kotek z Pleszewa oraz Wojciech Wójtowski, Grzegorz z Milicza wójt, Michał kmieć z Kaszowa, jako sędziowie polubowni i jednacze [w sprawie] pomiędzy przezornymi sołtysami Marcinem, Janem i Andrzejem z Kaszowa,

manu coniuncta parte ex una et Albertum Szmarz condam in Kazowo molandinatorem, nunc vero in Vola et Andream fratrem ipsius Szmorz eciam manu coniuncta et indivisa partibus ex altera ita compusuerunt [!] et amicabiliter composuerunt et unierunt prefatas partes, sic videlicet, quod prefatus Albertus Szmarz cum Andrea fratre suo et omnibus propinquis suis de molandino, quod habuerunt in Kazowo, predictis Martino, Johanni et Andree tanquam veris et legitimis heredibus molandini in Kazowo cedunt et presentibus cesserunt perpetue et in ewm, per ipsos Martinum, Johannem et Andream predictum molandinum in Kazowo tenendum, habendum, posidendum, comutandum, dandum, donandum, alienandum et in usus suos beneplacitos convertendum, ita prout eis melius et efficacius videbitur expedire. Racione autem solucionis et satisfaccionis prefati molandini in Kazowo predicti |-nobiles-| providi Martinus, Johannes et Andreas manu coniuncta et indivisa, prefatis Alberto Szmarz et Andree fratris sui [!] debent et tenentur solvere octo florenos Vngaricales auri puri et iusti ponderis. Pro primo termino, hic circa concordiam reposuerunt duos florenos Vngaricales et sex florenos debent reponere predicti Johannes et Andreas per tres annos, duos florenos pro festo Sancte Trinitatis proximo venturo, duos florenos pro alio festo Sancte Trinitatis et residuos duos florenos pro alio festo Sancte Trinitatis, hoc est per tres annos usque ad solucionem sex florenorum, quos floreno(s) hic circa librum Pleschoviensem reponere debent sub vadio decim marcarum, quod si non reposuerint, extunc habebunt facultatem pro pecuniis capitalibus et pro vadio iudicialiter agere. Cavent eciam pacem predicti S [!] Albertus Szmarz et Andreas frater suus ab omnibus fratribus suis propinquis et remotis, sic quod pred(ict)i Martinus, Johannes et Andreas in dicto molandino in Kazowo non impedientur quoquomodo sub eodem vadio decim marcarum, sed libere construere et edificare iuxta eorum voluntatem habebunt omnimodam potestatem.

[s. 35]

30. Acta et reformacio dotis et dotalicii honeste Agnetis legitime uxoris providi Johannis Oberszal. Anno Domini 1495^{to}.

Nos Mat(hias) Czekanowszki protunc preconsul Plescheviensis unacum Johanne Povydzki, Luca, Gregorio Lenivi, Johanne Chudi, Johanne Gral consulibus opidi Pleschow, tenore presencium significamus, quomodo in nostra constitutus presencia providus Johannes Oberszal unacum honesta Agnete consorte sua legitima, non compulsus nec coactus neque aliquo devio errore sedductus, sed mera et spontanea sua voluntate amicorumque suorum fretus salubri consilio, obligavit et reformavit racione dotis et dotalicii quatuordecim marcas communis pecunie Polonicalis, quadraginta octo grossos marcam in quamlibet computando, honeste Agneti sue legitime consorti, filie dicti

związanymi pospólną ręką, z jednej strony oraz Wojciechem Szmarzem, niegdyś młynarzem w Kaszowie, teraz zaś w Woli [Duchownej] i Andrzejem, bratem tegoż Szmarza, również związani pospólną i niepodzielną ręką, z drugiej strony. Takim sposobem pogodzili, pojednali oraz połączyli rzeczony strony, że wspomniany Wojciech Szmarz ze swoim bratem Andrzejem i wszystkimi krewnymi odstąpili i niniejszym odstępują na wieczność młyn, który mieli w Kaszowie, rzeczonym Marcinowi, Janowi i Andrzejowi jako słusznym i prawowitym dziedzicom młyna, przez których to Marcina, Jana i Andrzeja wspomniany młyn w Kaszowie ma być dzierzony, miany, posiadany, zamieniany, dawany, darowany, alienowany i obracany na ich dowolne użytki, według tego jak będzie się im wydawało lepiej i skuteczniej postąpić. Jako zapłatę i zadośćuczynienie za rzeczony młyn w Kaszowie wspomniani przezorni Marcin, Jan i Andrzej, związani pospólną i niepodzielną ręką, są winni zapłacić rzeczonym Wojciechowi Szmarzowi i jego bratu Andrzejowi 8 florenów węgierskich czystego złota i słusznej wagi. Na pierwszy termin przy ugodzie złożyli 2 floreny, a 6 florenów są zobowiązani złożyć w ciągu 3 lat: 2 floreny na najbliższe święto Trójcy Świętej [29 V 1496], 2 floreny na drugie święto Trójcy Świętej [21 V 1497] i pozostałe 2 floreny na kolejne święto Trójcy Świętej [10 VI 1498], to jest przez 3 lata aż do spłaty 6 florenów. Te [6] florenów są zobowiązani złożyć przy księdze pleszewskiej³ pod zakładem 10 grzywien, a jeśli by nie złożyli, to [Wojciech Szmarz i jego brat Andrzej] będą mogli domagać się sędownie zasadniczych pieniędzy i zakładu. Wspomniani Wojciech Szmarz i jego brat Andrzej zachowają również spokój od wszystkich swoich braci bliskich i dalekich, tak że rzeczeni Marcin, Jan i Andrzej nie będą we wspomnianym młynie w żaden sposób nękani pod tymże zakładem 10 grzywien, lecz będą mieli pełne prawo swobodnie stawiać i budować podług swej woli.

30. Oprawa posagu i wiana uczciwej Agnieszce, prawowitej żonie przezornego Jana Oberszala. Roku Pańskiego 1495.

My Maciej Czekanowski podówczas burmistrz pleszewski wraz z rajcami miasta Pleszewa: Janem Powidzkim, Łukaszem, Grzegorzem Leniwym, Janem Chudym, Janem Gralem, ogłaszamy brzmieniem niniejszego [pisma], że stanął w naszej obecności przezorny Jan Oberszal z uczciwą Agnieszką swoją prawowitą żoną, nie zmuszony ani nie zniewolony, ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz ze swojej szczerzej i wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, z powodu posagu i wiana zapisał oraz oprawił swojej uczciwej

³ To jest w obecności miejskich urzędników.

Alberti Kuchta de Marszewo, in et super domo inter domum Andree Marszel ex una et domum Mat(hie) Dexa partibus ab altera sita et locata in plathea Sthokowa, et in omnibus mobilibus et immobilibus, stantibus et iacentibus, que nunc habet et cum auxilio Dei que imposterum habebit, et hoc ratione veri iustique dotis et dotalicii. Nos vero in eodem residentes et nullum timentes, solum Deum et iusticiam pre oculis habentes, prefatam obligacionem et reformacionem admisimus et in librum inscribi de consensu providi Johannis Obersal mandavimus, robur perpetue firmitatis concedentes.

31. Acta pro pecunia previgni ipsius Jasz sutoris, quam tenetur eidem previgno, videlicet duarum marcarum receptorum per ipsum Jasz de patrimonio eiusdem pueri.

Coram nobis Mathia Czekanowszky preconsole Pleszewiensis unacum consulibus superius innotatis veniens personaliter et stans providus Michael Jasz cognomine unacum uxore sua legitima Anna, recognovit et oretenus fassus est, quomodo recepit duas marcas communis pecunie in Regno Polonie currentis, marcam in quamlibet 48 grossos computando, patrimonii pueri Laurencii proprio nomine pie memorie Stanislai balneatoris, quamquidem summam pecunie duarum marcarum eidem puero Laurencio obligat <et> reformat super maccello proprio et super hereditate sua, quam modo habet aut in post habebit cum eadem uxore Anna. Super que omnia et singula, predictus Michael Jasz adiudicatum solvit et notarium subarravit iuxta formam iuris. Acta sunt hec dominico die proximo post Concepcionis Beatissime Virginis Marie anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto.

32. Acta pro pecunia matrimonii et patrimonii ipsius <discreti^a>Vrbani, Johannis Jankowszky <divę memorie^b> filii, recepta per ipsum Petrum Pyorko, videlicet trium florenorum.

Anno Domini 1496, feria sexta, ipso die sancte Marie Magdalene, veniens et stans personaliter providus Petrus Pyorko coram nobis pariter residentibus Mathia Czekanowszky preconsole Pleszevyensi unacum consulibus, videlicet Luca lanifice, Gregorio Lenyvy, Johanne Povydzszky, Johanne Gral et Blasio sutore, recognovit, quomodo recepit de cistula civili cum consensu dominorum consulum de pecunia reservata patrimonii et maternitatis discreti Vrbani Jo-

^a Napisane za słowem *Vrbani*, zostało jednak przeniesione przez pisarza za pomocą znaków korektorskich.

^b Napisane za słowem *filii*, zostało jednak przeniesione przez pisarza za pomocą znaków korektorskich.

żonie Agnieszce, córce Wojciecha zwanego Kuchta z Marszewa, 14 grzywien pospolitego pieniądza polskiego, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, a to na domu położonym na ulicy Stokowej, pomiędzy domami Andrzeja Marszela z jednej i Macieja Deksy z drugiej strony, oraz na wszystkich [dobrach] ruchomych i nieruchomych, stojących i leżących, które teraz ma i które z pomocą Boga w przyszłości mieć będzie, a to z powodu słusznego i sprawiedliwego posagu i wiana. My zaś zasiadający w tejże [radzie], nie bojąc się nikogo, samego Boga i sprawiedliwość mając przed oczami, dopuściliśmy rzeczony zapis i oprawę oraz poleciliśmy zapisać [je] w księdze za zgodą przezornego Jana Oberszala, aby nadać [im] moc wieczystej trwałości.

31. Sprawa o pieniądze pasierba Jasz szewca, które [Jasz] był winien temu pasierbowi, mianowicie o 2 grzywny zabrane przez rzeczonego Jasz z ojcowizny tego chłopca.

Wobec nas Macieja Czekanowskiego burmistrza pleszewskiego i rajców podanych wyżej stanął osobiście przezorny Michał o przydomku Jasz ze swoją prawowitą żoną Anną, który zeznał, że zabrał w imieniu własnym 2 grzywny pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie Polskim, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, z ojcowizny chłopca Wincentego, [syna] śp. Stanisława łąziebnika. Tę sumę 2 grzywien tenże [Michał] zapisał i oprawił chłopcu Wincentemu na własnej jatce i na swoim dziedzictwie, które teraz ma albo w przyszłości mieć będzie ze swoją żoną Anną. Za wszystko to razem i pojedynczo rzeczony Michał Jasz zapłacił przysądne i wynagrodził pisarza w sposób przewidziany przez prawo. Zdziałano w najbliższą niedzielę po [święcie] Poczęcia Najświętszej Marii Panny [11 XII] roku Pańskiego 1496.

32. Sprawa o pieniądze zabrane przez Piotra Piórko z macierzyzny i ojcowizny rozważnego Urbana, syna śp. Jana Jankowskiego, mianowicie o 3 floreny.

Roku Pańskiego 1496, w piątek, w sam dzień św. Marii Magdaleny [22 VII], stanął osobiście przezorny Piotr Piórko wobec nas razem zasiadających Macieja Czekanowskiego burmistrza pleszewskiego i rajców, mianowicie Łukasza tkacza, Grzegorza Leniwego, Jana Powidzkiego, Jana Grała oraz Błażeja szewca, i zeznał, że za zgodą panów rajców zabrał ze skrzyni miejskiej pieniądze odłożone z ojcowizny i macierzyzny rozważnego Urbana syna śp. Jana Jankowskiego, [mianowicie] 3 floreny w czystym złocie, które to 3 floreny rzeczony Piotr Piórko, jak ustnie zeznał, jest dłużny Urbanowi. Ponadto Piotr Piórko zobowiązał się i niniejszym zobowiązuje wobec wymienionego burmistrza i w obecności jego rajców zwrócić w określonych terminach

hannis Jankowszky dive memorie filii, tres florenos in auro puro Vngaricales, quosquidem tres florenos pretactus Petrus Pyorko oretenus fassus est sibi Vrbano teneri |-e-|. Insuper et idem Petrus Pyorko obligatus est et presentibus [s. 36] obligatur solvere et ad certa tempora reponere eosdem tres florenos circa preconsulem pretactum in conspectu consulum eius, tali condicione, quia primum florenum tenebitur reponere in duabus ebdomadis immediate sequentibus post festum sancte Marie Magdalene ab act(o) presencium, secundum autem florenum in duabus ebedomadis [!] similiter post festum Nativitatis Domini proxime futurum, tertium vero florenum tenebitur solvere et reponere pro festo sancti Floriani proxime instans, obligans se coram nobis et subiciens sub hereditate domus, ita, quod prior fiet ad capiendam pecuniam pro domo ipsius Pyorko Petri, si contigerit vendere, aut si Deus permitteret ipsum Pyorko Petrum decedere, quod est in manibus et potestate Dei, extunc ipse puer discretus Vrbanus unacum matre sua antiqua aut suis propinquis propinquior erit vendere eandem domum pretacti Petri Pyorko. Acta sunt hec anno, die et testibus, quibus omnibus supra. In cuius rei testimonium et robur maius notarius est subarratus.

33. Acta inter Agnetem Wszdymalna parte ex una et inter Joannem Kostrzeva partibus ex altera in causis eorum.

Anno Domini 1496, die dominica inter octavas Nativitatis Gloriosissime Virginis Marie, veniens personaliter Agnes Wsdymalna, coram nobis Mathia Czekanowszky preconsule Pleszevyensi unacum consulibus, videlicet Luca lanifice, Gregorio Lyenyvy, Johanne Powydzszky, Johanne Gral et Blasio sutore, recognovit stans personaliter, quod resignavit domum iacentem inter Martinum Noszka dictum parte ex una et inter Albertum Smolnyk partibus ex altera, tam late et longe et circumferencialiter, prout sola cum viro suo legitimo tenuit et possedit, nichil iuris aut domini pro se aut suis amicis propinquis et proximis reservando, tam supellectilia eiusce domus, quam ecciam instrumenta artificilia pertinencia ad artificia lanificum seu textorum panni, solum excipiendo pro se tres marcas in eadem hereditate et domo et <ipsi> Johanni Kostrzeva dicto <pariter cum uxore sua legitima Agnete, filia olim Zydowszky> racione decem marcarum per ipsum Johannem Kostrzeva importatarum in eandem domum et hereditatem ad Agnetem uxorem suam legitimam, filiam Zydowszky <racione dotalycii>. Acta sunt hec anno et die, quibus supra. In cuius rei testimonium et maius robur idem Joannes Kostrzeva adiudicatum solvit et notarium subbaravit.

wspomniane 3 floreny pod takim warunkiem, że pierwszego florena winien oddać w ciągu dwóch tygodni następujących po święcie św. Marii Magdaleny [do 5 VIII 1496], [czyli] od dnia dzisiejszego; podobnie drugiego florena w ciągu dwóch tygodni od najbliższego święta Narodzenia Pana [do 7 I 1497], trzeciego zaś florena będzie zobowiązany zapłacić i oddać w najbliższe święto św. Floriana [4 V 1497], zobowiązując się wobec nas i podając odnośnie do domu dziedzicznego, że [Urban] ma być pierwszy do przejścia pieniędzy za dom tegoż Piotra Piórko, jeśliby doszło do sprzedaży, a jeśli Bóg zrządzi, co jest w jego rękę i władzy, że Piotr Piórko umrze, to ten chłopiec, rozważny Urban ze swoją babką albo krewnymi będzie najbliższy do sprzedaży domu Piotra Piórko. Zdziałano w roku, dniu i [wobec] świadków, jak wszystko wyżej [zapisano]. Na której rzeczy świadectwo i większą moc pisarz został wynagrodzony.

33. Postępowanie pomiędzy Agnieszką Wzdymaliną z jednej i Janem Kostrzewą z drugiej strony w ich sprawach.

Roku Pańskiego 1496, w niedzielę w trakcie oktawy [święta] Narodzenia Najświętszej Marii Panny [11 IX], zjawiła się osobiście Agnieszka Wzdymalina i wobec nas Macieja Czekanowskiego burmistrza pleszewskiego oraz rajców, mianowicie Łukasza tkacza, Grzegorza Leniwego, Jana Powidzkiego, Jana Grała, Błażeja szewca, stając osobiście, zeznała, że powzdała Janowi zwanemu Kostrzewą i jego prawowitej żonie Agnieszce, córce zmarłego Żydowskiego, dom położony pomiędzy Marcinem zwanym Nóżką z jednej i Wojciechem Smolnikiem z drugiej strony, w takich granicach, jak sama ze swoim prawowitym mężem dzierżyła i posiadała, nie zostawiając żadnego prawa lub władztwa dla siebie albo swoich bliskich krewnych, zarówno wyposażenie tego domu, jak i narzędzia rzemieślnicze służące do rzemiosła sukienników albo tkaczy płótna, wyłączając dla siebie jedynie 3 grzywny z tego dziedzictwa i domu. [Uczyliła to] z powodu 10 grzywien wiana wniesionych przez rzeczonoego Jana Kostrzewę do tegoż domu i dziedzictwa jego prawowitej żonie Agnieszce, córce Żydowskiego. Zdziałano w roku i dniu, jak wyżej [zapisano]. Na której rzeczy świadectwo i większą moc Jan Kostrzewa zapłacił przysądne i wynagrodził pisarza.

34. Acta inter Andream Kozyelek et Annam Kozyelkova uxorem eius, pro resignacione domus et omnium mobilium et immobilium.

Anno Domini 1496, feria sexta proxima ante festum sancti Michaelis Archangeli prepositi paradisi, ad petita providi Andree Kozyelek et Anne Kozyelkova uxoris eius, nos preconsul Mathias Czekanowsky unacum consulibus, videlicet Luca Ianifice, Gregorio Lenyvy, Johanne Povydzszky, Johanne Gral et Blasio sutore nec non nos Albertus Preszmoszgy, unacum scabinis protunc existentibus⁴ recognoscimus tenore presencium, quod coram nobis in domo eiusce Andree Kozyelek, existentibus vocatis et specialiter rogatis, idem circumspectus Andreas Kozyelek resignavit et presentibus resignat domum iacentem in platea dicta Kozya in fine, penes penes [!] Petrum Pyotrek, cum omnibus bonis, tam mobilibus, quam ecciam immobilibus, et hoc post mortem et dissolutionem corporis ab anima, nichil penitus pro se aut pro suis successoribus legitimis, tam longinquis, quam propinquis consanguineis et proximis remanens, [s. 37] sed omnibus quocumque nomine proprio aut cognomine nominatis et vocatis, ubicumque loci fuerint aut manserint <procul pulsus et semotis>, et hoc honeste Anne Kozyelkova uxori sue legitime, quam domum iam per ipsum resignatam et omnia bona mobilia et immobilia ubivis loci iacencia aut manencia ipsa pretacta Anna Kozyelkova potens erit vendere, alienari aut commutare et in usus suos, quos meliores noverit, convertere. Eodemmodo prefata Anna, uxor legitima eiusdem Andree Kozyelek, coram nobis preconsule et consulibus, advocato et scabinis superius nominatim scriptis, resignavit et presentibus resignat similimodo omnia bona, tam mobilia, quam ecciam immobilia, ubivis loci iacencia et quocumque nomine nuncupentur, similiter omnibus procul pulsus et semotis amicis suis, tam longinquis, quam propinquis, fratribus et sororibus et sororinis in Korythnycza, videlicet Martino Noszdrab et Nicolao et scolare Gabriele |-et [?] mu-| nulli eorum aliquid |-rena-| remanendo, sed omnia, ut supradictum est, marito suo resignando et comendando, ut eisdem omnibus bonis, tam mobilibus, quam ecciam immobilibus, iam per honestam Annam resignatis et donatis utatur et in usus suos, quos meliores noverit, convertat. Solummodo uterque eorum de eisdem bonis, iam per eos resignatis, excipit, quod unus alterum debet expedire ad sepulturam ecclesiasticam iuxta rittum Cristianitatis. Acta sunt hec die et anno testibusque ad premissa, quibus omnibus supra. |-S-| In quorum omnium et singulorum robur et maius testimonium sepe numero dictus Andreas adiudicatum solvit et notarium subarravit. Sub testimo(nio)

⁴ Zob. *Księga wójtowska*, s. 14-16, w której w zapiskach z 18 IX i 9 X 1496 roku są notowani jako ławnicy Piotr Piórko, Jakub Przytuła, Bartłomiej kupiec, Jan Wolek, Wojciech Wosczyzna i Bartłomiej Niedolej.

34. Sprawa pomiędzy Andrzejem Kozielkiem i jego żoną Anną Kozielkową dotycząca powzdania domu oraz wszystkich ruchomości i nieruchomości.

Roku Pańskiego 1496, w najbliższy piątek przed świętem św. Michała Archanioła zwierzchnika raju [23 IX], na prośbę przezornego Andrzeja Kozielka i jego żony Anny Kozielkowej my burmistrz Maciej Czekanowski wraz z rajcami, mianowicie Łukaszem tkaczem, Grzegorzem Leniwym, Janem Powidzkim, Janem Gralem i Błażem szewcem, a także my Wojciech Przemózgi [wójt] wraz z ówczynie urzędującymi ławnikami potwierdzamy brzmieniem niniejszego [pisma], że wobec nas zwołanych i wyraźnie poproszonych, w domu Andrzeja Kozielka, rozważny Andrzej Koziłek powzdał i niniejszym powzdaje prawowitej żonie swojej Annie Kozielkowej dom leżący na końcu ulicy Koziej, obok Piotra [zwanego] Piotrkiem, z wszystkimi dobrami, zarówno ruchomymi, jak i nieruchomymi, a to po śmierci i rozłączeniu ciała od duszy, zupełnie nic nie zostawiając dla siebie czy swoich prawowitych dziedziców, zarówno dalekich, jak i bliskich krewnych, oddaliwszy wszystkich jakimkolwiek imieniem by się zwali lub wołali i gdziekolwiek by byli lub mieszkali. Powzdany przez tegoż [Andrzeja] dom i wszystkie dobra ruchome i nieruchome leżące w jakimkolwiek miejscu wspomniana Anna Kozielkowa będzie mogła sprzedawać, alienować czy też zamieniać i obracać na swe użytki, jakie uzna za najlepsze. W ten sam sposób rzeczona Anna, żona Andrzeja Kozielka wobec nas burmistrza, rajców, wójta i ławników imiennie wyżej zapisanych powzdała i niniejszym w podobny sposób powzdaje wszystkie dobra, zarówno ruchome, jak i nieruchome, leżące w jakimkolwiek miejscu i jakąkolwiek nazwą określane, podobnie oddalając wszystkich krewnych zarówno dalekich, jak i bliskich, braci, siostry i siostrzeńców z Korytnicy, mianowicie Marcina Nozdraba, Mikołaja oraz ucznia Gabriela, lecz wszystko, co zostało zapisane powzdając i oddając swojemu mężowi, aby te wszystkie dobra, zarówno ruchome, jak i nieruchome, właśnie powzdane i darowane przez uczciwą Annę, mógł wykorzystywać i obracać na swe użytki, jakie uzna za najlepsze. Oboje zastrzegają jedynie z właśnie przez nich powzdanych dóbr, że wzajemnie wyprawią sobie pochówek kościelny według obrządku chrześcijańskiego. Zdziałano w dniu i roku [wobec] zapowiedzianych świadków, jak wszystko wyżej [zostało zapisane]. Na których to wszystkich [spraw] moc i większe świadectwo rzeczony Andrzej zapłacił przysądne i opłacił pisarza. Według świadectwa notariusza publicznego Jana z [Wielkiego] Piątkowa, który wezwany i wyraźnie do tego poproszony, zapisał własną ręką to powzdanie.

eiusdem notarii publici Johannis de Pyanthkovo, qui manu propria confecit hanc resignacionem vocatus et specialiter ad hoc rogatus.

35. [=Acta inter Annam Candzyorczyzna et Gregorium, filium Bartholomei, dicti Canya de Zyrkow virum dicte Anne Candzyorczyzną.

Coram nobis preconssule Mathia Czekanowszky nec non coram consuli-
bus, videlicet Gregorio [-lanif-] Lenyvy, Luca lanifice, Johanne Povydzszky, Johanne Gral et Blasio sutore, in toto consulatu residentibus, veniens personaliter honesta Anna Candzyorczyzna, non compulsa nec coacta nec aliquo alio errore devio seducta inscripsit et presentibus inscribit viginti mercas communis peccunie monete et numeri Polonicalium consueti, quamlibet in marcam 48 grossos computando, ipsi provido Gregorio etc. viro suo racione importacionis novem mercarum per ipsum Gregorium ad ipsam Annam importatarum, et hoc in omnibus bonis suis hereditariis mobilibus et immobilibus, quecumque nunc habet et impost habitura est cum eodem Gregorio, viro suo legitimo. Acta sunt hec die dominico proximo post festum sancti Michaelis anno Domini 1496, testibus ad premissa, quibus omnibus supra. In quorum omnium et singulorum maius testimonium idem Gregorius adiudicatum solvit et notarium subarravit et condonavit, cui inscripcioni iam superius inscripte consensit et adhesit Michael Candzyorka levir et patruus puerorum ipsius Anne Candzyorczyzna etc.=]

<Satisfactionis Alberti Misgala Gregorio Kanya in viginti marcis^a>.

[s. 38]

36. Acta inter Johannem Pyrek et Annam uxorem eius in reformatione dotis et dotalicii.

Coram nobis preconssule Mathia Czekanowszky nec non coram consuli-
bus, videlicet Gregorio Lenyvy, Luca lanifice, Johanne fabro et Blasio sutore, in pleno consulatu residentibus, constitutus personaliter in nostra presencia providus Johannes Pirek pariter cum honesta Anna, uxore sua legitima, non compulsus nec coactus nec aliquo errore devio seductus, sed mera sua et spontanea voluntate, amicorumque suorum salubri fretus consilio, obligavit et reformavit octo marcas communis pecunie numeri Polonicalis consueti, quadraginta octo grossos marcam in quamlibet computando, honeste Anne uxori sue legitime, filie Stanislai Sbelud de Chodecz proconsulis, racione dotis et dotalicii quatuordecim marcarum per ipsam Annam in domum ipsius

^a Nota wniesiona zapewne tą samą ręką, która dokonała skasowania zapiski.

35. Sprawa pomiędzy Anną Kędziorczyzną i Grzegorzem z Żerkowa zwanym Kanią, synem Bartłomieja, i mężem rzeczonyj Anny Kędziorczyzny.

Wobec nas Macieja Czekanowskiego burmistrza, a także wobec rajców, mianowicie Grzegorza Leniwego, Łukasza tkacza, Jana Powidzkiego, Jana Grala i Błażeja szewca, zasiadających w pełnym składzie rady, osobiście zjawiła się uczciwa Anna Kędziorczyzna, która nie zmuszona ani nie zniewolona, ani nie zwiedziona żadnym błędem zapisała i niniejszym zapisuje przezornemu Grzegorzowi swojemu mężowi itd. 20 grzywien pospolitego pieniądza, monety i liczby zwyczajowej polskiej, licząc 48 groszy na grzywnę, z powodu 9 grzywien wniesionych przez rzeczonego Grzegorza Annie, a to na wszystkich swoich dobrach dziedzicznych, ruchomych i nieruchomościach, jakiegokolwiek teraz ma i w przyszłości mieć będzie z tymże prawowitym mężem Grzegorzem. Zdziałano w najbliższą niedzielę po święcie św. Michała [2 X] roku Pańskiego 1496 wobec zapowiedzianych świadków, jak wszystko wyżej [zapisano]. Na których to wszystkich [spraw] większe świadectwo Grzegorz zapłacił przysądne i wynagrodził pisarza. Na wpisany i zanotowany wyżej zapis zgodził się i przyłączył do niego Michał Kędziorka szwagier i stryj dzieci Anny Kędziorczyzny itd.

Zapiska skreślona, dodano przy tym inną ręką notę: [Z powodu] zadośćuczynienia Wojciecha Misgały Grzegorzowi Kani 20 grzywnami.

36. Sprawa między Janem Pyrkiem i jego żoną Anną dotycząca oprawy posagu i wiana.

Wobec nas Macieja Czekanowskiego burmistrza, a także wobec rajców, mianowicie Grzegorza Leniwego, Łukasza tkacza, Jana kowala i Błażeja szewca, zasiadających w pełnym składzie rady, stanął osobiście w naszej obecności przezorny Jan Pyrek wraz ze swoją prawowitą żoną Anną, który nie zmuszony ani nie zniewolony, ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz z słusznej i wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, zapisał i oprowił uczciwej Annie swojej prawowitej żonie, córce burmistrza Stanisława Zbyluta z Chocza, 8 grzywien pospolitego pieniądza zwyczajowej liczby polskiej, licząc 48 groszy na grzywnę, z powodu 4 grzywien posagu i wiana wniesionych przez tę Annę do domu Jana Pyrka, a to na domu Jana Pyrka leżącym na tyłach [domu] Kumnego z jednej i obok domu Mikołajka z drugiej strony, położonym na rogu ulic, jednej prowadzącej do kościoła i drugiej zwanej Głińską, a także

Johannis Pyrek importatarum et hoc in et super domo ipsius Johannis Pyrek iacente in postico Cumny ex una et penes domum Mykolayek partibus ex altera sita et locata in acie platearum, unius eundo ad templum et alterius dicte Glynszka, et omnibus bonis mobilibus et immobilibus stantibus et iacentibus, que nunc habet et cum Dei augmentacione in posterum habebit et hoc racione dotis et dotalicii ut supra etc. Nos vero in eodem consulatu residentes et nullum timentes, solum Deum Omnipotentem et iusticiam pre oculis habentes, prefatam obligacionem et reformationem admissimus et in librum inscribi de consensu providi Johannnis Pyrek et Stanislai Sbelud de Chodecz patris eorum mandavimus, robur perpetue firmitatis concedentes. Acta sunt hec anno Domini 1497, die dominico ipso die Transfiguracionis Domini, racione cuius firmitatis et roboris et testimonii notarius est subarratus.

37. Acta inter Albertum filium Droszd et uxorem eius Elizabet in reformatione dotis et dotalicii ex utraque parte.

In nomine Domini amen. Anno Domini 1497, die dominico proximo ante festum sancti Mathei, coram nobis preconsole Mathia Czekanowszky nec non coram consulibus, videlicet coram Gregorio Lenyvy, Luca lanifice, Johanne fabro et Blasio sutore, pleno in consulatu residentibus, constitutus personaliter in presencia nostra providus seu laboriosus Albertus filius Droszd pariter cum honesta Elizabeth uxore sua legittima, non compulsus nec coactus nec aliquo devio errore seductus, sed mera sua et spontanea voluntate amicorumque suorum salubri fretus consilio, obligavit et reformavit et presentibus obligat et reformat quatuor mercas communis pecunie Polonicalis, numeri consueti Polonicalis, quadraginta octo grossos mercam in quamlibet computando, honeste Elizabeth uxori sue legittime, filie Kamyenszky Mathie racione dotis duarum mercarum per ipsam |-E-| honestam Elizabeth importatarum et hoc in et super domo ipsius Alberti filii Droszd iacente inter Dryspula ex una et inter Cvrzewszky ex altera parte et in omnibus bonis, tam mobilibus, quam immobilibus, stantibus et iacentibus, que nunc habet et cum Dei auxilio in post habebit, et hoc racione dotis duarum marcarum, ut supra scriptum est. Nos vero in eodem pleno consulatu presidentes et nullum alium preter Deum Omnipotentem timentes et iusticiam pre oculis habentes, prefatam obligacionem et reformationem admissimus et in librum civilem inscribi de consensu laboriosi Alberti filii Drosd et Mathie Kamyenszky admisimus et mandavimus, robur perpetue firmitatis concedentes. Acta sunt hec anno et die, quibus supra. Racione cuius firmitatis et melioris testimonii notarius est condonatus.

Per manum auctoritate imperiali publicam Johannis Mathie de Pyathkovo Maiori.

na wszystkich dobrach ruchomych i nieruchomości, stojących i leżących, które teraz ma i z pomocą Boga w przyszłości mieć będzie, a to z powodu posagu i wiana, tak jak wyżej [zostało napisane] itd. My zaś zasiadający w owej radzie, nie bojąc się nikogo, samego Boga Wszechmogącego i sprawiedliwość mając przed oczami, dopuściliśmy wspomniane zapis i oprawę i aby nadać [im] moc wieczystej trwałości, poleciliśmy wpisać do księgi za zgodą przeznornego Jana Pyrka i Stanisława Zbyluta z Chocza, ich ojca. Zdziałano roku Pańskiego 1497, w niedzielę, w sam dzień Przemienienia Pańskiego [6 VIII]. Ze względu na prawomocność, ważność i świadectwo pisarz został opłacony.

37. Sprawa pomiędzy Wojciechem synem Drozda i jego żoną Elżbietą dotycząca wzajemnej oprawy posagu i wiana.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1497, w najbliższą niedzielę przed świętem św. Mateusza [17 IX], wobec nas burmistrza Macieja Czekanowskiego, a także wobec rajców, mianowicie Grzegorza Leniwego, Łukasza tkacza, Jana kowala i Błażeja szewca, zasiadających w pełnym składzie rady miejskiej, stanął osobiście w naszej obecności przezorny albo pracowity Wojciech syn Drozda z uczciwą Elżbietą swą prawowitą żoną, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz z słusznej i wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, zapisał i opisał oraz niniejszym zapisuje i opiewa uczciwej Elżbiecie swojej prawowitej żonie, córce Macieja Kamińskiego, 4 grzywny pospolitego pieniądza polskiego, zwyczajowej liczby polskiej, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, z powodu posagu [wynoszącego] 2 grzywny wniesionego przez uczciwą Elżbietę, a to na domu Wojciecha syna Drozda, leżącym pomiędzy Dryspulą z jednej i Kurczewskim z drugiej strony, oraz na wszystkich dobrach zarówno ruchomych, jak i nieruchomości, stojących i leżących, które teraz ma i z pomocą Boga w przyszłości mieć będzie, a to z tytułu posagu 2 grzywnien, tak jak wyżej zostało napisane. My zaś zasiadający w owym pełnym składzie rady, nie bojąc się nikogo innego prócz Boga Wszechmogącego i mający sprawiedliwość przed oczami, dopuściliśmy wspomniane zobowiązanie i oprawę i za zgodą pracowitego Wojciecha syna Drozda i Macieja Kamińskiego pozwoliliśmy oraz poleciliśmy zapisać w księdze miejskiej, aby nadać im moc wieczystej trwałości. Zdziałano to w roku i dniu, jak wyżej [zapisano]. Ze względu na prawomocność i lepsze świadectwo pisarz został obdarzony.

[Sporządzono] ręką publiczną z autorytetu cesarskiego Jana syna Macieja z Piątkowa Wielkiego.

[s. 39]

38. Satisfactio honeste Anne Candzyorczyzna ipsi Michaeli Candzyorka leviro suo pro bonis fratris ipsius, pye memorie Nicolai Candzyorka. Anno Domini 1498.

Feria III^a proxima ante festum sancte Agnetis, coram nobis Bartholomeo Gyrzman preconsule tunc existente, nec non coram consulibus, videlicet Mathia Czekanowsky, Johanne fabro, Bartholomeo Pyecznyk, Johanne Volek et Alberto Voszczyna, veniens personaliter providus Michael Candzyorka recognovit et oretenus fassus, quod honesta Anna Candzyorczyzna satisfecit eidem Michaeli pro omnibus bonis fraternis seu fratris eius, pye memorie Nicolai Candzyorka, quia eadem honesta Anna dedit eidem Michaeli sarthaginem cum marca communis pecunie in Regno currentis et iam pretactus providus Michael Candzyorka dimisit et praesentibus dimittit pretactam honestam Annam Candzyorczyzna ab omni impedimento ipsius et suorum puerorum et amicorum, consanguineorum, propinquorum et remotorum, que honesta Anna Candzyorczyzna debet habere eviternam pacem ab eodem provido Michaeli Candzyorka leviro suo et suis pueris et consanguineis proximis et remotis, et post mortem eiusce Anne pueri sui aut propinqui eodemmodo debent habere eviternam pacem. In cuius rei testimonium et firmiter robur eadem Anna honesta adiudicatum solvit et notarius est subarratus. Acta sunt anno et die, quibus supra.

39. Inscriptio dotis et dotalicii^a Martini Chabyor cum honesta Dorothea uxore eius.

In nomine Domini amen. Anno Domini 1498 coram nobis Bartholomeo Gyrzman preconsule tunc existente nec non coram consulibus, videlicet Mathia Czekanowsky, Johanne fabro, Bartholomeo Pyecznyk, Johanne Volek et Alberto Voszczyna, constitutus personaliter providus Martinus Chabyor cum honesta Dorothea, uxore sua legitima, non compulsus nec coactus nec aliquo devio errore seductus, sed mera sua et spontanea voluntate, amicorumque suorum fretus salubri consilio, obligavit et reformavit et presentibus obligat et reformat viginti marcas communis pecunie in Regno Polonie currentis, numeri consueti Polonialis, quadraginta octo grossos marcam in quamlibet computando, honeste Dorothee uxori sue legitime, filie providi Mathie Mathie, ratione dotis decem marcarum per ipsam honestam Dorotheam ad eum importatarum et hoc super domo, in qua nunc residet, videlicet inter Pakul ex una et inter Parteca ex alia partibus sita. Nos vero in pleno consulatu sedentes et nullum alium preter Deum Omnipotentem timentes et iusticiam pre

^a Poprawiono z *dotaliciis*.

38. Zadośćuczynienie przez uczciwą Annę Kędziorczyne jej szwagrowi Michałowi Kędziorce za dobra jego brata, śp. Mikołaja Kędziorki. Roku Pańskiego 1498.

W najbliższy wtorek przed świętem św. Agnieszki [16 I] wobec nas Bartłomieja Jirzmana podówczas burmistrza, a także wobec rajców, mianowicie Macieja Czekanowskiego, Jana kowala, Bartłomieja Piecnika, Jana Wołka i Wojciecha Woszczyzny, zjawił się osobiście przezorny Michał Kędziorka i zeznał, że uczciwa Anna Kędziorczyzna wynagrodziła Michałowi Kędziorce za wszystkie dobra jego brata, śp. Mikołaja Kędziorki, ponieważ dała Michałowi patelnię i grzywnę pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie. Wtedy wspomniany przezorny Michał Kędziorka uwolnił i niniejszym uwalnia rzeczoną Annę Kędziorczyne od wszelkiego niepokojenia [ze] swojej [strony], swoich dzieci, krewnych i bliższej oraz dalszej rodziny, tak aby uczciwa Anna Kędziorka miała wieczny pokój od swojego szwagra przezornego Michała Kędziorki i jego dzieci oraz krewnych bliższych i dalszych, a po śmierci rzeczonej Anny tak samo mają mieć wieczny pokój jej dzieci oraz bliscy. Na której rzeczy świadectwo i większą moc uczciwa Anna zapłaciła przysądne, a [ponadto] pisarz został opłacony. Zdziałano roku i dnia, jak wyżej [zapisano].

39. Zapis posagu i wiana Marcina Chabiora z uczciwą Dorotą jego żoną. W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1498 wobec nas Bartłomieja Jirzmana podówczas burmistrza, a także wobec rajców, mianowicie Macieja Czekanowskiego, Jana kowala, Bartłomieja Piecnika, Jana Wołka i Wojciecha Woszczyzny, stanął osobiście przezorny Marcin Chabior z uczciwą Dorotą swoją prawowitą żoną, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz z słusznej i wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, zapisał i oprowił oraz niniejszym zapisuje i oprowia uczciwej Dorocie swojej prawowitej żonie, córce przezornego Macieja Maciejowego, 20 grzywien pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie Polskim, zwyczajowej liczby polskiej, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, z powodu 10 grzywien posagu wniesionych mu przez uczciwą Dorotę, a to na domu, w którym obecnie mieszka, położonym pomiędzy Pakulem z jednej i Parteką z drugiej strony. My zaś zasiadający w pełnym składzie rady, nie bojąc się nikogo innego prócz Boga Wszechmogącego i mając sprawiedliwość przed oczami, dopuściliśmy i pozwoliliśmy na wspomniane zapis oraz oprawę, a także za zgodą przezornego Marcina Chabiora, uczciwej Doroty jego żony oraz [jej] ojca, przezornego Macieja Maciejowego, pozwoliliśmy i polecili-

oculis habentes, prefatam obligacionem et inscripcionem et reformationem admisimus et ei acquievimus et in librum civilem de consensu providi Martini Chabyor et honeste Dorothee uxoris eius cum patre provido Mathia Mathie inscribere admisimus et mandavimus, robur perpetue firmitatis concedentes. In cuius rei memoriam et in robur partes ambe solverunt a libro civili et notarium subarraverunt. Acta sunt hec anno Domini 1498 feria III^a proxima ante festum Purificacionis Gloriosissime Virginis Marie matris Domini.

40. Inscriptio partis aree Johanni Volek per honestam Hedvigim By-
alassewa.

Coram nobis Bartholomeo Gyrzman preconsule tunc existente, nec non consulibus, videlicet Mathia Czekanowsky, Johanne fabro, Bartholomeo Pyecznyk, Johanne Volek et Alberto Vosczyzna, constituta personaliter honesta Hedugis Byalassewa, non compulsa nec coacta necque aliquo devio errore seducta recognovit et oretenus fassa est, quod eius pye memorie vir Albertus Byalasz [s. 40] cum ipsius consensu et voluntate vendidit partem aree in area, que iacet penes Cabaczyk ex una et penes Ploczyenyk ex alia parte, |-pro roboribus-| in taxa unius sexagene ipsi Johanni Volek, pariter cum via, que iacet penes Ploczyek, in qua est valva. In qua parte aree sic vendite ipse Johannes Volek edificavit braseatoriam penes braseatoriam Barlozek, quam partem aree pariter cum via ad eandem partem emta prefata honesta Hedvigis Byalassewa sic venditam per ipsius virum pye memorie Albertus Byalasz resignavit et presentibus resignat ipsi prefato domino Johanni Volek et suis posteris eviterne et in ewm tenendam, habendam, possidendam et in usus suos, quos meliores noverit, convertendam. Acta sunt hec feria sexta in vigilia sancti Mathie Apostoli anno Domini millesimo quadricentesimo nonagesimo octavo. In cuius rei memoriam et firmius robur notarius et consules sunt condonati a libro.

41. |=Inscriptio dotis et dotalicii Gregorii Gybosz cum honesta Margareta
uxore sua legittima.

In nomine Domini amen. Anno Domini 1498 coram nobis Bartholomeo Gyrzman preconsule tunc existente, nec non coram consulibus, videlicet Mathia Czekanowszky, Johanne fabro, Bartholomeo mercatore Pyecznyk, Johanne Volek et Alberto Vosczyzna, constitutus personaliter Gregorius Gybosz cum honesta Margaretha uxore sua legittima, non compulsus nec coactus neque aliquo devio errore seductus, sed mera sua et spontanea voluntate amicorum-que suorum fretus salubri consilio, obligavit et reformavit et presentibus obligat et reformat quatuordecim mercas communis pecunie in Regno Polonie currentis numeri consueti Polonicalis, quadraginta octo grossos mercam in quamlibet computando, honeste Margarethe, uxori sue legittime, filie laboriosi

śmy zapisać w księdze miejskiej, przyznając moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy pamięć i moc obie strony zapłaciły za [wpis do] księgi miejskiej i opłaciły pisarza. Zdziałano roku Pańskiego 1498, w najbliższy wtorek przed świętem Oczyszczenia Najświętszej Marii Panny Matki Pana [30 I].

40. Zapis części parceli Janowi Wołkowi przez uczciwą Jadwigę Białasową.

Wobec nas Bartłomieja Jirzmana, podówczas burmistrza, a także rajców, mianowicie Macieja Czekanowskiego, Jana kowala, Bartłomieja Piecnika, Jana Wołka i Wojciecha Woszczyny, stanęła osobiście uczciwa Jadwiga Białasowa, nie zmuszona ani nie zniewolona, ani nie zwiedziona żadnym błędem zeznała i ustnie potwierdziła, że jej śp. mąż Wojciech Białas za jej zgodą i wolą sprzedał Janowi Wołkowi część parceli o wartości jednej kopy. Parcela ta leży obok Kabaczyka z jednej i obok Płóciennika z drugiej strony, wraz z drogą, która leży obok Płočka i przy której jest brama. W tak sprzedanej części parceli Jan Wołek zbudował słodownię obok słodowni Barłożka. Wspomnianą część parceli wraz z kupioną drogą do tej sprzedanej części, sprzedaną przez śp. męża Wojciecha Białasa, szacowna Jadwiga Białasowa powzdadała i niniejszym powzdaje rzeczonemu panu Janowi Wołkowi i jego potomkom, aby ją dzierżył, miał, posiadał i obracał na swoje użytki, jakie uzna za najlepsze. Zdziałano w piątek w wigilię św. Macieja Apostoła [23 II] roku Pańskiego 1498. Na której rzeczy pamięć i moc, pisarz i rajcy zostali opłaceni za [wpis do] księgi.

41. Zapis posagu i wiana Grzegorza Gibosza z szacowną Małgorzatą jego prawowitą żoną.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1498 wobec nas Bartłomieja Jirzmana podówczas burmistrza, a także wobec rajców, mianowicie Macieja Czekanowskiego, Jana kowala, Bartłomieja Piecnika kupca, Jana Wołka i Wojciecha Woszczyny, stanął osobiście Grzegorz Gibosz z szacowną Małgorzatą swoją prawowitą żoną, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz z słusznej i wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, zapisał i oprowił oraz niniejszym zapisuje i oprowia uczciwej Małgorzacie swej prawowitej żonie, córce pracowitego Benedykta zwanego Bieniem z Psienia, 14 grzywien pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie Polskim, zwyczajowej polskiej liczby, licząc 48 groszy na każdą grzywnę,

Benedicti dicti Byenyo de Pszyenye, et hoc racione dotis septem mercarum per ipsam honestam Margaretham ad eum importatarum, et hoc super domo, in qua nunc resident et in post residebunt, iacente penes Plona ex una et penes Lyzak partibus ex altera. Nos vero pleno in consulatu sedentes et nullum alium preter Deum Omnipotentem timentes et iusticiam pre oculis habentes, prefatam obligacionem et inscriptionem, reformacionem admissimus et ei aquiievimus et in librum civilem de consensu providi Gregorii Gybosz et honeste Margarethe uxoris sue cum patre laborioso Benedicto de Pszyenye inscribere, admisimus et mandavimus, robur perpetue firmitatis concedentes. In cuius rei memoriam et in robur partes ambe solverunt a libro civili et notarius est condonatus. Acta sunt anno, quo supra, die vero |-sabbato sancte Gertrudis-| feria VI^{ta} in vigilia sancte Gertrudis ante Oculi dominicam etc.=|

42. |=Inscriptio dotis et dotalicii Agnetis Volnynka de <Magna> Carnyno per famatum virum Mathiam Czekanowszky, civem in Pleszew, legitimum virum eiusce Agnetis, facta hoc modo.

Anno Domini |-1-| millesimo quadricentesimo nonagesimo octavo coram nobis Bartholomeo Gyrzman preconsule tunc existente, nec non coram consulis, videlicet Mathia Czekanowsky, Johanne fabro, Bartholomeo mercatore Pyecznyk, Luca lanifice et Alberto Voszczyna, constitutus personaliter famatus Mathias Czekanowsky civis Pleszeviensis cum honesta Agnete Volnynka de Magna Carmyno uxore sua legitima, non compulsus nec coactus neque aliquo devio errore seductus, sed mera sua et spontanea voluntate amicorumque suorum fretus salubri consilio, obligavit et reformavit et presentibus obligat et reformat sexaginta et duas mercas communis pecunie currentis in Regno Polonie, numeri consueti Polonicalis, quadraginta octo grossos mercam in quamlibet computando, et hoc honeste Agneti Volnynka de Magna Carmyno uxori sue legitime, super domo advocacie iacente in acie platee Stokova ex opposito domus Mathis Dexa per plateam eandem et super agris eiusdem advocacie et aliis bonis mobilibus [s. 41] et immobilibus, que nunc habet et in posterum habiturus cum eadem uxore sua favente eis divina clementia, et hoc racione dotis triginta mercarum et unius marce per ipsam prefatam Agnetem Volnynka de Magna Carmyno ad eundem Mathiam Czekanowszky virum suum importatarum. Nos vero pleno in consulatu sedentes et iusticiam pre oculis habentes neminemque solum Deum Omnipotentem timentes, prefate obligacioni et reformacioni aquiievimus et in librum civilem nostri consulatus inscribere admisimus, et ad petitionem amicorum eiusce Agnetis Volnynka, videlicet Petri Byadlo de eadem Magna Carmyno patruis ipsius et |-Math-| Andree Volny de eadem Magna Carmyno cum uxore sua germana eiusdem

z powodu 7 grzywien posagu wniesionego mu przez uczciwą Małgorzatę, a to na domu, w którym mieszkają i w przyszłości będą mieszkali, położonym obok Płony z jednej i obok Łysaka z drugiej strony. My zaś zasiadający w pełnym składzie rady, nie bojąc się nikogo innego prócz Boga Wszechmogącego i mając sprawiedliwość przed oczami, dopuściliśmy i pozwoliliśmy na wspomniane zapis i oprawę, a za zgodą przezornego Grzegorza Gibosza, jego uczciwej żony Małgorzaty i [jej] pracowitego ojca Benedykta z Psienia pozwoliliśmy i poleciliśmy zapisać w księdze miejskiej, przyznając moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy pamięć i moc obie strony zapłaciły [za wpis do] księgi, a pisarz został opłacony. Zdziałano roku, jak wyżej [zapisano], dnia zaś w piątek w wigilię św. Gertrudy, przed niedzielą *Oculi* [16 III] itd.

Zapiska skreślona z powodu wniesienia kolejnego wpisu w tej sprawie (zap. 52), który zmieniał postanowienia niniejszej zapiski.

42. Zapis posagu i wiana Agnieszki Wolninki z Karmina przez sławetnego męża Macieja Czekanowskiego, mieszczanina w Pleszewie, prawowitego męża Agnieszki, uczyniony w ten sposób.

Roku Pańskiego 1498 wobec nas Bartłomieja Jirzmana podówczas burmistrza, a także wobec rajców, mianowicie Macieja Czekanowskiego, Jana kowala, Bartłomieja Piecnika kupca, Łukasza tkacza i Wojciecha Woszczyzny, stanął osobiście sławetny Maciej Czekanowski mieszczanin pleszewski z uczciwą Agnieszką Wolninką z Karmina swoją prawowitą żoną, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz z słusznej i wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, zapisał i oprawił oraz niniejszym zapisuje i oprawia uczciwej Agnieszce Wolnince z Karmina, swojej prawowitej żonie, 62 grzywny pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie Polskim, liczby zwyczajowej polskiej, licząc 48 groszy na każdą grzywne, a to na domu wójtowskim położonym na rogu ulicy Stokowej, naprzeciwko domu Macieja Deksy [znajdującego się] po drugiej stronie ulicy, oraz na rolach wójtostwa i na wszystkich dobrach ruchomych i nieruchomych, które ma i w przyszłości ze sprzyjającą im Bożą łaską będzie mieć z żoną swoją, a to z powodu 31 grzywien posagu wniesionych przez wspomnianą Agnieszkę Wolninkę z Karmina swojemu mężowi Maciejowi Czekanowskiemu. My zaś zasiadający w pełnym składzie rady, mając sprawiedliwość przed oczami i nie bojąc się nikogo prócz Boga Wszechmogącego, wspomniane zobowiązanie i oprawę przyjęliśmy i pozwoliliśmy zapisać w księdze miejskiej naszej rady na prośbę krewnych Agnieszki Wolninki, mianowicie jej stryja Piotra Białdo z tegoż Karmina, Andrzeja Wolnego z żoną, siostrą rzeczzonej Agnieszki, również z Karmina, rodzzonego wuja Macieja Dytko z Gołuchowa oraz czcigodnego pana Mikołaja syna Piotra Białdo z tego samego Karmina, a także

Agnetis et Mathie Deththo de Goluchovo awnculi germani et honorabilis domini Nicolai filii Petri Bayadlo de eadem Magna Carnyno et de consensu prefacti Mathie Czekanowszky, civis in Pleszew, legitimi viri eiusce Agnetis Volnynka de Magna Carnyno, robur perpetue firmitatis concedentes. In cuius rei memoriam et evidens testimonium partes solverunt a libro civili et notarius est condonatus. Acta sunt hec anno quo supra, die vero feria sexta proxima ante festum Sancte Trinitatis, testibus ad premissa, quibus supra.=|

<Satisfecit idem Mathias Czekanowszky.>

43. Acta inter honorabilem dominum Nicolaum Ostrowszky curatum in Pleszew ex una et inter nobilem Mathiam Luthynszky parte ex altera pro domo Pyorkowszky iacente penes domum Mathie Czekanowszky ex una et penes domum Stanislawi Vitrici parte ex altera.

Anno Domini millesimo quadricentesimo nonagesimo octavo, ipso die dominico ante festum sancti Jacobi proximo, dum sedebant in domo domini honorabilis Nicolai Ostrowszky curati Pleszeviensis, videlicet idem honorabilis dominus Nicolaus curatus in Pleszew in domo sua propria et honorabilis dominus <Petrus de castro> mansionarius in Pleszew et discretus Johannes de Crac(ovia) organista ibidemque eodem die vocatus et rogatus est in testimonium discretus Johannes rector scolarium in Pleszew, Mathie, de Maiori Pyathkovo prope Myloszlaw auctoritate imperiali publicus notarius, qui hoc idem scriptum et presentem inscriptionem confecit et conscripsit, recognovit personaliter pariter cum Bartholomeo Pyecznyk consule tunc existente coram nobis Bartholomeo Gyrzman preconsole tunc existente, nec non coram Mathia Czekanowszky, Luca pannifice, Alberto Vosczyzna et Stanislawo Vitrico, quomodo nobilis Mathias Lvthynszky invadiavit in triginta florenis puri auri Vngaricalibus, transeuntibus tunc temporis per sedecim scotos, domum |-iacentem-| Pyorkowszky iacentem penes domum Mathie Czekanowszky ex una et penes domum Stanislawi Vitrici parte ex altera, ita longe et late et circumferencialiter, prout pye memorie Petrus Pyorko tenuit et sui predecessores, similiter velut idem prefatus nobilis Mathias Lvthynszky tenuit et possedit, cum omni iure et dominio tenendam, habendam et possidendam et in usus suos, quos meliores noverit, convertendam, quam inscriptionem et acticacionem nos preconcul unacum consulibus supra inscripti videntes et audientes iustam admisimus in librum nostri consulatus inseri seu inscribi per manum publicam supra descriptam robur perpetue firmitatis concedentes. In cuius rei testimonium evidens idem honorabilis dominus Nicolaus Ostrowszky curatus in Pleszew satisfecit nobis a libro civili et notarius est subarratus. Acta sunt hec anno et die, quibus supra, testibus etiam ad primissa supra inscriptis.

za zgodą wcześniej wspomnianego Macieja Czekanowskiego mieszczanina w Pleszewie, prawowitego męża Agnieszki Wolninki z Karmina, aby nadać [im] moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy pamięć i jawne świadectwo strony zapłaciły za [wpis do] księgi, a pisarz został obdarzony. Zdziałano roku jak wyżej [zapisano], dnia zaś w piątek przed świętem Trójcy Świętej [8 VI], [wobec] świadków wspomnianej czynności, jak wyżej [podano].

Zapiska skreślona, dodano przy tym tą samą ręką notę: Zadośćuczynił Maciej Czekanowski.

43. Sprawa pomiędzy czcigodnym panem Mikołajem Ostrowskim kuratem w Pleszewie z jednej i szlachetnym Maciejem Lutyńskim z drugiej strony, dotycząca domu Piórkowskiego, położonego obok domów Macieja Czekanowskiego z jednej i Stanisława Witryka z drugiej strony.

Roku Pańskiego 1498, w najbliższą niedzielę przed świętem św. Jakuba [22 VII], gdy w domu czcigodnego pana Mikołaja Ostrowskiego kurata pleszewskiego zasiadali tenże czcigodny pan Mikołaj kurat w Pleszewie, czcigodny pan Piotr z zamku mansjonarz w Pleszewie i rozważny Jan z Krakowa organista, w ten dzień został wezwany i poproszony na świadectwo rozważny Jan rektor szkoły w Pleszewie, [syn] Macieja, z Wielkiego Piątkowa koło Miłosławia, notariusz publiczny z nominacji cesarskiej, który sporządził oraz spisał ten wpis i niniejszą zapiskę, a zeznał on osobiście wraz z Bartłojem Piecnikiem podówczas rajcą wobec Bartłojem Jirzmana podówczas burmistrza, a także wobec Macieja Czekanowskiego, Łukasza sukiennika, Wojciecha Woszczyzny i Stanisława Witryka, że szlachetny Maciej Lutyński zastawił za 30 florenów węgierskich z czystego złota, wymienianych wówczas za 16 skojców, dom Piórkowskiego położony obok domów Macieja Czekanowskiego z jednej i Stanisława Witryka z drugiej [strony], w takich granicach, jak dzierżył śp. Piotr Piórko i jego przodkowie, oraz podobnie jak dzierżył i posiadał rzeczony szlachetny Maciej Lutyński, z pełnym prawem i władztwem, aby [nabywca] dzierżył go, miał, posiadał i obracał na użytki, jakie uzna za najlepsze. Który to zapis i sprawę my burmistrz z rajcami wyżej zapisanymi, widząc i słysząc, że są sprawiedliwe, dopuszczamy do włączenia i wpisania do księgi naszej rady, przez wspomnianą rękę publiczną, aby nadać im moc wiecznej trwałości. Na której rzeczy widoczne świadectwo czcigodny pan Mikołaj Ostrowski kurat w Pleszewie zadośćuczynił nam za [wpis do] księgi miejskiej, a pisarz został opłacony. Zdziałano roku, dnia i [wobec] świadków, jak wyżej napisano.

[s. 42]

44. Ex testamento Barbare Nadmyszkova ad partem Anne uxoris Nicolai Szythko, ratione propinquitatis euisdem Anne.

Nos Mathias Czekanowszky preconsul in Pleszew unacum scabinis⁵, videlicet Gregorio^a Lenyvy, Blasio sutore, Johanne fabro, Luca lanifice, Johanne Povydzszky, fidele testimonium perhibemus et per presentes recognoscimus, quod honesta Barbara pye memorie Nadmyszkova fecit testamentum seu suam ultimam voluntatem anno Domini |-1-| millesimo quadricentesimo nonagesimo septimo, feria quinta proxima ante festum Nativitatis Gloriosissime Virginis Marie, et ibidem in circa idem testamentum seu in eodem testamento legavit Anne sorori sue patrueli, uxori Nicolai Szythko, nigram tunicam Astrodomiensem et nigrum palium etiam Astrodomyensem. Item duas cistulas eidem Anne legavit. Item unam magnam cistam eidem Anne legavit, ceteras autem res domesticas comendavit executoribus suis alias o p y e k v n o m, quos sibi elegit et constituit, videlicet providum Nicolaum Szythko cum Gregorio Nadmych, viro suo, dans eis totalem potestatem dispensandi <et> distribuendi predicta legata et alia, que fecit vendere et dare in remedium sue anime, que omnia iam per ipsam pye memorie Barbaram Nadmyszkova legata ipsi Anne sorori sue, uxori Nicolai Szythko, idem Nicolaus Szythko recepit et importavit ad Annam uxorem suam tanquam verus tutor et executor pretactorum cum iure et voluntate preconsulis et consulum supra scriptorum et ex admissione domini heredis magnifici domini Andree Tanczynszky.

45. Inscriptio domus Alberto quoquo domini heredis. In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo octavo nos Mathias Czekanowszky preconsul Pleszeviensis, nec non Barholomeus Gyrzman, Albertus Vosczyzna, Stanislaus Vitricus, Martinus Zachichlo consules, recognoscimus tenore presencium, quomodo magnificus dominus Andreas Thanczynszky alias heres in Pleszew dedit Alberto quoquo suo olim famulo proprio pro servicio domum testamentaliter resignatam pro structura ecclesie sancti Johannis in Pleszew, per ipsum providum Albertum coquam tenendam, habendam et possidendam, alienandam vel in usus suos proprios convertendam cum suis posteris, quamquidem domum iacentem penes domum Janeczka ex una et penes domum Alberti Vosczyzna parte ab altera, predictus dominus Andreas Thanczynszky debet solvere et iam cum effectu solvit viginti et una marca ecclesie sancti Johannis in Pleszew, quam domum idem Albertus tenebit, habebit et in usus suos, quos meliores noverit,

⁵ Omyłka pisarska, wymienione w tym miejscu osoby pełnią urząd rajców; por. zap. 36, 37, które pochodzą z tej samej kadencji rady.

^a Poprawiono z *Gregorius*.

44. Z testamentu Barbary Nadmyszkowej na rzecz Anny żony Mikołaja Żytki, w sprawie bliższości Anny.

My Maciej Czekanowski burmistrz w Pleszewie wraz z rajcami, mianowicie Grzegorzem Leniwym, Błażejem szewcem, Janem kowalem, Łukaszem tkaczem, Janem Powidzkim, składamy uczciwe świadectwo i niniejszym potwierdzamy, że śp. uczciwa Barbara Nadmyszkowa sporządziła testament albo swoją ostatnią wolę roku Pańskiego 1497, w najbliższy czwartek przed świętem Narodzenia Najświętszej Marii Panny [7 IX] i w tymże testamencie legowała Annie swojej siostrze stryjecznej, żonie Mikołaja Żytki, czarną tunikę amsterdamską i czarny płaszcz, również amsterdamski. Podobnie tej samej Annie legowała dwie skrzynki i jedną wielką skrzynię, pozostałe zaś rzeczy domowego użytku powierzyła wykonawcom swojego testamentu, czyli o p i e k u n o m, których sobie wybrała i ustanowiła, mianowicie przezornemu Mikołajowi Żytce i Grzegorzowi Nadmychowi swemu mężowi, dając im całą władzę rozdzielania i wydzielania wyżej wspomnianych legatów i innych rzeczy, które poleciła sprzedać i rozdać na zbawienie jej duszy. Wszystko to przez tę śp. Barbarę Nadmyszkową legowane Annie jej siostrze, żonie Mikołaja Żytki, tenże Mikołaj Żytko przyjął i wniósł do [majątku] swojej żony, jako sprawiedliwy opiekun i wykonawca wspomnianych [legatów] zgodnie z prawem i wolą wyżej zapisanych burmistrza oraz rady i za przyzwoleniem wielmożnego pana dziedzica Andrzeja Tęczyńskiego.

45. Zapis domu Wojciechowi kucharzowi pana dziedzica. W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1498 my burmistrz pleszewski Maciej Czekanowski, a także rajcy Bartłomiej Jirzman, Wojciech Woszczyna, Stanisław Witryk, Marcin Zachychło potwierdzamy brzmieniem niniejszego [pisma], że wielmożny pan Andrzej Tęczyński dziedzic w Pleszewie dał za służbę Wojciechowi, niegdyś słudze i kucharzowi swojemu, dom testamentowo powzdany na rzecz budowy kościoła św. Jana w Pleszewie, aby przezorny Wojciech kucharz ze swoimi zstępnyimi go dzierzył, miał, posiadał, alienował i obracał na swoje własne użytki. Za rzeczony dom, położony obok domów Janeczki z jednej i Wojciecha Woszczyny z drugiej strony, wcześniej wspomniany pan Andrzej Tęczyński winien zapłacić i już skutecznie zapłacił 21 grzywien kościołowi św. Jana w Pleszewie. Ten właśnie dom Wojciech będzie dzierzył, miał i obracał na swój użytek, który uzna za najlepszy, w takich granicach, jak jego poprzednicy dzierżyli. Podobnie wielmożny pan Andrzej Tęczyński obdarował tegoż Wojciecha swego kucharza jatką położoną pomiędzy dwiema innymi jatkami, mianowicie obok jatki Parteki z jednej i obok jatki Heleny z drugiej strony, aby ten Wojciech je dzierzył, posiadał

convertet, tam late et longe et circumferencialiter, sicut sui predecessores tenuerunt. Similiter idem magnificus dominus [s. 43] Andreas Thanczynsky donavit eundem Albertum cocum suum maccello iacente inter duo alia maccella, videlicet penes maccellum ipsius Parteca ex una et penes maccellum ipsius Halena parte ab altera, per ipsum Albertum tenendum, habendum et in suos usus convertendum, tam longe et late et circumferencialiter, sicut sui predecessores tenuerunt. Acta sunt hec feria quarta ante festum sancti Thome Apostoli, in presencia honorabilis domini Nicolai Ostrowszky curati in Pleszew et in presencia nobilis Mathie Lvthynszky et in presencia preconsulis et consulum, ut supra.

46. Inscriptio medie hereditatis per honestam Elizabeth Peszczyna ipsi Nicolao Peszka viro suo legitimo.

Anno Domini milesimo quadricentesimo <quadricentesimo> [!] nonagesimo nono coram nobis Mathia Czekanowszky preconsule Pleszeviensi, nec non coram consulibus, videlicet Bartholomeo Gyrzman, Alberto Vosczyzna, Stanislaio Vitrico et Martino Zachichlo, veniens et stans personaliter honesta Elizabeth Peszczyna resignavit et presentibus resignat medium hereditatis et bonorum mobilium et immobilium, stancium et iacencium in domo et in agro, similiter in peccoribus et pecudibus, que bona nunc habent et in post habebunt per auxilium Dei et labores ipsorum, et hoc ipsi Nicolao Peszka viro suo legitimo, tali tamen condicione, quod si Deus Omnipotens permiserit mortem prius super predictam Elizabeth Peszczyną, extunc prefatus Nicolaus Peszka dando quatuor marcas ipsius Elizabeth Peszczyna proximis, aut quo ipsa voluerit divertere predictas quatuor marcas, optinebit prefatam totam hereditatem. Similiter, si Deus Omnipotens prius permiserit mortem super prefatum Nicolaum Peszka, extunc pretacta honesta Elizabeth dando etiam quatuor marcas propinquis ipsius Nicolai Peszka aut quo ipsas quatuor marcas voluerit convertere, sive pro anima sive quocumque voluerit, optinebit totam prefatam hereditatem, in qua modo morant. Et propter melius testimonium ipse prefatus Nicolaus Peszka, notarium condonavit et a libro civili solvit. Acta sunt hec dominica [-sexage-] Quinquagesime, hoc est dominica Carnisprivii anno, quo supra.

47. Acta inter laboriosum Johannem Campa et Albertum filium patris alias Szramovathy ex parte filie Johannis Campa.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quadricentesimo nonagesimo nono, coram nobis Mathia Czekanowszky preconsule Pleszeviensi tunc existente, nec non coram consulibus, videlicet Bartholomeo Gyrzman, Alberto Vosczyzna, Stanislaio Vitrictvsz et Martino Zachichlo, <Martino

i obracał i na swoje własne użytki w takich granicach, jak jego poprzednicy dzierżyli. Zdziałano w środek przed świętem św. Tomasza Apostoła [19 XII] w obecności czcigodnego pana Mikołaja Ostrowskiego kurata w Pleszewie, szlachetnego Macieja Lutyńskiego oraz w obecności burmistrza i rajców, jak wyżej [zapisano].

46. Zapis połowy dziedzictwa przez szacowną Elżbietę Peszczyńską jej prawowitemu mężowi Mikołajowi Peszce.

Roku Pańskiego 1499 wobec nas Macieja Czekanowskiego burmistrza pleszewskiego, a także wobec rajców, mianowicie Bartłomieja Jirzmana, Wojciecha Woszczyń, Stanisława Witryka i Marcina Zachychły, stanęła osobiście uczciwa Elżbieta Peszczyńska, która powzdąła oraz niniejszym powzdaje Mikołajowi Peszce, swojemu prawowitemu mężowi, połowę dziedzictwa i dóbr ruchomych oraz nieruchomości, stojących i leżących w domu oraz na ziemi, podobnie [połowę majątku] w bydło i w trzodzie, które dobra teraz mają i w przyszłości mieć będą dzięki pomocy Boga i swojej pracy, a to pod warunkiem, że jeżeli Bóg Wszechmogący ześle wcześniej śmierć na rzeczoną Elżbietę Peszczyńską, to wspomniany Mikołaj Peszka, gdy da 4 grzywny najbliższym Elżbiecie Peszczyńskiej albo na taki cel, jak sama będzie chciała oddać rzeczony 4 grzywny, uzyska rzeczony cały spadek. Podobnie jeżeli Bóg Wszechmogący ześle wcześniej śmierć na wspomnianego Mikołaja Peszkę, to wspomniana Elżbieta również da 4 grzywny bliskim Mikołajowi Peszce albo na cel, na jaki, [on] chciałby obrócić te 4 grzywny, czy to duchowy, czy jakkolwiek inny i uzyska całe rzeczony dziedzictwo, w którym obecnie mieszkają. Dla lepszego świadectwa wyżej wspomniany Mikołaj Peszka obdarował pisarza i zapłacił za [wpis do] księgi miejskiej. Zdziałano w Niedzielę Pięćdziesiątnicy, to jest w Niedzielę Zapustną [10 II] roku, jak wyżej [zapisano].

47. Sprawa pomiędzy pracowitym Janem Kępą i Wojciechem synem Szramowatego dotycząca córki Jana Kępy.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1499 wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza pleszewskiego, a także wobec rajców, mianowicie Bartłomieja Jirzmana, Wojciecha Woszczyń, Stanisława Witryktusza, Marcina Zachychły i Marcina Pakuła, stanął osobiście pracowity Jan zwany

Pacul>, stans personaliter laboriosus Johannes dictus Campa recognovit et presentibus recognoscit, quomodo dedit sex mercas in agris <et in frumentis in agris existentibus> et in pecudibus et peccoribus, et hoc ratione dotalicii alias d l a p o s z a g v post filiam suam honestam Katherinam, et hec predicta dat <et donat> genero suo Alberto filio mercatoris Alberti Sramovathy, quiquidem Albertus gener predicti Johannis Campa eodemmodo, <idem Albertus gener Johannis Campa> ratione dotis alias v y a n a alias v y a n v y e uxori sue legitime Katherine filie Johannis Campa duodecim marcas obligavit et presentibus obligat in omnibus suis bonis mobilibus et immobilibus nunc habitis et in post habituris quibuscumque vocalibus nominarentur. Acta sunt hec anno, die et coram testibus, quibus supra.

[s. 44]

48. Acta inter providum Gregorium Janeczka et Annam uxorem eius legitimam. Anno Domini 1499.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quadricentesimo nonagesimo nono coram nobis Mathia Czekanowszky preconule Pleszeviensi, nec non coram consulibus, videlicet Bartholomeo Gyrzman, Alberto Vosczyzna, Stanislao Vitrico, Martino Zachychlo et Martino Pacul, veniens et stans personaliter honesta Anna Janeczkoa resignavit et presentibus resignat medietatem domus seu hereditatis et bonorum, tam mobilium, quam etiam immobilium, stancium et iacencium in domo et in aliis hereditatibus, que bona nunc habent et in post habebunt per auxilium Dei et labores ipsorum, et hoc ipsi provido Gregorio Janeczka viro suo legitimo, tali condicione servata, quod si Deus Omnipotens permiserit prius mortem super predictam Annam Janeczkoa, extunc prefatus providus Gregorius Janeczka tenebitur dare mediam domum aut eandem mediam hereditatem et |-h-| bonorum predictorum pro Deo, aut pro reformatione ecclesie sancti Johannis et pro anima eiusdem Anne sicque resignavit predictam mediam hereditatem predicto Gregorio, nichil iuris ultra et dominii remanendo pro suis proximis aut propinquis, quam solam medietatem pro se aut in remedium anime sue. Eodem modo providus Gregorius Janeczka resignavit et presentibus resignat similiter mediam domum et medium hereditatis seu bonorum, tam mobilium, quam etiam immobilium, stancium et iacencium, prout supra descriptum est, cum eodem iure et dominio, nichil pro suis amicis, proximis propinquis et remotis, solum pro se medietatem eorundem bonorum et domus <remanendo>, et hoc ipsi Anne, uxori sue legitime, sub omnibus condicionibus, que supra in resignacione Anne scripte sunt. Executorem autem ambe partes huius resignacionis, videlicet Gregorius Janecz et Anna uxor eius, constituerunt providum Mathiam Czekanowszky protunc preconulem Pleszeviensem. Acta sunt hec die dominico proximo

Kepą, który niniejszym zeznaje, że dał 6 grzywien w gruncie i w zbożu rosnącym na polu oraz w trzodzie i w bydle z powodu posagu, czyli dla posagu, swojej córki uczciwej Katarzyny, a te rzeczony [dobra] daje swojemu zięciowi Wojciechowi, synowi kupca Wojciecha Szramowatego. Wspomniany Wojciech, zięć rzeczonego Jana Kepy, tak samo z powodu wiana, czyli wiana, zapisał i niniejszym zapisuje, czyli wianuje, 12 grzywien swojej prawowitej żonie Katarzynie, córce Jana Kepy, na wszystkich swoich dobrach ruchomych i nieruchomych, obecnych i przyszłych, jakimkolwiek mianem byłyby określane. Zdziałano w roku, dniu i wobec świadków, jak wyżej [zapisano].

48. Sprawa pomiędzy przezornym Grzegorzem Janeczka i jego prawowitą żoną Anną. Roku Pańskiego 1499.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1499 wobec nas Macieja Czekanowskiego burmistrza pleszewskiego, a także wobec rajców, mianowicie Bartłomieja Jirzmana, Wojciecha Woszczyny, Stanisława Witryka, Marcina Zachychły i Marcina Pakuła, stanęła uczciwa Anna Janeczkowa, która powzdała i niniejszym powzdaje przezornemu Grzegorzowi Janeczce swojemu prawowitemu mężowi połowę domu albo dziedzictwa oraz dóbr ruchomych i nieruchomych, stojących i leżących w domu i innych dziedzinach, które to dobra teraz mają i w przyszłości mieć będą dzięki pomocy Boga i swojej pracy, z zachowaniem takiego warunku, że jeżeli Bóg Wszechmogący ześle wcześniej śmierć na rzeczoną Annę Janeczkową, to wspomniany Grzegorz Janeczka będzie zobowiązany dać połowę domu czy też połowę dziedzictwa i rzeczonych dóbr Bogu albo na utrzymanie kościoła św. Jana i na duszę Anny. W ten sposób [Anna] powzdała rzeczoną połowę dziedzictwa Grzegorzowi, nie zostawiając żadnego prawa i własności swoim bliskim albo krewnym, oprócz jedynie połowy dla siebie albo na zbawienie duszy. W ten sam sposób przezorny Grzegorz Janeczka powzdał i niniejszym powzdaje swojej prawowitej żonie Annie połowę domu i dziedzictwa albo dóbr, zarówno ruchomych, jak i nieruchomych, stojących i leżących, tak jak zostało to przedtem opisane, z tymże prawem i własnością, nie zostawiając nic swoim krewnym ani bliskiej, ani dalekiej rodzinie, prócz jedynie połowy dóbr i domu, a to pod wszystkimi warunkami, które zostały opisane w powzdaniu Anny. Egzekutorem zaś obie strony tego powzdania, mianowicie Grzegorz Janeczka i jego żona Anna, ustanowiły przezornego Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza pleszewskiego. Zdziałano w niedzielę przed oktawą [święta] Nawiedzenia Marii [7 VII] roku Pańskiego i w obliczu świadków, jak wyżej [zapisano].

ante octavam Visitacionis Marie [-amo-] anno Domini, quo supra, similiter sub testibus quibus supra.

<Horum perfecta solucio totaliter facta, ut supra sriptum est, in reformatione alterius uxoris sue per prefatum Janiczko.>

49. Acta inter honorabilem dominum Nicolaum Ostrowszky curatum in Pleszew ex una et inter providum Martinum Gregorii civem in eadem Pleszew parte ab altera pro orto, inter eos conclusionem fori contracto.

Anno Domini millesimo quadricentesimo nonagesimo nono, die vero dominico, in vigilia Marie Magdalene, coram nobis Mathia Czekanowszky preconsule Pleszeviensi, nec non coram consulibus, videlicet Bartholomeo Gyrzman, Alberto Vosczyzna, Stanislawo Vitrico, Martino Zachichlo et Martino Pacul, veniens [-est-] et stans personaliter Martinus Grzegorzewycz dictus, recognovit et per presentes recognoscit, quomodo et qualiter vendidit honorabili domino Nicolao Ostrowszky plebano seu curato in Pleszew, ortum iacentem penes ortum ipsius Owczarz ex una parte et penes alium ortum ipsius Laurentii dicti Czarthoglow parte ex altera, ita late et longe et circumferencialiter, sicut solus ex antiquo tenuit, pro sexagena minus quatuor grossis pecunie Polonicalis et numeri consueti etiam Polonicalis, tenendum, possidendum, alienandum et vendendum, aut in usus suos, quos meliores noverit, convertendum, pariter et cum piscina, aut prato. Acta sunt hec anno et die et testibus, quibus omnibus supra.

[s. 45]

50. Testamentum providi Jeronimi dicti Jarony sequitur hoc modo: In nomine Domini amen. Iuxta iura et consuetudines civitatum, ad petita providi Hieronimi dicti Jarony inductus est preconsul Mathias Czekanowszky in domum ipsius pariter cum consulibus suis, videlicet Bartholomeo Gyrzman et cum ceteris protunc existentibus superius inscriptis, nec non advocatus Johannes Volek cum scabinis suis, videlicet Johanne Vosczyzna et Nicolao Domarath, assumendo ipsos pro testibus ad infrascripta, quiquidem Hieronimus dictus Jarony, videns et senciens se nimis egrotantem, compos tamen animo et utens ratione seu discrecione humanitatis sue, non compulsus nec coactus nec aliquo devio errore seductus, sed sua spontanea et libera voluntate, in lecto egritudinis [-iacens-] <positus, sedens tamen et calciatus>, fecit suum finale testamentum et suam ultimam [-vl-] voluntatem de omnibus bonis suis, tam mobilibus, quam etiam immobilibus, ne pro ipsis discordia seu aliquod disturbium inter ipsius amicos seu consanguineos

Nota marginesowa o spełnieniu zobowiązania: Zobowiązanie to, jak to wyżej zapisano, zostało w pełni i całkowicie wykonane przez rzeczonogo Janeczkę przy sprawie jego drugiej żony.

49. Sprawa pomiędzy czcigodnym panem Mikołajem Ostrowskim kuratem w Pleszewie z jednej i przezornym Marcinem Grzegorzowym mieszczaninem w tymże Pleszewie z drugiej strony o ogród, ze względu na zawartą między nimi umowę.

Roku Pańskiego 1499, w niedzielę w wigilię [święta św.] Marii Magdaleny [21 VII], wobec nas Macieja Czekanowskiego burmistrza pleszewskiego, a także wobec rajców, mianowicie Bartłomieja Jirzman, Wojciecha Woszczyny, Stanisława Witryka, Marcina Zachychły i Marcina Pakuła, stanął osobiście Marcin zwany Grzegorzewiczem, który zeznał i niniejszym zeznaje, że sprzedał czcigodnemu panu Mikołajowi plebanowi albo kuratowi w Pleszewie ogród położony obok ogrodu Owczarza z jednej i obok drugiego ogrodu Wawrzyńca zwanego Czartogłowem z drugiej strony, w takich granicach, jak on sam od dawna posiadał, za kopę bez 4 groszy pieniędzy polskich i liczby zwyczajowej również polskiej, który ma mieć, posiadać, alienować i sprzedawać albo obracać na użytki, jakie uzna za najlepsze, również ze stawem i łąką. Zdziałano w roku, dniu i [wobec] świadków, jak wszystko wyżej [zapisano].

50. Testament przezornego Hieronima zwanego Jaronim następuje w ten sposób:

W imię Pana amen. Według praw i zwyczajów miejskich, na prośbę przezornego Hieronima zwanego Jaronim został sprowadzony do jego domu burmistrz Maciej Czekanowski wraz ze swoimi rajcami, mianowicie Bartłomiejem Jirzmanem i z pozostałymi podówczas urzędującymi wyżej zapisanymi, a także wójtem Janem Wołkiem z jego ławnikami, mianowicie Janem Woszczyną i Mikołajem Domaratem, dodając tychże jako świadków w tej sprawie. Rzeczony Hieronim zwany Jaronim, widząc i czując, że jest poważnie chory, lecz mając w swojej mocy umysł i korzystając ze swojego rozumu albo rozeznania ludzkiego, nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz ze swojej swobodnej i wolnej woli, będący na łożu boleści, mimo to siedzący i obuty, następującymi słowami sporządził swój ostateczny testament i swoją ostatnią wolę odnośnie do

oriretur seu generaretur, et hoc sub tali forma verborum, quia primo et principaliter coram nobis predictis testibus, videlicet preconsole et advocato, consulibus et scabinis, animam suam Omnipotenti De(o) comendavit. Secundo in remedium anime sue, et ob salutem eius idem testator legavit unam mercam de maccello ipso vendito pro fabrica ecclesie sancti Johannis parochialis in Pleszew, cetera autem omnia bona, bona tam mobilia, quam etiam immobilia pariter cum domo legavit uxori sue legitime nomine Anne. [-Acta sunt hec anno Domini 1500.-] Quodquidem testamentum propter firmiter robur et melius testimonium predicta Anna uxori predicti Jeronimi petivit inscribi in librum civilem seu nostri consulatus, cui tanquam iuste petitioni consensimus et predictum testamentum inscribi admisimus. Acta sunt hec anno Domini 1500, die dominico, in crastino post Conversionem sancti Pauli.

51. [=Inscriptio dotis et dotalicii nobilis Katherine Lathowszka per famatum virum Mathiam dictum Czekanowszky, existentem civem in Pleszew, per legitimum virum eiusdem nobilis Katherine Lathowszka, facta hoc modo.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo coram nobis Mathiam [!] Czekanowszky preconsole tunc existente, nec non coram consulibus, videlicet Bartholomeo Gyrzman, Alberto Vosczyzna et Martino Zachichlo, Marthino Pacul et Stanislao Vytrykusz, nec non coram nobilibus, videlicet nobili Johanne Cothlynszky dicto Korosz et nobili Alberto Lathowszky, constitutus personaliter idem preconsul Mathias Czekanowszky civis Pleszeviensis, non compulsus nec coactus neque aliquo devio errore seductus, sed mera et spontanea sua voluntate amicorumque suorum fretus salubri consilio, obligavit, inscripsit et reformavit et presentibus obligat, inscribit et reformat triginta mercas communis pecunie [s. 46] currentis in Regno Polonie, numeri consueti Polonialis, quadraginta et octo grossos in quamlibet marcam computando, et hoc nobili Katherine Lathowszka, uxori sue legitime, super omnibus bonis suis, tam mobilibus, quam etiam immobilibus, que nunc habet et in posterum habiturus est cum eadem nobili Katherine Lathowszka uxore sua legitima favente eis divina clemencia, et hoc racione dotis quindecim mercarum reformatarum in libro castrensi seu in libro capitanei⁶ per nobilem Albertum Lathowszky patrem ipsius nobilis

⁶ Archiwum Państwowe w Poznaniu, Księgi sądu i urzędu grodzkiego w Kaliszu, Gr. 30, k. 224v: „Lathovski. Actum in castro Calisiensi, feria secunda in festo sancte Scolastice [10 II] anno Domini millesimo quingentesimo, presentibus generoso et nobilibus Simone Zlothkowski, burgrabio Calisiensi, Nicolao Lesyenski, Martino Slavienski et Nicolao Trampczinski, veniens nobilis Albertus Lathowski coram domino burgrabio

wszystkich swoich dóbr, zarówno ruchomych, jak i nieruchomości, aby nie powstała niezgoda albo spór pomiędzy jego krewnymi bądź rodziną. Po pierwsze i przede wszystkim powierzył wobec nas, wyżej wymienionych świadków, mianowicie burmistrza, wójta, rajców i ławników, duszę swoją Bogu Wszechmogącemu. Po drugie, dla zbawienia duszy swojej i dla jej wybawienia spadkodawca legował 1 grzywnę ze sprzedaży jatki na rzecz fabryki kościoła parafialnego św. Jana w Pleszewie, wszystkie zaś pozostałe dobra, zarówno ruchome, jak i nieruchome wraz z domem, ofiarował swojej prawowitej żonie Annie. Rzeczona Anna, żona wspomnianego Hieronima, poprosiła, żeby testament ten dla większej mocy i lepszego świadectwa wpisać do księgi miejskiej czy też naszej rady, na którą to słuszną prośbę przystaliśmy i pozwoliliśmy wpisać rzeczony testament. Zdziało roku pańskiego 1500, w niedzielę nazajutrz po święcie Nawrócenia św. Pawła [26 I].

51. Zapis posagu i wiana szlachetnej Katarzynie Latowskiej przez sławetnego męża Macieja zwanego Czekanowskim, będącego mieszczaninem w Pleszewie, prawowitego męża szlachetnej Katarzyny Latowskiej, uczyniony w ten sposób.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1500 wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza, a także wobec rajców, mianowicie Bartłomieja Jirzmana, Wojciecha Woszczyzny, Marcina Zachychły, Marcina Pakuła i Stanisława Witrykusa, a także wobec szlachciców, mianowicie szlachetnego Jana Kotlińskiego zwanego Koroszem i szlachetnego Wojciecha Latowskiego, stanął osobiście rzeczony burmistrz Maciej Czekanowski, mieszczanin pleszewski, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz z słusznej i wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, przekazał, zapisał i opisał oraz niniejszym przekazuje, zapisuje i opowiada szlachetnej Katarzynie, swojej prawowitej żonie, 30 grzywien pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie Polskim, liczby zwyczajowej polskiej, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, a to na wszystkich dobrach swoich, zarówno ruchomych, jak i nieruchomości, które teraz ma i w przyszłości z przychylnością Bożą będzie mieć ze szlachetną Katarzyną Latowską swoją prawowitą żoną, z powodu posagu 15 grzywien zapisanych w księdze grodzkiej albo starościńskiej przez szlachetnego Wojciecha Latowskiego ojca szlachetnej Katarzyny Latowskiej, jeszcze nie spłaconych, lecz mających być spłaconymi przez Wojciecha Latowskiego, tej samej monety i liczby polskiej, jak wyżej [podano]. Wspomniana Katarzyna Latowska będzie posiadała władzę i będzie mogła tym swoim wianem, czyli w i a n e m, bronić własności i dziedzictwa swojego męża Macieja Czekanowskiego od roszczeń jakichkolwiek osób, zarówno duchownych, jak i świeckich. Maciej Czekanowski zapisał rzeczony

Katherine Lathowszka^a, nondum solutarum, tamen solvendarum per eundem Albertum Lathowszky, eiusdem monete et numeri Polonicalium, ut supra, <sic quod predicta nobilis Katherine Lathowszka habebit potestatem et potens erit defendere dominium et hereditatem viri sui dicti Mathie Czekanowsky eodem dotalicio suo alias v y a n e m a iure quarumcumque personarum, tam spiritualium, quam secularium>. Tali tamen condicione inscripsit idem Mathias Czekanowszky easdem triginta marcas in eisdem bonis suis, quia excipit et reservat filia sua prioris uxoris sue, videlicet pro Zophia Czekanowszka, allodium alias v o l v a r k cum braseatorio <et orto et agro, qui ager iacet inter agrum Gunczerz ex una et Martinum Clvch partibus ex altera>. Acta sunt hec anno, quo supra, die vero feria quarta proxima ante festum sancti Valentini, presentibus ibidem testibus ad premissa, quibus supra.=|

<Die sancti Marci anno Domini 1505, actacionis huius dotalicii facta est satisfactio quindecim marc(is) per nobilem Benedictum Lathowsky.>

<^aCoram nobis preconsole Alberto Nadmissek <cum suis consulibus> die certa infra octavas Omnium Sanctorum nobilis Benedictus Latowsky personaliter constitutus recognovit, quod satis factum est sorori sue Czekanowska Katherine racione dotis alias z a p o s s a k, z a v i a n o, anno Domini 1532^a>

52. Inscriptio dotis et dotalicii Gregorii Gybosz cum honesta Margaretha uxore sua legitima.

In nomine Domini amen. Anno Domini 1500 coram nobis Mathia |-preconsule-| Czekanowszky preconsole in Pleszew tunc existente, nec non coram coram [!] consulibus, videlicet Bartholomeo Gyrzman, Alberto Vosczyrna, Martino Zachichlo, Martino Pacul et Stanislao Vytrykus, constitutus personaliter Gregorius Gybosz cum honesta Margaretha uxore sua legitima, non compulsus nec coactus nec aliquo devio errore seductus, sed mera sua ac spontanea voluntate amicorumque suorum fretus salubri consilio, obligavit et reformavit et presentibus obligat et reformat triginta mercas communis pecunie in Regno Polonie currentis, numeri consueti Polonicalis, quadraginta octo grossos in quamlibet marcam computando, honeste Margarethe uxori sue legitime, filie laboriosi Benedicti dicti Byenyo de Pszyenye, et hoc racione quindecim marcarum per ipsam Margaretham ad eum importatarum, et hoc

sponte recognovit teneri et debitum esse veri et certi et legitimi debiti quindecim marcas pecuniarum monete et numeri Polonicalium provideo Mathie Czekanowski, preconsole in Pleschow, racione dotis post nobilem Katherinam, filiam ipsius Alberti Lathowski, quasquidem quindecim marcas obligatus est presentibus idem Albertus Lathowski prefato Mathie Czekanowski dare et solvere pro festo Nativitatis Domini proxime venturo [25 XII 1500] sub penis magnis, sub quo nobilis Mathias Czekanowski adjudicatum solvit^r.

^{a-a} Poprawione z *Lathowszky*.

^b Nota dodana na dolnym marginesie s. 45.

30 grzywien na swoich dobrach pod warunkiem, że wyłącza i zastrzega dla swojej córki z poprzedniej żony, mianowicie dla Zofii Czekanowskiej, folwark, czyli folwark, wraz ze słodownią, ogrodem oraz rolą, która to rola leży pomiędzy rolą Guncerza z jednej i Marcinem Kluchem z drugiej strony. Zdziałano roku, jak wyżej [zapisano], w środę przed świętem św. Walentego [12 II] w obecności tych samych świadków, jak podano wyżej.

Zapiska skreślona, dodano przy tym inną ręką notę: W dniu św. Marka [25 IV] roku Pańskiego 1505. Szlachetny Benedykt Latowski zadośćuczynił zapisowi tego wiana 15 grzywnami.

Informacja o spełnieniu zobowiązania została powtórzona po kilkudziesięciu latach na dolnym marginesie s. 45: Wobec nas burmistrza Wojciecha Nadmyszka i jego rajców w pewny dzień w trakcie oktawy [święta] Wszystkich Świętych [2-8 XI] szlachetny Benedykt Latowski stanął osobiście i zeznał, że zadośćuczynił swojej siostrze Katarzynie Czekanowskiej tytułem posagu, czyli za posag i za wiano, roku Pańskiego 1532.

52. Zapis posagu i wiana Grzegorza Gibosza z uczciwą Małgorzatą jego prawowitą żoną.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1500 wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza w Pleszewie, a także wobec rajców, mianowicie Bartłomieja Jirzmana, Wojciecha Woszczyny, Marcina Zachychły, Marcina Pakuła i Stanisława Witrykusa, stanął osobiście Grzegorz Gibosz z uczciwą Małgorzatą swoją prawowitą żoną i nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz z słusznej i wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, zapisał i oprowił oraz niniejszym zapisuje i oprowia uczciwej Małgorzacie swojej prawowitej żonie, córce pracowitego Benedykta zwanego Bieniem z Psienia, 30 grzywien pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie Polskim, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, z powodu 15 grzywien wniesionych jemu przez Małgorzatę, a to na domu położonym obok domów Płony z jednej i Stanisława Łysaka z drugiej strony, oraz na całym dziedzictwie, które już mają i będą mieć. My zaś zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i zgodnie z prawami miejskimi dopuściliśmy wspomniane zobowiązanie, zapis i oprawę oraz na nie pozwoliliśmy, a także za zgodą rzezonego Benedykta zwanego Bieniem z Psienia pozwoliliśmy oraz poleciliśmy zapisać w księdze miejskiej, przyznając im moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo i pamięć

super domo et totali hereditate, quam nunc habent et in post habebunt, iacente penes domum Plona ex una et penes domum Stanislai Lyzak parte ex altera. Nos vero pleno in consulatu residentes iuxta iustitiam et secundum iura civilia prefatam obligacionem et inscripcionem reformacionemque admisimus et ei acquievimus et in librum civilem de consensu predicti Benedicti dicti Byenyo de Pszyenye inscribere admisimus et mandavimus, robur perpetue firmitatis concedentes. In cuius rei testimonium et memoriam ambe partes solverunt a libro civili et notarius est condonatus. Acta sunt hec anno, quo supra, die vero feria VI^{ta} proxima post Cinerum.

[s. 47]

53. Reformacio dotis et dotalicii Alberti Quelenszky honeste Appolonie, uxori sue legitimi tali modo sequitur:

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo coram nobis Mathia Czekanowszky preconsule in Pleszew tunc existente, nec non coram consulibus, videlicet Barholomeo Gyrzman, Alberto Vosczyzna, Martino Zachichlo, Martino Pacul et Stanislao Vytrysz, constitutus personaliter providus Albertus Quelenszky cum honesta Appolonia uxore sua legitima, non compulsus nec coactus nec aliquo devio errore seductus, sed mera sua et spontanea voluntate amicorumque suorum salubri fretus consilio, obligavit et reformavit ac presentibus obligat et reformat duodecim marcas communis pecunie in Regno Polonie currentis, quadraginta et octo grossos in quamlibet marcam computando, honeste Appolonie uxori sue legitime dicte Korabyewna, et hoc racione sex marcarum per ipsam Appoloniam ad ipsum Albertum Quelenszky in [!] importatarum, et hoc super domo et totali hereditate ipsius Alberti Quelenszky et in omnibus bonis, tam mobilibus, quam immobilibus, que nunc habent et imposterum habebunt. Nos vero pleno in consulatu residentes iuxta iustitiam et iura civilia prefatam obligacionem et reformacionem ac inscripcionem admisimus et ei acquievimus et in librum civilem de consensu predicti Alberti Quelenszky inscribere admisimus et mandavimus, robur perpetue firmitatis concedentes. In cuius rei testimonium et memoriam partes ambe adiudicatum solverunt et notarium condonaverunt et notarium condonaverunt [!]. Acta sunt hec anno, quo supra, die vero dominica, qua decantatur introitus Reminiscere, sub testibus quibus supra.

54. Satisfactio laboriosi Simonis Droszdek ipsi Paulo Droszdek |et-| fratri ipsius et sorori^a Dorothee Dorynkoua pro parte ipsorum. Anno Domini millesimo quingentesimo.

^a Poprawiono z *sororis*.

obie strony zapłaciły za [wpis do] księgi, a pisarz został opłacony. Zdziałano roku, jak wyżej [zapisano], w piątek tuż po środzie popielcowej [6 III].

53. Oprawa posagu i wiana Wojciecha Kweleńskiego uczciwej Apolonii, jego prawowitej żonie następuje w ten sposób:

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1500 wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza w Pleszewie, a także wobec rajców, mianowicie Bartłomieja Jirzmana, Wojciecha Woszczyny, Marcina Zachychły, Marcina Pakuła i Stanisława Witrykusa, stanął osobiście przezorny Wojciech Kweleński z uczciwą Apolonią swoją prawowitą żoną i nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz z słusznej i wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, zapisał i opisał oraz niniejszym zapisuje i opowiada uczciwej Apolonii swojej prawowitej żonie zwanej Korabiewną 12 grzywien pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie Polskim, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, z powodu 6 grzywien wniesionych przez Apolonię Wojciechowi Kweleńskiemu, a to na domu i na całym dziedzictwie oraz na wszystkich dobrach, zarówno ruchomych, jak i nieruchomościach, które teraz mają i w przyszłości mieć będą. My zaś zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich dopuściliśmy wspomniane zobowiązanie, zapis i oprawę oraz na nie pozwoliliśmy, a za zgodą przezornego Wojciecha Kweleńskiego pozwoliliśmy i poleciliśmy zapisać w księdze miejskiej, przyznając im moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo i pamięć obie strony zapłaciły przysądne i opłaciły pisarza. Zdziałano roku, jak wyżej [zapisano], w niedzielę, w którą śpiewany jest introit *Reminiscere* [15 III], oraz wobec świadków, jak wyżej [podano].

54. Zadośćuczynienie przez pracowitego Szymona Drozdka jego bratu Pawłowi Drozdkowi oraz siostrze Dorocie Dorynkowej za ich udziały. Roku Pańskiego 1500.

W niedzielę, w którą śpiewany jest w Kościele Bożym introit *Reminiscere* [15 III], wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza, a także

Die dominico, quo decantatur introitus in Ecclesia Dei Reminiscere, coram nobis Mathia Czekanowszky preconsule tunc existente, nec non coram consulibus, videlicet Bartholomeo Gyrzman, Alberto Vosczyzna, Martino Zachichlo, Martino Pacul et Stanislawo Wytrykvsz, veniens et stans personaliter Paulus Droszdek cum sorore sua Dorothea Dorynkova recognoverunt, quod eis frater ipsorum Simon Droszdek satisfacit pro ipsorum parte paternalium et maternalium bonorum, prout fuerunt divisi, et quia idem Simon Droszdek dedit Paulo Droszdek fratri suo tres marcas, similiter sorori Dorothee Dorynkova dedit tres marcas, ideo ipsos iam alienat a predicta hereditate sui patris et matris et debent habere eviternam pacem. In cuius rei testimoniam et firmiter robur idem Simon Droszdek solvit a libro civili et notarius est subarratus. Acta sunt hec anno et die et sub testibus, quibus omnibus supra.

55. Resignacio seu commutacio hereditatis in Luthynya pro domo Pyorkowszky in Pleszew tali modo.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo, feria sexta proxima post festum Anunciacionis Beatissime Virginis Marie, post dominicam Oculi, coram nobis Mathia Czekanowszky preconsule tunc existente, nec non coram consulibus, videlicet Bartholomeo Gyrzman, Alberto Vosczyzna, Martino Zachichlo, Martino Pacul et Stanislawo Vitrykusz, venientes personaliter per se nobiles Luthynszczy [s. 48] heredes in Luthynya, videlicet nobilis Mathias Luthynszky et nobilis Derslaus alias Dzyerzek recognoverunt et oretenus fassi sunt coram nobis, quomodo fecerunt inter se commutationes hereditatibus tali modo, quia nobilis Mathias Luthynszky dedit hereditatem in Pleszew, videlicet domum antiqui Pyorko cum agro trium quartarum et cum braseatorio, nobili domino Derslao alias Dzyerzek fratri suo pro hereditate ipsius Dzyerzek in Luthynya et idem nobilis Derslaus debet uti molendino usque ad festum sancti Michaelis, et post festum sancti Michaelis hoc idem molendinum debet cedere eidem nobili Mathie Luthynszky ad predictam hereditatem in Luthynya et utraque pars debet tenere easdem hereditates cum omni iure et dominio, prout prius tenuerunt, sub pena civili decim octo marcarum <et idem nobilis Derslaus debet satisfacere eidem Mathie Luthynszky fratri suo in libro terrestri in duabus ebdomadis post dominicam proxime futuram⁷>. Acta sunt hec anno et die, quo supra.

⁷ Niestety, zachowana spuścizna aktowa kaliskiego sądu ziemskiego nie zawiera wspomnianego wpisu. Zob. Archiwum Państwowe w Poznaniu, Księgi sądu ziemskiego w Kaliszu, Z. 19.

wobec rajców, mianowicie Bartłomieja Jirzmana, Wojciecha Woszczyzny, Marcina Zachychły, Marcina Pakuła i Stanisława Witrykusa, stanął osobiście Paweł Drozdek ze swoją siostrą Dorotą Dorynkową i zeznali, że ich brat Szymon Drozdek zadośćuczynił im za ich udziały w dobrach ojcowskich i matczynych według tego, jak dokonali działu. Ponieważ Szymon Drozdek dał swojemu bratu Pawłowi Drozdkowi 3 grzywny, podobnie dał siostrze Dorocie Dorynkowej 3 grzywny, przeto już wyłączył ich z rzezonego dziedzictwa ich matki i ojca, a [oni zaś] są winni mieć wieczny pokój. Na której rzeczy świadectwo i większą moc Szymon Drozdek zapłacił za [wpis do] księgi, a pisarz został wynagrodzony. Zdziało w roku, dniu i wobec świadków, jak wszystko wyżej [zapisano].

55. Powzdanie i zamiana dziedzictwa w Lutyni za dom Piórkowskiego w Pleszewie w ten sposób.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1500, w piątek tuż po święcie Zwiastowania Najświętszej Marii Panny, po niedzieli *Oculi* [27 III], wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza, a także wobec rajców, mianowicie Bartłomieja Jirzmana, Wojciecha Woszczyzny, Marcina Zachychły, Marcina Pakuła i Stanisława Witrykusa, zjawili się osobiście szlachetni Lutyńscy dziedzice w Lutyni, mianowicie szlachetny Maciej Lutyński oraz szlachetny Dzierśław czyli Dzierżek, którzy zeznali i ustnie powiedzieli wobec nas, że dokonali między sobą zamiany dziedzictw takim sposobem, że szlachetny Maciej Lutyński dał dziedzictwo w Pleszewie, to jest dom śp. [Piotra] Piórko wraz z trzema kwartami roli i ze słodownią szlachetnemu Dzierśławowi czyli Dzierżkowi swojemu bratu, w zamian za dziedzictwo tegoż Dzierżka w Lutyni. Szlachetny Dzierśław ma korzystać z młyna aż do święta św. Michała [29 IX], a potem jest zobowiązany odstąpić tenże młyn Maciejowi Lutyńskiemu ze względu na wcześniej wspomniane dziedzictwo w Lutyni. Obie strony są także zobowiązane dzierżyć te dziedzictwa z pełnym prawem i władztwem, według tego jak wcześniej dzierżyli, pod karą miejską 18 grzywien. Szlachetny Dzierśław jest zobowiązany zadośćuczynić swojemu bratu Maciejowi Lutyńskiemu [i zapisać zamianę] w księdze ziemskiej w ciągu dwóch tygodni od najbliższej niedzieli [do 12 IV]. Zdziało w roku i dniu, jak wyżej [zapisano].

56. Reformacio dotis et dotalicii Mathie Bariczka, honeste Barbare, uxori sue legitime, tali modo sequitur:

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo coram nobis Mathia Czekanowsky preconsule in Plyeszew tunc existente, nec non coram consulibus, videlicet Bartholomeo |-Czekanowsky-| <Girzman>, Alberto Voszczyna, Martino Zachychlo, Martino Pacul et Stanislao Vitricus, constitutus personaliter providus Mathias Bariczka cum honesta Barbara, uxore sua legitima, non compulsus nec coactus nec aliquo errore seductus, sed mera sua et spontanea voluntate amicorumque suorum salubri fretus consilio, obligavit et reformavit ac presentibus obligat et reformat octo marcas communis pecunie in Regno Polonie currentis, quadraginta octo grossos marcam in quamlibet computando, honeste Barbare, uxori sue legitime, et hoc racione |-pe-| quatuor marcarum per ipsam Barbaram ad ipsum Mathiam Baryczka importatarum, et hoc super domo et macello et totali hereditate ipsius Mathie Bariczka, quam nunc habent et in posterum habebunt. Nos vero pleno in consulato residentes iuxta iusticiam et iura civilia predictam obligacionem et reformationem ac inscripcionem admisimus et in librum civilem de consensu predicti Mathie Bariczka inscribere admisimus et mandavimus, robur perpetue firmitatis concedentes. In cuius rei testimoniam et memoriam partes ambe adiudicatum solverunt et notarium condonaverunt. Acta sunt hec anno, quo supra, <feria secunda post Decolacionis Baptiste>, sub testibus, quibus supra etc.

57. Reformatio dotis Luce lanificis filio suo Alberto etc.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo coram nobis Mathia Czekanowsky preconsule in Plyeszew tunc existente, nec non coram consulibus, videlicet Bartholomeo Gyrzman, Alberto Voszczynka, Martino Zachichlo, Martino Pacul et Stanislao Vitricus, constitutus personaliter Lucas lanifex cum filio suo Alberto, confessus est predictus |-Lucas-| Albertus, filius Luce, quod pater suus ipsum divisit, donando sibi domum |-et-| iacentem inter Mathiam et inter domum Luce patris ipsius Alberti, insuper donavit sibi septem marcas de paratis peccuniis et alia, que ipsum iure racionabili spectabant, ipse vero filius eius promisit eum nullo modo infestare et monere, <nec non alios quosque suos consanguineos>, sed vovit pacem perpetuam super premisis tenere. Et super hoc predictus donavit preconsuli cum consulibus ovem divisionis alias *dzyelną owcza* et scriptorem subarrant. |-In cuius rei firmitus testimonium-| Acta sunt hec anno, quo supra, feria sexta post Nativitatis beate virginis Marie, sub testibus, quibus supra.

56. Oprawa posagu i wiana Macieja Baryczki i uczciwej Barbary, jego prawowitej żony, następuje w ten sposób:

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1500 wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza w Pleszewie, a także wobec rajców, mianowicie Bartłomieja Jirzmana, Wojciecha Woszczyny, Marcina Zachychły, Marcina Pakuła i Stanisława Witryka, stanął osobiście przezorny Maciej Baryczka z uczciwą Barbarą swoją prawowitą żoną i nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz ze słusznej i wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, zapisał i oparował oraz niniejszym zapisuje i oprawia uczciwej Barbarze swojej prawowitej żonie 8 grzywien pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie Polskim, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, z powodu 4 grzywien wniesionych przez Barbarę Maciejowi Baryczce, a to na domu, jatce i na całym dziedzictwie Macieja Baryczki, które już mają i w przyszłości mieć będą. My zaś zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich dopuściliśmy rzeczzone zapis i oprawę i za zgodą Macieja Baryczki poleciliśmy zapisać w księdze miejskiej, przyznając im moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo i pamięć obie strony zapłaciły przysądne i opłaciły pisarza. Zdziałano w poniedziałek po [święcie] Ścięcia [św. Jana] Chrzciciela [31 VIII], w roku i wobec świadków, jak wyżej [zapisano] itd.

57. Zapis darowizny Łukasza tkacza na rzecz jego syna Wojciecha itd. W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1500 wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza w Pleszewie, a także wobec rajców, mianowicie Bartłomieja Jirzmana, Wojciecha Woszczyny, Marcina Zachychły, Marcina Pakuła i Stanisława Witryka, stanął osobiście Łukasz tkacz ze swoim synem Wojciechem, a rzeczony Wojciech syn Łukasza zeznał, że jego ojciec wydzielił go [z majątku ojczystego], dając mu dom położony pomiędzy domami Macieja oraz Łukasza ojca Wojciecha, ponadto dał mu 7 grzywien gotówki i pozostałe [rzeczy], które przynależały do niego według rozsądnego prawa, natomiast syn przyrzekł mu, że w żaden sposób nie [będzie] niepokoić i pozywać [go], a także kogokolwiek z pozostałych jego krewnych, ale przeciwnie, ślubował zachować wieczny pokój wobec wspomnianych. Ponadto rzeczony [Wojciech] ofiarował burmistrzowi i rajcom owcę podziału, czyli owcę dzielną, i wynagrodził pisarza. Zdziałano w piątek po [święcie] Narodzenia Najświętszej Marii Panny [11 IX], w roku i wobec świadków, jak wyżej.

[s. 49]

58. [=Reformatio domus empte Bartholomei Parteczka sue matri legitime Helizabet.

Anno Domini millesimo quingentesimo coram nobis Mathia Czekanowsky preconsole tunc existente in Plyeszew, nec non Bartholomeo Gyrzman, Alberto Vosczyzna, Martino Zachichlo, Martino Pacul et Stanislao Vitricus, consulibus eiusdem civitatis Plyeszew, constitutus personaliter Bartholomeus Parteczka resignat et resignavit matri sue Elizabeth dicte Parteczczyna domum vel pocius b v d a emptam circa dominum hereditatis Plyeszewyenis et totius domini pertinentis ad dominium ipsius pro duodecim |-gross-| marcis monete Polonicalis, numeri vero consueti, quadraginta et octo grossos in quamlibet computando, quamquidem domum heres predictae civitatis Plyeszewyensis eidem Bartholomeo supradicto resignavit in eadem summa pecuniarum, quam ipse reposuit. Et ideo nos supradicti residentes plenario in consulatu reformationem atque inscripcionem eandem admisimus atque mandavimus in librum civilem de consensu predicti Bartholomei, robur perpetue firmitatis ostendendo. In cuius rei testimonium |-pertes-| partes adiudicatum solverunt et notarium condonaverunt. Acta sunt hec anno Domini, quo supra, feria vero diei Mathei Ewangeliste, sub testibus, quibus supra.=|

59. Inscriptio medie hereditatis per honestam Helizabeth Parteczczyna ipsi Simoni Parteca marito suo legitimo.

Anno Domini millesimo quingentesimo coram nobis Mathia Czekanowsky preconsole tunc existente in Plyeszew, nec non Bartholomeo Gyrzman, Alberto Vosczyzna, Martino Zachichlo, Martino Pacul, Stanislao Vitricus, consulibus predictae nostre civitatis, constituta personaliter honesta Helizabeth dicta Parteczczyna cognomine, confessa est et |-reg-| recognovit, quod de omnibus bonis, tam mobilibus, quam immobilibus, que habet vel habitura est in posterum, si Deus gloriosus permiserit mortem prius, quam super ipsius maritum, dat et resignat medietatem bonorum, tam mobilium, quam immobilium, marito suo dicto Parteca, dempto solo maccello, et hoc cum consensu filiorum suorum Martino et Bartholomeo [!], quequidem bona, |-si dus an-| si Deus Omnipotens permiserit mortem super maritum ipsius, predicta Helizabeth poterit tenere, vendere et in suos usus legitimos, quos noverit meliores, convertere. Et e converso prefatus Simon, maritus legitimus prefate Helizabet, si Deus Omnipotens mortem super eum permiserit, extunc etiam medietatem omnium suorum bonorum iacentium et stancium dat et resignat eedem predictae Helizabeth uxori sue legitime, dempto solo maccello carnificum, omnes suos amicos et proximos excludendo. Et ideo nos supradicti pleno in consulatu |-p-| residentes reformationem atque inscripcionem dicto <Simoni cum uxori

58. Zapis domu kupionego [przez] Bartłomieja Parteczkę [na rzecz] jego prawowitej matki Elżbiety.

Roku Pańskiego 1500 wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza w Pleszewie, a także Bartłomieja Jirzmana, Wojciecha Woszczyzny, Marcina Zachychły, Marcina Pakuła i Stanisława Witryka, rajców tegoż miasta Pleszewa, stanął osobiście Bartłomiej Parteczka, który powzdał matce swojej Elżbiecie zwanej Parteczyną dom albo raczej b u d ę kupioną od pana włości pleszewskich i całego władztwa przynależącego do tegoż majątku za 12 grzywien pieniądza polskiego liczby zwyczajowej, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, który to dom dziedzic rzezonego miasta pleszewskiego powzdał rzezonemu Bartłomiejowi za tę samą sumę pieniędzy, którą tenże zapłacił. Dlatego my wcześniej wymienieni zasiadający w pełnym składzie rady dopuściliśmy ten zapis i za zgodą rzezonego Bartłomieja poleciliśmy [zapisać] w księdze miejskiej, okazując mu moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo strony zapłaciły przysądne i wynagrodziły pisarza. Zdziałano w dniu Mateusza Ewangelisty [21 IX] roku Pańskiego i wobec świadków, jak wyżej [zapisano].

Zapiska skreślona.

59. Zapis połowy dziedzictwa przez uczciwą Elżbietę Parteczynę jej prawowitemu mężowi Szymonowi Partece.

Roku Pańskiego 1500 wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza w Pleszewie, a także rajców rzezonego naszego miasta Bartłomieja Jirzmana, Wojciecha Woszczyzny, Marcina Zachychły, Marcina Pakuła, Stanisława Witryka stanęła osobiście uczciwa Elżbieta zwana Parteczyną, która zeznała i oświadczyła, że ze wszystkich dóbr, zarówno ruchomych, jak i nieruchomych, które już ma albo będzie mieć w przyszłości, jeśli Bóg chwalebny ześle na nią śmierć wcześniej niż na jej męża, daje i powzdaje swojemu mężowi zwanemu Parteką połowę dóbr, zarówno ruchomych, jak i nieruchomych, z wyjątkiem jedynie jatki, a to za zgodą synów swoich Marcina i Bartłomieja, które to dobra, jeżeli Bóg Wszechmogący ześle wcześniej śmierć na jej męża, rzezona Elżbieta będzie mogła dzierżyć, sprzedawać i obracać na zgodne z prawem użytki, jakie uzna za najlepsze. I odwrotnie, rzezony Szymon, prawowity mąż wspomnianej Elżbiety, jeśliby Bóg Wszechmogący zesłał na niego śmierć, daje również i powzdaje swojej prawowitej żonie Elżbiecie połowę wszystkich swoich dóbr leżących i stojących, z wyjątkiem jedynie jatki rzeźniczej, wyłączwszy wszystkich swoich krewnych i bliskich. Dlatego my zasiadający w pełnym składzie rady dopuściliśmy oprawę i zapis wspomnianemu Szymonowi i jego żonie dla wieczystej trwałości. Na której

ipsius admisimus> |-Bartholomeo-| <Simoni> [!] admisimus in robur perpetue firmitatis. In cuius rei testimonium solverunt partes, quod tenebantur. Acta sunt hec anno, quo supra, die vero sancti Mathei Ewangeliste, sub testibus, quibus supra.

[s. 50]

60. Reformacio dotis et dotalicii Johannis Zayanczek honeste Hedvigi uxori sue legitime, filie laboriosi Mathie de Quilenye.

In nomine Domini amen. Anno millesimo quingentesimo primo, dominica prima post octavas Epifanie, coram nobis Bartholomeo Gyrzman preconsule tunc existente, nec non coram Mathia Czekanowszky, Alberto Vosczyzna, Stanislaio Vitrico et Martino vitrico alias Vitrikvsz <et Johanne Volek>, constitutus personaliter Johannes Zayaczek, non compulsus nec coactus nec aliquo devio errore seductus, sed sua spontanea voluntate amicorumque suorum salubri fretus consilio, obligavit et reformavit ac presentibus obligat et reformat sex marcas communis pecunie in Regno Polonie tunc currentis^a, quadraginta et octo grossos in quamlibet marcam computando, honeste Hedvigi, uxori sue legitime, filie laboriosi Mathie de Quyllyne, et hoc ratione trium mercarum per ipsam honestam Hedvigim iamdictam ad ipsum Johannem Zayaczek importatarum, et hoc super domo ipsius Johannis Zayaczek iacente inter domum ipsius Szkarb ex una et inter domum Thomek Cabath parte ex altera, et hoc in suburbio et in omnibus bonis, tam iacentibus, quam stantibus, tam mobilibus, quam immobilibus, que nunc habent et in post habebunt. Nos vero consules pleno in consulatu residentes iuxta iusticiam et iura civilia pefatam obligationem et reformationem ac inscripcionem admisimus inscribi in librum civilem de consensu predicti Johannis Zayaczek, robur perpetue firmitatis concedentes. In cuius rei testimonium et memoriam partes ambe adiudicatum solverunt et notarium condonaverunt. Acta sunt hec anno et die, quibus supra et testibus ad premissa.

61. |=Resignatio domus alias b u d y venerabili domino Nicolao Ostrowszky curato in Pleszew per honestam Elizabeth dictam Partheuczyna sequitur hoc modo etc:

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo primo, feria sexta proxima post Reminiscere, coram nobis Bartholomeo Gyrzman preconsule tunc existente, nec non coram Mathia Czekanowszky, Alberto Vosczyzna, Stanislaio Vitrico et Johanne Volek consulibus, constituta personaliter honesta Helizabeth dicta Parteczyna recognovit se vendidisse domum alias

^a Poprawiono z *currentibus*.

rzeczy świadectwo strony zapłaciły, co powinny. Zdziałano w dzień św. Mateusza Ewangelisty [21 IX], w roku i wobec świadków, jak wyżej [zapisano].

60. Oprawa posagu i wiana Jana Zajączka uczciwej Jadwidze jego prawowitej żonie, córce pracowitego Macieja z Kwilenia.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1501, w pierwszą niedzielę po oktawie [święta] Objawienia Pańskiego [17 I], wobec nas Bartłomieja Jirzmana podówczas burmistrza, a także wobec Macieja Czekanowskiego, Wojciecha Woszczyzny, Stanisława Witryka, Marcina witryka czyli Witrykusa i Jana Wołka, stanął osobiście Jan Zajączek i nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz ze swojej wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, zapisał i oprowił oraz zapisuje i oprowia uczciwej Jadwidze swojej prawowitej żonie, córce pracowitego Macieja z Kwilenia, 6 grzywien pospolitego pieniądza w Królestwie Polskim natenczas obiegowego, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, z powodu 3 grzywien wniesionych Janowi Zajączkowi przez rzeczoną uczciwą Jadwigę, a to na domu Jana Zajączka, leżącym na przedmieściu pomiędzy domami Skarba z jednej i Tomka Kabata z drugiej strony, a także na wszystkich dobrach, zarówno leżących, jak i stojących, ruchomych i nieruchomych, które teraz mają i w przyszłości mieć będą. My zaś rajcy zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich rzeczono oprawę i zapis dopuściliśmy do zapisania w księdze miejskiej za zgodą wspomnianego Jana Zajączka, aby nadać im moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo i pamięć obie strony zapłaciły przysądne i obdarzyły pisarza. Zdziałano w roku i dniu, jak wyżej [zapisano], i [wobec] świadków tej sprawy.

61. Powzdanie domu, czyli budy, czcigodnemu panu Mikołajowi Ostrowskiemu kuratowi w Pleszewie przez uczciwą Elżbietę zwaną Parteczyną następuje w ten sposób:

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1501, w najbliższy piątek po [niedzieli] *Reminiscere* [12 III], wobec nas Bartłomieja Jirzmana podówczas burmistrza, a także wobec rajców Macieja Czekanowskiego, Wojciecha Woszczyzny, Stanisława Witryka i Jana Wołka stanęła osobiście uczciwa Elżbieta zwana Parteczyną i zeznała, że sprzedała dom inaczej określany budą, położony na rynku miasta obok ratusza czcigodnemu panu Mikołajowi Ostrowskiemu kuratowi w Pleszewie za 12 grzywien pospolitego pieniądza polskiego obie-

dictam bud a, sitam in media civitate penes pretorium, venerabili domino Nicolao Ostrowszky curato in Pleszew pro duodecim marcis communis pecunie Polonicalis in Regno Polonie currentis, quadraginta et octo grossos in quamlibet marcam computando, quamquidem domum predicta honesta Elizabeth dicta <Parteczyna> [s. 51] resignavit et presentibus resignat |eandem| eidem pretacto venerabili domino Nicolao dicto Ostrowszky curato in Pleszew, priorem inscriptionem eiuste domus mortificando, nichil iuris pro se et suis legitimis proximis et consanguineis remanendo, tenendam, habendam, vendendam et in suos usus, quos meliores noverit, convertendam. Quamquidem domum seu bud a m sepe numero dictus venerabilis dominus Nicolaus Ostrowszky curatus in Pleszew solvit realiter et cum effectu reposuit pretactam summam duodecim marcarum honeste Elizabeth dicte Parteczyna. Et ideo nos supradicti preconsul cum consulibus pleno in consulatu residentes, reformationem et inscriptionem predictae domus seu bud e admisimus et mandavimus in librum nostri consulatus inscribi de consensu eiusdem honeste Elizabeth Parteczyna, robur perpetue firmitatis eisdem concedentes. In cuius rei testimonium partes adiudicatum solverunt. Acta sunt hec anno, die et loco, quibus supra testibusque, <quibus> suprascriptis. =|

62. Reformacio dotis et dotalicii honeste Zophie filie olim Petri Gromek per prudentem Nicolaum dictum Szmvda virum ipsius.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo primo, feria tertia proxima post dominicam Iudica etc., coram nobis pleno in consulatu residentibus, videlicet coram Bartholomeo dicto Gyrzman preconsule tunc existente, nec non coram Mathia Czekanowszky, Alberto Vosczyzna, Stanislaο Vitricusz, Martino Pacul et Johanne Volek, constitutus personaliter providus Nicolaus Zmvda, non compulsus nec coactus nec aliquo devio errore seductus, sed sua spontanea voluntate amicorumque suorum salubri fretus consilio, obligavit et reformavit et presentibus obligat et reformat quatuor mercas communis pecunie in Regno Polonie currentis, quadraginta et octo grossos in quamlibet marcam computando, honeste Zophie, uxori sue legitime, filie olim Petri Gromek, et hoc racione duorum marcarum per ipsam honestam Zophiam iamdictam ad ipsum predictum Nicolaum Szmvda importatarum |-s-| ipsius patrimonii, et hoc super domo, in qua nunc residet, iacente in platea Castrensi inter domum Gyza Alberti ex una et inter domum Andree parte ex altera, et in omnibus bonis, tam iacentibus, quam stantibus, mobilibus et immobilibus, que nunc habent et in post habebunt, nichil iuris et hereditatis pro se aut suis proximis penitus reservando, si autem, que iura aut reformationes aliquas haberet, ipsa omnia mortificat. Nos vero consules pleno in consulatu residentes iuxta iusticiam et iura civilia pefatam obligacionem

gowego w Królestwie Polskim, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, który to dom rzeczona Elżbieta zwana Parteczyną powzdala i niniejszym powzdaje czcigodnemu panu Mikołajowi zwanemu Ostrowskim, kuratowi w Pleszewie, unieważniając wcześniejszy zapis tego domu i nie zostawiając żadnych praw dla siebie ani swoich bliskich, ani krewnych, aby był dzierzony, posiadany, sprzedawany i obracany na użytki, jakie [Mikołaj] uzna za najlepsze. Za ten dom, czyli b u d ę, wielokrotnie wspomniany czcigodny pan Mikołaj Ostrowski kurat w Pleszewie zapłacił i skutecznie złożył uczciwej Elżbiecie zwanej Parteczyną wspomnianą sumę 12 grzywien. Dlatego my wcześniej wymienieni burmistrz z rajcami zasiadający w pełnym składzie rady dopuściliśmy przekształcenie i zapis rzeczzonego domu, czyli b u d y, i za zgodą tejże uczciwej Elżbiety Parteczyny poleciliśmy zapisać w księdze naszej rady, aby nadać im moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo strony zapłaciły przysądne. Zdziałano w roku, dniu i w miejscu, jak wyżej [zapisano], i [wobec] wcześniej wymienionych świadków.

Zapiska skreślona.

62. Oprawa posagu i wiana uczciwej Zofii córce zmarłego Piotra Gromka przez jej męża roztropnego Mikołaja zwanego Żmudą.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1501, w najbliższy wtorek po niedzieli *Iudica* [30 III] itd., wobec nas zasiadających w pełnym składzie rady, mianowicie wobec Bartłomieja zwanego Jirzmanem podówczas burmistrza, a także wobec Macieja Czekanowskiego, Wojciecha Woszczyzny, Stanisława Witrykusa, Marcina Pakuła i Jana Wołka, stanął osobiście przezorny Mikołaj Żmuda i nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz ze swojej wolnej woli, korzystając z rady swoich przyjaciół, zapisał i oprowił oraz niniejszym zapisuje i oprowia uczciwej Zofii swojej prawowitej żonie, córce zmarłego Piotra Gromka, 4 grzywny pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie Polskim, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, z powodu 2 grzywien wniesionych przez rzeczoną uczciwą Zofię do ojcowizny Mikołaja Żmudy, a to na domu, w którym obecnie mieszka, leżącym na ulicy Grodzkiej, pomiędzy domami Wojciecha Giży z jednej i Andrzeja z drugiej strony, a także na wszystkich dobrach, zarówno leżących, jak i stojących, ruchomych i nieruchomych, które już mają i w przyszłości mieć będą, nie zostawiając dla siebie albo swoich najbliższych żadnego prawa i dziedzictwa, a jeżeli ktoś miałby jakieś prawa czy też oprawy, to wszystkie je unieważnia. My zaś rajcy zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich za zgodą wspomnianego Mikołaja Żmudy dopuściliśmy

et reformationem ac inscriptionem admisimus inscribi in librum civilem de consensu pretacti Nicolai Szmvda, robur perpetue firmitatis utrique parti concedentes. In cuius rei robur et testimonium idem Nicolaus Szmvda solvit a libro civili. Acta sunt hec anno, die et testibus, quibus sub omnibus supra.

[s. 52]

63. Reformatio et |-refomatio-| resignatio domus alias b u d i nobili Johanni Chrzypszky per venerabilem dominum Nicolaum Ostrowszky curatum in Pleszew sequitur hoc modo:

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo primo, feria quarta proxima post festum Pasce, coram nobis pleno in consulatu residentibus, videlicet coram nobis Bartolomeo dicto Gyrzman preconsule tunc existente, nec non coram Mathia Czekanowszky, Alberto Vosczyzna, Stanislaw Vytrykusz, Martino Pacul et Johanne Volek, constitutus personaliter venerabilis dominus Nicolaus Ostrowszky recognovit se vendidisse domum alias dictam buda, sitam in medio civitatis penes pretorium, nobili Johanni Chrzypszky sartori pro duodecim marcis communis pecunie in Regno Polonie currentis, quadraginta et octo grossos in quamlibet marciam computando, quamquidem domum predictus venerabilis dominus Nicolaus Ostrowsky curatus in Pleszew resignavit et presentibus resignat eidem pretacto nobili Johanni Chrzypszky, priorem eiusdem domus seu bude (resignacionem) mortificando seu anichilando, nichil iuris pro se et suis legitimis seu proximis et consanguineis remanendo, cum omni iure et dominio, sicut ex antiquo eadem domus est sita et emensurata et tenta ab aliis civibus sine execucione |-alicuius-| seu exhibicione alicuius |-ser-| custodie civilis et sine aliquacumque exactione civili tenendam, habendam, vendendam et in suos usus, quos meliores noverit, convertendam. Quamquidem domum sepe numero dictus nobilis Johannis Chrzypszky sartor solvit realiter et cum effectum reposuit pretactam summam pecunie duodecim mercarum pro eadem domo eidem venerabili domino Nicolao Ostrowszky curato in Pleszew. Et ideo nos supradicti preconsul cum consulibus pleno in consulatu residentes, reformationem et inscipcionem predictae domus seu bude admisimus et mandavimus in librum civilem seu nostri consulatus inscribi de consensu et voluntate eiusdem venerabilis domini Nicolai Ostrowszky curati in Pleszew, robur perpetue firmitatis eisdem partibus concedentes. In cuius rei testimonium partes solverunt a libro civili. Acta sunt hec anno, die et loco testibusque, quibus omnibus supra descriptis.

rzeczone oprawę oraz zapis do zapisania w księdze miejskiej, przyznając moc wieczystej trwałości obydwu stronom. Na której rzeczy moc i świadectwo tenże Mikołaj Żmuda zapłacił za [wpis do] księgi miejskiej. Zdziałano roku, dnia i wobec świadków, jak wszystko wyżej [zapisano].

63. Zapis i powzdanie domu, czyli b u d y, szlachetnemu Janowi Chrzypskiemu przez czcigodnego pana Mikołaja Ostrowskiego kurata w Pleszewie następuje w ten sposób:

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1501, w najbliższą środę po święcie Paschy [14 IV], wobec nas zasiadających w pełnym składzie rady, mianowicie wobec Bartłomieja zwanego Jirzmanem podówczas burmistrza, a także wobec Macieja Czekanowskiego, Wojciecha Woszczyzny, Stanisława Witrykusa, Marcina Pakuła i Jana Wołka stanął czcigodny pan Mikołaj Ostrowski i osobiście zeznał, że sprzedał dom, czyli b u d e, położony na rynku obok ratusza szlachetnemu Janowi Chrzypskiemu krawcowi za 12 grzywien pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie Polskim, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, który to dom czcigodny pan Mikołaj Ostrowski kurat w Pleszewie powzdał i niniejszym powzdaje szlachetnemu Janowi Chrzypskiemu, unieważniając i znosząc wcześniejsze powzdanie tegoż domu, czyli b u d y, nie zostawiając żadnego prawa dla siebie ani dla swoich prawowitych bliskich, ani krewnych. [Powzdaje go] z pełnym prawem i władztwem, tak jak ten dom został kiedyś postawiony, wymierzony i tak jak był dzierzony przez innych mieszczan bez wykonywania żadnej stróży miejskiej i bez oddawania żadnego podatku miejskiego, aby [nabywca] go dzierzył, posiadał, sprzedawał i obracał na użytki, jakie uzna za najlepsze. Wielokrotnie wspomniany szlachetny Jan Chrzypski krawiec zapłacił i skutecznie wynagrodził wspomnianą sumą 12 grzywien za dom czcigodnemu panu Mikołajowi Ostrowskiemu kuratowi w Pleszewie. Dlatego my burmistrz z rajcami zasiadający w pełnym składzie rady dopuściliśmy zapis wspomnianego domu, czyli b u d y, i za zgodą i wolą czcigodnego pana Mikołaja Ostrowskiego kurata w Pleszewie poleciliśmy zapisać w księdze miejskiej albo naszej rady, aby nadać moc wieczystej trwałości rzeczonym stronom. Na której rzeczy świadectwo strony zapłaciły za [wpis do] księgi. Zdziałano roku, dnia, w miejscu i [wobec] świadków, jak wszystko zapisano wyżej.

[s. 53]

64. Inscriptio et resignacio orti prudenti Alberto Vosczyrna pe(r) nobilem Derslaum Luthynszky civem in Pleszew, tali modo ut sequitur:

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo primo, dominica Rogacionum, coram nobis Bartholomeo Gyrzman preconsole, nec non coram Mathia Czekanowszky, Alberto Vosczyrna, Johanne Volek, Stanislao Vytricusz et Martino Pacul, veniens personaliter [-p-] nobilis Derslaus alias Dzyerzek Luthynszky, concivis noster, existens sanus mente et corpore et compos rationis, recognovit se vendidisse ortum eundo ad sanctum Florianum iacentem penes ortum Iakyel ex una et penes ortum Alberti Quelenszky post allodium ipsius Byenyek, ex opposito agri ipsius nobilis Derslai Luthynszky benivolum, hoc <est> sine censu, ita longe et late, sicut est circumseptus idem ortus, cum omni iure et dominio, prout solus tenuit, nihil iuris, aut domini pro suis propinquis remanens, pro decim octo grossis Polonicalibus ipsi circumspecto Alberto Vosczyrna concivi nostro et vicino tenendum, habendum et possidendum eviterne cum suis posteris aut in suos usus, quos meliores noverit, convertendum etc. Acta sunt hec anno et die, quibus supra.

65. Materia concordie et satisfactionis honorabilis domini Mathie dicti Chudi cum Jacobo serifabro et Margaretha uxore eius legitima pro bonis paternis et maternis eiusdem Margarethe.

In nomine Domini amen. Coram nobis Bartholomeo Gyrzman preconsole tunc existente, nec non coram Mathia Czekanowszky, Alberto Vosczyrna, Johanne Volek, Stanislao Vitrico et Martino Pacul consulibus, veniens et stans personaliter circumspectus Jacobus serifaber cum uxore sua legitima Margareta recognoverunt personaliter, quomodo honorabilis dominus Mathias mansionarius in Pleszew dictus Chudi satisfecit eis et maxime Margarete pro bonis paternis et maternis ipsius, datis in fideles manus ad reservandum eidem honorabili domino Mathie per [-p-] matrem eius, dive memorie Catherinam dictam Coszyną, videlicet de summa pecunie communis septem marcarum et de aliis omnibus, que exposuit ultra hanc summam de bona voluntate, dum contraxit matrimonium eadem Margareta cum dicto Jacobo. Et iam predictus honorabilis dominus Mathias mansionarius in Pleszew debet habere eviternam pacem ab ipsis predictis, videlicet Jacobo serifabro et a Margaretha uxore eius, et hoc mortificando omnes controversias et rixas, si que inter easdem partes fuerunt, quod et nos preconsul cum consulibus supradicti recognoscimus et presentibus testificamur hiis scriptis. Acta sunt hec in presentia testium iuratorum, videlicet Johannis Frimet, Gregorii Lenyvy, Johannis Marborszky

64. Zapis i powzdanie ogrodu roztropnemu Wojciechowi Woszczyńie przez szlachetnego Dzierśława Lutyńskiego mieszczanina w Pleszewie w sposób, jak następuje:

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1501, w niedzielę *Rogacionum* [16 V], wobec nas Bartłomieja Jirzmana burmistrza, a także wobec Macieja Czekanowskiego, Wojciecha Woszczyńy, Jana Wołka, Stanisława Witrykusa i Marcina Pakuła, stanął osobiście szlachetny Dzierśław czyli Dzierżek Lutyński nasz współmieszczanin, który będąc zdrowy na umyśle i ciele oraz zachowując rozsądek, zeznał, że sprzedał rozważnemu Wojciechowi Woszczyńie naszemu współmieszczaninowi i sąsiadowi za 18 groszy polskich wolny ogród, to jest nieoczynszowany, leżący przy drodze do św. Floriana, obok ogrodów Jakiela z jednej i Wojciecha Kweleńskiego [z drugiej strony] za folwarkiem Bieńka i naprzeciwko pola szlachetnego Dzierśława Lutyńskiego, w takich granicach, jak jest ogrodzony płotem, z pełnym prawem i władztwem, tak jak sam dzierżył, nie zostawiając żadnego prawa czy też władztwa dla swoich krewnych, aby [nabywca] i jego potomkowie go [ogród] dzierżyli i posiadali na wieki, a także obracali na użytki, jakie uznają za najlepsze itd. Zdziałano w roku i dniu, jak wyżej [zapisano].

65. Sprawa ugody czcigodnego pana Macieja zwanego Chudym z Jakubem ślusarzem i jego prawowitą żoną Małgorzatą i zadośćuczynienia za dobra ojczyste i macierzyste rzeczonyj Małgorzaty.

W imię Pana amen. Wobec nas Bartłomieja Jirzmana podówczas burmistrza, a także wobec rajców Macieja Czekanowskiego, Wojciecha Woszczyńy, Jana Wołka, Stanisława Witryka i Marcina Pakuła, stanęli osobiście rozważny Jakub ślusarz i jego prawowita żona Małgorzata, którzy osobiście zeznali, że czcigodny pan Maciej mansjonarz w Pleszewie zwany Chudym zadośćuczynił im, a w szczególności Małgorzacie, za jej dobra ojczyste i macierzyste, dane w wierne ręce na przechowanie temu czcigodnemu panu przez jej matkę, śp. Katarzynę zwaną Koziną, mianowicie za sumę 7 grzywien pieniądza pospolitego i za wszystko pozostałe, co dobrowolnie złożyła, prócz tej sumy [7 grzywien], gdy Małgorzata zawierała małżeństwo z rzeczonym Jakubem. Wspomniany czcigodny pan Maciej mansjonarz w Pleszewie winien mieć wieczny spokój od tychże wspomnianych, mianowicie od Jakuba ślusarza i od jego żony Małgorzaty, i dlatego mają być umorzony wszystkie spory i kłótnie, jeśliby tylko jakieś pomiędzy tymi stronami powstały. Dlatego my wyżej wymienieni burmistrz i rajcy potwierdziliśmy i niniejszym poświadczamy tym pismem. Zdziałano w obecności zaprzysiężonych świadków, mianowicie Jana Frymka, Grzegorza Leniwego, Jana Marborskiego, Mikołaja Kaczuszki,

et Nicolai Caczvszka et Nicolai Szmvdā, Johannis Jednogroch, Andree
Wszolek in presenciamque aliorum testium fidedignorum, et hec sunt inscripta
de consensu et voluntate prefatarum personarum, videlicet Jacobi serifabri et
Margarethe, uxoris eius. Anno Domini millesimo quingentesimo primo, die
dominica inter octavas Visitacionis Beatissime Virginis Marie.

[s. 54]

66. Reformacio dotis racione dotalicii per prudentem Andream
Crassowszky honeste Dorothee uxori sue legitime tali modo, ut
sequitur:

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo primo,
ipso die dominico proximo ante festum sancti Jacobi, coram nobis Bartholo-
meo Gyrzman preconsule Pleszeviensi, nec non coram Mathia Czekanowszky,
Alberto Voszczyna, Stanislao Vitrico, Martino Pacul et Johanne Volek, con-
stitutus personaliter Andreas Crasszowsky concivis et vicinus noster, non
compulsus nec coactus nec aliquo devio errore seductus, sed sua spontanea
voluntate, obligavit et reformavit et presentibus obligat et reformat viginti mar-
cas communis pecunie in Regno Polonie currentis, quadraginta et octo grossos
in quamlibet marcam computando, in et super omnibus bonis suis mobilibus et
immobilibus, videlicet domo et in aliis bonis, que nunc habet cum ea et in post
habebunt, honeste Dorotee, uxori sue legitime racione et in oppositum decem
marcarum per ipsam honestam Dorotheam ad ipsum Andream importatarum.
<Quas decem marcas dedit et cum effectu reposuit circumspectus Stanislaus
Szkarczynszky cum sua uxore legitima Anna in manus eiusdem Andree coram
nobis supradictis>. Nos autem predicti preconsul cum consulibus pleno in
consulatu residentes iuxta iusticiam et iura civilia prefatam summam pecu-
niarum dotis et inscriptionem et obligacionem et reformationem admisimus
in librum civilem inscribi de consensu predicti Andree Crassowszky, robor
perpetue firmitatis eidem concedentes. In cuius rei testimonium et memoriam
idem Andreas solvit a libro et notarium condonavit. Acta sunt hec anno et die
et coram testibus, quibus supra.

67. Reformacio dotis racione dotalicii per prudentem virum Allexium
sutorem honeste Dorothee dicte Roszmyarkowna, uxori sue legitime,
sequitur tali modo:

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo primo,
feria quinta proxima post festum sancti Johannis Decolacionis, coram nobis
Bartholomeo Gyrzman preconsule tunc existente, nec non coram Mathia
Czekanowszky, Alberto Voszczyna, Stanislao Vitrico, Martino Pacul et Jo-
hanne Volek consulibus, constitutus personaliter Allexius sutor, concivis et

Mikołaja Żmudy, Jana Jednogrocha, Andrzeja Wszółka, a także w obecności innych godnych zaufania świadków. Zapisano za zgodą i wolą wcześniej wspomnianych osób, mianowicie Jakuba ślusarza i jego żony Małgorzaty. Roku Pańskiego 1501, w niedzielę w trakcie oktawy [święta] Nawiedzenia Najświętszej Panny Marii [4 VII].

66. Oprawa wiana z powodu posagu przez roztropnego Andrzeja Krasowskiego uczciwej Dorocie jego prawowitej żonie w sposób, jak następuje:

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1501, w samą niedzielę przed świętem św. Jakuba [18 VII], wobec nas Bartłomieja Jirzmana burmistrza pleszewskiego, a także wobec Macieja Czekanowskiego, Wojciecha Woszczyzny, Stanisława Witryka, Marcina Pakuła i Jana Wołka, stanął osobiście Andrzej Krasowski nasz współmieszczanin oraz sąsiad, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz ze swojej wolnej woli, zapisał i opisał oraz niniejszym zapisuje i opowiada uczciwej Dorocie swojej prawowitej żonie 20 grzywien pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie Polskim, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, na wszystkich dobrach swoich ruchomych i nieruchomościach, mianowicie na domu i na pozostałych dobrach, które już z nią ma i w przyszłości mieć będą, z powodu i w zamian za 10 grzywien wniesionych Andrzejowi przez uczciwą Dorotę. Te 10 grzywien rozważny Stanisław Skarżyński ze swoją prawowitą żoną Anną wobec nas wyżej wspomnianych skutecznie dał i złożył na ręce wspomnianego Andrzeja. My zaś burmistrz z rajcami zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich wspomnianą sumę pieniędzy wiana, zapis i oprawę za zgodą rzeczono Andrzeja Krasowskiego dopuściliśmy do zapisania w księdze miejskiej, aby nadać temu moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo i pamięć Andrzej zapłacił za [wpis do] księgi i obdarował pisarza. Zdziałano w roku i dniu oraz wobec świadków, jak wyżej [zapisano].

67. Oprawa wiana z powodu posagu przez roztropnego męża Alekszego szewca uczciwej Dorocie zwanej Rozmiarkówną, jego prawowitej żonie, następuje w ten sposób:

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1501, w najbliższy czwartek po święcie Ścięcia św. Jana [2 IX], wobec nas Bartłomieja Jirzmana podówczas burmistrza, a także wobec rajców Macieja Czekanowskiego, Wojciecha Woszczyzny, Stanisława Witryka, Marcina Pakuła i Jana Wołka stanął osobiście szewc Aleksy nasz współmieszczanin i sąsiad, który nie zmuszony, nie

vicinus noster, non compulsus nec coactus nec aliquo devio errore seductus, sed fretus consilio suorum amicorum, puta fratrum ab eo divisorum, videlicet Martini et Petri, et sua spontanea voluntate, obligavit et reformavit, et presentibus obligat et reformat duodecim marcas communis pecunie in Regno Polonie currentis, mediorum latorum grossorum, quadraginta et octo grossos in quamlibet marcam computando, in et super omnibus bonis suis mobilibus et immobilibus, videlicet super domo et maccello et in aliis, que nunc habent et in post habebunt, honeste Dorothee uxori sue legittime ratione et in oppositum sex marcam per ipsam honestam Dorotheam ad ipsum Allexium virum suum importatarum, quas recepit de cistulla civili patrimonii et matrimonii cum fratre sua discreto Paulo Roszmyarek. Nos autem predicti preconcul cum consulibus pleno in consulatu residentes iuxta iusticiam et iura civilia pefatam summam pecuniarum dotis et inscripcionem et obligacionem admisimus in librum civilem inscribi de consensu et voluntate predicti Allexii cum suis fratribus, robur perpetue firmitatis eisdem concedentes. In cuius rei testimonium et memoriam idem Allexius solvit a libro civili et notarium condonavit. Acta sunt hec anno et die et testibus, quibus supra.

[s. 55]

68. Resignacio et reformacio domus honorabili domino Nicolao Ostrowszky curato in Pleszew, per nobilem Johannem Przespolewsky |de-| burgrabium in Pleszew tunc existentem de consensu et ex comendacione Alberti coci domini Andree Thanczynsky. Anno Domino millesimo quingentesimo secundo.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo secundo, die dominico Sexagesime, coram nobis pleno in consulatu residentibus, videlicet Mathia Czekanowszky preconcul tunc existente, nec non coram Bartholomeo Gyrzman, Alberto Vosczyzna, Martino Szvyathomyr, Johanne Volek, veniens quasi et stans nobilis Johannes Przespolewsky, tunc existens burgrabius in Pleszew, de consensu et voluntate Alberti coci domini Andree Thanczynsky vendidit et resignavit et per presentes vendit et resignat domum iacentem penes Albertum Vosczyznka ex una parte et penes Gregorium Janeczka ex alia parte, honorabili domino Nicolao Ostrowszky curato in Pleszew, pro |-octua-| decem marcis communis pecunie in Regno Polonie currentis, quadraginta octo grossos in quamlibet mercam computando, nichil iuris et propinquitatis pro se et suis legitimis seu proximis suis remanendo, cum omni iure et dominio, tam late et longe et circumferencialiter, sicut ex antiquo est eadem domus emensurata et tenta ab aliis civibus, tenendam, habendam et in suos usus, quos meliores noverit, convertendam. Quamquidem domum |-se-| predictus honorabilis dominus Nicolaus Ostrowszky curatus in Pleszew solvit

zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz korzystając z wolnej woli i rady krewnych, mianowicie braci przez niego wydzielonych, to jest Marcina i Piotra, zapisał i oprowił oraz niniejszym zapisuje i oprowia uczciwej Dorocie swojej prawowitej żonie 12 grzywien pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie Polskim, [czyli] półgroszków, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, na wszystkich dobrach swoich ruchomych i nieruchomościach, mianowicie na domu, jacie i na pozostałych, które teraz mają i w przyszłości mieć będą, z powodu i w zamian za 6 grzywien wniesionych przez uczciwą Dorotę jej mężowi Aleksemu, a [te 6 grzywien] odebrała ze swoim bratem Pawłem Rozmarikiem za ojcowiznę i macierzyznę ze skrzyni miejskiej. My zaś burmistrz wraz z rajcami zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich za zgodą i wolą rzonego Aleksego oraz jego braci dopuściliśmy wspomnianą sumę pieniędzy wiana, zapis i oprowę do wpisania do księgi miejskiej, aby nadać im moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo i pamięć Aleksy zapłacił za [wpis do] księgi i wynagrodził pisarza. Zdziałano w roku, dniu i [wobec] świadków, jak wyżej [zapisano].

68. Powzdanie i zapis domu czcigodnemu panu Mikołajowi Ostrowskiemu kuratowi w Pleszewie przez szlachetnego Jana Przepolewskiego podówczas burgrabiego w Pleszewie za zgodą i na zlecenie Wojciecha kucharza pana Andrzeja Tęczyńskiego. Roku Pańskiego 1502.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1502, w niedzielę Sześćdziesiąticy [30 I], wobec nas zasiadających w pełnym składzie rady, mianowicie Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza, a także wobec Bartłomieja Jirzmana, Wojciecha Woszczyzny, Marcina Świętomira, Jana Wołka przybył i stanął szlachetny Jan Przepolewski burgrabia ówczesny w Pleszewie, który za zgodą i wolą Wojciecha kucharza pana Andrzeja Tęczyńskiego sprzedał i powzdał oraz niniejszym sprzedaje i powzdaje czcigodnemu panu Mikołajowi Ostrowskiemu kuratowi w Pleszewie dom położony obok Wojciecha Woszczyzny z jednej strony i Grzegorza Janeczki z drugiej strony, za 10 grzywien pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie Polskim, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, nie zostawiając żadnego prawa i bliższości sobie ani swoim prawowitym, ani bliskim. [Powzdaje go] z pełnym prawem i władztwem w takich granicach, jak ten dom został kiedyś wymierzony i jak był dzierzony przez innych mieszczan, aby [nabywca] go dzierzył, posiadał, władał nim i obracał go na użytki, jakie uzna za najlepsze. Za ten dom czcigodny pan Mikołaj Ostrowski kurat w Pleszewie zapłacił prawdziwie i skutecznie Wojciechowi kucharzowi rzonego pana [Andrzeja Tęczyńskiego]. Dlatego my

|-et-| realiter et cum effectu eidem Alberto coco domini supradicti. Et ideo nos supradicti preconsul cum consulibus pleno in consulatu residentes predicta reformationem et resignacionem predictae domus admisimus et mandavimus in librum hunc civilem seu nostri consulatus inscribi, de consensu et voluntate predictarum personarum, sic inter se forum tale contrahencium, absencium tanquam existencium, robur perpetue firmitatis concedentes eisdem partibus seu personis. In cuius rei testimonium nichil datum est nobis a libro. Acta sunt hec die et anno, quibus supra etc.

69. Reformatio dotis racione dotalicii per providum virum Gregorium Choraby sutorem honeste Anne, filie Johannis Yenogroch, sequitur tali modo:

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo secundo, dominica Invocavit me, coram nobis Mathia protoconsule, Bartholomeo Gyrzman, Johanne Wolek, Alberto Vosczyinka, Martino Szwyethomyr consulibus, constitutus personaliter providus Gregorius Coraby sutor, concivis et vicinus noster, non compulsus nec coactus nec aliquo devio errore seductus, sed fretus consilio suorum amicorum et sua spontanea voluntate, obligavit et reformavit et presentibus obligat et reformat duodecim florenos argenteos in et super omnibus (bonis) suis mobilibus et immobilibus, videlicet super domo et macello et aliis, que nunc habent et postea habebunt, honeste Anne uxori sue legitime, racione et in oppositum sex |-marcarum-| <florenorum> <florenorum> [!] per ipsam honestam Annam ad ipsum Gregorium virum suum |-impositarum-| importatarum. Nos autem predicti consul cum consulibus pleno in consulatu residentes iuxta iusticiam et iura civilia pefatam summam pecuniarum dotis inscriptionem, inscripcionem [!] et obligacionem admissimus in librum civilem inscribi de consensu et voluntate predicti Gregorii et suorum amicorum, robur perpetue firmitatis eisdem concedentes. In cuius |-regi-| <rei> testimonium et memoriam idem Gregorius solvit a libro civili et notarium condonavit. Acta sunt hec anno, die et testibus, ut supra etc.

[s. 56]

70. Reformatio dotalicii racione dotis per providum seu laboriosum Martinum Gluch dictum Cuchtha honeste Agneti uxori sue legitime sequitur:

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo secundo coram nobis Mathia preconsule Czekanowszky, Bartholomeo Gyrzman, Johanne Volek, Alberto Vosczyina, Martino Svyathomyr coram consulibus, constitutus personaliter laboriosus Martinus Gluch suburbanus Pleszeviensis dictus Cuchtha, concivis et vicinus noster, non compulsus, nec coactus nec

burmistrz z rajcami zasiadający w pełnym składzie rady dopuściliśmy rzeczony zapis i powzdanie wspomnianego domu i poleciliśmy zapisać w tej księdze miejskiej, czyli naszej rady, za zgodą i wolą wcześniej wymienionych osób, zarówno umawiających się, obecnych, jak i nieobecnych, aby nadać tymże stronom albo osobom moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo nic nie zostało nam dane za [wpis do] księgi. Zdziałano w dniu i roku, jak wyżej [zapisano] itd.

69. Oprawa wiana z powodu posagu przez przezornego męża Grzegorza Koraba szewca uczciwej Annie, córce Jana Jednogrocha, następuje w ten sposób:

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1502, w niedzielę *Invocavit me* [13 II], wobec nas Macieja burmistrza oraz rajców Bartłomieja Jirzmana, Jana Wołka, Wojciecha Woszczyнки i Marcina Świętomira stanął osobiście przezorny Grzegorz Korab szewc, nasz współmieszczanin i sąsiad, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz korzystając z rady swoich przyjaciół i z wolnej woli, zapisał i oprowił oraz niniejszym zapisuje i oprowia uczciwej Annie swojej prawowitej żonie 12 florenów srebrnych na wszystkich dobrach swoich ruchomych i nieruchomych, mianowicie na domu, jatce i na pozostałych, które teraz mają i w przyszłości mieć będą, z powodu i w zamian za 6 florenów wniesionych przez uczciwą Annę mężowi swojemu Grzegorzowi. My zaś burmistrz z rajcami zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich za zgodą i wolą rzeczonego Grzegorza i jego krewnych dopuściliśmy do zapisania w księdze miejskiej rzeczoną sumę pieniędzy [z tytułu] wiana, zapis i oprowę, aby nadać im moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo i pamięć tenże Grzegorz zapłacił za [wpis do] księgi miejskiej i wynagrodził pisarza. Zdziałano w roku, dniu i [wobec] świadków, jak wyżej [zapisano].

70. Następuje oprawa wiana z powodu posagu przez przezornego albo pracowitego Marcina Głucha zwanego Kuchtą uczciwej Agnieszce jego prawowitej żonie:

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1502 wobec nas Macieja Czekańskiego burmistrza i wobec rajców Bartłomieja Jirzmana, Jana Wołka, Wojciecha Woszczyнки, Marcina Świętomira stanął osobiście pracowity Marcin Głuch przedmieszczanin pleszewski zwany Kuchtą, nasz współmieszczanin i sąsiad, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym

aliquo devio errore seductus sed sua spontanea voluntate et mera deliberatione, obligavit et reformavit et presentibus obligat et reformat medietatem bonorum suorum omnium mobilium et immobilium, que nunc habet et in posterum habebit vel habebunt, videlicet hereditatis sue stantis et iacentis, et tres marcas ad aliam medietatem <sue uxori legitime Agneti>, erga ipsius honeste Agnetis impulsione peccorum et pecudum ad ipsum laboriosum Martinum Gluch dictum Cuchtha. Nos vero predicti preconsul cum consulibus pleno in consulatu residentes iuxta iusticiam et iura civilia prefatam inscriptionem et resignacionem medietatis bonorum admisimus in librum civilem inscribi de consensu et voluntate predicti Martini Gluch dicti Cuchtha et amicorum suorum, robor perpetue firmitatis eisdem concedentes. In cuius rei testimonium et memoriam heedem partes solverunt a libro civili et notarium condonaverunt. Acta sunt hec anno et die, quibus supra.

71. Materia concordie nobilis Catherine Crethkowszka et providi Mathie Czekanowszky.

Nos confederatores unionis, videlicet nobiles Johannes Przeszpolyewszky burgrabius Plesoviensis, Johannes Malynszky, Andreas Gyedlyeczky dictator, Johannes Korosz decretor amicabilis concordie, hii unionem fecerunt, et hoc inter partes, videlicet nobilem Catherinam Crethkowszka olim bene memorie nobilis Thomislai Crethkowszky mariti sui veri ac legitimi et hoc pro capite mariti sui legitimi Thomislai Crethkowszky ex una et providum Mathiam preconsulem Pleszoviensem dictum Cekanowszky partibus ex altera, sicut etiam eundem prefatum providum Mathiam Cekanowszky preconsulem Pleszoviensem predicta Catherina Crethkowszka citaverat pro capite viri sui occisione [!]. In qua concordia residentes intelligimus eundem prefatum Mathiam Cekanowszky esse immunem ac innocuum occisionis capitis mariti nobilis Catherine Crethkowszka. Quare inteligentes eiusdem predicti providi Mathie Cekanowszky [-inculpabilem-] inculpacionem univimus et indiximus alias s z k a z a l y eidem prefate nobili Catherine Crethkowszka agrum, domum cum superlectilibus et maccellum carnificum providi Jacobi concivis Pyorko, uti culpabilem ac noxium, tenendum, dandum, possidendum, alienandum, commutandum et in usus suos, quos noverit meliores, uti perpetua bona sua convertendum. In cuius rei testimonium nichil datum est nobis a libro. Acta sunt hec feria sexta infra octavas Corporis Cristi anno Domini 1502.

[s. 57]

72. [=Reformatio dotis racione dotalicii per providum Jacobum Orszvla et Dorotheam consortem ipsius sequitur:

In nomine Domini amen. Anno Domini 1502 coram nobis Bartholomeo Gyrzman preconsule Plesoviensi, nec non coram Sthanislao Wythrykvsz,

błędem, lecz ze swojej wolnej woli i rzetelnego namysłu, zapisał i oprowił oraz niniejszym zapisuje i oprawia swojej żonie Agnieszce połowę wszystkich swoich dóbr ruchomych i nieruchomości, które już ma i w przyszłości mieć będzie albo będą mieli, mianowicie dziedzictwo swoje stojące i leżące oraz 3 grzywny z drugiej połowy w zamian za prawo wypasu bydła i trzody [wniesione] przez uczciwą Agnieszkę temu pracowitemu Marcinowi Głuchowi zwanemu Kuchtą. My zaś burmistrz z rajcami zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich za zgodą i wolą rzezczonego Marcina Głucha zwanego Kuchtą i jego krewnych wspomniany zapis i oprawę połowy dóbr dopuściliśmy do wpisu do księgi miejskiej, aby nadać im moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo i pamięć strony te zapłaciły za [wpis do] księgi i wynagrodziły pisarza. Zdziałano w roku i dniu, jak wyżej [zapisano].

71. Sprawa ugody pomiędzy szlachetną Katarzyną Kretkowską a przezornym Maciejem Czekanowskim.

My pośrednicy ugody, mianowicie szlachetni Jan Przezpolewski burgrabia pleszewski, Jan Maliński, Andrzej Jedlecki dyktator i Jan Korosz decydent przyjacielskiej zgody, którzy doprowadziliśmy do porozumienia pomiędzy szlachetną Katarzyną Kretkowską prawowitą i prawdziwą żoną zmarłego dobrej pamięci Tomisława Kretkowskiego, występującą [w sprawie] o głowę jej prawowitego męża z jednej i przezornym Maciejem zwanym Czekanowskim burmistrzem pleszewskim z drugiej strony, tak jak rzezczona Katarzyna Kretkowska wcześniej pozwała przezornego Macieja Czekanowskiego o zabójstwo jej męża. W tej ugodzie my zasiadający uznaliśmy, że rzezczoney Maciej Czekanowski jest wolny [od zarzucanych mu czynów] i niewinny zabójstwa męża szlachetnej Katarzyny Kretkowskiej i dlatego uznając oskarżenie przezornego Macieja Czekanowskiego, pojedналиśmy i przysądziliśmy, czyli [w] s k a z a l i ś m y, wspomnianej szlachetnej Katarzynie Kretkowskiej rolę, dom ze sprzętem i jatkę rzeźniczą przezornego Jakuba Piórko mieszczanina, jako winnego i szkodliwego, w dzierżenie, danie, posiadanie, alienowanie, zamienianie i obracanie na swe użytki, jakie uzna za najlepsze, jako swe dobra wieczyste. Na której rzeczy świadectwo nic nie zostało dane za [wpis do] księgi. Zdziałano w piątek w czasie oktawy Bożego Ciała [27 V] roku Pańskiego 1502.

72. Następuje oprawa wiana z powodu posagu przez przezornego Jakuba Orszulę i jego żonę Dorotę:

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1502 wobec nas Bartłomieja Jirzmana burmistrza pleszewskiego, a także wobec zasiadających rajców Stanisława

Johanne Wolek, Luca, Gregorio Kadzyorka consulibus residentibus, constitutus personaliter Jacobus Orszvla concivis, vicinus noster, non compulsus nec coactus nec aliquo devio errore seductus, sed sua spontanea voluntate fretus obligavit et reformavit et presentibus obligat et reformat duodecim mercas Polonicalis pecunie communis, mercam in quamlibet computanto [!] quadraginta octo grossos, in domo propria inter domum Pakvl et inter domum Sabelkowa sitam seu etiam in domo alia, si in posterum emerit aliam, seu quam modo habet vel habiturus est, Dorothee consorti sue legitime ratione et in oppositum sex mercarum per ipsam Dorotheam ad predictum suum virum Jacobum importatarum. Nos vero predicti consules [-v-] in pleno consulatu residentes iuxta iusticiam et iura civilia pefatam inscripcionem et reformationem admisimus in librum civilem inscribi de consensu et voluntate Jacobi Orszvla amicorumque suorum, robur perpetue firmitatis eisdem concedentes. In cuius rei testimonium et memoriam a libro solverunt et notarium condonavertunt. Anno et die, feria quarta immediate post festa Omnium Sanctorum.=|

73. |=Reformatio dotis ratione dotalicii per providum Blasium Gunczyerz et Costzyewynya Hedvigys.

In nomine Domini amen. Anno Domini 1503 coram nobis Bartholomeo Gyerman [!] preconsule Plesouiensi, nec non coram Stanislao Wythrikusz, Luca Maszurek, Gregorio Kadzorka, Martino Pakul consulibus residentibus, constitutus personaliter Blasius Gvnczyerz concivis, vicinus noster, non compulsus nec coactus nec aliquo devio errore seductus, sed sua spontanea voluntate fretus, obligavit et reformavit <personaliter> et presentibus obligat et reformat domum penes Imendiczek et inter Gyenyogrosch sitam, seu eciam domum Costzewyna imposterum resignavit, quam modo habet vel habiturus est, Hedvigy Costrzewyna (uxore) sue legitime, ratione et in opositum per ipsam Hedvigim post predictum suum (maritum) Thomam Coszthrzeua. Nos vero predicti consule(s) in pleno consulatu residentes iuxta iusticiam et iura civilia pefatam inscripcionem et reformationem admisimus in librum eundem inscribi de consensu et voluntate Blasii Gvnczerz amicorumque suorum, robur perpetue firmitatis teneat et post mortem cuicumque wlt resignat. In cuius rei testimonium et memoriam ego Hedvigys adiudicatum posui et scriptori dedi. Feria quarta ante festum sancte Hegvigys proxime venture [!] anno Domini 1503.=|

<^aCoram [?] Johanne Vyalyak [?] Mathiam Czekanyoszky...^a>

^{a-a} Mocno wyblakła i niedokończona nota dodana na lewym marginesie, w połowie wysokości zapiski.

Witrykusa, Jana Wołka, Łukasza, Grzegorza Kędziorki stanął osobiście Jakub Orszula nasz współmieszczanin i sąsiad, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz ufny w swoją wolną wolę zapisał i oprowił oraz niniejszym zapisuje i oprowia swojej prawowitej żonie Dorocie 12 grzywien pospolitego pieniądza polskiego, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, na własnym domu leżącym pomiędzy domami Pakuła i Szabelkowej albo na innym domu, jeżeli w przyszłości kupiłby inny, albo na tym, który teraz ma lub będzie mieć, z powodu i w zamian za 6 grzywien wniesionych przez Dorotę wspomnianemu mężowi swojemu Jakubowi. My zaś rajcy zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich za zgodą i wolą Jakuba Orszuli i jego krewnych dopuściliśmy do wpisania do księgi miejskiej rzeczony zapis i oprowę, aby nadać im moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo i pamięć zapłacili za [wpis do] księgi i wynagrodzili pisarza. Roku [jak wyżej], w środę po święcie Wszystkich Świętych [2 XI].

Zapiska skreślona.

73. Oprawa wiana z powodu posagu przez przezornego Błażeja Guncerza i Jadwigę Kostrzewinę.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1503 wobec nas Bartłomieja Jirzmana burmistrza pleszewskiego, a także wobec zasiadających rajców Stanisława Witrykusa, Łukasza Mazurka, Grzegorza Kędziorki i Marcina Pakuła stanął osobiście Błażej Guncerz nasz współmieszczanin i sąsiad, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz ufny w swoją wolną wolę, osobiście zapisał i oprowił oraz niniejszym zapisuje i oprowia swojej prawowitej żonie Jadwidze Kostrzewinie dom położony obok Imędyczka i Jednogrocha, a także powzdał na przyszłość dom Kostrzewiny, który teraz ma, albo [inne dobra, które w przyszłości] będzie mieć, z powodu i w zamian [za dobra wniesione] przez Jadwigę po jej [mężu] Tomaszu Kostrzewie. My zaś wcześniej wspomniani rajcy zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich, za zgodą i wolą Błażeja Guncerza i jego krewnych rzeczony zapis i oprowę dopuściliśmy do zapisania w tejsze księdze, aby nabyły mocy wieczystej trwałości i aby po śmierci [Jadwiga] mogła przekazać [dom] komu zechce. Na której rzeczy świadectwo i pamięć ja Jadwiga zapłaciłam przysądne i dałam [zapłatę] pisarzowi. W środę przed najbliższym mającym nadejść świętem św. Jadwigi [11 X] roku Pańskiego 1503.

Zapiska skreślona, dodano przy tym tą samą ręką niedokończoną notę: Wobec Jana Wialiaka, Macieja Czekanowskiego...

[s. 58]

74. Resignacio totalis per providum Blasium Gunczerz Heduigi Koszthrewyna pye memorie Koszthrewa.

In nomine Domini amen. Anno Domini 1503 coram nobis preconsule Bartholomeo Gyerzman ceterisque consulibus Johanne Wolek, Sthanislao Wythrykvsz, Luca, Gregorii Kandzyorka, Martino Pakvl, constitutus personaliter Blasius Gvnczerz unacum Coszthrewyna, non compulsus nec coactus nec aliquo devio errore seductus, sed spontanea voluntate, bona ac deliberata fruens ratione, obligavit et resignavit presentibusque obligat et resignat^a domum ceteraque superlectilia <et> in eadem existencia et pertinencia inter domum Mandyk ex una et aream Koszmowska partibus ex altera, cum omni iure et dominio ad eandem domum |-pen-| pertinencia(m), perpetuum utraque pars impone(n)s silencium et pacem, Heduigi Coszthrewyna pie memorie <consorti> Thome Costhrewa ad perpetue tenendum, habendum, alienandum, possidendum, utifruendum et usus suos, quos noverit meliores, convertendum. Nos vero predicti consules in pleno consulatu residentes iuxta iusticiam et iura civilia prefatam inscripcionem et resignacionem admisimus in librum civilem inscribi de consensu et voluntate Blasii Gvndzerz [!] amicorumque suorum, robur perpetue firmitatis eisdem concedentes. In cuius rei testimonium et memoriam a libro solverunt et notarium condonaverunt. Anno, quo supra et die feria sexta, ipso die Translacionis sancti Adalberti.

75. Gunczerz. Anno, die, loco, quibus supra. Constitutus personaliter providus Blasius Gunczerz opidanus de Pleschow, coram nobis sponte et libere recognovit, quia honeste Anne Jaykowa opidane de Pleschow, sorori ipsius patruelli germane, omnia bona ipsius Anne, mobilia et immobilia, quomodolibet ad ipsam pertinencia, iuxta voluntatem ipsius Anne dandum, donandum, prout sibi Anne placuerit, admisit et presentibus admittit addiciensque nullum proximiorum esse ipsi Anne preterquam ipsum Blasium.

76. Reformacio dotis ratione dotalicii |-testatur [?]-| <per> providum Johannem Rzygala et Dorotheam consortem ipsius.

Anno Domini 1518, feria tertia Pentecostes, coram nobis Alberto Nadmyszek protunc preconsule existente et consulibus Martino Swyathomyer, Martino Pacul, Gregorio Kandzyorka, Paulo Doslala, Casparo Gyrzman, constitutus personaliter honestus Johannes Rzygala concivis vicinusque

^a Poprawiono z *resignatu*.

74. Powzdanie całkowite przez przezornego Błażeja Guncerza Jadwidze Kostrzewinie [żonie] śp. Kostrzewy.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1503 wobec nas Bartłomieja Jirzmana burmistrza i pozostałych rajców: Jana Wołka, Stanisława Witrykusa, Łukasza, Grzegorza Kędziorki, Marcina Pakuła, stanął osobiście Błażej Guncerz wraz z Kostrzewiną, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz z wolnej woli, korzystając z dobrego i uważnego umysłu, zapisał i oparwił oraz niniejszym zapisuje i oparwia Jadwidze Kostrzewinie żonie śp. Tomasza Kostrzewy dom [leżący] pomiędzy domem Mandyka z jednej i parcelą Kosmowskiej z drugiej strony oraz resztę sprzętów w nim będących i [do niego] przynależących, wraz z całym prawem i władztwem odnoszącym się do tegoż domu, obustronnie nakładając sobie wieczyste milczenie i pokój, tak aby go wiecznie dzierżyła, władała, alienowała, posiadała, użytkowała i obracała na użytki, jakie uzna za najlepsze. My zaś rajcy zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich za zgodą i wolą Błażeja Guncerza i jego krewnych dopuściliśmy rzeczony zapis i oprawę do zapisu w księdze miejskiej, aby nadać im moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo i pamięć zapłacili za [wpis do] księgi i wynagrodzili pisarza. Roku, jak wyżej [zapisano], w piątek, w sam dzień Przeniesienia [relikwii] św. Wojciecha [20 X].

75. Guncerz.

W roku, dniu i miejscu, jak wyżej [zapisano]. Stanął osobiście przezorny Błażej Guncerz mieszczanin z Pleszewa, który wobec nas dobrowolnie i swobodnie zeznał, że pozwolił i niniejszym pozwała uczciwej Annie Jajkowej mieszcze z Pleszewa, swojej stryjecznej siostrze rodzonej, aby wszystkie dobra tejeż Anny, ruchome i nieruchome, jakiegokolwiek do niej przynależą, mogły wedle woli tejeż Anny być dawane i darowane, według tego, jak się będzie Annie podobać, dodając, że nikt nie jest bliższy wobec Anny niż rzeczony Błażej.

76. Oprawa wiana z powodu posagu przez przezornego Jana Rzygałę i jego małżonkę Dorotę.

Roku Pańskiego 1518, we wtorek Zielonych Świątek [25 V], wobec nas Wojciecha Nadmyszka podówczas burmistrza oraz rajców Marcina Świętomira, Marcina Pakuła, Grzegorza Kędziorki, Pawła Dozdały i Kaspra Jirzmana stanął osobiście uczciwy Jan Rzygała nasz współmieszczanin i sąsiad, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz ufny w swoją wolną wolę, zeznał, że otrzymał 5 grzywien obiegowej

noster, non compulsus, non coactus nec aliquo errore seductus, sed sua spontanea voluntate fretus, recognovit se accepturum quinque marcas numeri Polonialis consueti, in quamlibet marcā quadraginta et octo grossos computando, quam pecuniam accepit a suis proximis alias o d p a s z y e r b o w Jacobo et Stanislao Lobesky concives [!] de Jaroczyn, de quibus pecuniis aut dotalicio predictus Johannes Rzygala obligavit et reformat et reformavit decem marcas numeri Polonialis consueti, in quamlibet quadraginta et octo grossos computando, obligat et reformat sue legitime uxori Dorothee in domo et in omnibus bonis suis hereditariis mobilibus et immobilibus, presentibus et futuris, braseatorio tamen demto et Ambrosio, qui est alias p a s z y e r b et filius legitimus eius uxoris Dorothe(e), exemto, quia predictus Ambrosius p a s z y e r b dicti Johannes Rzygala partem suorum bonorum hereditarium habet et habebit circa fratres suos, videlicet Jacobum et Stanislaum Lobeszcy concives de Jaroczyn.

<^aNos vero predicti consules in pleno consulatu residentes iuxta iusticiam et iura civilia p̄fata in inscriptionem et reformationem admisimus in librum civilem inscribi de consensu et voluntate predicti Johannis Rzygala. In cuius rei testimonium et memoriam a libro solverunt et notarium condonaverunt. Anno et die, quibus supra^a>.

[s. 59]

77. Resignacio et reformatio providi Bartholomei Gyerzman et consortem ipsius Annam tali sub condicione.

In nomine Domini amen. Anno Domini 1503, feria tertia ante Elizabeth, coram nobis Mathia Czekanowsky preconsule tunc existente, nec non coram Johanne Wolek, Sthanislao [-Czekanowsky-] Vythrykvsz, Martino Pakvl, Luca Mazurek, Alberto Woscynka consulibus protunc residentibus, constitutus personaliter Bartholomeus Gyerzman unacum consorte sua legitima, ambo non compulsus nec coactus nec aliquo devio errore seducti, sed deliberato animo ac spontanea voluntate racionabilique utentes racione, resignaverunt et reformaverunt sibi ipsis omnia bona hereditaria iacencia et stancia, ubilibet constituta puerisque suis tamen legitimis, nichil pro suis amicis propinquis sive remotis reservando. Nos vero predicti consules in pleno consulatu residentes iuxta iura civilia p̄fata in inscriptionem et reformationem admisimus in librum civili inscribi de consensu et voluntate Bartholomei Gyerzman et consortis ipsius Anne, robur perpetue firmitatis eisdem concedentes.

^{a-a} Dopisane na dolnym marginesie s. 57. Na s. 58 znajduje się odsyłacz do tego fragmentu z notą: „vide ex opposito”.

liczby polskiej, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, od swoich bliskich, czyli od p a s i e r b ó w Jakuba i Stanisława Łobeskich mieszczan z Jarocina. Ze względu na te pieniądze albo posąg rzeczony Jan Rzygała zapisał i oprowił [oraz] zapisuje i oprowia swojej prawowitej żonie Dorocie 10 grzywien liczby obiegowej polskiej, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, na domu i na wszystkich swoich dobrach dziedzicznych i ruchomych, obecnych oraz przyszłych, wyłączając jednak słodownię i wyłączając Ambrożego, który jest [jego] p a s i e r b e m i prawowitym synem jego żony Doroty, ponieważ rzeczony Ambroży, p a s i e r b Jana Rzygały, ma i będzie mieć swoją część dziedziny pomiędzy swoimi braćmi, mianowicie Jakubem i Stanisławem Łobeskimi mieszczanami z Jarocina.

My zaś wcześniej wspomniani rajcy zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich rzeczony zapis i oprowę dopuściliśmy do zapisania w księdze miejskiej za zgodą i wolą Jana Rzygały. Na której rzeczy świadectwo i pamięć zapłacili za [wpis do] księgi i wynagrodzili pisarza. Roku i dnia, jak wyżej [zapisano].

77. Powzdanie i oprowa przezornego Bartłomieja Jirzmana i jego żony Anny pod następującym warunkiem.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1503, we wtorek przed [świętem św.] Elżbiety [14 XI], wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza, a także wobec natenczas zasiadających rajców Jana Wołka, Stanisława Witrykusa, Marcina Pakuła, Łukasza Mazurka i Wojciecha Woszczyнки staną osobicie Bartłomiej Jirzman ze swoją prawowitą żoną i oboje nie zmuszeni, nie zniewoleni ani nie zwiedzeni żadnym błędem, lecz z przemyślanego zamiaru i wolnej woli, rozumnie używając umysłu, powzdali i oprowili sobie [nawzajem], a także swoim prawowitym potomkom, wszystkie dobra dziedziczne leżące i stojące, gdziekolwiek się znajdujące, nie zostawiając nic dla swoich bliskich albo dalszych krewnych. My zaś rajcy zasiadający w pełnym składzie rady według praw miejskich za zgodą i wolą Bartłomieja Jirzmana i jego żony Anny dopuściliśmy do wpisu w księdze miejskiej rzeczony zapis i oprowę, aby nadać im moc wieczystej trwałości.

78. Reformacio |-filie-| Zophie filie Czekanowsky. Constitutus personaliter providus Mathias Czekanowsky protunc preconsul existens recognovit coram consulibus cum eo protunc existentibus, videlicet <coram> Luca, Martino Swyanthomyr, Johanne Phrymek, Gregorio Kandzyorka, Martino Pakul, quod duo fideiusserunt pro Mathia Czekanowsky, videlicet Lucas et Martinus Pakul, pro decem marcis. Quas decem marcas prefatus Mathias Czekanowsky debet exolvere <et reponere> filie sue Zophie, que supradicte decem marce, que ex dotalicio cesserunt post matrem supradicte Zophie, filie eiusdem Mathie Czekanowsky. Si is non exolverit et satisfecerit, extunc supradicti fideiussores debent solvere vel eundem constituere et hoc debet supradictus Mathias facere et exequi hanc exolucionem, dum anni integri devenient supradicte filie Zophie et hec filia supratacta predicti Mathiem [!] Czekanowsky |-nihil propinquitatis asseruit se habere in villa Czekanowo et penes acceptionem summe peccuniarum satisfecit in dotalicio villa Czekanow-| debet venire et recognoscere, quod penes summam peccunie sustollendam satisfecerunt a Johanne [!] patre suo et matre sua ex villa Czekanowo. Et in testimonio maioris evidencie iussimus inscribi et confirmari. Acta sunt hec feria tertia post Marcellini anno Domini 1505.

79. *Zapiska niedatowana, wpisana pomiędzy wpisy z 1505 i 1506 roku. Z jej treści jednak wynika, że ówczesnym właścicielem miasta był wywodzący się z dynastii Przemyślidów książę raciborski Mikołaj III, który władał miastem w latach 1505-1506.*

[s. 60] Inscriptio domus Pauli racione nobilis burgrabii.

Constitutus personaliter |-factor-| nobiles Fredrich burgrabius Plyesevyensis, factor illustrissimi principis Nicolai Racyborzky, admisit et consensit consulibus, et precipue preconsuli Czekanowsky, resignare domum inter domum Kvdlek ex una et Mathiam Szmyesek partibus ex altera sitam, <per dominos heredes emptam> idemque nobilis Fredrich burgrabius Plyesewyensis unacum preconsule Mathia Czekanowsky presentibus resignant provide Paulo unacum consorte sua legitima heredibusque suis legitimis, ad utifruendum et ad usus suos, quos noverit meliores, convertendum, pro sex mercis numeri Polonicalis, quadraginta octo grossos mercam in quamlibet computando, <perpetue et in ew(m)>. In cuius rei evidens testimonium presentibus confirmamus.

80. Inscriptio dotis et dotalicii Johannis Myska cum honesta Dorothea uxore sua legitima.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo sexto coram nobis Mathia Czekanowsky preconsule in Pliesschew tunc existente, nec non consulibus Bartholomeo Gyerzman, Martino Swyathomyr, Micheale

78. Oprawa Zofii córki Czekanowskiego. Stał osobiście przezorny Maciej Czekanowski podówczas burmistrz i zeznał wobec rajców wraz z nim będących, mianowicie wobec Łukasza, Marcina Świętomira, Jana Frymka, Grzegorza Kędziorki i Marcina Pakuła, że dwaj [z nich], mianowicie Łukasz i Marcin Pakuł, poręczyli za Macieja Czekanowskiego na sumę 10 grzywien. Te 10 grzywien Maciej Czekanowski jest zobowiązany zapłacić i oddać córce swojej Zofii, przypadły jej bowiem z wiana po matce. Jeżeli [Maciej] nie zapłaciłby i nie zadośćuczyniłby, to wspomniani poręczyciele będą zobowiązani zapłacić albo go postawić [przed sądem]. Rzeczony Maciej winien dopełnić tej zapłaty, gdy rzeczona córka dojdzie do lat sprawnych, a ta winna przybyć i zeznać, że zadośćuczynili [jej] co do mającej być spłaconej przez jej ojca Jana i jej matkę sumy pieniędzy za wieś Czekanów. Dla większego świadectwa jawności zarządziliśmy zapisanie i nadanie mocy prawnej. Zdziałano we wtorek po [święcie św.] Marcelina [3 VI] roku Pańskiego 1505.

79. Zapis domu Pawła ze względu na szlachetnego burgrabiego. Stał osobiście szlachetny Fryderyk burgrabia pleszewski i pełnomocnik najświetniejszego księcia Mikołaja Raciborskiego i pozwolił oraz zgodził się rajcom, zwłaszcza burmistrzowi Czekanowskiemu, na powzdanie domu położonego pomiędzy domem Kudłka z jednej i Maciejem Śmieszkiem z drugiej strony, sprzedanego przez pana dziedzica. Tenże szlachetny Fryderyk burgrabia pleszewski wraz z burmistrzem Maciejem Czekanowskim niniejszym powzdają na zawsze i wieczyście [wspomniany dom] za 6 grzywien liczby polskiej, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, przezornemu Pawłowi oraz jego żonie i ich prawowitym dziedzicom do użytkowania i obracania na użytki, jakie uzna za najlepsze. Na której rzeczy jawne świadectwo niniejszym zatwierdzamy [rzeczone powzdanie].

80. Zapis wiana i posagu Jana Myszki z uczciwą Dorotą jego prawowitą żoną.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1506 wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza w Pleszewie, a także rajców: Bartłomieja Jirzmana, Marcina Świętomira, Michała Kędziorki i Marcina Pakuła, stanął

Kandzyorka, Martino Pakvl, constitutus personaliter providus Johannes Myska cum consorte sua Dorothea legitima, non compulsus, non coactus nec aliquo errore devio seductus, sed bona ac deliberata fruens ratione amicorumque usus consilio salubri, obligavit et presentibus obligat alias |-resignat-| reformat quatuordecim mercas communis pecunie, monete Polonicalis, numeri consueti, quadraginta octo grossos mercam in quamlibet computando, honeste Dorothee, uxori sue legitime, super domo et totali hereditate sua legitima stante et iacente, quam nunc habet vel in posterum habiturus est, penes domum Pauli Domarath ex una et Bienasium Prvsky partibus ex altera sitam, <et hoc ratione septem mercarum per ipsam Dorotheam ad ipsum providum Johannem importarum>. Nos vero in consulatu pleno residentes iuxta iusticiam et iura civilia pefatam obligacionem, inscriptionem et reformationem admisimus et ei aquievimus et (in) librum civilem de consensu Jo [!] Johannis honesti inscribere admisimus, robur perpetue firmitatis concedentes. In cuius rei testimonium a libro persolverunt. Acta sunt hec, quo supra anno, die |-feria-| dominico post Ad vincula Petri.

81. Inscriptio dotis et dothalicii Michaelis cum honesta Dorothea uxore sua legitima.

Anno Domini millesimo quingentesimo sexto, coram nobis Mathia precon-
sule dicto Czekanowsky, nec non consulibus Bartholomeo Gyerzman, Mar-
tino Pakvl, Alberto Woscynka, Johanne Myska, Luca, constituta personaliter
honesta Dorothea cum Michaeli, viro legitimo, non compulsus nec coactus,
sed bona fruens ratione ac amicorum bono freta consilio, reformavit ac |-res-|
presentibus resignat domum et omnia in domo et extra domum, stancia et ia-
cencia bona hereditaria, [s. 61] inter domum Komorkowsky ex una et Albertum
Jagatha |-sitam-| partibus ex altera sitam, honesto Michaeli viro atque marito
suo legitimo |-ratione duodecim mercarum per ipsum Michaeli importarum,
communis pecunie, numeri Polonicalis consueti, quadraginta octo grossos
mercam in quamlibet computando-|, de qua hereditate predicta, predictus
Michael, maritus ipsius honeste Dorothee, debet ac tenebitur duodecim mercas
communis pecunie Polonicalis pueris pie memorie Luce <exolvere> et ipse
Michael persolutis duodecim marcis libre erit predictam hereditatem tenere,
vendere, alienare et in usus suos, quos noverit meliores, convertere. Nos vero
in pleno residentes consulatu, iusticia mediante, predictam reformationem
admisimus ac reformationem eius aquievimus.

82. Inscriptio seu reformatio providi Andree Wsolek ex una et consortis
sue Throika partibus ex altera.

In nomine Domini amen. Anno Domini 1507 coram nobis Mathia Ceka-
nowski protunc precon-
sule existente ac consulibus, videlicet Bartholomeo

osobiście przezorny Jan Myszka z prawowitą żoną swoją Dorotą, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz korzystając z dobrego i uważnego umysłu oraz używając słusznej rady przyjaciół, zapisał i niniejszym zapisuje, czyli oprawia, uczciwej Dorocie swojej prawowitej żonie 14 grzywien pospolitego pieniądza, monety polskiej, liczby obiegowej, licząc 48 groszy na każdą grzywnę, na domu stojącym obok domu Pawła Domarata z jednej i Bieniasza Pruskiego [z drugiej strony] i na całym swoim prawowitym dziedzictwie stojącym i leżącym, które już ma lub w przyszłości mieć będzie, a to z powodu 7 grzywien wniesionych przez Dorotę przezornemu Janowi. My zaś zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich za zgodą uczciwego Jana dopuściliśmy rzeczoną oprawę i zapis, a także na nie pozwoliliśmy oraz poleciliśmy zapisać w księdze miejskiej, aby nadać [im] moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo zapłacili za [wpis do] księgi. Zdziałano w roku, jak wyżej [zapisano], w niedzielę po [święcie] Oków [św.] Piotra [2 VIII].

81. Zapis posagu i wiana Michała z uczciwą Dorotą jego prawowitą żoną. Roku Pańskiego 1506 wobec nas Macieja zwanego Czekanowskim burmistrza, a także rajców: Bartłomieja Jirzmana, Marcina Pakuła, Wojciecha Woszczyński, Jana Myszkę i Łukasza, stanęła osobiście uczciwa Dorota z Michałem swoim prawowitym mężem, która nie zmuszona ani nie zniewolona, lecz korzystając z dobrego umysłu i dobrej rady przyjaciół, oprawiła i powzdała uczciwemu Michałowi swemu prawowitemu mężowi dom, położony pomiędzy domem Komorkowskiego z jednej i Wojciechem Jagatem z drugiej strony, a także wszystko w domu i poza nim oraz dobra dziedziczne stojące i leżące. Za to wspomniane dziedzictwo rzeczony Michał mąż uczciwej Doroty jest winien i będzie zobowiązany zapłacić 12 grzywien pospolitego pieniądza polskiego dzieciom śp. Łukasza. Rzeczony Michał po spłaceniu 12 grzywien będzie wspomniane dziedzictwo swobodnie dzierżyć, sprzedawać, alienować i obracać na użytki, jakie uzna za najlepsze. My zaś zasiadający w pełnym składzie rady, kierując się sprawiedliwością, dopuściliśmy rzeczoną oprawę i na nią pozwoliliśmy.

82. Zapis albo oprawa przezornego Andrzeja Wszołka z jednej i jego małżonki Trojki z drugiej strony.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1507 wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza i rajców, mianowicie Bartłomieja Jirzmana,

Gierzman, Luca, Martino Pakul, Alberto Woscinka, Johanne Miska, constitutus honestus Andreas Wsolek resignavit totalem hereditatem, hoc est domum cum omnibus attinenciis in platea dicta Sthokowa iacentem, ex una sutoris Smyesek et alia fabri Gral partibus ex altera sitam, ita longe, late, prout ab antiquo fuit limitata, honeste Throicze uxori sue legitime. Et ipsa ecciam honesta dicta Throika uxor eiusdem Andree similiter omnem totam hereditatem ac ecciam domum inter prescriptos vicinos totaliter resignavit ac presentibus resignat in vita et post mortem, similiter Andreas Wsolek marituus [!] suus in vita et post mortem uxoris sue predictae |-in-| tenebit in eternum et in ewm, tali |-tamen-| condicione servata, quod si unum ex eisdem mori contigerit, videlicet si Andreas Wsolek prius moreretur, tunc uxor sua pro expedicione funeris mediam terciam mercam tenebit dare, similiter si dictam Throika uxorem ipsius Andree contigerit, extunc eandem summam, videlicet mediam terciam mercam pro expedicione ecciam dando omnia pacifice uterque eorum perpetue tenebunt, pro amicis solum propinquis mediam mercam remanendo et decetera pro nullo amico nichil sive propinquo sive remoto reservando |-nisi unus eorum, qui-|>. Sed omnia alter eorum, qui vixerit, pacifice et in eternum tenebit et possidebit et liber erit vendere, commutare, alienare et in usus suos, quos noverit meliores, convertere. Nos vero in pleno residentes consulatu, iusticia mediante, predictam reformationem admisimus ac resignacionem.

[s. 62]

83. Acta seu concordia inter Heduigim relictam olim Bieniek et levirum Mathiam Mathvl et reformatio Heduigis cum Jacobo viro suo.

Anno Domini 1507 coram nobis Mathia Cekanowsky preconsule protunc existente ac consulibus, videlicet Bartholomeo Gierzman, Luca, Martino Pakvl, Albertho Woscinka, Johanne Miska et aliis fidedignis viris, videlicet Nicolao Kaczvska, Paulo Krvpa etc., constituta honesta Heduigis relicta olim providi Bieniek unita est cum leviro suo Mathia Mathvl |-et-| per homines superius descriptos. Et eadem Heduigis de consensu et consilio^a bono amicorum suorum usa omnem hereditatem suam stantem et iacentem ac domum |-inter-| in acie plathee Malinie penes Gregorium Gibos sitam, resignavit ac reformavit ac presentibus resignat et reformat provido Jacobo, marito suo legitimo, quem post mortem olim Bienasium duxit, tam longe ac late, sicut prius domus et hereditas est limitata, cum omni iure et dominio, et hoc racione octo mercarum per ipsum Jacobum, maritum suum, importa(ta)rum, tali tamen condicione habita, quod predictus Jacobus unacum Heduigi, uxore sua legitima, de predicta hereditate debent omnia debita exolvere, que tenebatur olim

^a Poprawiono z *consolio*.

Łukasza, Marcina Pakuła, Wojciecha Woszczyński i Jana Myszkę, stanął osobiście uczciwy Andrzej Wszolek i powzdał uczciwej Trojce swojej prawowitej żonie całe dziedzictwo, to jest dom z całym wyposażeniem leżący na ulicy zwanej Stokową, obok szewca Śmieszka z jednej i kowala Grala z drugiej strony, w takich granicach, jak kiedyś został wytyczony. Podobnie również uczciwa Trojka żona Andrzeja całkowicie powzdała i niniejszym powzdaje za życia i po śmierci całe dziedzictwo oraz dom pomiędzy wcześniej zapisanymi sąsiadami. Podobnie Andrzej Wszolek jej małżonek za życia i po śmierci swojej rzeczony żony będzie wieczyście dzierżyć, przestrzegając następującego warunku, że jeżeli jedno z nich dosięgłaby śmierć, mianowicie jeżeli Andrzej Wszolek umarłby wcześniej, to jego żona będzie zobowiązana dać 2,5 grzywny na wyprawienie pogrzebu, podobnie jeżeli żona Andrzeja zwana Trojką umarłaby, to tę sumę, mianowicie 2,5 grzywny, również [on] da na pogrzeb, i każde z nich będzie wszystko w spokoju dzierżyć, zostawiając jedynie pół grzywny dla bliskich krewnych, poza tym zaś nic nie zastrzegając dla pozostałych krewnych bliższych czy dalszych. To [zaś] z nich, które będzie żyć [dłużej], spokojnie i wieczyście będzie [to wszystko] dzierżyć, posiadać i mieć swobodę sprzedawania, zamieniania, alienowania i obracania na użytki, jakie uzna za najlepsze. My zaś zasiadający w pełnym składzie rady, kierując się sprawiedliwością, dopuściliśmy rzeczony sprawę i powzdanie.

83. Sprawa albo ugoda pomiędzy Jadwigą wdową po zmarłym Bieńku a [jej] szwagrem Maciejem Matulem oraz oprawa Jadwigi z jej [kolejnym] mężem Jakubem.

Roku Pańskiego 1507 wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza i rajców, mianowicie Bartłomieja Jirzmana, Łukasza, Marcina Pakuła, Wojciecha Woszczyński, Jana Myszkę, oraz innych wiarygodnych mężów, mianowicie Mikołaja Kaczuszki, Pawła Krupy itd., stanęła uczciwa Jadwiga wdowa po zmarłym przezornym Bieńku, która została pogodzona przez wyżej opisanych ludzi ze swoim szwagrem Maciejem Matulem. Rzeczona Jadwiga za zgodą i z dobrą radą swoich przyjaciół powzdała i oprawiła oraz niniejszym powzdaje i oprawia swojemu prawowitemu mężowi przezornemu Jakubowi, którego poślubiła po śmierci śp. Bieniasza, całe swoje dziedzictwo stojące i leżące oraz dom położony na rogu ulicy Malinie obok Grzegorza Gibosza, w takich granicach, jak wcześniej [ten] dom z dziedzictwem został wytyczony, z pełnym prawem i władztwem, a to z powodu 8 grzywien wniesionych przez jej męża Jakuba. [Czyni to] pod warunkiem, że rzeczony Jakub ze swoją prawowitą żoną Jadwigą będą winni spłacić ze wspomnianego dziedzictwa wszystkie długi, które miał Bieniasz, pierwszy mąż wspomnianej

Bienasius vir primus Hedugis nominate relicte post se et sex mercas pueris ex eadem hereditate tenebuntur exsolvere et decetero hereditatem prescriptam Hedugis unacum viro suo Jacobo pacifice et sine impedimento ac eternaliter tenebuntur et tenebunt et liberi erunt predictam hereditatem vendere, solve-re, alienare, commutare iuxta civilem consuetudinem et in usus suos, quos noverint meliores, convertendum [!]. Et similiter Jacobus dictus vir honeste Hedugis eandem hereditatem sepe nominatam post mortem suam, si ipsum principaliter mori contigerit, eidem Hedugi, uxori sue legittime, resignat et presentibus reformat ac successoribus eiusdem Hedugis uxoris sue legittime. Similiter ecciam, si predictam Hedugim mori contigerit, extunc ipse vir Jacobus et eius successores in eum tenebit. Anno, (quo supra), die feria secunda post Conductum Pasce.

84. Acta inter Mathiam Cekanowski et honestam Anna Jaikowa. Anno Domini 1504⁸ [!] coram nobis Bartholomeo Gierzman pre-consule protunc existente ac consulibus, videlicet Gregorio Kandziorka, Sthanislao Withrikvs, Albertho Woscina, Johanne Wolek, Luca Mazvrek etc., constituta honesta Anna Jaikowa, sana mente et corpore, non compulsa, non coacta neque aliquo errore devio seducta, spontanea voluntate vendidit et resignavit, obligat presentibus <ac> resignat cum omnibus iuribus et libertatibus domum et hereditatem in acie circuli penes Andream Krasowski ex una et plateam Sthokowa partibus ex altera sitam, tam longe et late, sicut predicta hereditas ab antiquo est limitata et fundata cum duabus quartis, una libera et alia empta, inter quartas Glysek ex una et Gvnczerz partibus ex altera sitis et existentibus pro triginta et sex marcis provido Mathie Czekanowsky <ac> eius veris heredibus et legittimis successoribus> perpetuo tenendam, fruendam et in usus suos, quos noverit meliores, convertendam. Nos vero in pleno residentes consulatu, iusticia mediante predictam vendicionem, resignationem ac obligacionem petentibus ac postulantibus admisimus et hunc in librum civilem inscribi notario aqueivimus. In cuius rei testimonium et memoriam solverunt a libro. Anno, quo supra, die vero tertia immediate post Exaltacionem Crucem Sancte.

⁸ Zapiska datowana błędnie w tekście na 17 IX 1504 roku (wtorek po święcie Podwyższenia Krzyża Świętego). Daty tej nie można utrzymać, ponieważ w najbardziej zbliżonych chronologicznie zapiskach 77 z 14 XI 1503 roku (zanotowani są tu burmistrz i rajcy urzędujący w kadencji 1503/1504) oraz 78 z 21 I 1505 roku (kadencja 1504/1505) notowany jest inny skład rady miejskiej. Lista odnotowanych we wpisie urzędników odpowiada natomiast kadencji 1502/1503 (zap. 72, 73 i 74), stąd podany rok należy skorygować na 1503, kiedy to wtorek po święcie Podwyższenia Krzyża wypadł 19 IX.

Jadwigi wdowy po nim, a także będą zobowiązani zapłacić z tego dziedzictwa 6 grzywnien dzieciom, po czym Jadwiga z mężem Jakubem powinni spokojnie i wieczyście dzierżyć rzeczzone dziedzictwo oraz będą mogli je sprzedawać, dzielić, alienować, zgodnie z miejskim zwyczajem zamieniać i obracać na użytki, jakie uznają za najlepsze. Podobnie Jakub, rzeczony mąż uczciwej Jadwigi, po swojej śmierci, jeśliby dosięgła go wcześniej, powzdaje i niniejszym oprawia wspomniane dziedzictwo swojej prawowitej żonie Jadwidze i jej dziedzicom. Podobnie również jeśliby Jadwigę dosięgła śmierć, to ów mąż Jakub i jego dziedzice będą dzierżyć [to dziedzictwo] na wieki. Roku, jak wyżej [zapisano], w poniedziałek po Niedzieli Przewodniej Wielkanocy [12 IV].

84. Sprawa pomiędzy Maciejem Czekanowskim i uczciwą Anną Jajkową. Roku Pańskiego 1503 wobec nas Bartłomieja Jirzmana podówczas burmistrza i rajców, mianowicie Grzegorza Kędziorki, Stanisława Witrykusa, Wojciecha Woszczyzny, Jana Wołka, Łukasza Mazurka itd., stanęła uczciwa Anna Jajkowa, zdrowa na umyśle i ciele, nie zmuszona, nie zniewolona ani nie zwiedziona żadnym błędem, lecz ze swobodnej woli, sprzedała i powzdała oraz niniejszym zapisuje i powzdaje przezornemu Maciejowi Czekanowskiemu i jego prawdziwym spadkobiercom oraz prawowitym dziedzicom za 36 grzywnien dom i dziedzictwo ze wszystkimi prawami oraz wolnościami, położony na rogu rynku obok Andrzeja Krasowskiego z jednej i ulicy Stokowej z drugiej strony, w takich granicach, jak rzeczzone dziedzictwo kiedyś zostało wytyczone i założone, z dwoma kwartami (jedną swobodną i drugą kupioną, leżącymi i znajdującymi się pomiędzy kwartą Głuszka z jednej i Guncerza z drugiej strony), aby [nabywca] je dzierzył, używał i obracał na użytki, jakie uzna za najlepsze. My zaś zasiadający w pełnym składzie rady, kierując się sprawiedliwością, dopuściliśmy prośzone i postulowane sprzedaż, powzdanie i zapis oraz przyzwalamy pisarzowi na ich zapisanie w księdze miejskiej. Na której rzeczy świadectwo i pamięć zapłacili za [wpis do] księgi. Roku, jak wyżej [zapisano], we wtorek bezpośrednio po [święcie] Podwyższenia Krzyża Świętego [19 IX].

[s. 63]

85. Anno Domini 1504⁹ [!] coram nobis Mathia Cekanowsky protunc preconsole et consulibus, videlicet Bartholomeo Gierzman, Martino Pakvl, Luca, Alberto Woscyna, Johanne Myska, constitutus honestus Albertus reformavit et presentibus reformat, cum suorum amicorum salubri consilio, in hereditate sua, videlicet domo in acie prope valvam Calissiensem et Martinum sutorem domum ipsius sitam, tam longe et late, sicut ab antiquo predicta domus et hereditas est limitata, honeste Barbare, uxori sue legitime ac heredibus et legitimis successoribus suis, octo mercas comunis pecunie, numeri Polonicalis consueti, quadraginta octo grossos mercam in quamlibet computando, racione quatuor mercarum per ipsam Barbaram uxorem ipsius iam legitimam, importa(ta)rurum et ecciam super maccello calciamentorum. Nos vero predicti consul cum consulibus pleno in consulatu residentes iuxta iusticiam et iura civilia pefatam inscripcionem et reformationem admisimus in librum civilem inscribi, hanc obligacionem et reformationem in omni hereditate sua legitima predicta iacenti, stanti et portanti, pro nunc habenti et in futurum aquirenti. Acta sunt hec anno, quo supra, die dominico, ipso die sancti Jacobi Maioris.

86. Resignacio Mathie cum Heduigi Kostrzevina omnis hereditatis. Nos consules civitatis Pliesschewiensis Mathias Czekanowsky preconsul, Lucas, Martinus Pakvl, Bartholomeus Gierzman, Albertus Woscina, Joannes Myska recognoscimus significamusque per presentes, quibus expedit universis, tam presentibus, quam futuris, presencium noticiam habituris, quomodo in presencia nostra et scabinorum nostrorum, puta Martini [!] Zachichlo, Sthanislao Skarzinsky, Mathia Dexa, Michaelae Kandziorka, Laurencio Doslala, Paulo, Allexio, coram provido Martino Zachichlo avvocato banito in iudicio constituta honesta Heduigis, non compulsa, non coacta neque aliquo devio errore seducta, quinyimo sana mente pariter et corpore existens, utens sua et amicorum salubri consilio, inter se habens mutuam deliberacionem, rite et racionabiliter secundum iuris formam reformat et reformavit ac resignavit presentibusque donavit per providos Joannem Woscina et Joannem Skrobirog, tutores suos legitimos, bona sua omnia mobilia et immobilia, que nunc habet vel in posterum habebit, hoc est domum in plathea Maline penes Heduigis

⁹ Zapiska datowana błędnie na 25 VII 1504 roku (niedziela, w dniu św. Jakuba). Daty tej nie można utrzymać, w 1504 roku bowiem dzień św. Jakuba (25 VII) przypadał w czwartek, a dopiero w 1507 roku – w niedzielę. Również skład rady miejskiej wskazuje nie na rok 1504 (zob. zapiska 77, gdzie zanotowani burmistrz i rajcy z kadencji 1503/1504), lecz na 1507 (zob. zapiski 83 i 86).

85. Roku Pańskiego 1507 wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza i rajców, mianowicie Bartłomieja Jirzmana, Marcina Pakuła, Łukasza, Wojciecha Woszczyzny i Jana Myszki, stanął uczciwy Wojciech i z korzystną radą swoich przyjaciół oprowił oraz niniejszym oprawia swojej prawowitej żonie Barbarze i jej prawowitym spadkobiercom oraz dziedzicom 8 grzywien pospolitego pieniądza, liczby polskiej, licząc 48 groszy na grzywnę, na swoim dziedzictwie, mianowicie na domu położonym na rogu [ulicy] obok Bramy Kaliskiej i domu szewca Marcina, w takich granicach, jak kiedyś wspomniany dom i dziedzictwo zostały wytyczone, a także na kramie szewskim, a to z powodu 4 grzywien wniesionych przez jego już prawowitą żonę Barbarę. My zaś rzeczony burmistrz z rajcami zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich dopuściliśmy do zapisania w księdze miejskiej rzeczony zapis i oprawę. [Dopuściliśmy] ten zapis i oprawę na całym jego prawowitym dziedzictwie leżącym, stojącym, ruchomym, obecnie posiadanym i w przyszłości uzyskanym. Zdziałano roku, jak wyżej [zapisano], w niedzielę, w sam dzień św. Jakuba Większego [25 VII].

86. Powzdanie całego dziedzictwa Macieja z Jadwigą Kostrzewiną. My rajcy miasta Pleszewa Maciej Czekanowski burmistrz, Łukasz, Marcin Pakuł, Bartłomiej Jirzman, Wojciech Woszczyzna i Jan Myszka potwierdzamy i niniejszym oświadczamy wszystkim, których to dotyczy, zarówno obecnym, jak i przyszłym, poznającym niniejsze [pismo], że w naszej obecności i naszych ławników, mianowicie Marcina Zachychło, Stanisława Skarżyńskiego, Macieja Deksy, Michała Kędziorki, Wincentego Dozdały, Pawła i Aleksego, wobec przezornego wójta Marcina Zachychły na sądzie gajonym stanęła uczciwa Jadwiga, która nie zmuszona, nie zniewolona ani nie zwiedziona żadnym błędem, lecz zdrowa zarówno na umyśle, jak i na ciele, korzystając ze swojej i swoich przyjaciół dobrej rady, mając między sobą wzajemne postanowienie, należycie i rozsądnie, zgodnie z wymogami prawa oprowiła, powzdała, darowała i niniejszym oprawia przezornemu Maciejowi swojemu prawowitemu mężowi przy pomocy swoich prawowitych opiekunów, przezornych Jana Woszczyzny i Jana Skrobiroga, wszystkie swoje dobra ruchome i nieruchome, które teraz ma albo w przyszłości mieć będzie, to jest dom położony na ulicy Malinie obok domu Jadwigi Mandykowej z jednej i parceli Kosmowskiej z drugiej strony, a także pieniądze, złoto i srebro z pełnym prawem, władztwem i własnością, tak jak je sama dzierżyła i dziedzicznie posiadała, w takich granicach, jak dobra te zostały w swoich granicach rozdzielone i rozgraniczone, zastrzegając jedynie 1 grzywnę dla

Mandikowa domum ex una et areum [!] Kosmowskye partibus ex altera sitam, pecunias, aurum, argentum provideo Mathie marito suo legitimo cum omni iure, dominio et proprietate, prout sola tenuit et hereditarie possedit, ita longe lateque, prout hec bona in suis limitibus et circumferenciis sunt distincta [s. 64] et limitata, unam marcam duntaxat pro amicis propinquieribus reservando. Ubi hicidem providus Mathias sanus mente et corpore existens, eadem omnia bona superius nominata, que nunc habet vel in posterum habuerit, videlicet domum eandem vel aliam, pecunias, aurum, argentum, reformavit, inscripsit et resignavit honeste Hedufigi, consorti sue legitime, cum omni iure, dominio et proprietate, prout solus ipse tenuit et hereditarie possedit, unam marcam pro amicis suis proximioribus reservando, tali tamen condicione prehabita, quod si et in quantum aliquem horum ex his migrari e vita hominum contigerit, hoc est honestam Hedufigim, extunc vir suus prefatus Mathias est et erit proximior ad prefata bona obtinenda pre omnibus amicis et universis debitoribus ipsius consortis sue legitime, similiter hec eadem domina Hedufigis post maritum suum est et erit propinquier ad eadem bona prefata obtinenda pre omnibus amicis et debitoribus universis mariti sui, reservat(is) tamen pro amicis proximioribus suprascriptis et expressis excipien(dis). Quam reformationem et resignacionem utraque pars suscepit ratam, gratam et inviolabiliter observatam iure nostro Magdboriensi decrevimus. Datum feria sexta post divi Francisci anno Domini millesimo quingentesimo septimo.

87. Concordia inter honestam Agnetem Barlogowa et Jacobum Slabi filium eiusdem Agnetis. Anno Domini 1508.

Nos consules civitatis Pliesschowiensis Gregorius Kandziorka preconsul, Martinus Pakvl, Bartholomeus Gierzman, Joannes Myska, Mathias Cekanowsky, Martinus Swyathomyr recognoscimus significamusque per presentes, quibus expedit universis, tam presentibus, quam futuris, presencium noticiam habituris, quomodo in presenciam nostram veniens Jacobus Slaby unacum matre sua Agnete dicta Barlogowa ultimam et deliberatam inierunt concordiam. Et coram nobis providus Jacobus Slaby, filius eiusdem Agnetis dicta [!] Barlogowa, constitutus, non compulsus, non coactus neque aliquo devio errore seductus, quinyomo sanus mente et corpore existens, utens sua [!] et amicorum suorum salubri consilio, rite et racionabiliter secundum iuris formam resignat et per presentes resignavit ac reformavit partem bonorum omnium mobilium et immobilium, domum cum supellectilibus, agrum, allodium et etc., pecunias, argentum, aurum ac omnem partem propinquitatis, que eum contingit [s. 65] [-Anno Domini 150-] seu contingere deberet ac se eternaliter de eadem propinquitate edixit alias *w y r z e k l* eternale silencium decetero imponens, [-honeste Agneti dicta Barlogowa matri sue legitime-] cum omnibus amicis

bliższych krewnych. Tenże Maciej, będąc zdrowy na umyśle i ciele, wszystkie te wyżej wymienione dobra, które teraz ma albo w przyszłości miał będzie, mianowicie dom, [który teraz ma] albo inny, pieniądze, złoto i srebro oprawił, zapisał i powzdał uczciwej Jadwidze swojej prawowitej żonie z pełnym prawem, władztwem i własnością, tak jak on sam dzierżył i dziedzicznie posiadał, zastrzegając 1 grzywnę dla swoich bliższych krewnych pod takim warunkiem, że jeżeli i o ile zdarzy się, że uczciwa Jadwiga odejdzie z życia ludzkiego, to jej mąż, rzechony Maciej, jest i będzie bliższy do nabycia wspomnianych dóbr niż wszyscy krewni i dłużnicy jego prawowitej żony. Podobnie pani Jadwiga jest i będzie po mężu swoim bliższa do nabycia wspomnianych dóbr niż wszyscy krewni i dłużnicy jej męża, wyłączając jednak zastrzeżenia dla wyżej zapisanych i opisanych bliższych krewnych. Powzdanie to i oprawę przyjęte przez obie strony uznajemy prawem naszym magdeburским za pewne i niewzruszenie trwałe. Zdziałano w piątek po [święcie] św. Franciszka [8 X] roku Pańskiego 1507.

87. Ugoda pomiędzy uczciwą Agnieszką Barłogową a jej synem Jakubem Słabym. Roku Pańskiego 1508.

My rajcy miasta Pleszewa, Grzegorz Kędziorka burmistrz, Marcin Pakuł, Bartłomiej Jirzman, Jan Myszka, Maciej Czekanowski, Marcin Świętomir niniejszym potwierdzamy i oświadczamy wszystkim, których to dotyczy, zarówno obecnym, jak i przyszłym, zapoznającym się z niniejszym [pismem], że przybył przed nasze oblicze Jakub Słaby ze swoją matką Agnieszką zwaną Barłogową i zawarli oni przemyślaną i ostateczną ugodę. Stanął wobec nas przezorny Jakub Słaby, syn Agnieszki zwanej Barłogową, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz będąc zdrowy na umyśle i ciele, korzystając ze swojej i swoich przyjaciół dobrej rady, należycie i rozsądnie, zgodnie z wymogami prawa powzdał i zapisał oraz niniejszym powzdaje uczciwej Agnieszce zwanej Barłogową oraz jej prawowitym dziedzicom i następcom część wszystkich dóbr ruchomych i nieruchomych, dom z wyposażeniem, rolę, folwark itd., pieniądze, srebro, złoto i całą część bliższości, która jemu przypada albo powinna przypadać. Bliższości [tej] się wieczyście wyrzekł, czyli w y r z e k ł, nakładając [sobie] wieczyste milczenie wraz z wszystkimi bliższymi i dalszymi krewnymi oraz całym swoim prawo-

propinquis ac remotis ac tota posteritate sua legitima, honeste Agneti dicta [!] Barlogowa atque suis legitimis heredibus ac successoribus cum omni iure, dominio ac proprietate eternaliter et in ewm, tali tamen condicione prehabita, quod si et in quantum predictam Agnetem dictam Barlogowa, suam matrem propriam ac sororem Dorotheam legitimam mori contigerit, extunc etsi liberos non habuerit aut aliquos successores, extunc predictus Slaby propinquior erit ad eadem bona tenenda. Quam reformationem et resignacionem utraque pars suscepit ratam, gratam, et inviolabiliter observatam iure nostro Magdboriensi decrevimus. Datum in vigilia divi Valentini anno, quo supra. Et hec resignacio ac reformatio facta est circa peccuniarum finalem recepcionem, videlicet mediarum undecim marcarum.

88. [-Resignacio et reformatio inter venerabiles dominum Nicolaum Osthrowsky et Laurencium Dozdala. Anno Domini 1508, feria secunda, ipso die divi Valentini.-]

Resignacio et reformatio inter et per nobilem Andream Osthrowsky Laurencio Dozdala.

Anno Domini 1508, feria secunda, ipso die divi Valentini, nos consules opidi Pliesschewiensis Gregorius Kandziorka preconsul, Martinus Pakvl, Bartholomeus Gierzman, Joannes Myska, Mathias Czekanowsky, Martinus Swyathomyr recognoscimus significamusque per presentes, quibus expedit universis et singulis, tam presentibus, quam futuris, presencium noticiam habituris, quomodo in presencia nostra et scabinorum nostrorum, advocato Zachichlo dicto Martino ac Michaele Miruczky burgrabio Pliesschewiensi protunc existente, veniens nobilis Andreas Osthrowsky, germanus pie memorie Nicolai curati Pliesschewiensis, non compulsus, non coactus neque aliquo devio errore seductus, quinyimo [s. 66] sanus mente pariter et corpore existens, utens sua [!] et amicorum suorum salubri consilio, rite et racionabiliter secundum iuris formam reformat et reformavit ac resignat domum suam, que iacet inter domum Albertum [!] Voscyna ex una et Gregorium [!] Janeczka partibus ex altera sitam, unacum braseatorio alias *m y e l c z v c h*, ex antiquo spectatum [!] <iuxta Nadmysek braseum>, prout eadem domus prefata et braseatorium est ex antiquo emensuratum longe et circumferencialiter ab aliis civibus ex antiquo tentum, pro viginti marcis peccunie communis, monete et numeri Polonicalis, in Regno currentis, in quamlibet marcam quadraginta octo grossos computando, cum omni iure, dominio et proprietate, provido Laurencio Dozdala civi ibidem in Pliesschew, prout hec domus et hereditas in suis limitibus est emensurata. Quam summam peccuniarum, <pie memorie> frater suus germanus levavit et recepit honorabilis Nicolaus Ostrowsky pro eadem domo. Quamquidem domum prefatus Laurencius Doslala est et erit liber predictam

witym potomstwem, z pełnym prawem, władztwem i własnością, wiecznie i na wieki pod takim warunkiem, że jeżeli i o ile rzeczona Agnieszka zwana Barłogową, jego własna matka oraz prawowita siostra Doroty, umarłaby, a nie miałyby dzieci albo jakichś następców, wtedy rzeczony Słaby będzie bliższy do dzierżenia dóbr. Postanawiamy prawem naszym magdeburgskim, aby obie strony rzeczoną oprawę i powzdanie uznały za pewne i niewzruszenie trwałe. Zdziałano w wigilię [święta] św. Walentego [13 II], roku, jak [zapisano] wyżej. Powzdanie to oraz oprawa zostały dokonane przy ostatecznym wręczeniu pieniędzy, mianowicie 10,5 grzywny.

88. Powzdanie i zapis [dokonane] przez szlachetnego Andrzeja Ostrowskiego Wawrzyńcowi Dozdale.

Roku Pańskiego 1508, w poniedziałek w sam dzień św. Walentego [14 II], my rajcy miasta Pleszewa, Grzegorz Kędziorka burmistrz, Marcin Pakuł, Bartłomiej Jirzman, Jan Myszka, Maciej Czekanowski i Marcin Świętomir niniejszym potwierdzamy i oświadczamy wszystkim, których to dotyczy, zarówno obecnym, jak i przyszłym, poznającym niniejsze [pismo], że w obecności naszej i naszych ławników, Marcina zwanego Zachychłą wójta i Michała Miruckiego podówczas burgrabiego pleszewskiego, stanął szlachetny Andrzej Ostrowski, brat śp. Mikołaja kurata w Pleszewie, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz będąc zdrów zarówno na umyśle, jak i ciele, korzystając ze swojej i swoich przyjaciół dobrej rady, należycie i rozsądnie oraz zgodnie z wymogami prawa zapisał i zapisuje oraz powzdaje Wawrzyńcowi Dozdale mieszczaninowi pleszewskiemu swój dom, który leży pomiędzy domem Wojciecha Woszczyzny z jednej i Grzegorzem Janeczka z drugiej strony, wraz ze słodownią, czyli *m i e l c u c h e m*, od dawna przynależącą do słodowni Nadmyszka, w takich granicach, jak rzeczony dom ze słodownią był kiedyś dzierżony przez innych mieszczan, za 20 grzywien pospolitego pieniądza monety i liczby polskiej, obiegowej w Królestwie, licząc 48 groszy na grzywnę, z pełnym prawem, władztwem i własnością, tak jak ten dom i dziedzictwo zostały w swoich granicach wytyczone. Rzeczoną sumę pieniędzy otrzymał [jeszcze za życia] za tenże dom czcigodny Mikołaj Ostrowski, jego [tj. Andrzeja] śp. rodzony brat. Wspomniany Wawrzyniec Dozdała, wraz ze swoją prawowitą żoną i swoimi prawowitymi potomkami, będzie rzeczony dom i dziedzictwo swobodnie dzierżyć, sprzedawać, alienować i obracać na użytki, jakie uzna za najlepsze. Postanowiliśmy, aby obie strony przyjęły ten zapis i powzdanie za pewne i niewzruszenie trwałe. Zdziałano [w roku i dniu], jak wyżej [zapisano], na które większe i wyraźniejsze świadectwo zapłacono za [wpis do] księgi.

hereditatem et domum tenere, vendere, alienare et in usus suos, quos noverit meliores, convertere, unacum uxore sua legitima et posteris suis legitimis. Quam reformationem et resignacionem utraque pars suscepit ratam, gratam et inviolabiliter observatam iure nostro Magdboriensi decrevimus. Datum ut supra, in cuius maius, evidencioem testimonium a libro est solutum.

89. [=Resignacio et |-reformacio-| <dotalicium> inter Katherinam et Albertum Marszel.

Lucas propter hanc causam, volens habere partem cum uxore sua cum filiis suis de omni hereditate, quam is temporibus ego sua prop(ri)a voluntate bene resigno, ego Lucas, cui hoc testatur preconsumi Alberto. Paulus sutor, Mandyk, Mathias Korap, Mathias Koszelek, Mathyak [!] Kamysz, Nicolaus, que facta sunt circa annum 1525. =|

[s. 67]

90. Anno Domini 1508. Testamentum Miska. In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo octavo, mense Septembere, feria sexta, hora octava, ego Joannes dictus Miska, infirmitate detentus, mente tamen sanus existens, sciens, quod nichil cercius morte et hor(a) mortis incercius nichil, ne post mortem meam, inter amicos aliqua fiat dissensio sub hac forma facio, ordino irrevocabile testamentum. Imprimis animam meam peccatricem Deo Omnipotenti comendo, de rebus autem atque temporalibus a Deo michi collatis primum lego VI marcas pro ecclesia sancti Decolacionis Baptiste parochiali in Plesschow et aliam marcam pro ecclesia sancti Floriani. Item prandium pro sacerdotibus unum et pro pauperibus aliud prandium. Item domum cum tota superlectili et patellam alias p a n e w uxori me legitime Dorothee lego. Item quadraginta marcas et quinquaginta stamina sine duobus tribus pueris in equalem divisionem do. Item tria stamina pro pauperibus distribuenda precipio. Item porcos duos genero meo ad Sthavisschin. Item totum stannum Dorothee uxori. Item matri unum stamen. Item Laurencio filio meo granarium et subductam wlpeam. Item cuilibet presbitero super tricesimas per mediam marcam, qui sunt circa ecclesiam. Item equum pro ecclesia sancti Joannis Baptiste parochiali, mutans intencionem suam, Bernardinis stamen panni Plesschewiensis lego. Item mediam marcam apud Maglvsschewska in debito demonstro. Item apud Nyenyewsky^a XVI grossos. Item mediam marcam apud |-Maglvsschewsky-| Orsschula. Item apud Baranowsky VI 1/2 grossos. Super que omnia bona ista a Deo michi concessa facio, constituto atque ordino legitimis executores,

^a Poprawione z: *Nyenysschewsky*.

89. Powzdanie i wiano pomiędzy Katarzyną i Wojciechem Marszelem. Łukasz ze względu na tę sprawę, chcąc mieć ze swoją żoną i ze swoimi dziećmi udział z całego dziedzictwa, które w tym czasie ja Łukasz ze swojej własnej woli dobrze powzdaje, co zeznано burmistrzowi Wojciechowi. [Świadkowie:] Paweł szewc, Mandyk, Maciej Korab, Maciej Koziółek, Maciej Kamysz i Mikołaj. Zdziałano około roku 1525.

Zapiska skreślona.

90. Roku Pańskiego 1508. Testament Myszki. W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1508, szóstego dnia miesiąca września [6 IX], o godzinie ósmej, ja Jan zwany Myszką, dotknięty chorobą, lecz będąc zdrów na umyśle, wiedząc, że nie ma nic pewniejszego od śmierci i nic bardziej niepewnego od jej godziny, aby po mojej śmierci nie było żadnej niezgody pomiędzy krewnymi, postępuję w ten sposób, że sporządzam nieodwołalny testament. Przede wszystkim powierzam swoją grzeszną duszę Bogu Wszechmogącemu, co do rzeczy zaś doczesnych darowanych mi przez Boga, po pierwsze leguję 6 grzywien kościołowi parafialnemu Ścięcia [św. Jana] Chrzciciela w Pleszewie, a 1 grzywnę kościołowi św. Floriana. Tak samo [leguję] jeden posiłek dla kapłanów i drugi posiłek dla ubogich. Podobnie leguję dom ze wszystkimi sprzętami domowymi i patelnię, czyli p a n e w, swojej prawowitej żonie Dorocie. Daję również 40 grzywien i 48 postawów trzem dzieciom do równego podziału. Również polecam, aby rozdać 3 postawy na rzecz ubogich. Tak samo 2 prosiąt swojemu zięciowi do Stawiszyna. Również cały postaw żonie Dorocie. Również matce jeden postaw i tak samo synowi swojemu Wawrzyńcowi spichlerz i podbitą lisiurę. Również każdemu kapłanowi [spośród tych], którzy są przy kościele, po pół grzywny za trycezymy. Również konia kościołowi św. Jana Chrzciciela, zmieniając swoją [wcześniejszą] decyzję, a bernardynom leguję postaw sukna pleszewskiego. Również oddaję pół grzywny długu od Magnuszewskiej, również 16 groszy od Nieniewskiego, również pół grzywny od Orszuli, również 6,5 grosza od Baranowskiego. Nad którymi to wszystkimi dobrami danymi mi przez Boga ustanawiam i wyznaczam prawowitych wykonawców testamentu, mianowicie sukienników Michała i Piotra Postrzygacza. W obecności czcigodnego pana

videlicet Michaellem et Petrum Posthrzigacz pannifices. Presentibus ibidem, videlicet venerabili domino Gregorio curato Plesschowiensi consulibusque, advocato cum scabinis, videlicet Gregorio Kandziorka protunc preconsole, Martino Swyathomir, Bartholomeo Gerzman, Martino Zachichlo, Sthanislao Skarzinsky, Petro antiquo ceterisque fidedignis.

[s. 68]

91. Inscriptio domus se(u) resignacio inter providam Agnetem Barloskova ex una et Mathiam Costhrzewa partibus ex altera.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo undecimo, feria sexta in vigilia Conversionis sancti Pauli Apostoli, coram nobis Martino Pakvl, Martino Zachichlo, Martino Swiathomir, Laurencio Dozdala, Joanne Wolek, <Alberto Nadmisek iuratisque Alberto Voscynka protunc advocato, Martino Chabior, Mathia Dexa, Paulo sutore, Michaelle Kandziorka, Nicolao Kaczvska, Mathia Costhrzeva^a> consulibus Plesschewiensibus, veniens et personaliter stans honesta Agnes concivis, non compulsa, non coacta, sana mente et corpore amicorum utens suorum racione, vendidit et resignavit, resignat et vendit hereditatem domumque propriam cum sartagine ceterisque superlectilibus domesticis aliisque bonis iacentibus, ambulantiibus stantibusque cum scrofis et granario alias z m y e l c z v c h e m pro sedecim marcis Polonicalibus consuetis, quadraginta octo grossos marcam in quamlibet computando, mediorum latorum grossorum, provido Mathie unacum Dorothea coniuge ipsius legitima ipsiusque legitimis successoribus tenendum, habendum, alienandum, commutandum et in usus, quos noverit ipse et sui successores, convertendum. Quam inscriptionem et resignacionem utraque pars in librum inscribi pecierunt et admiserunt. Nos itaque in consulatu presidentes ipsarumque parcium invicem sibiipsis consencientibus per nos totaliter exaudientibus inscribi resignacionem suprascriptam admisimus et presentibus admittimus.

92. Inscriptio [-seu-] satisfactionis seu concordie inter Agnetem et Albertum molendinatore[m] circa Pleszew manentem.

Anno Domini millesimo quingentesimo decimo nono, feria secunda post dominicam Rogacionum, providus Albertus dictus molendinator de molendino alias s z w o y t h o w s k y e g o m l y n a veniens nostram in presenciam Alberti Nadmyszek preconsulis protunc existentis, Martini Swyathomyer, Gregorii Kandzyorka, Martini Pakul, Pauli Doslala, Caspari Gyerzman consulum,

^a Dopisano tą samą ręką z adnotacją: *Idem notarius extra advocatum et iuratos descripsi.*

Grzegorza kurata pleszewskiego, rajców, a także wójta z ławnikami, mianowicie Grzegorza Kędziorki podówczas burmistrza, Marcina Świętomira, Bartłomieja Jirzmana, Marcina Zachychły, Stanisława Skarzyńskiego, Piotra starego i innych godnych zaufania.

91. Zapis i powzdanie pomiędzy przezorną Agnieszką Barłożkową z jednej i Maciejem Kostrzewą z drugiej strony.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1511, w piątek w wigilię [święta] Nawrócenia św. Pawła Apostoła [24 I], wobec nas rajców pleszewskich: Marcina Pakuła, Marcina Zachychły, Marcina Świętomira, Wawrzyńca Dozdały, Jana Wołka i Wojciecha Nadmyszka, oraz ławników Wojciecha Woszczyński podówczas wójta, Marcina Chabiora, Macieja Deksy, Pawła szewca, Michała Kędziorki, Mikołaja Kaczuszki i Macieja Kostrzewy stanęła osobiście uczciwa współmieszczka Agnieszka, która nie zmuszona ani nie zniewolona, [lecz] zdrowa na umyśle i ciele, korzystając z wiedzy swoich przyjaciół, sprzedała i powzdała oraz powzdaje i sprzedaje przezornemu Maciejowi i jego prawowitej żonie Dorocie oraz jego prawowitym następcom własne dziedzictwo i dom wraz z kadzią oraz pozostałymi sprzętami domowymi, a także innymi dobrami leżącymi, ruszającymi się i stojącymi, ze świniami i spichlerzem, czyli z m i e l c u c h e m, za 16 pospolitych polskich grzywien, licząc 48 groszy na grzywnę, aby je dzierżył, posiadał, alienował, zamieniał i obracał na użytki, które on i jego następcy uznają za najlepsze. Obie strony poprosiły i zgodziły się na wpisanie tego zapisu i powzdania do księgi. My zatem zasiadający w radzie po wysłuchaniu zgodnych ze sobą stron dopuściliśmy i niniejszym dopuszczamy zapisanie rzeczzonego powzdania.

92. Zapis zadośćuczynienia albo ugody pomiędzy Agnieszką a Wojciechem młynarzem mieszkającym pod Pleszewem.

Roku Pańskiego 1519, w poniedziałek po niedzieli *Rogacionum* [30 V], przezorny Wojciech zwany młynarzem z młyna, mianowicie z w ó j t o w s k i e g o m ł y n a, przybył przed oblicze Wojciecha Nadmyszka podówczas burmistrza oraz rajców Marcina Świętomira, Grzegorza Kędziorki, Marcina Pakuła, Pawła Dozdały i Kaspra Jirzmana, osobiście poświadczając i zeznając wraz ze swoim szwagrem Grzegorzem Ślusarzem ze Śremu, że obaj z nich dali zgodę na ugodę, którą zawarli między sobą. Rzeczony młynarz Wojciech zadośćuczynił swojej siostrze i swojemu szwagrowi Grzegorzowi

[-ins-] personaliter se offerens unacum genero suo Gregorio Sloszarz de Szrem recognoscens uterque eorum se habere admissionem huius concordie, quam fecerunt inter se. Qui predictus Albertus <molendinator> satisfecit sorori sue unacum genero suo Gregorio, de omnibus bonis predictae propinquitatis et hereditatis, de omnibus peccoribus maioribus et minoribus. Qui providus Gregorius Sloszarz de Srzem civis, vir et tanquam actor predictae Agnetis, so(ro)ris huius Alberti sponpondit et promisit comram [!] omnibus nobis habere et dare pacem predicto Alberto molendinatori ei satisfaciendi de omnibus bonis supra iam dictis. Hec acta sunt anno et die, quibus supra etc.

[s. 69]

93. Reformacio dotis dotalicique Martini Ozarek et Helizabeth maritorum seu coniugum. 1509.

In nomine Domini amen. Anno 1509 coram nobis Gregorio Kandziorka protunc preconsole existente, nec non coram consulibus, videlicet Mathia Czekanowsky, Martino Swiathomir, Bartholomeo Gierzman, Martino Pakvl, constitutus personaliter providus Martinus Ozarek unacum uxore sua Helizabeth legittima, non compulsus, non coactus, sed bona fretus ratione amicorumque salubri consilio, obligavit et reformavit et presentibus reformat et inscribit mediam partem tocius sue hereditatis iacentis et stantis, in domo seu hereditate inter domum Mathie Bormisthrzek ex una et domum Joannis Obersal partibus ex altera sitam in suburbio Plesschewiensi et medietatem agri, quam nunc habet vel in futurum habuerit, honeste Elizabeth, uxori sue legittime, tenendam, habendam et in usus suos, quos noverit meliores, convertendam et perpetue tenendam, tali tamen condicione servata, quod si predictum Martinum e vita mori contigerit, extunc predicta Elizabeth tenebitur de hac hereditate unam marcam pro ecclesia sancti Joannis in Plesschow dare et prandium, qualem poterit pro pauperibus perficere. Nos vero in pleno consulatu residentes librum ad reformandum admisimus. Ipso die Agnetis sancte an(n)o, quo supra.

94. Anno 1509. Coram nobis consulibus superius nominatis veniens providus Mathias Costhrzewa recognovit se presentibus scriptis, quia satisfecit ecclesie, amicis debitoribusque singulis de thestamento pie memorie Heduigis, uxori sue legittime, prout ipsum testamentum declarat.

za wszystkie dobra dziedziczne i objęte prawem bliższości oraz za wszelkie bydło mniejsze i większe. Przeworny Grzegorz Ślusarz mieszczanin ze Śremu, mąż i jednocześnie zastępca rzezzonej Agnieszki, siostry Wojciecha, ślubował i przyrzekł wobec nas wszystkich mieć i dać pokój rzezzonemu młynarzowi Wojciechowi czyniącemu zadość za wszystkie opisane już wyżej dobra. Zdziałano w roku i dniu, jak wyżej [zapisano] itd.

93. Oprawa posagu i wiana małżonków Marcina Ożarka i Elżbiety. [Roku] 1509.

W imię Pana amen. Roku 1509 wobec nas Grzegorza Kędziorki podówczas burmistrza, a także rajców, mianowicie Macieja Czekanowskiego, Marcina Świętomira, Bartłomieja Jirzmana i Marcina Pakuła, stanął osobiście przeworny Marcin Ożarek ze swoją prawowitą żoną Elżbietą, który nie zmuszony ani nie zniewolony, lecz [korzystając] z dobrej wiedzy i właściwej rady przyjaciół, zapisał i opisał oraz niniejszym zapisuje i opowiada uczciwej Elżbiecie swojej prawowitej żonie połowę całego swojego dziedzictwa leżącego i stojącego w domu albo w dziedzictwie położonym pomiędzy domami Macieja Burmistrza z jednej i Jana Oberśala z drugiej strony oraz połowę roli na przedmieściu pleszewskim, które [to dziedzictwo] już ma lub w przyszłości mieć będzie, aby je dzierżyła, posiadała, obracała na użytki, jakie uzna za najlepsze, oraz wiecznie dzierżyła pod takim warunkiem, że jeżeli wspomnianemu Marcinowi przyjdzie umrzeć, to rzezona Elżbieta będzie zobowiązana dać z tego dziedzictwa 1 grzywnę kościołowi św. Jana w Pleszewie oraz posiłek, jaki będzie mogła wydać dla ubogich. My zaś zasiadający w pełnym składzie rady dopuściliśmy oprawę do księgi. W sam dzień św. Agnieszki [21 I] roku, jak wyżej [zapisano].

94. Roku 1509. Wobec nas rajców wyżej wymienionych zjawiał się przeworny Maciej Kostrzewa, który zeznał w obecności zapisanych, że z powodu testamentu śp. Jadwigi zadośćuczynił kościołowi, krewnym i poszczególnym wierzycielom, według tego jak głosi ten testament.

95. Inscriptio et resignatio orti Paulo dicto Passek per providum virum Albertum Voscina civem in Plessov, tali modo sequitur:

In nomine Domini amen. Anno 1509, quarta feria post festum Agnetis, coram nobis Gregorio Kandziorka preconsule, nec non coram consulibus, videlicet Mathia Czekanowski, Martino Swiathomir, Bartholomeo Gierzman, Martino Pakvl, constitutus personaliter providus Albertus Voscina, non compulsus, non coactus, sed bona fretus ratione amicorumque salubri consilio, reformavit et resignavit hortum iacentem parte ex una Martini Chabior, partibus ex altera Alberti Nadmissek, provido Paulo dicto Passek et eius successoribus legitimis in summa quattuor marcarum, in quamlibet marcam quadraginta octo grossos computando, cum censu quatuor grossorum de eodem orto, ita longe et late, sicut est circumseptus idem ortus, cum omni iure et dominio, prout solus tenuit. Nichil iuris aut dominii pro suis propinquis reservando resignavit, inscripsit, perpetuis temporibus tenendum, habendum, possidendum eviterne et usus suos, quos meliores noverit, convertendum. Acta sunt anno et die, quo supra.

[s. 70]

96. Reformacio hereditatis inter Paulum ex una et omnes amicos ipsius Domarath pie memorie et matrem ipsius.

In nomine Domini amen. Anno Domini 1509 coram nobis Martino Swyathomir protunc preconsule, nec non consulibus, videlicet Mathia Czekanowski, Bartholomeo Gyerzman, Martino Pakul, Martino, constitutus personaliter providus Paulus succesor pie memorie Domarath <recognovit, quia> satisfecit de hereditate, domo atque de omnibus bonis iacentibus inter hereditatem atque domum Byenyek Prvssky, in acie platee dicta Kozyelkowa, de agro et de omni hereditate in et extra opidum Plyesschewiensem existentibus, Anne provide matri sue uxoris et omnibus amicis uxoris sue legitime. Ipsa vero coram nobis stans recognovit dicta provida Anna de satisfactione ipsius providi Pauli et resignavit atque presentibus resignat eadem omnia bona in et extra opidum Pliesschew iacencia, stancia et ambulancia, pacifice et in ewm, intercedendo z a s t h a p v y a c z ab omnibus aliis amicis, si qui se evocarent propinquiores. Et dictus Paulus predicta bona benivolus erit eadem bona vendere, alienare, commutare et in usus, quos noverit meliores, convertere. Et insuper sororino Mathie Myazga eciam satisfecit et se cum eadem dictus Paulus concordavit coram advocato dicto |-zb-| Martino Zachichlo atque scabinis circa ipsum assistentibus. Nos vero in pleno consulatu residentes predictam resignacionem in librum inscribi admisimus, ipso festo Spiritus Sancti, feria secunda euisdem festi.

95. Zapis i powzdanie ogrodu Pawłowi zwanemu Paskiem przez prze-
zornego męża Wojciecha Woszczyne mieszczanina w Pleszewie,
następuje w ten sposób:

W imię Pana amen. Roku 1509, w środę po święcie [św.] Agnieszki [24 I],
wobec nas Grzegorza Kędziorki burmistrza, a także wobec rajców, miano-
wicie Macieja Czekanowskiego, Marcina Świętomira, Bartłomieja Jirzmana
i Marcina Pakuła, stanął osobiście przezorny Wojciech Woszczyzna, który
nie zmuszony ani nie zniewolony, lecz korzystając z dobrej wiedzy i wła-
ściwej rady przyjaciół, zapisał i powzdał przezornemu Pawłowi zwanemu
Paskiem i jego prawowitym dziedzicom ogród leżący [pomiędzy ogrodami]
Marcina Chabiora z jednej strony i Wojciecha Nadmyszka z drugiej, za sumę
4 grzywien, licząc 48 groszy na grzywnę, z czynszem 4 groszy za ten ogród,
w takich granicach, jak ten ogród został ogrodzony, wraz z pełnym prawem
i władztwem, tak jak sam dzierżył. Powzdał i zapisał je na wieczne czasy,
nie zostawiając żadnego prawa ani władztwa dla swoim bliskim, aby [Paweł]
je dzierżył, wiecznie posiadał i obracał na użytki, jakie uzna za najlepsze.
Zdziałano w roku i dniu, jak wyżej [zapisano].

96. Zapis dziedzictwa między Pawłem z jednej i wszystkimi krewnymi
śp. Domarata oraz matką jego [żony z drugiej strony].

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1509 wobec nas Marcina Święto-
mira podówczas burmistrza, a także rajców, mianowicie Macieja Czekanow-
skiego, Bartłomieja Jirzmana, Marcina Pakuła i Marcina, stanął osobiście
przezorny Paweł spadkobierca śp. Domarata i zeznał, że zadośćuczynił
przezornej Annie matce swojej prawowitej żony i wszystkim jej krewnym
za dziedzictwo, dom oraz wszystkie dobra leżące pomiędzy dziedzictwem
i domem Bieńka Pruskiego, na rogu ulicy zwanej Kozielkową, a także za rolę
i za cały majątek leżący w mieście Pleszewie i poza nim. Przezorna Anna
stała się zaś wobec nas i zeznała, że z powodu zadośćuczynienia przezor-
nego Pawła powzdała i niniejszym również pokojowo i na wieki powzdaje
wszystkie te dobra leżące, stojące i ruchome w mieście Pleszewie oraz poza
nim, zabezpieczając, [czyli] zastępując, od wszystkich pozostałych krew-
nych, którzy powoływaliby się na bliższść. Rzeczony Paweł będzie mógł
wspomniane dobra dowolnie sprzedawać, alienować, zamieniać i obracać
na użytki, jakie uzna za najlepsze. Ponadto zadośćuczynił siostrzeńcowi
Maciejowi Miazdze i z nim się pogodził wobec wójta Marcina Zachychły
i towarzyszących mu ławników. My zaś zasiadający w pełnym składzie
rady dopuściliśmy rzeczzone powzdanie do księgi. W poniedziałek święta
[Zesłania] Ducha Świętego [28 V].

97. Reformacio providi Casper et Agnetis. In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo nono coram nobis preconsole Martino Swiathomir, nec non consulibus, videlicet Mathia Czekanowsky, Bartholomeo Gierzman, Martino Pakul, Gregorio Kandziorka, constitutus personaliter providus Casper civis Pliesschewiensis unacum Agnete, uxore sua legitima, non compulsus, non coactus nec aliquo errore devio seductus, quinyomo sanus mente pariter et corpore, reformavit et presentibus reformat et inscribit duodecim marcas communis peccunie Polonicalis numeri, marcam in quamlibet quadraginta octo grossos computando, ratione dotis et dotalicii honeste Agneti uxori sue legitime in domo et hereditate atque omnibus bonis stantibus et iacentibus, <que nunc habet vel in posterum habiturus est>, penes viculum in acie ex una et Bvyara civibus partibus ex altera sita, hereditate [!], perpetue et in ewm tenendam, habendam et in usus, quos noverit meliores, convertendam. Quamquidem reformationem in pleno consulatu residentes consules ex utriusque partibus consensu admiserunt inscribendam. Feria quarta i(m)mediate ante Translacionem sancti Augustini.

Dictus Casper sex marcas a nobis consulibus recepit, quas reservare pye memorie Lucas in manus seu in cistulam dederat.

[s. 71]

98. Reformacio dotis et dotalicii Joannis Wolek et uxoris sue legitime Anne.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo decimo, feria sexta, immediate post Valentini sancti, nos consules civitatis Pliesschewiensis Gregorius Kandziorka, Mathias Czekanowsky, Martinus Swiathomir, Bartholomeus Gierzman, Laurentius Dozdala recognoscimus significamusque per presentes, quibus expedit universis, tam presentibus, quam futuris, presentium noticiam habituris, quomodo in presencia nostra constituta honesta Anna, non compulsa, non coacta neque aliquo devio errore seducta, quinyomo sana mente pariter et corpore, utens sua et amicorum suorum salubri consilio, inter se habens mutuam deliberacionem, rite et racionabiliter secundum iuris formam reformat et reformavit, inscribit et resignat presentibusque donavit per providum Martinum Chabior, tutorem suum legitimum, bona sua omnia mobilia et immobilia, que nunc habet vel in posterum habiturus est, hoc est domum unacum omni supellectili domus, que domus in acie penes plateam versus balneum iacet ex una et domum Martini Magdalyan partibus ex altera sittam omnemque hereditatem iacentem, ambulantem omniaque bona mobilia et immobilia, agrum |-quod-| totum, quod nunc habet vel in posterum habebit, aurum, argentum, peccunias, p a n e w, stannum, granarium, provido Joanni Wolek, marito suo legitimo, cum omni iure, dominio et proprietate,

97. Oprawa przezornego Kaspra i Agnieszki. W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1509 wobec nas Marcina Świętomira burmistrza, a także rajców, a mianowicie Macieja Czekanowskiego, Bartłomieja Jirzmana, Marcina Pakuła i Grzegorza Kędziorki, stanął oso- biście przezorny Kasper mieszczanin pleszewski ze swoją prawowitą żoną Agnieszką, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz zdrow zarówno na umyśle, jak i na ciele, z powodu posagu i wiana oprowił oraz niniejszym oprowia i zapisuje uczciwej Agnieszce swojej prawowitej żonie 12 grzywien pospolitego pieniądza liczby polskiej, licząc 48 groszy na grzywnę, na domu położonym na rogu obok zaułka z jednej i mieszczan Bujarów z drugiej strony, a także na dziedzictwie oraz na wszystkich dobrach stojących i leżących, które teraz ma albo w przyszłości mieć będzie, dziedzicznie, [aby Agnieszka] wiecznie i na wieki [je] dzierży- ła, posiadała i obracała na użytki, jakie uzna za najlepsze. [My] zasiadający w pełnym składzie rady za zgodą obu stron dopuściliśmy tę oprawę do zapisu. W środę tuż przed [świętem] Przeniesienia [relikwii] św. Augustyna [10 X].

Rzeczony Kasper otrzymał od nas rajców 6 grzywien, które wcześniej śp. Łukasz dał na przechowanie w nasze ręce, czyli do skrzynki [miejskiej].

98. Oprawa posagu i wiana Jana Wołka i jego prawowitej żony Anny. W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1510, w piątek tuż po [świę- cie] św. Walentego [15 II], my rajcy miasta Pleszewa: Grzegorz Kędziorka, Maciej Czekanowski, Marcin Świętomir, Bartłomiej Jirzman i Wawrzyniec Dozdała niniejszym potwierdzamy i oświadczamy wszystkim, których to dotyczy, zarówno obecnym, jak i przyszłym, poznającym niniejsze [pismo], że stanęła w naszej obecności uczciwa Anna, która nie zmuszona, nie znie- wolona ani nie zwiedziona żadnym błędem, lecz zdrowa zarówno na umyśle jak i na ciele, korzystając z rady swojej i swoich przyjaciół, po dokonaniu wzajemnego rozważenia należycie i rozsądnie, zgodnie z wymogami prawa oprowiała, darowała oraz niniejszym oprowia, zapisuje i powzdaje przezornemu Janowi Wołkowi swojemu prawowitemu mężowi za pośrednictwem swojego prawnego opiekuna, przezornego Marcina Chabiora, wszystkie swoje dobra ruchome i nieruchome, które teraz ma albo w przyszłości mieć będzie, to jest dom ze wszystkimi sprzętami domowymi, który to dom leży na rogu naprzeciwko łaźni obok ulicy z jednej i domu Marcina Magdaliana z drugiej strony, a także całe dziedzictwo leżące i ruszające się oraz wszystkie dobra ruchome oraz nieruchome, całą rolę, która teraz ma i w przyszłości mieć będzie, złoto, srebro, pieniądze, p a n e w, naczynie cynowe oraz spichlerz z całym prawem, władztwem i własnością, według tego jak sama dzierżyła

prout sola tenuit et hereditarie possedit, ita longe lateque, prout hec bona in suis limittibus et circumferenciis ab antiquo sunt limittata et distincta, unam marcam duntaxat pro amicis propinquioribus suis legitimis reservando. Ubi hic idem providus Joannes Wolek, maritus honeste Anne, non compulsus, non coactus neque aliquo errore devio seductus, sanus mente et corpore, utens sua et amicorum suorum salubri consilio, secundum iuris formam eadem omnia bona superius nominata, que nunc habet vel habiturus est postmodum, videlicet domum et hereditatem totam superius descriptam et nominatam, sicut eadem domina Anna uxor propria superius reformavit, videlicet aurum, argentum, pecunias, omnia bona mobilia et immobilia, domum cum omni supellectili, reformavit, reformat, inscribit et resignat, que nunc bona habet vel in posterum habuerit, honeste Anne, uxori sue legitime, cum omni iure, dominio et proprietate, prout solus ipsemet tenuit et hereditar(i)e possedit, unam marcam pro amicis suis proximioribus duntaxat reservando, tali tamen condicione prehabita, quod si et in quantum aliquem horum migrari e vita contigerit, hoc est honestam Annam, extunc vir suus prefatus Johannes^a est et erit proximior ad prefata bona obtinenda pre omniis amicis et univerversis debitoribus ipsius consortis sue legitime et |-sex^b-| sex marcas propter Deum dan(das) seu dare tenebitur. Similiter hec eadem Anna honesta post mortem sui viri decim marcas propter Deum tenebitur tamen dare estque et erit proximior ad prefata bona obtinenda pre omnibus amicis et universis debitoribus ipsius mariti sui legitimi, [s. 72] reservatas tamen pro amicis proximioribus suprascriptis et expressis excipiendo. Quam reformationem et resignacionem utraque pars suscepit ratam, gratam et inviolabiter observatam iure nostro Magdboriensi decrevimus.

99. Reformatio dotis et dotalicii Matie Kosthrzewa et Dorothee uxoris legitime.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo decimo, dominica Invocavit in Quadragesima ipsa dominica, nos consules civitatis Plieschewiensis Gregorius Kandziorka, Mathias Czekanowsky, Martinus Sviathomir, Bartholomeus Gierzman, Laurencius Dozdala recognoscimus significamusque per presentes, quibus expedit universis, tam presentibus, quam futuris, presencium noticiam habituris, quomodo in presenciam nostra constitutus providus Mathias Kosthrzewa unacum uxore sua Dorotea legitima concivis nostri opidi Pliesschew, non compulsus, non coactus neque aliquo errore devio seductus, quinyimo sanus mente pariter et corpore, utens sua et

^a Słowo zapisane na razurze.

^b Słowo celowo wytarte ze względu na powtórzenie.

i dziedzicznie posiadała, w takich granicach, a także obwodzie, w jakich te dobra zostały kiedyś wytyczone i rozgraniczone, zastrzegając jedynie 1 grzywnę dla swoich prawowitych bliskich krewnych. Rzeczoną przezorną Jan Wołek mąż uczciwej Anny, nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, korzystając z rady swojej i swoich przyjaciół, zgodnie z wymogami prawa oparł, oparł, zapisuje i powzdaje uczciwej Annie swojej prawowitej żonie wszystkie wyżej wymienione dobra, które teraz ma i na przyszłość będzie mieć, mianowicie dom i całe wyżej opisane i wymienione dziedzictwo, tak jak oparła je rzeczona pani Anna, jego własna żona, mianowicie złoto, srebro, pieniądze, wszystkie dobra ruchome i nieruchome, dom ze wszystkimi sprzętami domowymi, które teraz ma albo w przyszłości mieć będzie, z pełnym prawem, władztwem i własnością, tak jak ten [majątek] sam dzierżył i dziedzicznie posiadał, zastrzegł tylko 1 grzywnę dla swoich najbliższych krewnych, taki stawiając warunek, że jeżeli i o ile uczciwej Annie zdarzy się umrzeć, jej mąż, rzeczony Jan, jest i będzie bliższy do nabycia wspomnianych dóbr niż wszyscy krewni i ogół wierzycieli jego prawowitej żony i będzie winien dać 6 grzywien na cele pobożne. Podobnie ta rzeczona uczciwa Anna po śmierci swojego męża będzie również winna dać na cele pobożne 10 grzywien, a jest i będzie bliższa do nabycia wspomnianych dóbr niż wszyscy krewni i ogół wierzycieli jej prawowitego męża, wyjąwszy jednak wyrażone zastrzeżenia dla wspomnianych bliskich krewnych. Postanowiliśmy, aby rzeczona oprawa i powzdanie, przyjęte przez obie strony, uznać prawem naszym magdeburskim za pewne i trwałe.

99. Oprawa posagu i wiana Macieja Kostrzewy i jego prawowitej żony Doroty.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1510, w niedzielę *Invocavit* w Wielkim Poście [17 II], my rajcy miasta Pleszewa Grzegorz Kędziorka, Maciej Czekanowski, Marcin Świętomir, Bartłomiej Jirzman i Wawrzyniec Dozdała niniejszym potwierdzamy i oświadczamy wszystkim, których to dotyczy, zarówno obecnym, jak i przyszłym, poznającym niniejsze [pismo], że stanął w naszej obecności przezorny Maciej Kostrzewa współmieszczanin naszego miasta Pleszewa ze swoją prawowitą żoną Dorotą, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz zdrów zarówno na umyśle, jak i na ciele, korzystając z dobrej rady swojej i swoich przyjaciół, dokonawszy wzajemnego rozważenia, należycie i rozsądnie, zgodnie z wymogami prawa oparł oraz oparł, zobowiązuje się i zapisuje swojej prawowitej żonie Dorocie 16 grzywien pospolitego pieniądza liczby polskiej, licząc

amicorum suorum salubri consilio, inter se habens mutuam deliberacionem, ritte et racionabiliter secundum iuris formam reformavit et reformat, obligat et inscribit sedecim marcas communis peccunie numeri Polonicalis, quadraginta octo grossos marcam in quamlibet computando, in domo et hereditate, quam nunc habet vel in posterum habuerit, et in omnibus bonis propriis iacentibus stantibusque, pro nunc eciam habenti et habiturum in posterum, que domus seu hereditas inter domum Mandikowa ex una et areum dictum Cosmowskye partibus ex altera sittam, honeste Dorothee uxori sue legittime, racione dotis et dotalicii et racione octo marcarum per ipsam in hereditatem predicti Mathie importa(ta)rum. Nos vero in pleno consulatu residentes iuxta iuris formam presentem reformacionem inscribi admisimus de consensu utriusque partis in perpetuum robur firmitatis.

100. Reformacio dotis et dotalicii Mathie Gnychala et Agnetis uxoris legittime.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo decimo [-dominica-] feria quarta, ipso die sanctorum Philipi et Jacobi Apostolorum, nos consules civitatis Pliesschewiensis Gregorius Kandziorka, Mathias Cze-kanowsky, Martinus Swiathomir, Bartholomeus Gierzman, Laurentius Dozdala recognoscimus significamusque per presentes, quibus expedit universis, tam presentibus, quam futuris, presencium noticiam habituris, quomodo in presenciam nostra personaliter constituti Mathias Knychala unacum uxore sua legittima Agnete, non compulsus, non coactus nec aliquo errore devio [-de-] seductus, sanus mente et corpore, iuxta iuris formam reformavit et reformat, obligat et inscribit in domo et hereditate, quam nunc habet inter domum providi Mathie Dexa et Lizak concivium partibus ex altera vel in posterum habuerit in omni hereditate nunc et in posterum habenti, iacenti et stanti, sex marcas peccunie numeri Polonicalis, quadraginta octo grossos marcam in quamlibet computando, honeste Agneti uxori sue legittime racione dotis et dotalicii et racione trium marcarum per ipsam Agnetem in hereditatem importa(ta)rum ipse et ipsius legitimos successores tenend(um), habend(um). Nos vero in pleno consulatu residentes iuxta iuris formam presentem reformacionem inscribi admisimus de utriusque partis consensu in perpetuum robur firmitatis.

[s. 73]

101. Inscriptio seu reformacio venerabilis domini Gregorii ex una et Joannis Rzigala partibus ex altera.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo decimo, dominica Occuli, nos consules civitatis opidi [!] Pliesschew, videlicet Gregorius Kandziorka, Martinus Swiathomir, Bartholomeus Gierzman, Mathias

48 groszy na grzywnę, na domu i dziedzictwie, które już ma albo w przyszłości mieć będzie, oraz na wszystkich dobrach własnych leżących i stojących, które obecnie ma i mieć będzie w przyszłości. Wspomniany dom albo dziedzictwo znajduje się pomiędzy domem Mandykowej z jednej i parcelą Kosmowskiego z drugiej strony, a to z powodu wiana i posagu oraz z powodu 8 grzywien wniesionych przez [Dorotę] do dziedzictwa wspomnianego Macieja. My zaś zasiadający w pełnym składzie rady zgodnie z wymogami prawa dopuściliśmy do zapisania niniejszej oprawy za zgodą obu stron dla mocy wiecznej trwałości.

100. Oprawa posagu i wiana Macieja Knychały i jego prawowitej żony Agnieszki.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1510, w środę w sam dzień św. św. Filipa i Jakuba Apostołów [1 V], my rajcy miasta Pleszewa, Grzegorz Kędziorka, Maciej Czekanowski, Marcin Świętomir, Bartłomiej Jirzman, Wawrzyniec Dozdała niniejszym potwierdzamy i oświadczamy wszystkim, których to dotyczy, zarówno obecnym, jak i przyszłym, poznającym niniejsze [pismo], że stanął przed nami Maciej Knychała ze swoją prawowitą żoną Agnieszką, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, [lecz] zdrowy na umyśle i ciele, zgodnie z wymogami prawa oparwił oraz oparwia, zobowiązuje się i zapisuje uczciwej Agnieszce swojej prawowitej żonie 6 grzywien pieniądza liczby polskiej, licząc 48 groszy na grzywnę, na domu oraz na dziedzictwie, które teraz ma pomiędzy domem przezornego Macieja Deksy [z jednej] i współobywatela Łysaka z drugiej strony, albo na tym, co w przyszłości mieć będzie, a także na całym dziedzictwie posiadanym teraz i w przyszłości, leżącym i stojącym, a to z powodu posagu i wiana oraz 3 grzywien wniesionych przez rzeczoną Agnieszkę do majątku [męża] i jego prawowitych dziedziców, aby były dzierżone i posiadane. My zaś zasiadający w pełnym składzie rady zgodnie z wymogami prawa dopuściliśmy wpisanie niniejszej oprawy za zgodą obu stron dla mocy wiecznej trwałości.

101. Wpis albo zapis czcigodnego pana Grzegorza z jednej i Jana Rzygały z drugiej strony.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1510, w niedzielę *Oculi* [3 III], my rajcy miasta Pleszew, mianowicie Grzegorz Kędziorka, Marcin Świętomir, Bartłomiej Jirzman, Maciej Czekanowski i Wawrzyniec Dozdała,

Czekanowsky, Laurentius Dozdala recognoscimus significamusque per presentes, quibus expedit universis, tam presentibus, quam futuris presencium noticiam habituris, quomodo coram nobis constitutus personaliter venerabilis dominus Gregorius plebanus noster Pliesschewiensis per expressum voce clara deliberatus recognovit, quia provido Joanni dicto Rzigala sibi et suis legitimis posteris vendidit aream ab antiquo ad ecclesiam sancti Joannis parochialem spectantem, retro ecclesiam in suburbio inter brazeatorium Chabiorek ex una et (ex) opposito Laurencii Dozdala, nec non ortulani Zolądek partibus ex altera iacentem, vendidit pro una marca pecunie communis numeri Polonicalis. In qua area brazeatorium locare debet cum consensu preclare ducisse heredis dicti opidi Pliesschew, de quoquidem braseatorio ipse Joannes Rzigala atque sui legiittimi sucesores et possessores octo grossos census annui annis singulis ipsi domino Gregorio, curato protunc existente suisque successoribus pro festo sancti Martini solvere tenebuntur et non plus de dicta area ipse et sui successores respondere aut aliquod servicium de eadem area dictus Joannes Rzigala et sui successores facere obligantur <seu obligabuntur> preter census octo grossorum. Quamquidem aream cum structura, quecumque fuerit, ipse Joannes <Rzigala> et sui legitimi successores liberi erunt vendere, commutare, legare, alienare et in usus suos suorumque successorum convertare [!], salvo censu ecclesie, ad quem solvendum unusquisque possessorum ad festum sancti Martini solvere tenebuntur sub pignoracione et censuris ecclesiasticis. Quamquidem inscriptionem seu reformationem de consensu venerabilis domini Gregorii, curati nostri et Joannis accepimus ratam, gratam et inviolabiliter observatam admisimus servandam, presentibus ibidem videlicet Joanne Fylipek et Valentino Zaparh in robur perpetue firmitatis et desuper a libro solvit dictus Joannes Rzigala.

[s. 74]

102. Recepcio trium florenorum et XV 1/2 grossorum ex parte pueri dicti pie memorie Sprvch et consulum opidi Pliesschow.

Anno Domini millesimo quingentesimo decimo veniens Blasius filius pie memorie Sprvch unacum Blasio patruo suo legitimo de Wartha receperunt et realiter tulerunt tres florenos Vngaricales et XV 1/2 grossos de cistula civili opidi Plesschew a consulibus protunc existentibus, videlicet Gregorio Kandziorka, Martino Swiathomir, Joanne Wolek, Bartholomeo Gierzman, Laurencio Dozdala et de omni hereditate, si quam se nominet habere, renunciando perpetuum silentium tacendum habere eviterne, die dominico sancti Pauli Apostoli.

niniejszym potwierdzamy i oświadczamy wszystkim, których to dotyczy, zarówno obecnym, jak i przyszłym, poznającym niniejsze [pismo], że wobec nas stanął osobiście czcigodny pan Grzegorz, nasz pleszewski pleban, który wyraźnym i jasnym głosem zeznał, że przezornemu Janowi zwanemu Rzygałą i jego prawowitym następcom sprzedał za 1 grzywnę pospolitego pieniądza polskiego parcelę przynależącą od dawna do kościoła parafialnego św. Jana, leżącą za kościołem na przedmieściu, pomiędzy słodownią Chabiorka z jednej i naprzeciwko Wawrzyńca Dozdały oraz zagrodnika Żołądka z drugiej strony. Na rzeczonej parceli [nabywca] za zgodą znakomitej księżnej dziedziczki rzeczonego miasta Pleszewa ma zbudować słodownię, z której to słodowni Jan Rzygała i jego prawowici następcy i posiadacze [słodowni] będą zobowiązani płacić na święto św. Marcina [11 XI] 8 groszy czynszu rocznego panu Grzegorzowi, będącemu obecnie kuratem, i jego następcom. Rzeczony Jan Rzygała i jego następcy nie są ani nie będą zobowiązani nic więcej płacić, ani pełnić żadnej służby z tej parceli, z wyjątkiem czynszu 8 groszy. Wspomnianą parcelę i budowlę, jakkolwiek zbudowałby Jan Rzygała i jego prawowici następcy, mogą swobodnie sprzedawać, zamieniać, dawać, alienować i obracać na swoje i swoich dziedziców użytki, zachowując czynsz dla kościoła, do którego zapłaty na święto św. Marcina każdy posiadacz będzie zobowiązany pod [groźbą] ciężenia i kar kościelnych. Wspomniany wpis albo zapis przyjęliśmy za zgodą czcigodnego pana Grzegorza naszego kurata oraz Jana jako pewny i niewzruszenie trwałe, ażeby był przestrzegany dla mocy wiecznej trwałości. W obecności Jana Filipka i Walentego Zaparta. Ponadto rzeczony Jan Rzygała zapłacił za [wpis do] księgi.

102. Przyjęcie 3 florenów i 15,5 grosza ze strony dziecka śp. Sprucha i rajców miasta Pleszewa.

Roku Pańskiego 1510 zjawił się Błażej syn śp. Sprucha ze swoim prawowitym stryjem Błażejem z Warty; przyjęli [oni] 3 floreny węgierskie i 15,5 grosza ze skrzyni miejskiej Pleszewa od ówczesnych rajców, mianowicie Grzegorza Kędziorki, Marcina Świętomira, Jana Wołka, Bartłomieja Jirzmana i Wawrzyńca Dozdały, zrzekając się całego dziedzictwa, a jeśli uważaliby, że jakieś [jeszcze roszczenia] posiadają, mają zachować wieczyście milczenie. W niedzielę św. Pawła Apostoła [30 VI¹⁰].

¹⁰ Święto Wspomnienia św. Pawła (*Commemoratio sancti Pauli*). W 1510 roku jest to jedyne święto poświęcone św. Pawłowi, które przypadało w niedzielę.

103. Mutuavit pecuniam puerorum 4 marce Stanislaus Namysl, suorum p a s s c h y b y o r t h, Szramowathcho Alberti puery, coram nobis consule Martino Zachychlo et Szwyethomyr, Martino Pakul et Bartholomeo Yrzman et Joanne Wolek et Alberto Nadmyssek testibus circa premissa anno Domini 1512, post sancte Prisce proxima dominica et istam pecuniam refformo super maccelum sutoris et in mea hereditate, quam habeo et habebo, licet Deus Omnipotens permiserit super me mortem, tunc isti pueri possunt vendere quomodo-
documque possunt et suam pecuniam recipere et reliquum, cui propinquus erit.

104. Inscriptio vadii de infamia, que erat inter providos cives Mathiam Czekanowszky et Gregorium Kaḏzyorka.

Anno Domini millesimo quingentesimo undecimo, feria quarta in die Cinerum, hec concordia inter illos facta taliter ex mandato et vadio preclare ducisse Anne Rathiboroviensi et pena vallata sexaginta marcarum tali sub condicione, quod si aliquis illorum, aut unus alterum impediret aut infestaret verbo aut manu et approbatus fuerit bonis ac probis testibus, talis approbatus debet lugere penam suprascriptam 60 marcarum. In qua inscriptione sedebamus Georgius murgrabius, Martinus Zachychlo. Martinus Szwehomyr, Bartholomeus Yrzman et Martinus Pakul etc. <et Albertus Nadmyssek>.

105. [s. 75] Testamentum providi Mathie Costrzewa olim civis Pleschoviensis, |-post uxorem-| <uxore refformacio>.

Coram nobis providis dominis Marthino Zachicho protunc preconsule existente et Martino Szwyethomyr, Martini Pakul, Bartholomei Yrzman et Alberto Nadmyssek et Joannis Wolek testamentum et ultima dispositio sue voluntatis ordinata est coram nobis etc., ex quo et in quo testamento legavit et dedit fratri suo germano marcam Joanni dicto Dlugy. Qui Johannes Dlugy veniens ex Kolo ex civitate regia dominico die in octava Assumpcionis sancte Marie, voluit videre ipsum idem testamentum. Cum quo testamento fuimus coram venerabili domino decano Gregorio de Berno et plebano Pleschoviensi ac canonico Rathiboriensi, qui preff(a)tus v(enerabilis) d(ominus) et eundem scripsit etc. In quoquidem testamento legata fuit prefata marca eidem preffato Joanni, quam idem marcam recepit ipse idem Joannes Dlugy dominico die in octava Assumpcionis sancte Marie ab ipsa Dorothea Costrzevyna, quam marcam recipien(do) laudavit testamentum et dicens, quod nichil plus iam haberet et consensit eidem Dorothee omnia libere et voluntarie facere sine aliquo impedimento. Actum et datum ipso dominico die infra octava aut in octava Assumpcionis sancte Marie 1512.

103. Stanisław Namysł pożyczył 4 grzywny [z] pieniędzy dzieci, swoich pasierbiąt, [czyli] dzieci Wojciecha Szramowatego, wobec nas rajcy Marcina Zachychły oraz wobec przytoczonych świadków: Świętomira, Marcina Pakuła, Bartłomieja Jirzmana i Wojciecha Nadmyszka, roku Pańskiego 1512, w najbliższą niedzielę po [święcie] św. Pryski [25 I] [zeznał:] „Te pieniądze oprawiam na kramie szewskim i na moim dziedzictwie, które mam i będę mieć, a jeżeli tylko Bóg Wszechmogący wedle uznania ześle na mnie śmierć, to te dzieci będą mogły sprzedać [te dobra] w jakikolwiek sposób i będą mogły odzyskać swoje pieniądze oraz resztę [dać] temu, kto będzie bliższy”.

104. Zapis zakładu z powodu zniesławienia, które zaszło pomiędzy opatrzniymi mieszczanami Maciejem Czekanowskim i Grzegorzem Kędziorką.

Roku Pańskiego 1511, w środę popielcową [5 III], uczyniono na polecenie i pod [zabezpieczeniem] zakładu znakomitej księżnej Anny Raciborskiej następującą ugodę pomiędzy rzezonymi oraz pod zakładem 60 grzywien pod takimi warunkiem, że jeżeli ktoś z tych albo jeden drugiego niepokoiłby lub zaczepiał słowem lub ręką i udowodnione zostałyby mu to dobrymi i prawymi świadkami, ten winien zapłacić wspomnianą karę 60 grzywien. Przy tym to w pisie zasiadaliśmy [my] Jerzy murgrabia, Marcin Zachychło, Marcin Świętomir, Bartłomiej Jirzman, Marcin Pakuł i Wojciech Nadmyszek itd.

105. Testament przezornego Macieja Kostrzewy niegdyś mieszczanina pleszewskiego. Oprawa żony.

Wobec nas przezornych panów Marcina Zachychło podówczas burmistrza, Marcina Świętomira, Marcina Pakuła, Bartłomieja Jirzmana, Wojciecha Nadmyszka i Jana Wołka został sporządzony testament i ostatnie postanowienie jego woli, mocą którego legował i dał 1 grzywnę swojemu rodzonemu bratu Janowi zwanemu Długim. Rzezony Jan Długi zjawił się z miasta królewskiego Koła w niedzielę w oktawę [święta] Wniebowzięcia św. Marii [22 VIII] i chciał zobaczyć ten testament. Ze wspomnianym testamentem byliśmy u czcigodnego pana dziekana Grzegorza z Bierunia, plebana pleszewskiego i kanonika raciborskiego, który go spisał itd. W tym to testamencie była legowana rzezonemu Janowi wspomniana grzywna, którą to grzywnę otrzymał on w niedzielę w oktawę [święta] Wniebowzięcia św. Marii [22 VIII] od Doroty Kostrzewiny. Przyjmując rzezoną grzywnę, uznał testament i powiedział, że nic więcej już nie ma [z tego testamentu] i przyzwolił Dorocie czynić wszystko swobodnie i dowolnie bez żadnych przeszkód. Zdziałano w samą niedzielę podczas oktawy albo w samą oktawę [święta] Wniebowzięcia św. Marii [22 VIII] 1512.

106. Vendicio et resignacio orti per venerabilem dominum Gregorium decanum Pleschoviensem.

Anno Domini millesimo quingentesimo duodecimo veniens ad presenciam nostram venerabilis dominus Gregorius Byerunyszky tunc temporis rector ecclesie in Pleschow coram me Martino Zachichlo preconsule protunc existenti et Martino Szwyethomyr et Martino Pakul et Joanne Wolek, Gregorio Kądzorka protunc residentibus in consulatu nec non et in presenciam antiquorum consulum testiumque ad hoc vocatorum, recognovit per expressum, quia vendidit ortum, pomerium, pisciunculam et domum |-ortulanic-| omniaque ad predictum ortum et pomerium spectantia, sic late, longe et in eisdem sepius et limitatibus, prout solus tenuit, habuit et emit a nobili Andrea Ostrowszky fratri olim honorabilis domini plebani antecessoris germani cum omnibus pertinentiis aliisque utilitatibus ad eundem ortum pertinentibus, nichil pro se et suis successoribus legitimis reservando, [s. 76] pro tribus marcis peccunie communis et monete Polonialis, quam summam ipse preffatus venerabilis dominus in parato recepit eidemque Martino supradicto emptori in presenciam dictorum dominorum et testium ad hoc vocatorum specialiter resignavit et resignat, quem ortum ipse v(enerabilis) d(ominus) supradictus emerat pro suis peccuniis apud nobilem Andream supradictum eiusdem antecessoris germani Ostrowszky pro quinque marcis, presentibus ibidem |-honorabili domino-| nobili domino Georgio murgrabio Pleschoviensi et Martino Szwyethomyr ac Martino Pakul et Gregorio Kądzorka aliisque supra nominatis testibus circa premissa. Et insuper ex superhabundanti ipse dominus Gregorius venditor eiusdem orti ipsi cum tanta facultate et libertate vendidit, quod idem Martinus, emptor dicti orti, piscinare [!] et domus potest vendere, commutare, donare et ad suos usus beneplacitos convertere, prout sibi melius et utilius videbitur, uti suam propriam hereditatem.

107. |-Refformacio providi Stanislai Szkarzynszky uxori sue legitime Barbare dotis et dotalicii.

Anno Domini millesimo quingentesimo duodecimo veniens ad nostram presenciam et nostri consulatus providus Stanislaus Szkarzynszky unacum uxore sua Barbara legitima, Martini preconsule cognomine Zachichlo, Martino Szwethomir, Martino Pakul, Joanne Wolek, Gregorio Kądzorka et Alberto Nadmyssek...

Anno Domini millesimo quingentesimo duodecimo veniens ad presenciam nostram providus Stanislaus Szkarzynszky unacum uxore sua, coram me preconsule Martino Zachichlo, Martino Pakul, Martino Szwethomir, Joanne Wolek, Gregorio Kądzorka, Alberto Nadmyssek, refformacionem et resignacionem sue uxori fecit, tali condicione, quod ipsa preffata uxor nomine

106. Sprzedaż i powzdanie ogrodu przez czcigodnego pana Grzegorza dziekana pleszewskiego.

Roku Pańskiego 1512 przybył przed nasze oblicze czcigodny pan Grzegorz Bieruński obecny rektor kościoła w Pleszewie i wobec mnie Marcina Zachychło podówczas burmistrza oraz Marcina Świętomira, Marcina Pakuła, Jana Wołka i Grzegorza Kędziorki podówczas zasiadających w radzie, a także w obecności starych rajców oraz świadków w tym celu zwołanych wyraźnie zeznał, że sprzedał ogród, sad, stawek rybny, dom i wszystkie dobra przynależące do rzeczzonego ogrodu i sadu, w takich granicach, jak sam dzierżył, posiadał i kupił od szlchetnego Andrzeja Ostrowskiego rodzzonego brata zmarłego czcigodnego pana poprzedniego plebana, ze wszystkimi przyległościami i innymi pożytkami do tego ogrodu przynależącymi, nie zostawiając nic dla siebie ani dla swoich następców, za 3 grzywny pospolitego pieniądza i monety polskiej, którą to sumę wspomniany czcigodny pan otrzymał gotówką. [Ponadto] w obecności rzeczonych panów i świadków w tym celu specjalnie zwołanych powzdał i powzdaje rzeczonemu kupującemu Marcinowi [ogród], który to wspomniany czcigodny pan wcześniej kupił za swoje pieniądze od rzeczzonego szlchetnego Andrzeja Ostrowskiego, rodzzonego brata jego poprzednika, za 5 grzywien w obecności uczciwego pana murgrabiego pleszewskiego Jerzego, Marcina Świętomira, Marcina Pakuła, Grzegorza Kędziorki i pozostałych wyżej wymienionych i przytoczonych świadków. Ponadto pan Grzegorz, sprzedawca tego ogrodu, dodatkowo sprzedał [go] z taką możliwością i swobodą, tak że Marcin nabywca rzeczzonego ogrodu, stawku rybnego i domu może [je] sprzedawać, zamieniać, darować i obracać na swoje dowolne użytki, według tego, co będzie się mu wydawało lepsze i korzystniejsze, tak jak swoje własne dziedzictwo.

107. Oprawa posagu i wiana przez prezornego Stanisława Skarżyńskiego jego prawowitej żonie Barbarze.

Roku Pańskiego 1512 przybył przed oblicze nasze i naszej rady prezorny Stanisław Skarżyński ze swoją prawowitą żoną Barbarą i [wobec nas] Marcina burmistrza o nazwisku Zachychło, Marcina Świętomira, Marcina Pakuła, Jana Wołka, Grzegorza Kędziorki i Wojciecha Nadmyszka...

Roku Pańskiego 1512 zjawił się w naszej obecności prezorny Stanisław Skarżyński ze swoją żoną i wobec mnie Marcina Zachychło burmistrza, Marcina Pakuła, Marcina Świętomira, Jana Wołka, Grzegorza Kędziorki oraz Wojciecha Nadmyszka uczynił powzdanie i oprawę swojej żonie pod takim warunkiem, że wspomniana jego żona o imieniu Barbara będzie miała oprawę 10 grzywien [zabezpieczoną] przez Stanisława na całym dziedzictwie

Barbara habebit per ipsum Stanislaum reformationem decem mercarum supra totam |-sortem-| hereditatem et bona <omnia> mobilia et immobilia in ipsius domo pertinencia, sic late, longe...¹¹-|

[s. 77]

108. Reformatio |-per-| honeste Barbare Szkarszynszka per providum Stanislaum eiusdem virum.

Nos Martinus Zachichlo preconul unacum consulibus Martino Szwethomir, Martino Pakul, Joanne Wolek, Gregorio Kadzyorka, Alberto Nadmyssek tenore presencium mediante significamus, quomodo providus Stanislaus Szkarzynszky in nostra presenciam constitutus, dum pleno in consulatu sedebamus, fassus est coram nobis publice, quia obligavit et reformat decem marcas numeri Polonialis consueti, honeste Barbare, uxori sue legitime, ratione veri et iusti dotis et dotalicii in et super domo inter Ogrodek parte ex una et Albertum Kudlek parte ex altera in platea Sthokowa situs et in omnibus mobilibus et immobilibus, que nunc habet et in posterum habebit. Nos eciam in eodem sedentes et nullum |-sedentes s-| timentes, solum Deum et iusticiam eius pre oculis habentes, preffate obligationi et reformationi de consensu preffati Stanislai Szkarzynszky in librum opidi nostri admisimus roborari propter perpetue firmitatis robur. Acta sunt hec feria sexta in die sancte Hedwigis anno Domini millesimo quingentesimo duodecimo.

109. Reformatio nobilis Elizabet per providum Mathiam Dexa et inscripcio ratione dotis et dotalicii.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo tredecimo, feria secunda proxima ante festum Purificacionis sancte Marie, coram nobis Martino Pakul preconule Pleschoviensi nec non Alberto Nadmyssek, Paulo Crupa, Mathia Czekanowszky, Gregorio Kądzorka, Paulo Doszdala, constitutus personaliter providus Mathias Dexa concivis et vicinius noster, non compulsus nec coactus neque aliquo devio errore seductus, sed sua spontanea voluntate, obligavit et reformat et presentibus obligat et reformat viginti marcas comunis peccunie in Regno Polonie currentis, quadraginta et octo grossi [!] in quamlibet marcam computando, in et super omnibus bonis suis, tam mobilibus et immobilibus, videlicet domo et aliis bonis, que nunc habet cum ea et post habebunt, nobili Elizabet, uxori sue legitime, ratione et in oppositum decem marcarum per ipsam Elizabet ad ipsum Mathiam importa-

¹¹ Zapiska rozpoczynana dwukrotnie i kreślona. Właściwa jest dopiero trzecia wersja (zap. 108).

i wszystkich dobrach ruchomych i nieruchomych przynależących do tego domu, w takich granicach...

Zapiska skreślona.

108. Oprawa ucziwej Barbary Skarzyńskiej przez przezornego Stanisława jej męża.

My Marcin Zachychło burmistrz wraz z rajcami Marcinem Świętomirem, Marcinem Pakulem, Janem Wołkiem, Grzegorzem Kędziorką i Wojciechem Nadmyszkiem niniejszym ogłaszamy za pośrednictwem brzmienia niniejszego [pisma], że kiedy zasiadaliśmy w pełnym składzie rady, stanął w naszej obecności przezorny Stanisław Skarzyński i zeznał wobec nas publicznie, że zapisał i oprowił ucziwej Barbarze swojej prawowitej żonie 10 grzywien pospolitej liczby polskiej z powodu słusznego i sprawiedliwego posagu i wiana, a to na domu pomiędzy Ogródkiem z jednej strony i Wojciechem Kudłkiem z drugiej strony znajdujących się na ulicy Stokowej, a także na wszystkich [dobrach] ruchomych i nieruchomych, które teraz ma i w przyszłości mieć będzie. My również w tejsze [radzie] zasiadający, nie bojąc się nikogo, a tylko Boga i sprawiedliwość mając przed oczami, za zgodą rzeczzonego Stanisława Skarzyńskiego dopuściliśmy wspomnianą oprawę do umocnienia w księdze ze względu na moc wieczystej trwałości. Zdziałano w piątek w dniu św. Jadwigi [15 X] roku Pańskiego 1512.

109. Oprawa szlachetnej Elżbiety [dokonana] przez przezornego Macieja Deksę oraz zapis z powodu posagu i wiana.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1513, w najbliższy poniedziałek przed świętem Oczyszczenia św. Marii [31 I], wobec nas Marcina Pakuła burmistrza pleszewskiego, a także Wojciecha Nadmyszka, Pawła Krupy, Macieja Czekanowskiego, Grzegorza Kędziorki i Pawła Dozdały stanął osobiście przezorny Maciej Deksa nasz współobywatel i sąsiad, który nie zmuszony, nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz ze swej wolnej woli zapisał i oprowił oraz niniejszym zapisuje i oprowia ucziwej Elżbiecie swojej prawowitej żonie 20 grzywien pospolitego pieniądza obiegowego w Królestwie Polskim, licząc 48 groszy na grzywnę, a to na wszystkich swoich dobrach, zarówno ruchomych, jak i nieruchomych, mianowicie na domu i pozostałych dobrach, które teraz wraz z nią ma i później będą mieć, z powodu i w zamian za 10 grzywien wniesionych przez Elżbietę Maciejowi. Te 10 grzywien wobec nas wyżej wymienionych wręczyli i skutecznie dali na ręce Macieja Deksy szlachetni Jan i Maciej Głuszczyńscy bracia niedzielni. My zaś rzeczony burmistrz z rajcami zasiadający w pełnym składzie rady,

turum [!]. Quas decem marcas dedit et cum effectu reposuit nobilis Joannes Gluszczynszky et Mathias Gluszczynszky fratres indivisi, [s. 78] in manus eiusdem Mathie Dexa, coram nobis supradictis. Nos autem predicti preconcul cum consulibus pleno in consulatu residentes iuxta iusticiam et iura civilia preffatam summam peccuniarum dotis et inscripcionem et obligationem et refformacionem admisimus in librum civilem inscribi de consensu predicti Mathie Dexa, robur perpetue firmitatis eidem concedentes. In cuius testimonium et memoriam idem Mathias Dexa solvit a libro et notarium condonavit. Acta sunt hec anno et die et testibus, quibus supra.

110. Reformacio providi Joannis Habka de suburbio unacum consorte sua Margaretha mutuata etc.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo tredecimo, dominica ante festum Nativitatis Beatissime Virginis Marie, coram nobis Martino Pacul, prothoconsule Pleschowynsi, nec non Alberto Nadmyszek, Paulo Crupa, Mathia Czechanowsky, Gregorio Kadzyorka, Paulo Dosalda, constitutus personaliter providus Joannis Habka nostro de suburbio unacum consorte sua legitima Margareta, non compulsus nec coactus neque aliquo devio errore seductus, sed sua spontanea voluntate, obligaverunt ac reformaverunt sibi invicem et per presentes obligant et refformant totam suam hereditatem, quam continent |-h-| ac tenent, tam longe, et quam late, imperpetuum tenendum, fruendum, utendum pro unaquaque re, dispensandum, tam etiam mobilia, quam etiam immobilia pretacte hereditatis, hoc est domus et agrorum atque etiam omnium superlectillium. Nichilominus predictus Joannis Habka suis proximis reservando post suam mortem mediam marcam numeri consueti Polonicalis, hoc est viginti cum quatuor grossos. Ex aliaque parte pretacta Margareta hocidem faciens suis legitimis reservans, excluso tamen filio Blasio. Qui iam accepit partem suam, quique veniens in pretacto consulatu, recognovit se accepisse et pro eius parte fecisse satis ac amplius hoc non repetitorum ab omnibusque pacem habituri. Nos autem predicti protoconsul cum consulibus pleno in consulatu residentes iuxta iusticiam et iura civilia pretactam refformacionem et inscripcionem admisimus in librum civilem inscribi de consensu predicti Joannis Habka unacum consorte sua Margareta, robur perpetue firmitatis eidem concedentes. In cuius testimonium et memoriam idem Joannes Iabka solvit a libro et notarium condonavit. Acta sunt hec anno et die et testibus, quibus supra etc.

111. Reformacio Stanislai Schramovaty. In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo tredecimo, feria tertia post festum Natalis Cristi, coram nobis Joanne protho-

według sprawiedliwości i praw miejskich dopuściliśmy zapisanie w księdze miejskiej wspomnianej sumy pieniężnej posagu, zapis, zobowiązanie i oprawę za zgodą wcześniej wymienionego Macieja Deksy, aby nadać mu [wpisowi] moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo i pamięć Maciej Deksa zapłacił za [wpis do] księgi i opłacił pisarza. Zdziałano w roku, dniu i [wobec] świadków, jak wyżej [zapisano].

110. Wzajemna oprawa przezornego Jana Habki z przedmieścia z jego żoną Małgorzatą itd.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1513, w niedzielę przed świętem Narodzenia Najświętszej Panny Marii [4 IX], wobec nas Marcina Pakuła burmistrza pleszewskiego, a także Wojciecha Nadmyszka, Pawła Krupy, Macieja Czekanowskiego, Grzegorza Kędziorki i Pawła Dozdały stanął osobiście Jan Habka z naszego przedmieścia ze swoją prawowitą żoną Małgorzatą, którzy nie zmuszeni, nie zniewoleni ani nie zwiedzeni żadnym błędem, lecz ze swojej wolnej woli zapisali i oprowali oraz niniejszym zapisują i oprowają sobie wzajemnie swoje całe dziedzictwo, które zachowują i dzierżą, w takich samych granicach, aby je na wieczne czasy dzierżyć, wykorzystywać, używać w jakiegokolwiek sprawie i zużywać, zarówno ruchomości, jak i nieruchomości rzeczzonego dziedzictwa, to jest dom, pole i również wszystkie sprzęty domowe. Ponadto rzeczony Jan Habka zastrzega swoim bliskim po swojej śmierci pół grzywny liczby zwyczajowej polskiej, to jest 24 grosze. Z drugiej strony wspomniana Małgorzata, czyniąc tak samo, zastrzega swoim bliskim [pół grzywny], z wyłączeniem jednak syna Błażeja, który już otrzymał swoją część. Ten zjawił się [również] przed rzeczoną radą i zeznał, że już przyjął i otrzymał zadośćuczynienie za swoją część oraz nie domaga się niczego więcej, a także będzie mieć od wszystkich pokój. My zaś rzeczony burmistrz z rajcami zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich dopuściliśmy wspomnianą oprawę i wpis do zapisania w księdze miejskiej za zgodą rzeczonego Jana Habki i jego żony Małgorzaty, aby nadać mu [wpisowi] moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo i pamięć Jan Habka zapłacił za [wpis do] księgi i wynagrodził pisarza. Zdziałano w roku, w dniu i wobec świadków, jak wyżej [zapisano] itd.

111. Oprawa Stanisława Szramowatego.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1513, we wtorek po święcie Narodzenia Chrystusa [27 XII], wobec nas burmistrza Jana Wołka oraz rajców

consule Volek, Alberto Nadmyschek, Martino Pacul, Gregorio Kandzyorka, Matia Czekanowsky, Paulo Dosdala consulibus Pleschewyensibus, constitutus personaliter Stanislaus Schramowathy, laboriosus civis nostre civitatis, unacum consorte sua Dorothea, non compulsi nec coacti neque aliquo devio errore seducti, sed sua spontanea voluntate, obligaverunt ac reformaverunt sibi invicem et per presentes obligant et reformant totam suam hereditatem, quam tenent, tam late et tam longe imperpetuum tenendum, fruendum, utendum pro unaquaque re, dispensandum, tam eciam mobilia, quam eciam immobilia pretacte hereditatis, hoc est domus atque eciam omnium superlectillium. Nillominus predictus Stanislaus Schramowathy suis proximis reservando post [s. 79] suam mortem unam marcam numeri consueti Polonicalis, hoc est quadraginta et octo grossos computando, atque consors eiusdem dicta Dorothea ex parte altera, hoc idem faciens suis legitimis ac proximis reservans, excluso autem privigno, hoc est filio consortis, cui tenetur solvere ex tacta hereditate duos sexagenas numeri consueti Polonicalis, illum reservans ab omni inquietacione pretactum vitricum [!] et amplius hoc non repetitorum ab eoque in omnibus pacem habituri, <de consensu autem eiusdem privigni Alexii coram plenario consulatu pretacto>. Nos autem pretacti prothoconsul unacum consulibus pleno in consulatu residentibus iuxta iusticiam et iura civilia pretactam reformacionem et inscriptionem admisimus in librum civilem inscribi, de consensu predicti Stanislai Schramowathu [!] atque consortis eius, robor perpetue firmitatis eidem concedentes. In cuius testimonium et memoriam idem Stanislaus Schramowathy solvit a libro. Acta sunt hec anno et die et testibus, quibus ut supra.

112. Reformacio honeste Anne Maczkova post filiam suam uterinam Heduigim.

Nos Johannes Volek prothoconsul unacum consulibus, videlicet Martino Pakul, Alberto Nadmyschek, Gregorio Kadzyorka, Paulo Dosdala, Mathia Czekanowsky tenore presencium mediante significamus, quomodo providus Gregorius Saschlona in nostra presenciam constitutus, dum pleno in consulatu sedebamus, fassus est coram nobis publice, quia obligavit et reformavit et reformat septem marcas numeri consueti Polonicalis currentis, honeste Heduigy, coniugi sue legitime, racione veri et iusti dotis et dotalicii in et super domo sita inter Gyza et Ohabka platea Malynska, et omnia, tam mobilia, quam immobilia predicte hereditatis, que nunc habet et in posterum habebit. Nos in eadem sedentes et nullum timentes, solum Deum per oculis habentes, prefecte [!] obligacionem et refformacioni [!] de consensu pretacti Gregorii Saslona in librum opidi nostri admisimus roborari propter perpetue firmitatis robor. Acta sunt hec tercia feria Carnisprivii anno Domini 1514.

pleszewskich Wojciecha Nadmyszka, Marcina Pakuła, Grzegorza Kędziorki, Macieja Czekanowskiego i Pawła Dozdały stanął osobiście Stanisław Szramowaty, pracowity obywatel naszego miasta, ze swoją żoną Dorotą, którzy nie zmuszeni, nie zniewoleni ani nie zwiedzeni żadnym błędem, lecz ze swojej wolnej woli zapisali i oprawili oraz niniejszym zapisują i oprawiają sobie nawzajem całe swoje dziedzictwo, które dierżą, w takich samych granicach, aby je na wieczność dierżyć, wykorzystywać, używać w jakiegokolwiek sprawie i zużywać, zarówno ruchomości, jak i nieruchomości rzeczzonego dziedzictwa, to jest dom, a także wszystkie sprzęty domowe. Ponadto rzeczony Stanisław Szramowaty zastrzegł swoim bliskim po swojej śmierci 1 grzywnę liczby zwyczajowej polskiej, to jest 48 groszy. Z drugiej strony również jego żona, rzeczona Dorota, czyniąc tak samo, zastrzegła swoim prawowitym bliskim [1 grzywnę], wykluczając jednak pasierba, to jest syna męża, któremu jest zobowiązana zapłacić ze wspomnianego dziedzictwa 2 kopy liczby zwyczajowej polskiej, zachowując go od wszelkiego niepokojenia ze strony wspomnianego ojczyma i nie domagając się więcej od niego, ponieważ od wszystkich ma mieć pokój, a to za zgodą rzeczzonego pasierba Aleksego [wyrażoną] wobec wspomnianego pełnego składu rady. My zaś wspomniani burmistrz wraz z rajcami zasiadający w pełnym składzie rady według sprawiedliwości i praw miejskich za zgodą wspomnianego Stanisława Szramowatego oraz jego żony dopuściliśmy rzeczoną oprawę i wpis do zapisania w księdze miejskiej, aby nadać temu moc wieczystej trwałości. Na której rzeczy świadectwo i pamięć Stanisław Szramowaty zapłacił [za wpis] do księgi. Zdziałano w roku, dniu i [wobec] świadków, jak wyżej [zapisano].

112. Oprawa uczciwej Anny Maćkowej na rzecz jej przyrodniej córki Jadwigi.

My Jan Wołek burmistrz wraz z rajcami, mianowicie Marcinem Pakulem, Wojciechem Nadmyszkiem, Grzegorzem Kędziorką, Pawłem Dozdałą i Maciejem Czekanowskim, ogłaszamy za pośrednictwem brzmienia niniejszego [pisma], że stanął w naszej obecności przezorny Grzegorz Zasłona i gdy zasiadaliśmy w pełnym składzie rady, zeznał wobec nas publicznie, że zapisał, oprawił i oprawia uczciwej Jadwidze swojej prawowitej żonie 7 grzywien liczby zwyczajowej polskiej obiegowej z powodu słusznego i sprawiedliwego posagu i wiana, a to na domu położonym na ulicy Malińskiej pomiędzy Giżą i Ohabką oraz na wszystkich ruchomościach i nieruchomościach rzeczzonego dziedzictwa, które teraz ma i w przeszłości będzie mieć. My zaś zasiadający w tejże [radzie], nie bojąc się nikogo, tylko Boga mając przed oczami, za zgodą rzeczzonego Grzegorza Zasłony dopuściliśmy umocnienie wspomnianego zapisu i oprawy w księdze naszego miasta dla mocy wieczystej trwałości. Zdziałano we wtorek Ostatków [28 II] roku Pańskiego 1514.

[s. 80]

113. [=]-Remor-| Reformacio et resignacio providi Joseph dicti Frymek sue coniugy Agnethi dicte Szythkonis veri et legitimi dotis et dotalicii.

In nomine Domini amen. Nos Gregorius Kandzyorka prothoconsul unacum consulibus, videlicet Alberto Nadmyszek, Martino Pacul, Paulo Doslala, Paulo Crupa, <Martino Chabyor> tenore presencium significamus mediante, quomodo providus Joseph Frymek in nostra presenciam constitutus, dum pleno in consulatu sedebamus, fassus est coram nobis publice, quia obligavit et reformavit et reformat duodecim marcas numeri consueti Polonicalis currentis, videlicet quadraginta octo grossos <marcam> in quamlibet numerando, honeste Agnethy, filie Sythkonys, coniugy sue legitime, racione veri et iusti dotis et dotalicii, in domo sita inter Swyathomyr et plateam Calyszyensem, et omnia, tam mobilia, quam immobilia predictae hereditatis, que nunc habet et in posterum habebit. Nos in eodem sedentes et nullum timentes, solum Deum pre oculis habentes, prefecti [!] obligacionem et reformationem de consensu pretacti Joseph in librum opidi nostri admisimus roborari perpetue firmitatis robur. Acta sunt hec die dominico in vigilia vigilie divi Jacobi anno Domini millesimo quingentesimo decimo quarto.

Ex consensu fratrum honorabilis domini Vrbani et h(onorabilis) domini Vincencii atque unacum matre Heduigy. =|

[s. 81]

114. Reformacio dotis et dotalicii providi Nicolai Kamlysch sue consorti nobili Agneti Cromolyczska.

In nomine Domini amen. Nos Albertus Nadmyszek protunc preconul existens unacum consulibus, videlicet Martino Zachychlo, <Martino Pacul>, Paulo Crupa, Paulo Doslala, Casper Gyrzman presentibus tenore significamus presencium consulatui residentes, quomodo providus Nicolaus Kamlysch in nostra presenciam constitutus, dum pleno in consulatu sedebamus, fassus est coram nobis publice, quia obligavit et reformavit et reformat sue consorti dicte Agneti Cromolyczska sexaginta marcas numeri consueti Polonicalis, hoc est in quamlibet marcam |-octoginta-| computando quadraginta et octo grosos, racione veri et certi dotalicii, in omnibus bonis suis, tam mobilibus, quam immobilibus, duntaxat excipiendo matrem. Cui matri sue Margarethe legat et reformat, si Deus Omnipotens super dictum Nicolaum mortem permiserit, quindecim marcas. Et ipsa accipiens dictas quindecim marcas debet cedere de omni dicta substantia Agnetem autem Cromolyczską pacificam manere. Sin autem dicta nobilis Agnes Cromolyczska morte tacta fuerit ex permissione Dei pueris non existentibus, tunc pars illa, quam recepit cum ea, debet restitui

113. Oprawa oraz powzdanie słusznego i prawowitego posagu oraz wiana przezornego Józefa zwanego Frymkciem jego żonie Agnieszce zwanej Żytkówną.

W imię Pana amen. My Grzegorz Kędziorka burmistrz wraz z rajcami, mianowicie Wojciechem Nadmyszkciem, Marcinem Pakulem, Pawłem Dozdałą, Pawłem Krupą i Marcinem Chabiorem, ogłaszamy za pośrednictwem brzmienia niniejszego [pisma], że stanął w naszej obecności opatrzny Józef Frymek i kiedy zasiadaliśmy w pełnym składzie rady, zeznał wobec nas publicznie, że zapisał, oprowił i oprowia 12 grzywien liczby zwyczajowej obiegowej polskiej, licząc 48 groszy na grzywnę, uczciwej Agnieszce, córce Żytka, swojej prawowitej żonie z powodu słusznego i sprawiedliwego posagu i wiana na domu położonym pomiędzy Świętomirem i ulicą Kaliską, a także na wszystkich ruchomościach i nieruchomościach rzeczzonego dziedzictwa, które teraz ma i w przyszłości mieć będzie. My zaś zasiadający w tejże [radzie], nie bojąc się nikogo, tylko Boga mając przed oczami, za zgodą wspomnianego Józefa dopuściliśmy umocnienie rzeczzonego zapisu i oprawy w księdze naszego miasta dla mocy wieczystej trwałości. Zdziałano w niedzielę w przeddzień wigilii [święta] św. Jakuba [23 VII] roku Pańskiego 1514.

Za zgodą braci, czcigodnego pana Urbana i czcigodnego pana Wincentego, z matką Jadwigą.

Zapiska skreślona.

114. Oprawa posagu i wiana przez przezornego Mikołaja Kamłysza jego żonie, szlachetnej Agnieszce Kromolickiej.

W imię Pana amen. My Wojciech Nadmyszek podówczas burmistrz wraz z rajcami, mianowicie Marcinem Zachychło, Marcinem Pakulem, Pawłem Krupą, Pawłem Dozdałą i Kasprem Jirzmanem, ogłaszamy brzmieniem niniejszego [pisma], że stanął w naszej obecności przezorny Mikołaj Kamłysz i kiedy zasiadaliśmy w pełnym składzie rady, zeznał wobec nas publicznie, że zapisał, oprowił oraz oprowia swojej żonie, rzeczonej Agnieszce Kromolickiej, 60 grzywien liczby zwyczajowej polskiej, to jest, licząc 48 groszy na grzywnę, z powodu słusznego i pewnego wiana na wszystkich dobrach swoich, zarówno ruchomych, jak i nieruchomych, wyłączając jedynie matkę. Matce [zaś] swojej Małgorzacie i oprowia, na wypadek jeśliby Bóg Wszechmogący zesłał na niego śmierć, 15 grzywien. Ta, ponieważ przyjęła rzeczone 15 grzywien, zobowiązana jest odstąpić cały rzeczony majątek i zostawić w pokoju Agnieszkę Kromoliczką. Jeśliby zaś szlachetna Agnieszka Kromolicka za pozwoleniem Boga umarła, nie mając dzieci, to jej część, którą otrzymała z nią, to znaczy połowę [oprawionej sumy], czyli 30 grzywien, winna być

in proximos eiusdem Agnetes, hoc est medietas, videlicet triginta marcarum. Nos in eodem sedentes et nullum timentes, solum Deum pre oculis habentes, obligacionem et reformacionem de consensu pretacti Nicolai Kamlysch in librum opidi nostri admisimus roborari perpetue firmitatis robur. Acta hec sunt die sabbati in vigilia Pethekoste [!] anno Domini millesimo quingentesimo decimo septimo.

[s. 82]

115. Reformacio Jacobi Baranowsky de Minori Baranovo cognomine Oczko ab uxore legitima Zophia, Kandzyrczyzna filia.

In nomine Domini amen. Nos Albertus Nadmyszek protunc precunsul [!], existens plenario in consulatu residens cum suis consulibus, videlicet Martino Zachychlo, Martino Pacul, Paulo Crupa, Paulo Dosdala, Casper Gyrzman, tenore presencium significamus, quomodo provida Zophia, uxor predicti Jacobi Oczko, sana mente, decenti fruens sanitati, salubri consilio suorum parentum atque consanguineorum utens, non compulsa nec aliquo errore devio seducta aut alloquuta per nullum, sed sua spontanea et bene deliberata voluntate, inscribit dicto Jacobo de Baranowko viro suo legitimo viginti et duas marcas racione et loco undecem marcarum importatarum in ipsius bona, sue dicte uxori Zophie, numeri Polonicalis consueti, hoc in quamlibet marcam quadraginta octo grossos computando, tam bonis suis mobilibus, quam immobilibus, dicta uxor Zophia inscribit nunc, que possidet et in futurum habitura sit Deo favente, et hoc tali modo, si Deus Omnipotens permiserit mortem super dictum Jacobum, tunc ipsa uxor eius Zophia pueris non existentibus det propinquioribus eiusdem viri sui Jacobi dictam summam importatam. Extunc si Deus Omnipotens permiserit mortem super dictam Zophiam uxorem Jacobi, qui hanc hereditatem propinquitate tenere voluerit, datis sibi viginti et duobus marcis ipse libera et spontanea voluntate relinquere omnia debet. Et in melius testimonium iste undecem marce in presencia et in mensa nostra numerate sunt. Et hec acta die dominico sunt ante festum sancti Joannis Baptiste, ex consensu patris Michaelis Kandzyorka atque matre eius Katerina [!], anno, quo supra.

Presentibus illis anno Domini 1517.

[s. 83]

116. Reformacio dotis et dotalicii providi Gregorii Janeczka sue uxori legitime Elizabeth.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo decimo septimo, feria sexta infra octavas Visitacionis Beatissime Virginis Marie, nos precunsul [!] Nadmyszek unacum consulatu suo, videlicet Martino Zachychlo, Martino Pacul, Paulo Crupa, Paulo Dosdala, Gyrzman Casper, presentibus

zwrócona bliskim Agnieszki. My zasiadający w tejże [radzie], nie bojąc się nikogo, tylko Boga mając przed oczami, za zgodą wspomnianego Mikołaja Kamłysza dopuściliśmy umocnienie zapisu i oprawy w księdze naszego miasta dla mocy trwałości. Zdziałano w sobotę w wigilię Zielonych Świątek [30 V] roku Pańskiego 1517.

115. Oprawa Jakuba Baranowskiego z Baranówka o przydomku Oczko przez prawowitą żonę Zofię, córkę Kędziorki.

W imię Pana amen. My Wojciech Nadmyszek podówczas burmistrz, zasiadając w pełnym składzie rady wraz ze swoimi rajcami, mianowicie Marcinem Zachychło, Marcinem Pakulem, Pawłem Krupą, Pawłem Dozdałą i Kasprem Jirzmanem, ogłaszamy brzmieniem niniejszego, że przezorna Zofia żona rzezonego Jakuba Oczko, zdrowa na umyśle, ciesząc się dobrym zdrowiem, korzystając z dobrej rady swoich rodziców oraz krewnych, nie zmuszona, nie zwiedziona żadnym błędem ani też nie nakłoniona przez nikogo, lecz z wolnej i dobrze przemyślanej woli, zapisała rzezonemu Jakubowi z Baranówka swojemu prawowitemu mężowi 22 grzywny z powodu i w zamian za 11 grzywien wniesionych [przez Jakuba] do jej dóbr, liczby zwyczajowej polskiej, licząc 48 groszy na grzywnę, zarówno na dobrach swoich ruchomych, jak nieruchomości, które teraz posiada i w przyszłości mieć będzie z Bożą pomocą, takim sposobem, że jeżeli Bóg Wszechmogący ześle śmierć na rzezonego Jakuba, to żona jego Zofia, jeśli nie będzie dzieci, winna dać bliskim męża ową wniesioną sumę. Jeżeli zaś Bóg Wszechmogący ześle śmierć na rzezoną Zofię żonę Jakuba, to [ten], kto chciałby dzierżyć to dziedzictwo bliższością, jeżeli da mu [Jakubowi] 22 grzywny, będzie mógł dobrowolnie wszystko zachować. Dla lepszego świadectwa rzezone 11 grzywien w obecności naszej i na naszym stole zostało zapłaconych. Zdziałano w niedzielę przed świętem św. Jana Chrzciciela [21 VI] za zgodą Michała Kędziorki ojca oraz matki Katarzyny roku, jak wyżej [zapisano].

W ich obecności roku Pańskiego 1517.

116. Oprawa posagu i wiana przez przezornego Grzegorza Janeczki jego prawowitej żonie Elżbiecie.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1517, w piątek w trakcie oktawy [święta] Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny [3 VII], my burmistrz Nadmyszek wraz ze swoją radą, mianowicie Marcinem Zachychło, Marcinem Pakulem, Pawłem Krupą, Pawłem Dozdałą i Kasprem Jirzmanem, niniejszym

tenore presencium significamus, quomodo dictus Gregorius Janeczka in nostra presencia constitutus, dum in pleno consulatu sedebamus fassus est coram nobis publice, quia reformat et inscribit in librum civile [!] sue dicte uxori Elizabet sedecem marcas numeri consueti Polonicalis, hoc est quadraginta et octo grossos in quamlibet computando, ipse non coactus nec aliquo errore devio seductus, sed spontanea voluntate et ratione de libera in omni sua hereditate, tam mobili, quam immobili, hoc est domibus, agris, ortis, nunc que possidet et in futurum possidendus est, ratione dotis et dotalicii.

117. Reformacio dotis seu dotalicii providi Valentini Sządlo sue uxori legitime Margarethe resignat ei octo marcas.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo decimo septimo, feria tertia, post festum sancti Andree, nos preconul Nadmyszek unacum consulatu suo, Martino Pacul, Paulo Doszdala, Martino Szwyathomyr presentibus tenore presencium significamus, quomodo dictus Valentinus Sządlo in nostra presencia constitutus, dum in pleno consulatu sedebamus reformat coram nobis publice et dedit inscribere in librum civile [!] sue dicte uxori |Katherine-| <Margarethe> octo marcas numeri consueti Polonicalis, ipse idem prefatus Valentinus, non coactus nec aliquo devio seductus, sed spontanea voluntate resignat. Carspar [!] Gyerzman, Gregorium [!] Kadzyorka, hii in presencia erant. Iam recepit quatuor marcas in principio in omni sua hereditate, tam mobili, quam immobili, cum omni possessione, que possidet et in futurum possidentibus etc.

Idem corexit.

[s. 84]

118. Reformacio seu inscriptio hereditatis pie memorie Dorothee Soboczka post suam mortem tali, ut infra tenore:

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo decimo octavo, die Veneris ante dominicam Invocavit, nos precunul [!] Nadmiszek unacum suo consulatu, videlicet Martino Swyatomyr, Martino Pacul, Paulo Dosdala, Casper Gyrzmano, Gregorio Kandzyorka, pleno in consulatu residentes, quomodo dicta Dorothea Soboczka, non compulsula neque coacta, sed liber(a) et spontanea voluntate, languens tamen corpore, sed sana et ratione compos, erecta et residens in scabello proprie habitacionis sua omnia bona, videlicet domum cum rebus aliis, ita uti sola habuit, Alberto Kopczyk fratri germano sui mariti <donavit et donat> et hoc cum braserio [!] ab ipso empto pro novem marcis, quas novem marcas tenetur solvere sancti Joannis Baptiste ecclesie parochiali in Pleschew, primum tenetur ponere tres marcas pro dominica Invocavit et alias tres pro festo sancti Joannis Decollacionis et

ogłaszamy brzmieniem tego [pisma], że stanął w naszej obecności rzeczony Grzegorz Janeczka i gdy zasiadaliśmy w pełnym składzie rady, zeznał wobec nas publicznie, że oprowił i zapisał w księdze miejskiej swojej żonie Elżbiecie z powodu posagu i wiana 16 grzywien liczby zwyczajowej polskiej, to jest, licząc 48 groszy na grzywnę, nie zmuszony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz z wolnej woli i ze swobodnym rozmysłem, na całym swoim dziedzictwie, zarówno ruchomym, jak i nieruchomym, to jest na domach, rolach, ogrodach, które teraz posiada i w przyszłości będzie posiadać.

117. Oprawa posagu albo wiana przezornego Walentego Żądło jego prawowitej żonie Małgorzacie, [który] powzdaje jej 8 grzywien.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1517, we wtorek po święcie św. Andrzeja [1 XII], my burmistrz Nadmyszek wraz ze swoją radą, Marcinem Pakulem, Pawłem Dozdałą i Marcinem Świętomirem, niniejszym ogłaszamy brzmieniem tego [pisma], że gdy zasiadaliśmy w radzie, stanął w naszej obecności Walenty Żądło i wobec nas publicznie oprowił i dał zapisać w księdze miejskiej swej rzeczonej żonie Małgorzacie 8 grzywien liczby zwyczajowej polskiej. Wspomniany Walenty powzdał je nie zniewolony ani nie zwiedziony żadnym błędem, lecz z wolnej woli, a byli przy tym Kasper Jirzman i Grzegorz Kędziorka. Na początku otrzymał już 4 grzywny [posagu], na całym swoim dziedzictwie, zarówno ruchomym, jak i nieruchomym, z całym władztwem, które posiada i w przyszłości będzie posiadać.

Tenże oprowił.

118. Oprawa albo zapis dziedzictwa śp. Doroty Sobockiej po jej śmierci wedle takiego brzmienia, jak poniżej:

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1518, w piątek przed niedzielą *In-vocavit* [19 II], my burmistrz Nadmyszek wraz ze swoją radą, mianowicie Marcinem Świętomirem, Marcinem Pakulem, Pawłem Dozdałą, Kasprem Jirzmanem i Grzegorzem Kędziorką, zasiadający w pełnym składzie rady [zaświadczamy], że rzeczona Dorota Sobocka, nie zmuszona ani nie zniewolona, lecz z wolnej i swobodnej woli, chorując wprawdzie na ciele, lecz mając zdrowy umysł, wyprostowana i zasiadając na stołku we własnym mieszkaniu, ofiarowała i ofiarowuje swoje dobra, mianowicie dom z pozostałymi rzeczami, tak jak je sama miała, Wojciechowi Kopczykowi rodzonemu bratu swojego męża, wraz ze słodownią kupioną przez niego za 9 grzywien, które to 9 grzywien jest on [Wojciech] zobowiązany zapłacić kościołowi parafialnemu św. Jana Chrzciciela w Pleszewie: pierwsze 3 grzywny będzie winien złożyć

reliquas tres in anno pro alio festo sancti Joannis. Et itaque hec omnia libere possit tenere pro sua voluntate frui, vendere, alienare, commutare et in suos usus converti et suis legitimis successoribus dari. Et propter hoc verius testimonium ipse dictus Albertus accipiens ab avvocato duos scabinos secundo requisivit eandem dominam Soboczka per ipsos et ipsa hec omnia confirmavit in presencia illorum, cui inscriptioni interfuerunt, videlicet Joseph Frymek et Paulus sutor unacum avvocato Vosczyzna et ego Joannes scriptor civitatis, presentibus interfui. Actum et datum ut supra.

119. Anno Domini millesimo quingentesimo decimo octavo coram nobis Alberto Nadmysek protunc preconsule existente et consulibus Martino Swyathomyer, Martino Pacul, Paulo Dosdala, Casparo Gyrzman, Gregorio Kandzyorka |-q-| venientes |-provi-| in nostram presenciam providi de suburbio Woysch, Polyednya, Mat(hias) Bormystrzek, Mat(hias) Naroszny, Paulus Crupa de civitate, Andreas Zura de civitate, Nicolas Lyszak suburbanus, Caspar Gyrzman de civitate, Joannes Zayacz^a, non compulsus nec coactus, sed libere aut spontanee |-et-| sana mente et racione...¹²

[s. 85]

120. Resignacio honeste Agnetis Vytrykuska honesto Paulo Dosdala generio [!] suo.

Anno Domini millesimo quingentesimo decimo nono, feria secunda post dominicam Rogacionum, veniens honesta Agnes dicta Vytrykuska, vidua, civissa Pleszeviensis, cum Paulo suo genero, in presencia prudentum Alberti Nadmyszek preconsulis protunc existentis, Martino Svyathomyer, Gregorio Kandzyorka, Martino Pacul, Casparo Gyrzman, Paulo Dosdala consulibus et in presencia dominorum Mathie Koszyelek, <awunculi ipsius Blasii> et providi Mathie Czekanowsky, qui predicti domini preconsul cum consulibus et Mathias Koszyelek et Mathias Czekanowsky sunt provisores et tutores dicti Blasii scholaris. Que domina Agnes Vytrykuska unacum Paulo Dosdala, genero suo, fecerunt concordiam tali modo, quod ipsa Agnes, mater sue uxoris, condescit sibi genero alias *p o s t a p y l a* et resignacionem fecit de omnibus bonis mobilibus et immobilibus, de domo, de braseatoriis, agris, areis, prediis seu olodiis [!], peccoribus maioribus et minoribus, de quibus bonis predictis predictus Paulus, gener predictae Agnetis <ipsi Agneti> et suo filio aut nepoti predictae Agnetis alias *w n v k o v y* Blasio scholaris tenebitur solvere decem

^a Po nazwisku *Zayacz* w rękopisie dwie równoległe i faliste linie o nierozpoznanym znaczeniu.

¹² Zapiska niedokończona.

w niedzielę *Invocavit* [21 II 1518], następne 3 – na święto Ścięcia św. Jana [29 VIII 1518], a ostatnie 3 – za rok, na kolejne święto św. Jana [29 VIII 1519]. W ten sposób będzie mógł to wszystko dzierżyć, używać według swej woli, sprzedawać, alienować, zamieniać, obracać na użytki i dawać swoim prawowitym następcom. Dla prawdziwszego świadectwa rzeczony Wojciech otrzymał od wójta dwóch ławników [jako świadków] i ponownie zapytał przez nich panią Sobocką, a ona wszystko to potwierdziła w ich obecności. Przy rzeczonym zapisie razem z wójtem Woszczyną byli obecni Józef Frymek, Paweł szewc i ja Jan – pisarz miasta. Zdziałano i dano, jak wyżej [zapisano].

119. Roku Pańskiego 1518 wobec nas Wojciecha Nadmyszka podówczas burmistrza oraz rajców Marcina Świętomira, Marcina Pakuła, Pawła Dozdały, Kaspra Jirzmana i Grzegorza Kędziorki zjawili się przezorni przedmieszczanie Wojsz, Poliednia, Maciej Bormistrzek, Maciej Narożny oraz Paweł Krupa z miasta, Andrzej Żura z miasta, Mikołaj Łysak przedmieszczanin, Kasper Jirzman z miasta i Jan Zajac, którzy nie zmuszeni ani nie zniewoleni, lecz swobodnie i dobrowolnie, zdrowi na umyśle i rozumie...

120. Powzdanie przez uczciwą Agnieszkę Witrykuskę jej zięciowi uczciwemu Pawłowi Dozdale.

Roku Pańskiego 1519, w poniedziałek po niedzieli *Rogacionum* [30 V], zjawiała się uczciwa Agnieszka zwana Witrykuską, wdowa i mieszcza pleszewska ze swoim zięciem Pawłem, w obecności roztropnych Wojciecha Nadmyszka podówczas burmistrza oraz rajców Marcina Świętomira, Grzegorza Kędziorki, Marcina Pakuła, Kaspra Jirzmana i Pawła Dozdały, a także w obecności panów Macieja Koziełka wuja Błażeja oraz Macieja Czekanowskiego, którzy to panowie burmistrz z rajcami, Maciej Kozielek oraz Maciej Czekanowski, są kuratorami i opiekunami wspomnianego ucznia Błażeja. Rzeczona pani Agnieszka Witrykuska i jej zięć Paweł Dozdała zawarli ugodę takim sposobem, że Agnieszka, matka jego żony, ustąpiła swojemu zięciowi, czyli postąpiła, i uczyniła powzdanie z wszystkich dóbr ruchomych i nieruchomych, z domu, słodowni, ról, parcel, folwarków, bydła większego i mniejszego, za które to dobra rzeczony Paweł zięć Agnieszki będzie winien zapłacić rzeczonej Agnieszce i swojemu synowi, a jej wnukowi, czyli w n u k o w i, Błażejowi uczniowi, 18 grzywien pospolitego pieniądza zwyczajowej liczby polskiej, licząc 48 groszy na grzywnę. To dziedzictwo i dobra doczesne rzeczony pan Paweł Dozdała razem ze swoim synem zwanym Janem może mieć, dzierżyć, wykorzystywać i spokojnie posiadać na wieczne czasy, zamie-

octo marcas communis peccunie consueti numeri Polonicalis, quadraginta (et octo) grossos in quamlibet marcam computando. Quam hereditatem et bona predicta temporalia dictus dominus Paulus Dosdala <unacum filio suo Joanne dicto> potens est ad habendum, tenendum, utifruendum et perpetuis temporibus pacifice possidendum, commutandum, alienandum, donandum et in usus suos, quos noverit meliores, convertendum. In cuius rei hec predicta libro consulatus sunt incorporata. Actum et datum loco et anno, quibus supra.

121. Resignacio propinquitatis fraterne olim pie memorie Nicolai Mykolayek per Lucam fratrem legitimum et germanum Alberto Marszel et matri sue legitime etc.

In nomine Domini amen. Anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo quinto, feria sexta proxima ante dominicam |-Oculi-| Reminiscere, coram nobis Alberto Nadmyssek preconsole et Mathia Mandyk, Paulo sutore, Mathia Corab, Nicolao Camlysz, Mathia Coszyelek consulibus, constitutus personaliter Lucas, frater pie memorie Nicolai Mykolayek, concivis nostri, recognovit fassusque est et resignavit propinquitatem fraternam fraternam [!] parte ab una Alberto filio [s. 86] Katherine Marszelowa, |-coram nobis-| parte ab altera totalem partem hereditatis fraterne, excludendo omnes filios suos, nepotes, pronepotes ceterosque amicos suos, quicumque sint et oriantur. A quaquidem ipsa fraterna <propinquitate> mediam sexagenam accepit propinquitat(e), silencium iuge imponendo ipseque dictus Albertus Marsel cum matre sua et suis successoribus potest hanc propinquitatem vendere, alienare, commutare et in usus proprios et beneplacitos convertere. Acta sunt loco, die annoque quo supra. Meamque ratham solverunt partes ambe.

122. Reformacio dotis et dotalicii providi Alberti civi manentem inter Sagata et Wolek sue legitime uxori Margarethe.

In nomine Domini amen. Anno Domini 1528, in vigilia sancti Joannis Baptiste, nos preconsul Nadmyszyek unacum consulatu suo, videlicet Paulo sutore, Mathia Corab, Mathia Mandyk, Nicolao Kamysz, Mathia Koszyelek presentibus tenore presencium significamus, quomodo dictus Albertus Czyapyk in nostra presencia constitutus, dum in pleno consulatu sedebamus non |-coatus-| coactus et compulsus fassus est coram nobis publice, quia reformat et inscribit in librum civile [!] sue dicte uxori Margarethe sedecim marcas numeri consueti Polonicalis, hoc est quadraginta et octo grossos in quamlibet computando, in omni sua hereditate, tam mobili, quam immobili, hoc est rebus, domus, agris, ortis, nunc que possidet et in |-futura-| futurum posidendus est, racione dotis et dotalicii.

niać, alienować, darować i obracać na użytki, jakie uzna za najlepsze. Na której rzeczy [świadcstwo] wspomniane [ugoda i powzdanie] zostały wciągnięte do księgi rady. Zdziałano w miejscu i w roku, jak wyżej [zapisano].

121. Powzdanie bliższosci braterskiej po śp. Mikołaju Mikołajku przez [jego] prawowitego i rodzzonego brata Łukasza Wojciechowi Marszelowi oraz jego prawowitej matce itd.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1525, w najbliższy piątek przed niedzielą *Reminiscere* [10 III], wobec nas Wojciecha Nadmyszka burmistrza oraz Macieja Mandyka, Pawła szewca, Macieja Koraba, Mikołaja Kamłysza i Macieja Koziełka rajców stanął osobiście nasz współobywatel Łukasz, brat śp. Mikołaja Mikołajka, i zeznał oraz stwierdził, że powzdał z jednej strony bliższosc po bracie Wojciechowi synowi Katarzyny Marszelowej, z drugiej zaś – całą część dziedzictwa braterskiego, wyłączając wszystkie swoje dzieci, wnuki, prawnuki i pozostałych swoich krewnych, jacykolwiek byliby i urodziliby się. Za ową bliższosc braterską otrzymał pół kopy i tym samym nałożył na siebie milczenie. Rzeczony Wojciech Marszel ze swoją matką i swoimi dziedzicami może tę bliższosc sprzedawać, alienować, zamieniać oraz obracać na własny i dowolny użytek. Zdziałano w miejscu, w dniu i roku, jak wyżej [zapisano]. Obie strony zapłaciły moją [pisarza] część.

122. Oprawa posagu i wiana przez przezornego Wojciecha mieszczanina mieszkającego pomiędzy Sagatą i Wołkiem jego prawowitej żonie Małgorzacie.

W imię Pana amen. Roku Pańskiego 1528, w wigilię [święta] św. Jana Chrzciciela [23 VI], my Nadmyszek burmistrz wraz ze swoją radą, mianowicie Pawłem szewcem, Maciejem Korabem, Maciejem Mandykiem, Mikołajem Kamłyszem i Maciejem Koziełkiem, niniejszym ogłaszamy tego [pisma] brzmieniem, że gdy zasiadaliśmy w pełnym składzie rady, stanął w naszej obecności rzeczony Wojciech Czapnik ani nie zniewolony, ani nie zmuszony zeznał wobec nas publicznie, że oprowił i zapisał w księdze miejskiej swojej żonie Małgorzacie 16 grzywien liczby zwyczajowej polskiej, licząc na grzywnę 48 groszy, na całym swoim dziedzictwie, zarówno ruchomym, jak i nieruchomym, to jest na rzeczach, domu, polach i ogrodach, które teraz posiada i w przyszłości może mieć, a to z powodu posagu i wiana.

123. Satisfactio peccunie Anne filie Kosztrzewyna uxoris Laurentii pellificis post mortem civis nostri Martini Zachychlo.

In presenciam nostram, |-veniens-| preconsulis Alberti Nadmyszyk, Mathie Koraby, Mathie Mandyk, Mathie Koszyelek, sutoris Pauli, Nicolai Kamysz, veniens Katherina Zachichlowa post mortem sui mariti Martini in presencia nostra dedit et satisfecit de peccunia predictae Anne filie Kosztrzewyna, quia filie illius peccunie dedit octo marcas, quas 8 marcas filia Anna predicta accepit in presencia nostra. Sub anno Domini 1528 in vigilia divi Thome Apostoli.

[s. 87]

124. Concordia facta est.

Anno Domini 1528, in octava Omnium Sanctorum, in presenciam nostram, Alberti Nadmyszyk preconsulis, Mathie Koraby, Paulo suturis [!], Mathia Koszyelek, Mathia Mandyk, Nicolao Camysz, veniens providus vir et civis de Kalysz Jacobus Szyvrek et Zophia de Staw Naszyąsżą, soror uxoris |-Laurentii-| civis nostri Francisci Zyoładek, qui predictus Jacobus cum sorore Zophia uxoris illius Anne, narrabunt in presencia nostra, quod ex hominum vita migraret a manibus illius. Quique noster civis Franciscus Zoladek recognovit et expedit in presencia nostra et parantum [!] illius, quod non a manibus illius, sed secundum malam infortunitatem vel secundum voluntatem Dei Omnipotentis. <Et sic in presencia nostra inter eos concordia facta est.> Quiquidem noster civis Zyoładek debet dare 4 marcas sorori illius aut parantibus illius et noster civis |-ac-| predictus in presencia nostra restituit parantibus predictis omnia superlectilia domus alias g r o d a, palium, scutellas et alias res domesticas. Et isti paran(tes) predicti recognoverunt in presencia nostra est fassi sunt, quod iste predictus civis noster Zyoładek debet habere pacem a omnibus parantibus alias y o t h p o t u n k o w illius uxoris sue Anne. In cuius rei testimonium in librum nostrum est inscriptum. Cuius concordie fuerant cives nostri ex parte Francisci Bvyara et Frimek cives nostri, ex parte Zophie Malyk et Yaneczka, qui concordiam inter eos fecerunt.

[s. 88]

125. Quietacio per honestum Mathiam Popieliak de villa Podliessino generosi domini Petri Podlieski, facta feria secunda ante festum sancti Martini anno Domini 1569.

Constitutus personaliter coram officio proconsulari et consulatus oppidi Pleschow, in presentia proconsulis Alberti Vylka et plenaria residentia consulatus Gregorii Veliti, Andreae Krupka, Sebastiani sutoris, Laurentii Kostrzewa, Alberti Kopczik, famatus Mathis Popieliak de villa Podliessino in districtu Lasko, sanus mente et corpore existens, non compulsus nec coactus nec ullo

123. Spłata pieniędzy Annie córce Kostrzewiny, żonie Wawrzyńca kuśnierza, po śmierci mieszczanina naszego Marcina Zachychły.

W obecności naszej, burmistrza Wojciecha Nadmyszka, Macieja Koraba, Macieja Mandyka, Macieja Koziełka, Pawła szewca i Mikołaja Kamłysza, po śmierci swojego męża Marcina zjawiła się Katarzyna Zachychłowa i w naszej obecności dała oraz spłaciła pieniądze rzeczonyj Annie córce Kostrzewiny, ponieważ dała jego [Marcina] córce 8 grzywien pieniędzy, które to 8 grzywien rzeczona córka Anna przyjęła w naszej obecności. W roku Pańskim 1528, w wigilię [święta] św. Tomasza Apostoła [20 XII].

124. Ugoda została dokonana.

Roku Pańskiego 1528, w oktawę [święta] Wszystkich Świętych [8 XI], w obecności naszej, Wojciecha Nadmyszka burmistrza, Macieja Koraba, Pawła szewca, Macieja Koziełka, Macieja Mandyka i Mikołaja Kamłysza, zjawił się przezorny mąż i mieszczanin z Kalisza Jakub Szywrek wraz z Zofią Nasiarzą ze Stawu, siostrą żony naszego mieszczanina Franciszka Żołądka. Tenże Jakub z Zofią, siostrą swojej żony Anny, opowiedzieli w naszej obecności, że umarła z jego ręki. Nasz mieszczanin Franciszek Żołądek zeznał i wyjaśnił w obecności naszej i jej rodziców, że nie z jego rąk [zmarła], lecz ze względu na okrutne nieszczęście albo ze względu na wolę Boga Wszechmogącego. I tak w naszej obecności została zawarta pomiędzy nimi ugoda. Rzeczony nasz mieszczanin Żołądek jest winien dać 4 grzywny jej [żony] siostrze albo rodzicom i zwraca w naszej obecności rodzicom wspomnianej całe wyposażenie domu, czyli gr o d ę, płaszcz, naczynia i pozostałe rzeczy domowe, a wspomniani rodzice stwierdzili i w naszej obecności zeznali, że ten wspomniany nasz mieszczanin Żołądek ma mieć pokój od wszystkich przodków i o d p o t o m k ó w swojej żony Anny. Na której rzeczy świadectwo zostało [to] zapisane w naszej księdze. Tymi, którzy doprowadzili do tej ugody, byli nasi mieszczanie, ze strony Franciszka – Bujara i Frymek, ze strony Zofii – Malik i Janeczka.

125. Skwitowanie [dokonane] przez uczciwego Macieja Popielaka ze wsi Poleszyn urodzonego pana Piotra Poleskiego. Zdziałano w poniedziałek przed świętem św. Marcina [7 XI] roku Pańskiego 1569.

Wobec urzędu burmistrzowskiego i rady miasta Pleszewa, w obecności burmistrza Wojciecha Wilka i pełnego składu rady, Grzegorza Welity, Andrzeja Krupki, Sebastiana szewca, Wawrzyńca Kostrzewy, Wojciecha Kopczyka, stanął osobiście sławetny Maciej Popielak ze wsi Poleszyn w okolicy [miasta] Łask, będąc zdrów na umyśle i ciele, nie zmuszony ani nie zniewolony, ani

devio errore seductus, coram eodem officio proconsulari recognovit, quia accepit a famato Andrea Okrassa archimagistro artificii sutorum absque ab exequutore Sebastiano sutore proconsulari [?] post mortem filii sui legitimi Mathiae Popieliassik tres marcas ex integro et vestem immanicatam et pro edificio de fenestris ad sanctum Florianum pro structura 12 grossos et pro piis operibus residuum in vestibus, que vendita sunt, indusia et dua par sutorialium^a. De quibus omnibus prefatus Mathias Popieliak preconsulem et consulatum unacum archimagistro et magistris senioribus et minoribus sutorum artificii ab omnibus personis filiis suis, qui se nominaverint esse propinquoires ad eandem sortem et amicos consanguineos suos alienando eosdemque temporibus perpetuis quietando, super quo arra officio est soluta.

126. *Zapiska z 1483 r., będąca ortylem wydanym przez nieznanne miasto (Kalisz?), wpisana do księgi radzieckiej po raz drugi (pierwszy wpis na s. 9; zob. Najdawniejsze zapiski, zap. 26, tam też wyszczególnione drobne różnice pomiędzy tekstami). Wpis dokonany w tym miejscu został wydany przez W. Maisla (Prawo magdeburskie, artykuł 56), według innej niż tu stosowana instrukcji wydawniczej (Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku, red. K. Lepszy, Wrocław 1953), co było spowodowane przyjęciem przez niego błędnej datacji zapiski na lata 1519/1520). Instrukcja ta zalecała modernizację pisowni do wzorców humanistycznych. Różnice spowodowane przez ten fakt nie będą notowane.*

[s. 97] Super scripta vestra vobis iuxta propositionem hic descriptam pro iure damus, ex quo Agnes pie memorie uxor Michaelis legitima, marito suo Michaeli importacionem eius coram iudicio banito, hora, die et tempore debitis non recognovit^a nec^b libro advocati et scabinorum reformavit manifeste ante unius anni cum sex septimanis decursum, tunc hec recognicio ipsius Agnetis in lectu egritudinis ultimo nullam potentiam, nullum vigorem habet et pro nichilo valet iuxta iuris Meydboriensis formam. Evacuacio vero domus ad trium dierum decursum fieri debuit iuxta iuris formam.

127. Resignacio domus Pzreszmoszgy Velentino de Byszkupycze. Acta sunt hec anno Domini millesimo CCCC LXXXIII^o, feria sexta proxima ante Adalberti, coram nobis Matia Czekanowszky protunc preconsule unacum consulibus Johanne Chudi, Alberto Pzreszmoszgy, Gregorius Lenivy, Johanne Povyczky, Bartholomeo mercatore consulibus, quomodo veniens Albertus Pzreszmoszgy recogn(ov)it, quia vendidit domum suam

^a Poprawiono z *seturalium*.

nie zwiedziony żadnym błędem, wobec urzędu burmistrzowskiego zeznał, że po śmierci swojego prawowitego syna Macieja Popielasika otrzymał od sławetnego Andrzeja Okrasy, starszego cechu szewców, oraz od Sebastiana wykonawcy testamentu i szewca [Wojciecha Wilka] burmistrza 3 grzywny w całości, szatę bez rękawów, 12 groszy na montaż okien u św. Floriana i na pobożne dzieła, resztę w szatach, koszuli i dwóch parach [narzędzi] szewskich, które zostały sprzedane. Z tego wszystkiego Maciej Popielak kwituje wieczysto burmistrza i radę z przewodniczącym oraz starszymi i młodszymi mistrzami szewskimi w imieniu wszystkich swych synów, którzy uważaliby się za bliższych do tej części i oddała [roszczenia] swoich krewnych, za co urzędowi zostało zapłacone przysądne.

126. Na pisma wasze według tam opisanego przedłożenia dajemy wam jako prawo: ponieważ Agnieszka prawowita żona śp. Michała nie zeznała we właściwej godzinie, dniu ani czasie wobec sądu gajonego, że wniosła mężowi swojemu Michałowi [posąg], ani [ten go] nie oprawił jawnie w księdze wójta i ławy przed upływem roku i sześciu tygodni, teraz przeto to zeznanie Agnieszki na ostatnim łożu boleści nie ma żadnej skuteczności ani mocy prawnej i nie jest nic warte według wymogów prawa magdeburskiego. Opuszczenie zaś domu zgodnie z wymogami prawa powinno nastąpić w ciągu trzech dni.

127. Powzdanie domu Przemózgiego Walentemu z Biskupic. Stało się roku Pańskiego 1493, w najbliższy piątek przed [świętem św.] Wojciecha [19 IV], wobec nas Macieja Czekanowskiego podówczas burmistrza wraz z rajcami Janem Chudym, Wojciechem Przemózgim, Grzegorzem Leniwym, Janem Powidzkim i Bartłomiejem kupcem, że zjawił się Wojciech Przemózgi i zeznał, że sprzedał Walentemu z Biskupic swój dom położony pomiędzy sąsiadami, Pakulem z jednej i Parteką z drugiej strony. Tenże Wojciech powzdał Walentemu i jego żonie Dorocie [ów dom] ze wszystkimi rzeczami domowymi i budynkami w takich granicach, jak sam dzierżył

sitam inter vicinos, parte ex una Pacul et parte altera Parteka, Valentino de Byszkupycze. Et idem Albertus resignat sibi Valentino et uxori eius Dorothee cum omnibus rebus domesticis et edificiis, tam longe et late, sicut inter vicinos solus tenuit. Item si hiis idem vexamen aliquod habuerit Albertus Przeszmogy, illum coram nobis intercedere et deffendere promisit.

[s. 98]

128. Nos Mathias Czekanowsky preconsul, Johannes Povydzsky, Albertus Przeszmogy, Bartholomeus, Johannes Chudy et Gregorio Lennyvy consules opidi Pleschew unacum vitricis, videlicet Alberto Zydowszky et Nicolao Domarath protunc existentibus significamus tenore presencium, quibus expedit universis, quomodo de anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo tercio, recepimus realiter et cum effectu tres marcas communis monete et numeri Polonicalis consueti in Regno currentis, quadraginta et octo grossos marcam in quamlibet computando, pro ecclesia beati Johannis Baptiste in Pleschewo ab honesta Agnethe Wszdymalna concivis nostre [!] coniuge providi Jacobi Valach pie memorie, racione prioris resignacionis et inscripcionis, quam inter se mutuo ex utraque fecerant et resignaverant, videlicet cum provido Jacobo prefato marito suo adhuc existentes vivi [!] in optima sanitate, non compulsi, non coacti nec aliquo zelo seducti, ex consensu suorum amicorum et libera voluntate, prout de eadem resignacione et inscripcione liber civilis desuper lacius canit¹³. De quibus tribus marcis iam per eam persolutis, videlicet pro provido Jacobo marito suo, eandem honestam Agnetem Wszdymalna quittamus per presentes.

^a W. Maisel: *recognoscat*.

^b Opuszczone u W. Maisla.

¹³ Zapiska o takiej treści nie zachowała się.

pomiędzy sąsiadami. Również jeśli Wojciech Przemózgi miał w związku z tym jakiś kłopot, [to] przyrzekł wobec nas, że będzie go zachodził i bronił.

128. My burmistrz Maciej Czekanowski oraz rajcy miasta Pleszewa, Jan Powidzki, Wojciech Przemózgi, Bartłomiej, Jan Chudy i Grzegorz Leniwy, razem z ówczesnymi witrykami, mianowicie Wojciechem Żydowskim i Mikołajem Domaratem, ogłaszamy brzmieniem niniejszego [pisma] wszystkim, których to dotyczy, że roku Pańskiego 1493 rzeczywiście i skutecznie otrzymaliśmy od uczciwej Agnieszki Wzdymaliny naszej współmieszczki i żony śp. przezornego Jakuba Wałacha 3 grzywny pospolitej monety obiegowej w Królestwie, zwyczajowej liczby polskiej, licząc 48 groszy na grzywnę, dla kościoła św. Jana Chrzciciela w Pleszewie. [Stało się tak] ze względu na wcześniejsze powzdanie i zapis, których [Agnieszka] i jej przezorny mąż Jakub, [wtedy] jeszcze żyjący w najlepszym zdrowiu, dokonali między sobą wzajemnie nie zmuszeni, nie zniewoleni ani nie zwiedzeni żadną nienawiścią, [lecz] za zgodą swoich przyjaciół i z wolnej woli, tak jak głosi o tym powzdaniu i zapisie szerzej księga miejska. Niniejszym kwitujemy uczciwą Agnieszkę Wzdymalinę z rzeczonych 3 grzywien zapłaconych już przez nią za swojego męża, przezornego Jakuba.

Indeksy

Indeks osób i miejsc

Hasła indeksu odnoszą się zasadniczo do imion poszczególnych osób. Nazwiska, przydomki, określenia zawodowe oraz nazwy miejscowości zostały umieszczone w tekście wyłącznie jako odsyłacze, a jedynym wyjątkiem od tej reguły jest sytuacja, w której dana osoba nie występuje pod imieniem. Hasła miejscowe zostały objaśnione przez podanie powiatu i parafii historycznej, w której znajdowała się dana miejscowość. W przypadku wsi i miast spoza województwa kaliskiego wskazano dodatkowo województwo historyczne. Gdy dana miejscowość leżała poza granicami ówczesnej Polski, podano jedynie krainę historyczną. Liczby w indeksie oznaczają numery zapisek.

ADAM

- z Kalisza, mediator ugody między Małgorzatą Kapiną a Marcinem Krótkim 4
- z Pleszewa, kurat w Kiełpinie, syn Piotra i Anny, pasierb Michała 10

AGNIESZKA (*Agnes*)

- Barłogowa (*Barlogowa*), Barłożkowa (*Barloskowa*) 91; matka Jakuba Słabego i Doroty 87
- Kromolicka (*Cromolyczska*), żona Mikołaja Kamłysza, synowa Małgorzaty 114
- Śmieszkowa (*Szmyeszekowa*), żona Macieja Śmieszka, macocha Katarzyny 13
- Witrykuska (*Vytrykuska*), wdowa, mieszcza pleszewska, teściowa Pawła Dozdały, babka Błażeja scholarza i Jana 120
- Wolninka (*Volnynka*) z Karmina, żona Macieja Czekanowskiego,

bratanica Piotra Białdo z Karmina, szwagierka Andrzeja Wolnego, siostrzenica Macieja Dytko z Gołuchowa 42

- Wzdymalina (*Wsdymalyna*, *Wszdymalyna*) 33; żona zmarłego Jakuba Wałacha 128
- zmarła żona Michała 126
- żona Kaspra 97
- żona Macieja Knychały 100
- żona Macieja Łaziennego, córka Wojciecha Jaszka z Galewa 23
- żona Grzegorza Ślusarza ze Śremu, siostra Wojciecha młynarza 92
- żona Jana Kostrzewy, córka zmarłego Żydowskiego 33
- żona Jana Oberszala, córka Wojciecha Kuchty z Marszewa 30
- żona Marcina Głucha zwanego Kuchtą 70
- Żytkówna (*Szythkonis*), żona Józefa Frymka, córka Żytki 113

- ALEKSY (*Alexius, Allexius*)
- szewc (*sutor*), mąż Doroty Rozmiar-kówniej, brat Marcina i Piotra 67
 - ławnik (*scabinus*) 86
 - syn Doroty żony Stanisława Szramo-watego, pasierb Stanisława Szramo-watego 111
- AMBROŻY (*Ambrosius*), syn Doro-ty żony Jana Rzygały, brat Jakuba i Stanisława Łobeskich, pasierb Jana Rzygały 76
- AMSTERDAM (przymiotnik: *Astrodo-miensis, Astrodomyensis*), miasto w Niderlandach – tunika, sukno am-sterdamskie 44
- ANDRZEJ (*Andreas*) 62
- brat Wojciecha Szmarza z Kaszowa 29
 - Jedlecki (*Gyedlyeczky*) [z Jedlca], dyktator przyjacielskiej ugody 71
 - Kozielek (*Kozyelek*), mąż Anny Kozielekowej 34
 - Krasowski (*Crassowszky, Krasow-ski*) 84; mąż Doroty 66
 - Krupka, rajca 125
 - Marszel 30
 - Okrasa (*Okrassa*), starszy cechu szewców 125
 - Ostrowski (*Osthrowsky, Ostrowszky*) [z Ostrowa], brat rodzony zmarłego Mikołaja, kurata w Pleszewie 88, 106
 - sołtys (*scultetus*) z Kaszowa 29
 - Tęczynski (*Tanczynszky, Than-czynszky*) [z Tęczyna] 68; dziedzic Pleszewa 44, 45
 - Wolny (*Volny*) z Karmina, szwagier Agnieszki Wolninki 42
 - Wszolek (*Wsolek, Wszolek*) 65, mąż Trojki 82
 - Żura (*Zura*) 119
- ANNA
- Jajkowa (*Jaikowa, Jaykowa*) 84; mieszcza pleszewska, siostra stry-jeczna Błażeja Guncerza 75
 - Janeczkowa (*Janeczkowa*), żona Grzegorza Janeczki 48
 - Kędziorczyna (*Candzyorczyzna*), żona Mikołaja Kędziorki 15; żona zmarłego Mikołaja Kędziorki 38; żona Grzegorza Kani z Żerkowa 35; szwagierka Michała Kędziorki 35, 38
 - Kozielekowa (*Kozyelkova*), żona An-drzeja Kozieleka; krewna Marcina Nozdraba, Mikołaja i Gabriela 34
 - księżna raciborska 101, 104
 - Maćkowa (*Maczkova*), macocha Jadwigi 112
 - matka Adama z Pleszewa, kurata w Kiełpinie; żona zmarłego Piotra, żona Michała 10
 - matka żony zmarłego Domarata 96
 - żona Bartłomieja Jirzmana 77
 - żona Franciszka Żołądka; siostra Zofii Nasiąrzy 124
 - żona Grzegorza Koraba; córka Jana Jednogrocha 69
 - żona Hieronima zwanego Jaronim 50
 - żona Jana Pyrka; córka Stanisława Sbyluta z Chocza 36
 - żona Jana Wołka 98
 - żona Michała Jasza 31
 - żona Mikołaja Żytki; siostra stryjecz-na Barbary Nadmyszkowej 44
 - żona Stanisława Skarżyńskiego 66
 - żona Wawrzyńca kuśnierza; córka Kostrzewiny 123
- APOLONIA Korabiewna (*Korabyewna*); żona Wojciecha Kweleńskiego 53
- BARANOWSKI (*Baranowsky*), BARA-NÓWEK (*Baranovo Minor, Bara-nowko*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii Kowalew 90; → Jakub 115
- Baryczka → Jakub 22
- BARBARA
- Nadmyszkowa (*Nadmyszkova*) 44
 - Pakulewa (*Pakuleua*), żona Marcina Pakuła; córka Michała wityryka 18

- Skarżyńska (*Szkarszynszka*), żona Stanisława Skarżyńskiego 107, 108
- z Chocza, żona Marcina, matka Doroty żony Jana Powidzkiego 14
- żona Macieja Baryczki 56
- żona Stanisława; córka Mikołaja z Żerkowa 6
- żona Wojciecha 85
- Barłogowa, Barłożkowa → Agnieszka 87, 91
- BARŁOŻEK (*Barlozek*) 40; → Grzegorz 24
- BARTŁOMIEJ (*Bartholomeus*) 7
 - Jirzman (*Gerzman, Gierzman, Girzman, Gyerzman, Gyrzman, Gyrzszman, Irzman, Iszrzman, Yrzman*) 68, 90, 104, 105; burmistrz 39-43, 60-67, 72-74, 84; kuśnierz 8, 9; mąż Anny 77; rajca 45-59, 69, 70, 80-83, 85-88, 93, 95-103
 - ojciec Grzegorza Kani 35
 - Parteczka (*Parthezczka*), syn Elżbiety Parteczyny 58, 59; brat Marcina 59
 - Piecnik (*Pecznyk, Pyecznyk*), kupiec (*mercator*) i rajca (*consul*), 17; rajca 16, 18-24, 38-43, 127, 128
- Baryczka → Maciej 56
- BEDNAREK (*Belnarek*) 10
- BENEDYKT
 - Latowski (*Lathowsky*) [z Latowic], brat Katarzyny 51
 - z Psienia-Ostrów, zwany Bieniem, ojciec Małgorzaty żony Grzegorza Gibosza 41, 52
- BERNARDYNI (*Bernardines*) 90
- Białdo → Piotr 42
- Białas → Wojciech 40
- Białasowa → Jadwiga 40
- BIAŁE PIĄTKOWO (*Maior Pyanthkovo*), wieś w powiecie pyzdrowskim, w parafii Winna Góra; → Jan Maciejowy 34, 37, 43
- BIENIASZ, BIENIEK (*Bienasius, Bieniek, Byenyek*) 64
- zmarły mąż Jadwigi 83
- Pruski (*Prvsky*) 80, 96
- BIERUŃ (*Berno*, nazwisko: *Byerunysky*), miasto na Górnym Śląsku; → Grzegorz 90, 101, 105, 106
- BISKUPICE (*Byszkupycze*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii Blizanów; → Walenty 127
- BŁAŻEJ (*Blasius*)
 - Guncerz (*Gunczerz, Gunczyerz, Gvnczerz, Gvnczyerz, Gvndzerz*) 73-75
 - syn Jana Habki i Małgorzaty 110
 - syn zmarłego Sprucha, bratanek Błażeja z Warty 102
 - szewc (*sutor*) 44, rajca 32-37
 - uczeń, syn Pawła Dozdały, brat Jana, wnuk Agnieszki Witrykuskiej, siostrzeniec Macieja Kozielka 120
 - z Warty, stryj Błażeja syna Sprucha 102
- BUJARA (*Bvyara*) 97, 124
- burmistrz → Wojciech 89
- Chabior → Marcin 39, 95, 98, 113
- CHABIOREK 101
- chłopiec → Jan 9
- CHOCZ (*Chodecz*), miasto (obecnie wieś) w powiecie kaliskim, w parafii własnej; → Barbara 14; Stanisław Zbylut 39
- Chrościel → Mikołaj 3, 19, 25
- CHRZYPSKO (nazwisko: *Chrzypsky*), wieś Chrzypsko Małe lub Chrzypsko Wielkie w parafii Chrzypsko Wielkie; → Jan 63
- Chudy → Jan 4, 8, 10-15, 20-27, 29, 30, 127, 128; Maciej 65
- Cięzka → Ewa 17
- CIEŻKI (*Canszky*), ojciec Mikołaja 17; → Mikołaj 4, 8, 16, 17
- Czapnik → Wojciech 122
- Czartogłów → Wawrzyniec 49
- Czekanowska → Zofia 51, 78
- Czekanowski → Maciej 8, 19-66, 68-71, 77-88, 93, 96-101, 104, 109-112, 120, 127, 128

- CZEKANÓW (*Czekanowo*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii Lewków 78
- Deksa → Maciej 26, 30, 42, 86, 91, 100, 109
- Długi → Jan 105
- DOMARAT (*Domarath*), zmarły syn Anny 96; → Paweł 80; Mikołaj 50, 128
- DOROTA (*Dorothea*)
- córka Agnieszki Barłogowej, siostra Jakuba Słabego 87
 - Dorynkowa (*Dorynkoua, Dorynkova*), siostra Piotra i Szymona Drozdka 54
 - Jankowska (*Jankowszka*), matka Jana Jankowskiego kuśnierza, babka Urbana 8
 - Kostrzewina (*Costrzewyna*) 105
 - Rozmiarkówna (*Rozzmyarkowna*), żona Aleksego szewca, siostra Pawła Rozmiarka 67
 - Sobocka (*Soboczka*), zmarła szwagierka Wojciecha Kopczyka 118
 - Solisławska (*Solyszlawszka*), żona Mikołaja Chrościela 3
 - żona Andrzeja Krasowskiego 66
 - żona Jakuba Orszuli 72
 - żona Jakuba syna Schaba z Kowalewa, córka Jakusza z Małej Sobótki 5
 - żona Jana Myszki 80, 90
 - żona Jana Powidzkiego, córka Marcina i Barbary z Chocza 14
 - żona Jana Rzygały, matka Jakuba i Stanisława Łobeskich z Jarocina i Ambrożego 76
 - żona Macieja Kostrzewy 91, 99
 - żona Marcina Chabiora, córka Macieja Maciejowica, wnuczka Macieja 39
 - żona Michała 81
 - żona Stanisława krawca, córka Macieja Deksy 26
 - żona Stanisława Szramowatego, matka Aleksego 111
- żona Walentego z Biskupic 127
- Dorynkowa → Dorota 54
- Dozdała → Paweł 76, 92, 111-120; Wawrzyniec 86; rajca 88, 91, 98-102
- DROZD (*Drosd, Droszd*), ojciec Wojciecha męża Elżbiety 37
- Drozdek → Paweł 54; Szymon 54
- DRYSPUŁA 37
- Duchowna Wola → Wola Duchowna
- Durynek → Mikołaj 8, 19, 20, 22
- Dytko → Maciej 42
- DZIERŚLAW, DZIERŻEK Lutyński (*Derslaus, Dzyerzek Luthynszky*) [z Lutyni] 64; brat Macieja Lutyńskiego 55
- ELŻBIETA (*Elizabet, Elizabeth, Helizabet, Helizabeth*)
- Parteczyna (*Partheuczyna, Parteczczyna*) 61; żona Szymona Parteki 59; matka Bartłomieja Parteczki 58
 - Peszczyna, żona Mikołaja Peszki 46
 - żona Grzegorza Janeczki 116
 - żona Macieja Deksy 109
 - żona Marcina Ożarka 93
 - żona Stanisława Mazurka, córka Wojciecha Kotka 27
 - żona Wojciecha syna Drozda, córka Macieja Kamieńskiego, synowa Drozda 37
- EWA Ciężka (*Czanszka*) 17
- Filipek → Jan 101
- Fol → Jan 22
- FRANCISZEK Żołądek (*Zyolądek*), mąż Anny 124
- FRYDERYK (*Fredrich*), burgrabia pleszewski, pełnomocnik księcia raciborskiego Mikołaja 79
- FRYMEK (*Frimek*) 28, 124; → Jan 21, 65, 78; Józef 113, 118
- GABRIEL, uczeń z Korytnicy, krewny Anny Kozielkowej 34
- GALEW (*Galeuo*), wieś w powiecie pyzdrowskim, w parafii Borzęcice; → Wojciech Jaszek 23

- Gibosz → Grzegorz 41, 51, 83
 GIŻA (*Gyza*) 112; → Wojciech 62
 GLINNA, GLIŃSKA (*Glynszka*), ulica w Pleszewie 8, 9, 36
 Głuch → Marcin 70
 GŁUSZEK (*Glvszek*) 84
 GŁUSZYNA (nazwisko: *Glusczyński*), wieś w województwie sieradzkim, w powiecie ostrzeszowskim, w parafii Giżyce; → Jan i Maciej Głuszczyński 109
 GOŁUCHÓW (*Goluchovo*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii własnej; → Maciej Dytko 42
 GRAL 82; → Jan 19, 20, 25-27, 30, 32-35
 Grochowski → Marcin 1, 4
 GRODZKA (*platea Castrensis*), ulica w Pleszewie 62
 Gromek → Piotr 62
 GRZEGORZ (*Gregorius*)
 – Barłózek (*Barlozek*) 24
 – Bieruński (*Byerunyszky, de Berno*) [z Bierunia], kurat pleszewski 90, 101; dziekan pleszewski 105, 106; pleban (rektor) kościoła parafialnego w Pleszewie 101, 105, 106; kanonik raciborski 105
 – Gibosz (*Gibos, Gybosz*) 83; mąż Małgorzaty córki Benedykta zwanego Bieniem z Psienia-Ostrów 41, 51
 – Janeczka (*Janiczko*) 68, 88; mąż Anny Janeczkowej 48; mąż Elżbiety 116
 – Kania (*Canya, Kanya*) z Żerkowa, mąż Anny Kędziorczynej, syn Bartłomieja 35
 – Kędziorka (*Kadzorka, Kadzyorka, Kandziorka, Kandzyorka, Kądzorka*) 104, 107, 109, 110, 117; burmistrz 87, 88, 90, 93, 95, 113; rajca 72-74, 76, 78, 84, 92, 97-102, 106, 108, 111, 112, 118-120
 – Korab (*Coraby*), szewc, mąż Anny córki Jana Jednagrocha 69
 – Leniwy (*Leniui, Lenivi, Lenivy, Lenyvi, Lenyvy, Lyenyvy*) 5, 44, 65; rajca 23-27, 30, 32-37, 127, 128
 – Nadmych, mąż Barbary Nadmyszkowej, wykonawca jej testamentu 44
 – Ślusarz (*Slosarz*) ze Śremu, mąż Agnieszki siostry Wojciecha młynarza, szwagier Wojciecha młynarza 92
 – Welita (*Veliti*), rajca 125
 – z Milicza (*Myelycz*), wójt 29
 – Zaslona (*Saschlona*), mąż Jadwigi pasierbicy Anny Maćkowej 112
 Grzegorzowy → Marcin 1, 4, 8, 19, 49
 GUNCERZ (*Gunczerz, Gvnczerz*) 51, 84; → Błażej 73-75
 Habka → Jan 110
 Hardy → Paweł 2, 12, 19
 HELENA (*Halena*) 45
 HIERONIM (*Hieronimus, Jeronumus*) Jaroni, mąż Anny 50
 IMĘDYCZEK (*Imendiczek*) 73
 JADWIGA (*Heduigis, Hedvigis, Hedwys*) 113
 – Białasowa (*Byalassewa, Byalassewa*), żona zmarłego Wojciecha Białasa 40
 – Kostrzewina (*Costzewyna, Costzewynyna, Kostrzevina, Koszthzewyna*) 73; żona zmarłego Tomasza Kostrzewy 74; żona Macieja 86; zmarła żona Macieja Kostrzewy 94
 – Mandykowa (*Mandikowa*) 86
 – wdowa po Bieniaszu (Bieńku), żona Jakuba, szwagierka Macieja Matula 84
 – żona Grzegorza Zaslony, pasierbica Anny Maćkowej 112
 – żona Jana Zajączka, córka Macieja z Kwilienia 60
 – żona Macieja młynarza 12
 – żona Świętomira 28
 Jagat → Wojciech 81
 Jajkowa → Anna 75, 84
 JAKIEL (*Jakyel*) 64

- JAKUB (*Jacobus*)
- Baranowski (*Baranowsky*) z Baranówka o przydomku Oczko, mąż Zofii Kędziorczyzny córki Michała Kędziorki i Katarzyny 115
 - Baryczka 22
 - Łobeski (*Lobesky*) z Jarocina, syn Doroty żony Jana Rzygały, brat Stanisława Łobeskiego i Ambrożego, pasierb Jana Rzygały 76
 - mąż Doroty córki Jakusza z Małej Sobótki, syn Schaba z Kowalewa 5
 - mąż Jadwigi, wdowy po Bieniaszu (Bieńku) 83
 - Orszula (*Orszvla*), mąż Doroty 72
 - Piórko (*Pyorko*) 71
 - Przytuła (*Przythula*), ławnik 25
 - Słaby (*Slabi, Slaby*), syn Agnieszki Barłogowej, brat Doroty 87
 - Szywrek (*Szyvrek*) z Kalisza 124
 - ślusarz (*serifaber, serifex*) 25, mąż Małgorzaty córki Katarzyny Koziny 65
 - Wałach (*Valach*), zmarły mąż Agnieszki Wzdymaliny 128
- JAKUSZ (*Jacusz*) z Małej Sobótki, ojciec Doroty żony Jakuba 5
- JAN (*Joannes, Johannes*) 78
- chłopiec (*puer*), syn Pawła sołtysa, pasierb Bartłomieja Jirzmana 9
 - Chrzypski (*Chrzypszky*) [z Chrzyp-ska] 63
 - Chudy (*Chwdy, Chudi, Chudy*), ławnik 4, 8; podwójci 25; rajca 10-15, 20-27, 29, 30, 127, 128
 - Długi (*Dlugy*) z Koła, brat rodzony Macieja Kostrzewy 105
 - Filipek (*Fylipek*) 101
 - Fol 22
 - Frymek (*Frymek, Frymet, Phrymek*) 21, 65; rajca 78
 - Głuszczyński (*Gluszczynszky*) [z Głuszyny], brat niedzielny Macieja Głuszczyńskiego 109
 - Grał, ławnik 19, 20; rajca 25-27, 30, 32-35
 - Habka (*Habka, Iabka*), przedmieszczanin, mąż Małgorzaty, ojciec Błażeja 110
 - Janeczka burmistrz (*Janaczka, Janeczka, preconsul*) 4; burmistrz 1, 3, 5-8
 - Jednogroch (*Jednogroch, Yenogroch*) 65; ojciec Anny żony Grzegorza Korba 69
 - Kępa (*Campa, Kampa*) 26; ojciec Katarzyny żony Wojciecha; teść Wojciecha Szramowatego 47
 - Korab 25
 - Kostrzewa (*Kostrzeva, Kostrzewa*), mąż Agnieszki córki Żydowskiego 33
 - Kotliński zwany Koroszem (*Cothlynszky dictus Korosz*) 51; arbiter przyjacielskiej ugody 71
 - kowal (*faber*) 44; rajca 36-42
 - kuśnierz (*pellifex*), syn Jankowskiej 8
 - Maciejowy z Białego Piątkowa (*Ma-iior Pyanthkovo*), notariusz publiczny 34, 37, 43; rektor szkoły parafialnej w Pleszewie 43
 - Maliński (*Malynszky*) [z Malinia] 71
 - Marborski (*Marborszky*) 65
 - Myszka (*Miska, Myska*), mąż Doroty 80, 90; ojciec Wawrzyńca 90; rajca 81-83, 85-88
 - Oberszał (*Obersal, Oberszal*) 93; mąż Agnieszki córki Wojciecha Kuchty z Marszewa 30
 - organista z Krakowa 43
 - pisarz miejski (*scriptor civitatis*) 118
 - Powidzki (*Povidzki, Povydzki, Povydzsky, Povydzszky, Powczky, Powyczky, Powydzki, Powydzszky*) 44; mąż Doroty córki Marcina i Barbary z Chocza 14; rajca 23, 24, 26, 27, 30, 32-35, 127, 128

- Przepolewski (*Przespolewsky, Przespolyewsky*) [z Przespolewa], burgrabia pleszewski 68, 71
- Pyrek (*Pirek, Pyrek*), mąż Anny córki Stanisława Zbyluta z Chocza 36
- Rzygała (*Rzigala*) 101; mąż Doroty, ojczym Jakuba i Stanisława Łobeskich oraz Ambrożego 76
- Skrobiróg (*Skrobirog*), opiekun Jadwigi Kostrzewiny 86
- Sołek, Szolek, Wszolek (*Solyek, Szolek, Wszolek*) 3; rajca 1, 5-7
- sołtys z Kaszowa (*scoltetus de Kazowo*) 29
- syn Pawła Dozdały, brat Błażeja, siostrzeniec Macieja Kozielka, wnuk Agnieszki Witrykuski 120
- Wanat (*Vanath*), ojciec Pawła 20, 21
- Wołek (*Volek, Wolek*) 40, 63, 64, 66, 68, 105, 107; burmistrz 111, 112; ławnik 25; mąż Agnieszki 98; opiekun Jadwigi Kostrzewiny 86; rajca 38-41, 60-62, 65, 67, 69, 70, 72, 74, 77, 84, 91, 102, 103, 106, 108; wójt 50
- Zajac, Zajaczek (*Zayacz, Zayanczek*) 119; mąż Jadwigi córki Macieja z Kwilenia 60
- JANECZKA 45, 124; → Grzegorz 48, 68, 88, 116; Jan 1, 3-8; Stanisław 25
- Janeczka → Anna 48
- Jankowska → Dorota 8
- JAROCIN (*Jaroczyn*), miasto w powiecie pyzdrowskim, w parafii własnej; → Jakub 76; Stanisław 76
- Jaroni → Hieronim 50
- Jasz → Michał 31
- Jaszek → Wojciech 23
- JEDLEC (nazwisko: *Jedlecki*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii własnej; → Andrzej 71
- JEDNOGROCH (*Gyenyogrosch, Jednogroch*) 73; → Jan 65, 69
- JERZY (*Georgius*), burgrabia pleszewski 104, 106
- Jirzman → Bartłomiej 8, 9, 39-43, 45-70, 72-74, 77, 80-88, 90, 93, 95-105; Kasper 76, 92, 114-120
- JÓZEF (*Joseph*) Frymek, mąż Agnieszki Żytkówny 113; ławnik 118
- KABACZYK (*Cabaczyk*) 40
- Kabat → Tomasz 60
- Kaczuszka → Mikołaj 65, 83, 91
- KALISZ (*Chalysch*, przymiotnik: *Calisiensis, Calyszyensis, Kalyszyensis*) miasto w powiecie kaliskim, w parafii własnej – Brama Kaliska 85; ulica Kaliska w Pleszewie 22, 113; → Adam 4; Jakub Szywrek 124
- Kamiński → Maciej 37
- Kamłysz → Mikołaj 114, 121-124
- Kamysz → Maciej 89
- Kania → Grzegorz 35
- Kapina → Małgorzata 4
- KARMIN (*Carmyno*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii własnej; → Agnieszka Wolninka 42; Piotr Białdo 42; Mikołaj syn Piotra Białdo 42
- KASPER (*Caspar, Casper*)
 - Jirzman (*Gyerzman, Gyrzman*) 117; rajca 76, 92, 114-116, 118-120
 - mąż Agnieszki 97
- KASZOWO (*Kazewo, Kazowo*), wieś na Śląsku; → Andrzej brat Wojciecha Szmarza 29; Jan sołtys 29; Marcin sołtys 29; Michał kmieć; Wojciech Szmarz 29
- KATARZYNA (*Catherina, Katerina*) 89
 - Kozina (*Coszya*), zmarła matka Małgorzaty żony Jakuba ślusarza 65
 - Kretkowska (*Crethkowska*) [z Kretkowa], żona zmarłego Tomisława Kretkowskiego 71
 - Latowska (*Lathowska*), żona Macieja Czekanowskiego, córka Wojciecha Latowskiego, siostra Benedykta Latowskiego 51

- Marszelowa, matka Wojciecha Marszela 121
- matka Małgorzaty Kapiny 4
- matka Zofii Kędziorczyń zony Jakuba Baranowskiego z Baranówka 115
- pasierbica Agnieszki Śmieszkowej 13
- Zachychłowa, żona Marcina 123
- żona Michała Kędziorki, córka Macieja Łaska z Zawidowic 24
- żona Wojciecha Jaszka z Galewa 23
- Kędziorczyzna → Anna 15, 35, 38; Zofia 115
- Kędziorka → Grzegorz 72-74, 76, 78, 84, 87, 88, 90, 92, 93, 95, 97-102, 104, 106-109, 110-113, 117-120; Michał 24, 35, 38, 80, 86, 91, 115; Mikołaj 4, 8, 10-15, 18-22, 38
- Kępa → Jan 26, 47
- KIELPIN (*Kyelpino*), wieś na Mazowszu, w ziemi warszawskiej, w parafii własnej; → Adam 10
- Kierzek → Maciej 8
- Kluch → Marcin 51
- kmieć → Michał 29
- Knychąła → Maciej 100
- KOŁO (*Kolo*), miasto w powiecie konińskim, w parafii własnej; → Jan Długi 105
- KOMORKOWSKI (*Komorkowsky*) 81
- Kopczyk → Wojciech 118, 125
- Korab → Grzegorz 69; Jan 25; Maciej 89, 121-124
- Korabiewna → Apolonia 53
- Korosz → Jan Kotliński 51, 71
- KORYTNICA (*Korythnycza*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii Koryta; → Gabriel 34; Marcin Nozdrab 34; Mikołaj 34
- KOSMOWSKA (*Koszmowska*) 74
- KOSMOWSKI (*Cosmowskye*) 86, 99
- Kostrzewa → Jan 33; Maciej 86, 91, 99, 105; Tomasz 11, 19, 21, 22, 73, 74; Wawrzyniec 125
- Kostrzewina → Anna 123; Dorota 105; Jadwiga 73, 74, 86, 94
- Kotek → Wojciech 27, 29
- KOTLIN (nazwisko: *Cothlynszky*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii własnej; → Jan 71
- kowal → Jan 36-42, 44
- KOWALEW (*Covalyewo*), wieś powiecie kaliskim, w parafii własnej; → Jakub mąż Doroty 5
- KOZIA (*Kozya*), ulica w Pleszewie 34
- Kozielek → Andrzej 34; Maciej 89, 120-124
- KOZIEŁKOWA (*Kozyelkowa*), ulica w Pleszewie 96; → Anna 34
- Kozina → Katarzyna 65
- Kradowski → Michał 11
- KRAKÓW (*Cracovia*), miasto w województwie i powiecie krakowskim; → Jan organista 43
- Krasowski → Andrzej 66, 84
- krawiec → Stanisław 26
- KRETKÓW (nazwisko: *Crethkowszka, Crethkowszky*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii Przespolew; Katarzyna 71; Tomisław 71
- KROMOLICE (nazwisko: *Cromolyczka*), wieś w powiecie pyzdrowskim, w parafii Wielowieś; → Agnieszka 114
- Krótki → Marcin 4
- Krupa → Paweł 83, 109, 110, 113-116, 119
- kucharz → Wojciech 45, 68
- Kuchta → Marcin Głuch 70; Wojciech 30
- KUDŁEK (*Kvdlek*) 79; → Wojciech 108
- KUMNY (*Cumny*) 36
- kupiec → Bartłomiej Piecnik 16-24, 38-43, 127, 128
- KURCZEWSKI (*Cvrczewszky*) 37
- kurat → Adam 10; Grzegorz Bieruński 90, 101 105, 106; Mikołaj Ostrowski 43, 45, 49, 61, 63, 68, 88
- kuśnierz → Jan 8; Piotr 17

- KWILEŃ (*Quilenye, Quylynye*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii Chocz; → Maciej 60
- Kweleński → Wojciech 53
- Lasek → Maciej 24
- LATOWICE (nazwisko: *Lathowsky, Lathowszka, Lathowszky*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii Rososzycza; → Benedykt 51; Katarzyna 51; Wojciech 51
- LENARTOWICE, LENARTOWSKA (*Lenarthowszka*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii własnej – droga 16
- Leniwy → Grzegorz 5, 23-27, 30, 32-37, 44, 65, 127, 128
- LEŚNIEWICE (*Leszneviczne, Lesznevicze*), wieś na Mazowszu, w ziemi gostynińskiej; → Wojciech 29
- LUTYNIA (*Luthynya*, nazwisko: *Luthynszky, Lvthynszky*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii własnej – dziedzictwo, dziedzice, młyn 55; → Dzierśław 55, 64; Maciej 43, 45, 55
- ŁASK (*Lasko*), miasto w województwie sieradzkim, w powiecie szadkowskim, w parafii własnej – okolica (*districtus*) 125
- ławnik → Aleksy 86; Marcin 88
- Łazienny → Maciej 23
- łaziebny → Stanisław 31
- Łobeski → Jakub 76; Stanisław 76
- ŁUKASZ (*Lucas*) 89
- brat Mikoła Mikołajka 121
 - Mazurek (*Maszurek, Mazurek, Mazvrek*), rajca 72- 74, 77, 78, 81-86
 - tkacz (*lanifex, pannifex, textor*) 4, 43, 44; ojciec Wojciecha 57; podwójci 19; rajca 5, 6-8, 10-15, 25-27, 30, 32-37, 42
 - zmarły krewny Kaspra męża Agnieszki 97
- ŁYSAK (*Lizak, Lyzak*) 41, 100; → Mikołaj 119; Stanisław 52
- MACIEJ (*Mathias*) 57
- Baryczka (*Bariczka, Baryczka*), mąż Barbary 56
 - Bormistrzek, Bormystrzek (*Bormistrzek, Bormystrzek*) 93, 119
 - Chudy (*Chudi*), mansonarz pleszewski 65
 - Czekanowski (*Czechanowsky, Cekanowski, Cekanowszky, Czekanowski, Czekanowszki, Czekanowszky, Czyekanowszki, Czyekanowszky*) 43, 63, 64, 66, 84, 104, 109, 110; burmistrz 20-37, 44-59, 68-71, 77-83, 85, 86, 127; ławnik 8; mąż Agnieszki Wolninki z Karmina szwagierki Andrzeja Wolnego 42; mąż Katarzyny Latowskiej córki Wojciecha Latowskiego 51; ojciec Katarzyny 51; ojciec Zofii 78; opiekun i kurator Błażeja ucznia 120; rajca 19, 38-42, 60-62, 65, 67, 87, 88, 93, 96-101, 111, 112, 128
 - Deksa (*Dexa*) 30, 42, 100; ławnik 86, 91; mąż Elżbiety 109; ojciec Doroty żony Stanisława krawca 26
 - Dytko z Gołuchowa (*Dethko de Goluchovo*), wuj Agnieszki Wolninki 42
 - Głuszczyński (*Głusczyński*) [z Głuszyny], brat niedzielny Jana Głuszczyńskiego 109
 - Kamieński (*Kamyenszky*), ojciec Elżbiety żony Wojciecha 37
 - Kamysz 89
 - Kierzek (*Kyerzek*), ławnik 8
 - Knychala (*Gnychala, Knychala*), mąż Agnieszki 100
 - Korab (*Corab, Koraby, Korap*), rajca 89, 121-124
 - Kostrzewa (*Costrzewa, Costrzewa, Kosthrzewa*), ławnik 91; mąż Doroty 91, 99; mąż Jadwigi 86; mąż zmarłej Jadwigi 94; zmarły mieszczanin pleszewski 105
 - Koziełek (*Coszyelek, Koszelek, Koszyelek*) 89, 123, 124; rajca 121,

- 122; wuj, opiekun i kurator Błażeja ucznia 120
- Lasek z Zawidowic (*Lasyek de Zawidowiczce*), ojciec Katarzyny żony Michała Kędziorki 24
 - Lutyński (*Luthynszky, Lvthynszky*) 43, 45; brat Dzierzława Lutyńskiego 55
 - Łazienny (*Lazenny*), mąż Agnieszki córki Wojciecha Jaszka z Galewa 23
 - Maciejowy (*Mathias Mathie*), ojciec Doroty żony Marcina Chabiora 39
 - Mandyk 123, 124; rajca 121, 122
 - Matul (*Mathvl*), szwagier Jadwigi wdowy po Bieńku 83
 - Miazga (*Myazga*), szwagier zmarłego Domarata 69
 - młynarz (*molendinator*), mąż Jadwigi 12
 - Narożny (*Naroszny*) 119
 - ojciec Jana z Białego Piątkowa 37, 43
 - ojciec Macieja, dziadek Doroty żony Marcina Chabiora 39
 - pleban w Pleszewie (*plebanus in Pleszew*) 16, 17
 - Popielak z Poleszyna (*Popieliak de Poliessino*), ojciec Macieja Popielasika 125
 - Popielasik (*Popieliassik*), syn Macieja Popielaka z Poleszyna 125
 - Śmieszek (*Szmyesek, Szmyeszek*) 25, 79; mąż Agnieszki Śmieszkowej, ojciec Katarzyny 13
 - z Kwilenia, ojciec Jadwigi żony Jana Zajączka 60
- Maćkowa → Anna 112
Madyk → Mikołaj 19
Magdalian → Marcin 98
- MAGDEBURG (przymiotnik: *Magdibriensis, Maremboriensis, Meydboriensis*), prawo (*ius*) 1, 88, 98, 126
- MAGNUSZEWSKA (*Maglvsschewska*) 90
- MALIK (*Malyk*) 124
- MALINIE, MALIŃSKA (przymiotnik: *Malynska, Malynszky*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii Chorzew – ulica w Pleszewie 83, 86, 112; → Jan 71
- Mała Sobótka → Sobótka Mała
- MAŁGORZATA (*Margaretha*)
- Kapina, córka zmarłej Katarzyny 4
 - matka Mikołaja Kamłysza, teściowa Agnieszki Kromolickiej 114
 - żona Grzegorza Gibosza, córka Benedykta zwanego Bieniem z Psienia-Ostrów 41, 52
 - żona Jakuba ślusarza, córka Katarzyny Koziny 65
 - żona Jana Habki, matka Błażeja 110
 - żona Walentego Żądło 117
 - żona Wojciecha Czapnika 122
- MANDYK (*Mandik, Mandyk*) 74, 89; → Maciej 121-124
- MANDYKOWA (*Mandikowa*) 99; → Jadwiga 86
- Marborski → Jan 65
- Marszel → Andrzej 30; Wojciech 89, 121
- Marszelowa → Katarzyna 121
- MARSZEW (*Marszewo*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii Czermin; → Wojciech Kuchta 30
- MARCIN (*Martinus*) 106
- brat Piotra i Aleksego męża Doroty Rozmiarkówny 67
 - Chabior (*Chabyor*), ławnik 95; mąż Doroty córki Macieja Maciejowego 39; opiekun Anny żony Jana Wołka 98; rajca 113
 - Głuch zwany Kuchtą (*Gluch dictus Kuchta*), przedmieszczanin, mąż Agnieszki 70
 - Grochowski (*Grochowszky*) 1, 4
 - Grzegorzowy (*Gregorii, Grzegorzeycz*) 4, 49; ławnik 8, 19; rajca 1
 - Kluch (*Clvch*) 51
 - Krótki (*Crothky*) 4

- ławnik (*scabinus*) 88
- Magdalian (*Magdalyan*) 98
- mąż Barbary z Chocza, ojciec Doroty żony Jana Powidzkiego 14
- Nozdrab z Korytnicy (*Noszdrab de Korythnycza*), krewny Anny Kozielkowej 34
- Nózka (*Noszka*) 33
- Ożarek (*Ozarek*), mąż Elżbiety 93
- Pakuł (*Pacul, Pakul, Pakvl*) 63, 64, 66, 104-107; burmistrz 109, 110; mąż Barbary Pakulewy córki Michała wityryka 18; rajca 47-49, 51-59, 62, 65, 67, 73, 74, 76-78, 80-83, 85-88, 91-93, 95-97, 103, 106, 108, 111-120
- rajca (*consul*) 96
- sołtys z Kaszowa (*scultetus de Kazowo*) 29
- syn Elżbiety Parteczyny, brat Bartłomieja 59
- szewc (*sutor*) 85
- Świętomir (*Sviathomir, Svyathomyer, Svyathomyr, Swiathomir, Swyathomyr, Swyathomyr, Swyatomyr, Swyathomyr, Szvyathomyr, Szwethomir, Szwethomyr, Szwyathomyr, Szwyethomyr*) 21, 68, 90, 104, 105, 107; burmistrz 96, 97; rajca 69, 70, 76, 78, 80, 87, 88, 91-93, 95, 98-102, 106, 108, 117, 119, 120
- wityryk albo Wityrykosz (*vitricus alias Vitrikosz*) 60
- z Trzebowej 19
- Zachychło (*Zachichlo, Zachychlo*) 90, 104; burmistrz 105-108; niezjący mąż Katarzyny Zachychłowej 123; rajca 45-49, 51-59, 91, 103, 114-116; wójt 86, 88, 96
- Matul → Maciej 83
- Mazurek → Łukasz 72-74, 77, 78, 81-86; Stanisław 24, 27
- Miazga → Maciej 69
- MICHAŁ (*Michael*)
 - Jasz, mąż Anny, ojczym Wawrzyńca syna Stanisława łąziebnika 31
 - Kędziorka (*Candzyorka, Kandziorka, Kadzorka, Kandzyorka*), brat zmarłego Mikołaja Kędziorki 38; ławnik 86, 91; mąż Katarzyny córki Macieja Łaska z Zawidowic 24; ojciec Zofii Kędziorczyzny żony Jakuba Baranowskiego z Baranówka 115; rajca 80; stryj dzieci Anny Kędziorczyzny 35; szwagier Anny Kędziorczyzny 35, 38
 - kmieć z Kaszowa (*kmetho de Kazowo*) 29
 - Kradowski (*Cradowszky*), rajca 11
 - mąż Doroty 81
 - mąż zmarłej Agnieszki 126
 - Mierzwa (*Myrzwa*) 27
 - Mirucki (*Miruczky*) [z Mierucina], burgrabia pleszewski 88
 - Narożny (*Naroszny*), ławnik 4; rajca 12-15
 - ojczym Adama z Pleszewa kurata w Kiełpinie, mąż Anny 10
 - Postrzygacz (*Posthrzigacz*), sukiennik, wykonawca testamentu Jana Myszki 90
 - wityryk (*vitricus*), ławnik 8; ojciec Barbary Pakulewej żony Macina Pakuła 18; rajca 10, 16, 18-20
- MIERUCIN (nazwisko: *Miruczky*), identyfikacja niepewna, być może wieś w powiecie gnieźnieńskim, w parafii Parlin; → Michał 88
- Mierzwa → Michał 27
- MIKOŁAJ (*Nicolaus*) 89
 - Chrościel (*Chroszczyl, Chroszczyl, Chroszyl, Chroszczyl*) 19, 25; mąż Doroty Solisławskiej 3
 - Ciężki (*Canszky, Cyaszky, Czanszky, Czyaszky*) 4, 16, 17; ojczym Urbana 8
 - Domarat (*Domarath*), ławnik 50; wityryk 128

- Durynek (*Dorynek, Durinek, Dyrenek, Durynk*) 22; ławnik 8, 19, 20
 - Kaczuszka (*Caczvszka*) 65, 83; ławnik 91
 - Kamłysz (*Camlysz, Camysz, Kamlysch, Kamysz*) 123, 124; mąż Agnieszki Kromolickiej 114; rajca 121, 122
 - Kędziorka (*Candzorka, Candzyorka, Kadzorka, Kadzyorka, Kandzorka, Kądzorka*) 4; burmistrz 10-15; mąż Anny 15; rajca 8, 18-22; zmarły brat Michała Kędziorki 38; zmarły mąż Anny 38
 - Łysak (*Lyszak*) przedmieszczanin 119
 - Madyk 19
 - Mikołajek (*Mykolayek*), brat Łukasza, krewny Wojciecha Marszeka 121
 - Napadło (*Napadlo*) 25
 - Ostrowski (*Osthrowsky, Ostrowsky, Ostrowszky*) [z Ostrowa], kurat w Pleszewie 43, 45, 49, 61, 63, 68; pleban albo kurat 49; zmarły kurat w Pleszewie 88; zmarły brat Andrzeja Ostrowskiego 88
 - Peszka, mąż Elżbiety Peszczyny 46
 - Raciborski (*Racyborzky*), dziedzic Pleszewa, ksiązę raciborski 79
 - syn Piotra Białdo z Karmina 42
 - z Korytnicy, krewny Anny Kozielkowej 34
 - z Żerkowa, ojciec Barbary żony Stanisława 6
 - Żmuda, Żmudka (*Szmvda, Zmvda, Zmvthka*) 19, 65; mąż Zofii córki zmarłego Piotra Gromka 62
 - Żytko (*Szythko*), mąż Anny, wykonawca testamentu Barbary Nadmyszkowej 44
- MIKOŁAJEK (*Mykolayek*) 36; → Mikołaj 121
- MILICZ (*Myelycz*), miasto na Śląsku 49; → Grzegorz 29
- MIŁOŚLAW (*Myloszlaw*), miasto w powiecie pyzdrskim, w parafii własnej 43
- Mirucki → Michał 88
- Mizgała → Wojciech 35
- młynarz → Maciej 12; Wojciech 92
- Mnich → Tomasz 1, 3, 5-8, 10-16, 25
- Myszka → Jan 80, 81-83, 85-88, 90
- Nadmych → Grzegorz 44
- NADMYSZEK (*Nadmiszek, Nadmysek, Nadmyszek*) 88, burmistrz 116-118, 122; → Wojciech 51, 76, 91, 92, 95, 103-105, 107-115, 119-121, 123, 124
- Nadmyszkowa → Barbara 44
- Namysł → Stanisław 103
- Napadło → Mikołaj 25
- Narozny → Maciej 119 Michał 4, 12-15
- Nasiarza → Zofia 124
- NIENIEWSKI (*Nyenyewsky*) 90
- NN
- dzieci Anny Kędziorczyzny i Mikołaja Kędziorki, bratankowie Michała Kędziorki 33
 - dzieci zmarłego Łukasza 81
 - krewni zmarłego Domarata 96
 - mąż Doroty Sobockiej
 - pasierbowie Wojciecha Szramowatego 103
 - ze Stawiszyna, zięć Jana Myszki 90
 - żona Andrzeja Wolnego, siostra Agnieszki Wolninki 42
- Nozdrab → Marcin 34
- Nózka → Marcin 33
- Oberszal → Jan 30, 93
- OGRÓDEK (*Ogrodek*) 108
- OHABKA 112
- Okrasa → Andrzej 125
- organista → Jan 43
- ORSZUŁA (*Orsschula*) 90; → Jakub 72
- OSTRÓW (nazwisko: *Osthrowsky, Ostrowsky, Ostrowszky*), miejscowość niezidentyfikowana; → An-

- drzej 88, 106; Mikołaj 43, 45, 49, 61, 63, 68, 88
- OWCZARZ 49
- Ożarek → Marcin 93
- Pakulewa → Barbara 18
- PAKUŁ (*Pacul, Pakul, Pakul*) 39, 72, 127; → Marcin 18, 47-49, 51-59, 62-67, 73, 74, 76-78, 80-83, 85-88, 91-93, 95-97, 103-120
- Parteczyna → Elżbieta 58, 59, 61
- PARTEKA (*Parteca, Parteka, Parthea*) 39, 45, 127; → Szymon 21, 59
- PAWEŁ, PASZEK (*Paulus, Paszek*) 79, 95
- Domarat (*Domarath*) 80
 - Dozdała (*Dosdala, Doszdala*) 109, 110; ojciec Błażeja ucznia i Jana 120; rajca 76, 92, 111-120; zięć Agnieszki Witrykuski 120
 - Drozdek (*Droszdek*), brat Szymona Drozdka i Doroty Dorynkowej 54
 - Hardy (*Paszek, Paulus, Ardy, Hardi*) 2, 12; ławnik 19
 - Krupa (*Crupa, Krypa*) 83, 109, 110, 119; rajca 113-116
 - Rozmiarok (*Roszmyarek*), brat Doroty Rozmiarkówny 67
 - sołtys (*scultetus*), zmarły ojciec Jana 9
 - spadkobierca zmarłego Domarata (*successor pie momorie Domarath*) 96
 - starszy syn Jana Wanata 20
 - szewc (*sutor*) 89, 123, 124; ławnik 86, 91, 118; rajca 121, 122
- Peszczyna → Elżbieta 46
- Peszka → Mikołaj 46
- Piątkowo Białe, Wielkie → Białe Piątkowo
- Piecznik → Bartłomiej 16-24, 38-43, 127, 128
- PIENIAŻEK (*Pyenyaszek*) 3
- PIOTR (*Petrus*)
- Biadło (*Byadlo*) z Karmina, ojciec Mikołaja z Karmina, stryj Agnieszki Wolninki 42
 - brat Marcina oraz Aleksego męża Doroty Rozmiarkówny 67
 - Gromek, zmarły ojciec Zofii żony Mikołaja Żmudy 62
 - kuśnierz (*pellifex*) 17
- Piotrek (*Pyotrek*) 34
- Piórko (*Pyorko, Pyorkowszky*) 3, 4, 32, 43, 55; burmistrz 16, 18, 19; ławnik 25; rajca 5-8
- Poleski (*Podlieski*) 125
- Postrzygacz (*Posthrzigacz*), sukiennik, wykonawca testamentu Jana Myszki 90
- stary (*antiquus*) 90
- z zamku (*de castro*), mansonarz w Pleaszewie 43
- zmarły mąż Anny, zmarły ojciec Adama z Plezsewa kurata w Kiełpinie 10
- Piotrek → Piotr 34
- Piórko → Jakub 71; Piotr 3-8, 16, 18, 19, 25, 32, 43, 55
- PIÓRKOWSKI (*Pyorkowszky*) 43
- pisarz miejski → Jan 118
- pleban → Grzegorz Bieruński 90, 101, 105, 106; Maciej 16, 17; Mikołaj Ostrowski 43, 45, 49, 61, 63, 68, 88
- PLESZEW (*Pleschew, Pleschewo, Pleschow, Plesschew, Plessow, Pleszew, Pleszewo, Pleszow, Pliesschew, Pliesschow, Plyeszew, przymiotnik: Plescheviensis, Pleschewiensis, Pleschewiensis, Pleschoviensis, Pleschowiensis, Plesouiensis, Plesoviensis, Plesscheviensis, Pleschowiensis, Pleszeviensis, Pleszeviensis, Pleszoviensis, Pleszwiensis, Plieschewiensis, Pliesschewiensis, Pliesschowiensis, Pliesshewiensis, Plyesevyensis, Plyesschewiensis, Plyeszewyensis*)
- Brama Kaliska 85
 - burgrabia → Fryderyk, Jan Przepolewski, Jerzy, Michał Mirucki, Stanisław Pyczkowski

- burmistrz 9; → Bartłomiej Jirzman, Grzegorz Kędziorka, Jan Janeczka, Jan Wołek, Maciej Czekanowski, Marcin Pakuł, Marcin Świętomir, Marcin Zachychło, Mikołaj Kędziorka, Piotr Piórko, Wojciech, Wojciech Nadmyszek, Wojciech Wilk.
 - dziedzic 1, 58; księżna dziedziczka 101; → Andrzej Tęczyński, Anna księżna raciborska, Mikołaj Raciborski, Tęczyński
 - dziekan → Grzegorz Bieruński
 - kościół 10, 11, 16, 36, 94, 106; kościół Św. Floriana 25, 64, 90, 125; kościół Ścięcia św. Jana Chrzyciela 20, 22, 45, 48, 50, 90, 93, 101, 118, 128
 - kurat → Grzegorz Bieruński, Mikołaj Ostrowski
 - ławnik 9, 34, 88, 96, 118 → Aleksy, Jakub Przytuła, Jan Chudy, Jan Gral, Jan Wołek, Józef Frymek, Maciej Czekanowski, Maciej Deksa, Maciej Kierzek, Maciej Kostrzewa, Marcin, Marcin Chabior, Marcin Grzegorzowy, Michał Kędziorka, Michał Narożny, Mikołaj Domarat, Mikołaj Durynek, Mikołaj Kacuszka, Paweł Hardy, Paweł szewc, Piotr Piórko, Stanisław Janeczka, Stanisław Skarżyński, Świętosław, Tomasz Kostrzewa, Wawrzyniec Dozdała
 - łaźnia 98
 - mansjonarz → Maciej Chudy, Piotr z zamku
 - miasto 5, 16, 19, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 30, 58, 86, 87, 88, 96, 98, 99, 100, 101, 102, 119, 125, 128
 - pisarz miasta → Jan
 - pleban → Grzegorz Bieruński, Maciej, Mikołaj Ostrowski; ogród plebański 16; poprzedni pleban 106
 - przedmieście 60, 93, 101, 110, 119; przedmieszczanin → Jan Habka, Marcin Głuch, Mikołaj Łysak
 - rajca 9, 28, 31, 51, 71, 90, 94; → Andrzej Krupka, Bartłomiej Jirzman, Bartłomiej Piecnik, Błażej szewc, Grzegorz Leniwy, Grzegorz Welita, Jan Chudy, Jan Frymek, Jan Gral, Jan kowal, Jan Myszką, Jan Powidzki, Jan Solek, Łukasz Mazurek, Łukasz tkacz, Maciej Czekanowski, Maciej Korab, Maciej Kozielek, Maciej Mandyk, Marcin Chabior, Marcin Grzegorzowy, Marcin Pakuł, Marcin, Marcin Świętomir, Marcin Zachychło, Michał Kędziorka, Michał Kradowski, Michał Narożny, Michał witryk, Mikołaj Kamłysz, Mikołaj Kędziorka, Paweł Dozdała, Paweł Krupa, Paweł szewc, Piotr Piórko, Sebastian szewc, Stanisław Witryk, Świętomir, Tomasz Kostrzewa, Tomasz Mnich, Wawrzyniec Dozdała, Wojciech Kopezyk, Wojciech Nadmyszek, Wojciech Przemózgi, Wojciech Woszczyna; starzy rajcy 106
 - ratusz 61, 63
 - rektor szkoły → Jan Maciejowy z Białego Piątkowa
 - rynek 7, 84
 - skrzynka miejska 1, 32, 67, 97, 102
 - sukno 90
 - ulica → Grodzka, Glinna (Glińska), Kaliska, Kozia, Kozielekowa, Malinie (Malińska), Stokowa
 - wójt, podwójci 9, 118; dom i role wójtowskie 42; młyn wójtowski koło Pleszewa 92; → Jan Chudy, Jan Wołek, Łukasz tkacz, Marcin Zachychło, Świętosław, Wojciech Woszczyna
- PŁOCIEK (*Ploczyek*) 40
PŁONA (*Plona*) 41, 52
PŁÓCIENNIK (*Ploczyenyk*) 40
POLESZYN (*Podliessino*), wieś w województwie sieradzkim, w powiecie

- szadkowskim, w parafii Łask; →
Maciej Popielak 125; Piotr 125
- POLIEDNIA (*Polyednya*) 119
- POLSKA (*Polonia, Regnum Poloniae*,
przymiotnik *Polonialis*), grzywna,
moneta, pieniądz 7, 24, 26-28, 30,
31, 35-37, 39, 41, 42, 49, 51-53, 56,
58, 60-64, 66-68, 72, 76, 79-81, 85,
88, 97, 99-101, 106, 108-117, 120,
122, 128
- Popielak → Maciej 125
- Popielasik → Maciej 125
- Postrzygacz → Michał 90; Piotr 90
- Powidzki → Jan 14, 23, 24, 26, 27, 30,
32-35, 44, 127, 128
- Pruski → Bieniasz 80, 86
- PRZESPOLEW (nazwisko: *Przespo-*
lewsky), wieś w powiecie kaliskim,
w parafii własnej; Jan 68, 71
- Przezmózgi → Wojciech 1, 3, 5-8, 10-16,
18-25, 34, 127, 128
- Przytuła → Jakub 25
- PSIENIE-OSTRÓW (*Pszyenyne*), wieś
w powiecie kaliskim, w parafii Czer-
min; → Benedykt 41, 52
- PTAKOWA (*Pthakowa*) 7
- Pyczkowski → Stanisław 29
- Pyrek → Jan 36
- RACIBÓRZ (nazwisko: *Racyborzky*;
przymiotnik: *Rathiboriensis, Ra-*
thiboroviensis), miasto na Górnym
Śląsku – kanonik raciborski 105; →
Anna 101, 104; Mikołaj 79
- rajca → Bartłomiej Piecnik 16-24, 38-43,
127, 128; Marcin 96
- ROZMIAREK (*Roszymyarek*) 28; → Pa-
weł 67
- Rozmiarkówna → Dorota 67
- Rzygała → Jan 76, 101
- SAGATA 122
- SCHAB, ojciec Jakuba z Kowalewa 5
- SEBASTIAN szewc (*Sebastianus sutor*),
rajca 125
- SKARB (*Szkarb*) 60
- Skarżyńska → Barbara 107, 108
- Skarżyński → Stanisław 25, 66, 86, 90,
107, 108
- Skrobiróg → Jan 86
- Słaby → Jakub 87
- SŁOCKA (*Sloczszka, Szloczka*) 5, 12
- Sobocka → Dorota 118
- SOBÓTKA MAŁA (*Szobothka Minor*),
wieś w powiecie kaliskim, w parafii
Sobótka Wielka, obecnie część wsi
Sobótka; → Jakusz 5
- Solisławska → Dorota 3
- Sotek → Jan 1, 3, 5-7
- sołtys → Andrzej 29; Jan 29; Paweł 9
- Smolnik → Wojciech 33
- SPRUCH (*Sprvch*), zmarły ojciec Bła-
żeja 102
- STANISŁAW (*Stanislaus, Sthanislaus*)
- Janeczka, ławnik 25
 - krawiec (*sartor*), mąż Doroty córki
Macieja Deksy 26
 - łąziebny (*balnenator*), zmarły ojciec
Wawrzyńca pasierba Michała Jasza
31
 - Łobeski (*Lobesky*) z Jarocina, brat
Jakuba Łobeskiego i Ambrożego,
pasierb Jana Rzygały, syn Doroty 76
 - Łysak (*Lyzak*) 52
 - Mazurek 24; mąż Elżbiety córki
Wojciecha Kotka 27
 - mąż Barbary córki Mikołaja z Żyr-
kowa 6
 - Namysł (*Namysl*), ojczym dzieci
Wojciecha Szramowatego 103
 - Pyczkowski (*Pyczkowszki*), burgra-
bia pleszewski 29
 - Skarżyński (*Sz kardzynszki, Szkar-*
szynszky, Skarzinsky, Szkarzynszky)
25, 90; ławnik 86; mąż Anny 66; mąż
Barbary 107, 108
 - Szramowaty (*Schramovaty, Schra-*
mowathy), mąż Doroty, ojczym
Aleksego 111

- Witryk (*Vitricivsz, Vitricus, Vitricusz, Vytricusz, Vytrykusz, Vytrykvsz, Vytrysz, Withrikvs, Wythrikusz, Wythrykvsz*) 43, 63, 64, 66; rajca 45-49, 51-62, 65, 67, 72-74, 77, 84
- Zbylut z Chocza (*Sbelud de Chodecz*), burmistrz Chocza, ojciec Anny żony Jana Pyrka 36
- stary → Piotr 90
- STAW, miasto w województwie sieradzkim, w powiecie sieradzkim, w parafii własnej; → Zofia Nasiarza 124
- STAWISZYN (*Sthavisschin*), Stawiszyn, miasto w powiecie kaliskim, w parafii własnej; → NN 90
- STOKOWA (*Sthokowa, Stokova*), ulica w Pleszewie 30, 42, 82, 84, 108
- STOPIZDOWA 3
- SZABELKOWA (*Sabelkowa*) 72
- szewc → Aleksy 67; Błażej 32-37, 44; Marcin 85; Paweł 86, 89, 91, 118, 121-124; Sebastian 125
- Szmarz → Wojciech 29
- Szołek → Jan 1, 3, 5-7
- Szramowaty → Stanisław 111; Wojciech 47, 103
- SZYMON (*Simon*)
 - Drozdek (*Droszdek*), brat Pawła Drozdka i Doroty Dorynkowej 54
 - Parteka (*Parteca, Partheke*) 21; mąż Elżbiety Parteczyny 59
- Szywrek → Jakub 124
- ślusarz, Ślusarz → Grzegorz 92; Jakub 25, 65
- ŚMIESZEK (*Smyesek*) 82; → Maciej 13, 25, 79
- Śmieszkowa → Agnieszka 13
- ŚREM (*Srzem*), miasto w województwie poznańskim, w powiecie kościańskim, w parafii własnej; → Grzegorz Ślusarz 92
- ŚWIĘTOMIR (*Sviathomyr, Swiathomyr, Swyathomyr, Szwyethomyr*) 113; mąż Jadwigi 28; rajca 103; → Marcin 21, 68-70, 76, 78, 80, 87, 88, 90-93, 95-102, 104-108, 117, 119, 120
- ŚWIĘTOSŁAW (*Swathoslaus, Swyatoslaus, Swyathoslaus, Szvyathoslaus*), ławnik 25; podwójci 19, 20; wójt 4, 8
- TEŃCZYŃ (nazwisko: *Thaczynszky, Thaczynszky*), zamek w województwie i powiecie krakowskim; TEŃCZYŃSKI (*Thaczynszky, Thaczynszky*)
 - pan i dziedzic Pleszewa 2; → Andrzej 44, 45, 68
- TOMASZ (*Thomas*)
 - Kabat (*Cabath*) 60
 - Kostrzewa (*Castrzewa, Costrewa, Costhrzewa, Coszthrzeua, Koszthrzewa, Kosztrzewa*) 73; ławnik 19; rajca 21, 22; sukiennik 11; zmarły mąż Jadwigi Kostrzewiny 74
 - Mnich, Mniszek (*Minych, Mnych, Mnysek, Monachus*) 1, 3; rajca 5-8, 10-16, 25
- TOMISŁAW Kretkowski (*Thomislaus Crethkowszky*), zmarły mąż Katarzyny Kretkowskiej 71
- tkacz → Łukasz 4-8, 10-15, 19, 25-27, 30, 32-37, 42-44, 57
- TROJKA (*Throika*), żona Andrzeja Wszółka 82
- TRZEBOWA (*Trzeboue, Trzebowe, Trzebowne*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii Koryta; → Marcin 19
- uczeń → Błażej 120
- URBAN (*Vrbanus*) 113
 - pasierb Mikołaja Ciężkiego, wnuk Doroty Jankowskiej 8
 - sierota (*puer relictus post parentes suos*) 1
 - syn Jana Jankowskiego 32
- WALENTY (*Valentinus*)
 - Zapart (*Zaparth*) 101
 - z Biskupic 127
 - Żądło (*Sządło*), mąż Małgorzaty 117

- WALISZEWO (*Valyszewo*), niezidentyfikowana miejscowość w pobliżu Pleszewa 25
- Wałach → Jakub 128
- Wanat → Jan 20, 21
- WARTA (*Wartha*), miasto w województwie sieradzkim, w powiecie sieradzkim, w parafii własnej; → Błażej 102
- WAWRZYNIEC (*Laurencius, Laurentius*)
- Czartogłów (*Czarthoglow*) 49
 - Dozdała (*Dosdala, Dozdala*) 88; ławnik 86; rajca 88, 91, 98-102
 - Kostrzewa 125
 - mąż Anny córki Kostrzewy 123
 - syn Jana Myszkii 90
 - syn Stanisława łąziebnika i Anny, pasierb Michała Jasza 31
- WĘGRY (przymiotnik: *Vngaricalis*) – floren 29, 32, 43
- Welita → Grzegorz 125
- Wielkie Piątkowo → Białe Piątkowo
- Wilk → Wojciech 125
- WINCENTY (*Vincencius*) 113
- witryk, Witryk, Witrykosz, Witrykus → Marcin 60; Michał 8, 10, 16, 18-20; Stanisław 43, 45-49, 51-67, 72-74, 77, 84
- Witrykuska → Agnieszka 120
- WOJCIECH (*Alberthus, Albertus*)
- Białas (*Byalasz*), zmarły mąż Jadwigi Błasowej 40
 - burmistrz (*preconsul*) 89
 - Czapnik (*Czyapyk*), mąż Małgorzaty 122
 - Giża (*Gyza*) 62
 - Jagat (*Jagath*) 81
 - Jaszek z Galewa (*Jaszek de Galeuo*), mąż Katarzyny, ojciec Agnieszki żony Macieja Łaziennego 23
 - Kopczyk (*Kopczik, Kopczyk*), rajca 125; rodzony brat męża Doroty Sobockiej 118
 - Kotek (*Kothek*) 29, młynarz pleszewski, ojciec Elżbiety żony Stanisława Mazurka 27
 - kucharz (*cocus, quoquus*) pana dziedzica Andrzeja Tęczynskiego 45, 68
 - Kuchta z Marszewa, ojciec Agnieszki żony Jana Oberszala 30
 - Kudłek (*Kudlek*) 108
 - Kweleński (*Queleński*) 64; mąż Apolonii Korabiewnej 53
 - Latowski (*Lathowski*), ojciec Katarzyny Latowskiej żony Macieja Czekanowskiego 51
 - Marszel (*Marsel, Marszel*) 89; syn Katarzyny Marszelowej, brat Mikołaja Mikołajka 121
 - mąż Barbary 85
 - mąż Elżbiety córki Macieja Kamińskiego, syn Drozda 37
 - mąż Katarzyny córki Jana Kępy, syn Wojciecha Szramowatego 47
 - Mizgala (*Misgala*) 35
 - młynarz (*molendinator*) z wójtowskiego młyna koło Pleszewa, brat Agnieszki żony Grzegorza Ślusarza ze Śremu 92
 - Nadmyszek (*Nadmisek, Nadmissek, Nadmyschek, Nadmysek, Nadmyssek, Nadmyszek, Nadmyszyek*) 95, 104, 105, 107, 109, 110; burmistrz 51, 76, 92, 114, 115, 119-121, 123, 124; rajca 91, 103, 108, 111-113
 - Przemózgi (*Preszmoszgi, Preszmoszgy, Przeszmoszgi, Przeszmosgy, Przeszmoszgi, Przeszmoszgy, Przeszmoszgi, Przeszmoszgy*) 3, 34; rajca 1, 5-8, 10-16, 18-25, 127, 128
 - Smolnik (*Smolnyk*) 33
 - syn Łukasza tkacza 57
 - Szmarz, młynarz niegdyś w Kaszowie, teraz zaś w Woli, brat Andrzeja 29

- Szramowaty (*Sramovathy, Szramovathy*), ojciec Wojciecha męża Katarzyny 47; ojczym NN dzieci 103
- Wilk (*Vylk*), burmistrz 125
- Woszczyna, Woszczyńska (*Voscina, Voscyna, Voscynka, Woszczyna, Woszczyńska, Woszczyna, Woszczyńska, Woscina, Woscinka, Woscyna, Woscynka*) 7, 22, 27, 43, 63, 64, 66, 68, 88, 95; rajca 38-42, 45-49, 51-62, 65, 67, 69, 70, 77, 81-86; wójt 91
- Wójtowski (*Voythowski*) 29
- z Leśniewic 29
- Żydowski (*Zydowski*), wityk 128
- WOJSZ (*Woysh*) 119
- WOLA DUCHOWNA (*Vola*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii Czermin; → Wojciech Szmarz 29
- Wolninka → Agnieszka 42
- Wolny → Andrzej 42
- WOŁEK (*Wolek*) 122; → Jan 25, 38-41, 50, 60-70, 72, 74, 77, 84, 86, 91, 98, 102, 103, 105-108, 111, 112
- WOSZCZYNA (*Voszczyna*), wójt 118; → Wojciech 7, 22, 27, 38-43, 45-49, 51-70, 77, 81-86, 88, 91, 95
- Wójtowski → Wojciech 29
- Wszdymalina → Agnieszka 33, 128
- Wszolek → Andrzej 65, 82; Jan 1, 3, 5-7
- Zachychłowa → Katarzyna 123
- Zachychło → Marcin 45-49, 51-59, 86, 88, 90, 91, 96, 103-108, 114-116, 123
- Zajac, Zajaczek → Jan 60, 119
- zamek → Piotr z zamku, mansonarz w Pleszewie 43
- Zapart → Walenty 101
- Zasłona → Grzegorz 112
- ZAWIDOWICE (*Zavidovicze*), wieś w powiecie kaliskim, w parafii Grodzisko; → Maciej Lasek 24
- Zbylut → Stanisław 36
- ZOFIA (*Zophia*)
 - Czekanowska (*Czekanowska*), córka Macieja Czekanowskiego 51, 78
 - Kędziorczyńska (*Kandzyrczyńska*), żona Jakuba Baranowskiego z Baranówka, córka Michała Kędziorki i Katarzyny 115
 - Nasiarza ze Stawu (*Nasyarsza de Staw*), siostra Anny żony Franciszka Żołądka 124
 - żona Mikołaja Żmudy, córka zmarłego Piotra Gromka 62
- Żądło → Walenty 117
- ŻERKÓW (*Syrkow, Zyrkow*), miasto w powiecie pyzdrskim, w parafii własnej; → Grzegorz Kania 35; Mikołaj 6
- Żmuda → Mikołaj 19, 62, 65
- ŻOŁĄDEK (*Zolqdek*) 101; → Franciszek 124
- ŻYDOWSKI (*Zydowski*), ojciec Agnieszki żony Jana Kostrzewy; → Wojciech 128
- ŻYTKO (*Szytko*), ojciec Agnieszki Żytkówny 113 → Mikołaj 44
- Żytkówna → Agnieszka 113
- Żura → Andrzej 119

Indeks rzeczowy

Hasła indeksu obejmują rzeczowniki i czasowniki nieformularzowej części tekstu. W przypadku rzeczowników uwzględniono przede wszystkim te oznaczające osoby, przedmioty i pojęcia prawne, natomiast spośród czasowników zebrano te, które określają czynności prawne.

- acies 83, 85, 96-98; a. circuli 84; a. platearum 36; a. plateae 8, 42
adiudicatum 31, 33-35, 38, 53, 56, 58, 60, 61, 73; a. solvere 31, 35, 38, 53, 56, 58, 60, 61; → ara, ius
admissio heredis 44
advocata 42
advocatus 4, 8, 9, 29, 34, 50, 86, 88, 90, 91, 96, 118; → advocatia, iudicium banitum, viceadvocatus
aedificare 29; ae. braseatoriam 40; ae. braseum 17; ae. turrim 11; aedificium 125; → res aedificii
ager 46, 47, 51, 55, 64, 71, 87, 93, 96, 98, 110, 120, 122; a. advocatae 42; a. ecclesiae 20
allodium, olodium 51, 64, 87, 120
amittere pecuniam 1
anima 48; a. peccatrix 90, remedium a-ae 44, 50
annus 29, 126, a. integer devenire 78
ara, aram dare 7-9; adiudicatum, ius arbiter 4, 29; → compositor amicabilis, confoederator unionis, decretor concordiae, dictator concordiae, mediator
archimagister artificii sutorum 125
area 40, 74, 86, 99, 120; a-am vendere 25, 101
argentum 86, 87, 98; a. ecclesiae invadire et commutare 11; → cingulum, calix
artificium 22; a. lanificum 33; a. sutorum 125; a. textorum 33
attinentia 82
augmentatio Dei 26, 36
aurum 86, 87, 98
auxilium Dei 24, 30, 37, 46, 48
avunculus 120; a. germanus 42
balneum 98
bona 2, 9, 19, 38, 90, 92, 104; b. ambulancia 91, 96; b. donare 86; b. fraterna seu fratris 38; b. hereditaria 35, 76, 77, 81; b. iacentia et stantia 26, 36, 37, 46, 48, 59, 60, 62, 77, 81, 91, 96, 97, 99; b. in et extra oppidum 96; b. maternalia 54; b. materna 65; b. paternalia 54; b. paterna 65; b. temporalia 10, 120; → maternitas, matrimonium, patrimonium, res
braseatoria, braseatorium, braserium, 40, 51, 55, 76, 88, 101, 118, 120; b. aedificare 17, 40
braseum 17, 88
burgrabius 29, 68, 71, 79, 88; → factor principis, murgrabius
calceator 85; → sutor
calix argenteus 11; → argentum

canonicus 105; → curatus, decanus, plebanus, praesbyter, sacerdos
 caput, citare pro capite 71
 cedere 10, 29, 55, 78, 114
 censura ecclesiastica 101
 census 64, 101
 cingulum argenteum 11; → argentum
 circulus 7, 84
 cista magna 44; → cistula, landula
 cistula 44, 67; c. civilis 32, 102; in c-am dare 97; → cista, landula
 civis 42, 49, 51, 60, 64, 68, 88, 92, 95, 105, 111, 122-124; → civissa, concivis, coincola, oppidana, oppidanus
 civissa 120; → civis, concivis, coincola, oppidana, oppidanus
 civitas 5, 58, 59, 61, 63, 86, 87, 98-101, 111, 119; c. regia 105; cistula, consuetudo, liber, ius, landula, oppidum, poena, scriptor
 clementia divina 42, 51
 cmetho 29
 cocus → coquus
 cognomen 31, 34, 59, 115
 coincola 13; → civis, civissa, concivis, oppidana, oppidanus, vicinus
 comendare res domesticas 44
 communitas 1, 11
 commutare florenorum 11; commutatio hereditatis 55
 compositor amicabilem 29; → arbiter
 concivis 7, 12, 64, 66, 67, 69, 70, 72, 73, 76, 91, 99, 100, 109, 121, 128; → civis, civissa, coincola, oppidana, oppidanus, vicinus
 concordare 96; concordia 4, 65, 71, 83, 87, 92, 104, 124; c-am facere 13, 120, 124; → arbiter, compositor amicabilem, confoederator unionis, decretor concordiae, dictator concordiae, unio, unire
 condicio 10, 22, 32, 46, 48, 51, 77, 82, 83, 87, 93, 98, 104
 condonare 76; c. a libro 40; c. notarium 42, 46, 56, 58, 60, 66, 67, 69, 70, 72, 74, 109, 110; → notarius, subarrare
 confirmare 78, 79, 118
 confoederator unionis 71; → arbiter, compositor amicabilem, decretor concordiae, dictator concordiae, mediator
 coniunx 91, 93, 113, 128; → consors, maritus, uxor, vir
 consors 3, 5, 10, 24, 30, 72, 76, 77, 79, 80, 82, 86, 98, 110, 111, 114; filius c-tis 111; → coniunx, maritus, uxor, vir
 constituere 78; c. fideiussorem 21
 construere 29
 consuetudo civilis 83; c. civitatis 50; c. vicariorum 16, 17
 consul 5-16, 18-20, 22-59, 61, 65, 67, 69, 70, 72-74, 76-88, 90-103, 108, 111-115, 119-121, 127, 128; c. antiquus 106; → consulatus
 consulatus 1, 5, 15, 16, 18, 19, 21-23, 35-37, 62, 63, 68, 106, 108, 111-118, 122, 125; consul, liber, officium proconsulari, proconsul
 contractus 17, 49
 contrahere matrimonium 65
 controversia 65; → discordia, disturbium, rixa
 coquus, cocus, quoquus 45, 68
 curatus 43, 45, 49, 61, 63, 68, 90, 101; c. in Kyelpino 10; → canonicus, plebanus, praesbyter, rector ecclesiae
 dare 6, 14, 38, 45, 47, 54, 66, 90, 93, 105, 109, 115, 117, 123, 124; d. aram 7, 8, 9, d. hereditatem 55; d. in fidelem manum 65; d. in manus 97; d. in cistulam 97; d. ius 6, 14, 15, 18; d. locum 17; d. medietatem bonorum 59; d. pacem 92
 debitor 86, 94, 98; debitum 10, 90; d. exolvere 83; omnia d-ta solvere 10
 decanus 106; → canonicus, curatus, praesbyter, plebanus, sacerdos

- decretor concordiae 71; → arbiter, compositor amicabilem, confoederator unionis, dictator concordiae, mediator
- decretum heredis 1; → mandatum
- defectus 16
- defendere 127
- Deus 3, 32, 50, 54, 59, 90, 98, 103, 114, 115, 124; augmentatio Dei 26, 36; auxilium Dei 24, 30, 37, 46, 48
- dictator concordiae 71; → arbiter, compositor amicabilem, confoederator unionis, decretor concordiae, mediator
- discordia 50; → controversia, disturbium, rixa
- dispositio ultima 105; → legatum, testamentum, voluntas ultima
- dissolutio corporis ab anima 34; → hora mortis, lectus aegritudinis, mori, mors
- districtus 125
- disturbium 50; → controversia, discordia, rixa
- dividere 57; divisio aequalis 90; → ovis divisionis
- dominium 51; → hereditas
- dominus hereditatis 58; → heres
- domus 3, 5, 7-9, 17, 22, 24, 26-28, 30, 32-34, 36, 39, 41-43, 46, 48, 50, 52, 53, 55-58, 60, 62, 66, 67, 69, 71-73, 76, 80, 82, 83, 85-87, 90, 93, 96-100, 106, 108-110, 112, 113, 118, 120, 122, 124; d-um donare 10, 12; d. evacuatio 126; d. inscriptio 79; medietatem d. resignare 48; d-um obligare 74, 84; d. reformatio 68; d-um reformare 81; 88; d-um resignare 13, 68, 74, 79, 81, 84, 88, 91, 127; d. testamentaliter resignata 45; d-um vendere 61, 63, 68, 84, 91, 127
- donare 6, 10, 14, 18, 45, 47, 57, 98, 118; d. bona 86; d. domum 12; d. locum 17; donatio domus 10
- dos 5, 6, 14, 23, 24, 26-28, 30, 36, 37, 39, 41, 42, 47, 51-53, 70, 97, 108, 109, 112, 113; inscriptio dotis 80, 81; reformatio dotis 56, 57, 60, 62, 66, 67, 69, 72, 73, 76, 93, 98-100, 114, 116, 117, 122; → dotalitium, inscribere, reformare
- dotalitium 5, 6, 10, 14, 18, 23, 24, 26-28, 30, 36, 37, 39, 41, 42, 47, 51-53, 66, 67, 69, 72, 73, 76, 78, 81, 89, 97, 108, 109, 112, 113, 122; inscriptio d-ii 80; reformatio d-ii 56, 60, 70, 98-100, 114, 116, 117, 122; dos, inscribere, reformare
- ducissa 101, 104; → heres, princeps
- ebdomada → hebdomada
- ecclesia 10, 16, 22, 48, 93, 90, 94, 101, 106, 118, 128; ager e-ae 45; argentum e-ae 11; fabrica e-ae 16, 50; fenestra e-ae 125; structura e-ae 45; → templum
- edicere 87
- edificare → aedificare
- edificium → aedificium
- eligere executorem 44
- emere 2, 106; e. domum 7; emptor 106
- equus 90
- evacuatio domus 126
- executio 63; executor 90, 125; constituere e-orem 44, 48; eligere e-orem 44
- exolvere → exsolvere
- expedire, e. sepulchrum 10; e. ad sepulchrum 34; expeditio funeris 82; → mori, mors, rittus Christianitatis
- exsolvere 78, 81; e. debitum 83; → solvere
- faber 36-42, 44, 82
- fabrica ecclesiae 16, 50; → structura ecclesiae, vitricus
- facere, f. concordiam 13, 120, 124; f. resignationem 120; f. testamentum 20, 44, 50; f. ultimam voluntatem 44, 50; f. unionem 71

factor principis 79; → burgravius, murgravius
 facultas 29, 106
 famulus 45
 fenestra ecclesiae 125
 fertio 10, 22; → pecunia
 fideiussere 78; → fideiussor
 fideiussor 78, constituere f-orem 21; → fideiussere
 filia 4, 5, 24, 26, 27, 30, 33, 36, 39, 41, 47, 51, 52, 60, 62, 69, 78, 115, 123; f. alias pasyrbycza 13; f. uterina 112
 filiaster 8; → nepos
 filius 5, 9, 17, 32, 35, 37, 42, 47, 57, 59, 76, 87, 89, 110, 120, 121, 125; f. alias wnuk 8; f. consortis 111; f. senior 20; → puer
 finis 17; f. horti 16
 florenus 3, 10, 11, 20, 21; f. argenteus 69; f-um commutare 11; f. Ungaricalis 29, 32, 43, 102; transuo florenos 43; → grossus, marca, pecunia
 frater 29, 34, 38, 54, 67, 76, 105, 106, 113; f. germanus 88, 118, 121; f. indivisus 109; → germanus
 frumentum 47
 funus, expeditio funeris 82; → expedire sepulturam, mors, rittus Christianitatis
 gener 6, 14, 23, 47, 90, 92, 120
 germana 42; → soror
 germanus 88, 105, 106; → frater
 granarium 90, 91, 98
 grossus 49, 64, 90, 101, 102, 125; g. medius latus 67, 91; → florenus, marca, pecunia
 hebdomada 32, 55; → septimana
 hereditas 10, 15, 31, 32, 33, 46, 51-54, 56, 59, 62, 81, 85, 86, 88, 89, 92, 96, 97, 99, 100, 102, 103, 112, 113, 115; h. ambulans 98; h. iacens 70, 80, 83, 93, 98; inscriptio h-atris 118; dare h-atem 55; h. mobilis et immobilis 116, 117, 122; obligare h-atem 84, 110, 111; reformare h-atem 110, 111, 118; resignare h-atem 48, 82, 84, 91; h. stans 70, 80, 83, 93; vendere h-atem 84, 91; → dominium, patrimonium
 heres 44, 45, 58, 79, 84, 87, 101; decretum h-dis 1, h. in Luthynya 55; mandatum h-dis 2; → dominus hereditatis; ducissa, princeps
 homo 11, 13, 124; → persona
 hora mortis 90; → mors
 hortulanus 101
 hortus 16, 17, 25, 49, 51, 64, 95, 122; h-i inscriptio 95; h-i resignatio 95, 106; h-um vendere 64, 106
 impedimentum, impedire 1, 4-6, 14, 23, 29, 38, 83, 104; → inquietatio, molestare
 importatio 35, 126
 impulsio peccorum et pecudum 70
 inculpatio 71
 infamia 104
 infestare 57, 104
 infortunitas 124
 inquietatio 111; → impedimentum, molestare
 inscribere 6, 35, 51, 86, 93, 97-100, 115; i. dotalicium 14; i. in librum 6, 11, 14, 23, 26, 30, 36, 43, 73, 91, 96; i. in librum civilem 37, 39, 41, 52, 53, 56, 60, 62, 66, 67, 69, 70, 72, 74, 76, 77, 80, 84, 85, 109-111, 116, 117, 122; i. in librum civilem nostri consulatus 42; i. in librum civilem seu nostri consulatus 50, 63, 68; i. in librum nostri 124; i. in librum nostri consulatus 61; → inserere, obligare, reformare, resignare
 inscriptio 10, 15, 23, 82, 92, 101, 109; i. areae 40; i-onem conficere et conscribere 43; i. domus 45, 79, 91, 93; i. dotalicii 39, 41, 42, 51, 52, 80, 81;

i. dotis 39, 41, 42, 51, 52, 80, 81;
 i. hereditatis 46, 59, 118; i. horti 64,
 95; i. prior 61, 128; i. vadii 104; obli-
 gatio, reformatio, resignatio
 inserere in librum 23, 43; → inscribere
 instrumentum artificilis 33
 intercedere 127
 introitus 53, 54
 introligare in bona 19
 inutilitas 16
 invadiare 43; i. argentum ecclesiae 11
 iudicium banitum 25, 86, 126; → advoca-
 tus, scabinus, viceadvocatus
 iuratus 7, 25, 65, 91; → scabinus
 ius 19, 31, 57, 126; i. civilis 52, 53, 60,
 62, 66, 67, 70, 74, 76, 77, 80, 85, 109,
 111; i. civitatis 50; i. dare 6, 14, 15,
 18; i. Magdboriensis 1, 86-88, 98,
 126; i. mortificare 62; i. personarum
 spiritualium et secularium 51; →
 adiudicatum, ara
 kmetho → cmetho
 landula civilis 1; → cista, cistula
 lanifex 11, 19, 25-27, 32-37, 42, 44, 57;
 → pannifex, pannus Plesschewien-
 sis, textor
 lectus aegritudinis 50, 126; → dissolutio
 corporis ab anima, mori, mors
 legare 9, 15, 44, 50, 90, 105, 114; →
 legatum
 legatum 44; → dispositio ultima, legare,
 testamentum, voluntas ultima
 levare 88
 levir 35, 38, 83
 liber 6, 29, 71, 93; condonare a libro 40;
 in librum civilem inscribere 37, 39,
 41, 52, 53, 56, 60, 62, 66, 67, 69, 70,
 72, 74, 76, 77, 80, 84, 85, 109-111,
 116, 117, 122; in librum civilem seu
 nostri consulatus inscribere 50, 63,
 68; in librum inscribere 11, 14, 26,
 30, 36, 73, 91, 96; in librum nostri
 consulatus inscribere 61; in librum
 nostri consulatus inserere seu inscri-
 bere 43; in librum nostrum inscri-
 bere 124; l. advocati et scabinorum
 126; l. capitanei 51; l. castrensis 51;
 l. civilis 46, 58, 128; l. civilis nostri
 consulatus 42; l. consulatus 120;
 l. oppidi 108, 112-114; l. terrestris
 55; persolvere a l-bro 80;olvere
 a l-bro 54, 66, 72, 74, 76, 84, 88, 101,
 109-111;olvere a l-bro civili 39, 41,
 42, 46, 52, 54, 62, 63, 67, 69, 70
 libertas 106
 locus 16; dare l-um 17; donare l-um 17
 lugere poenam 104
 maccellum 31, 45, 50, 56, 59, 67, 69; m.
 calceamentorum 85; m. carnificum
 59, 71; m. sutoris 103; m. artificii
 sutorum 22
 magister, m. minor artificii sutorum 125;
 m. senior artificii sutorum 125
 mandatum 104; m. heredis 2; decretum
 heredis
 mansionarius 43, 65; → praesbyter, vi-
 carius
 manus 124; dare in m-um 97, 109;
 m. coniuncta 29; m. Dei 32; m. fide-
 lis 65; m. divisa 14; m. indivisa 29;
 m. propria confacere 34; m. publica
 37, 43; reponere in m-um 19, 66, 109
 marca 5-8, 14, 15, 18, 19, 22-28, 30, 31,
 33, 35-39, 41, 42, 45-47, 50-54, 57,
 58, 60-63, 65, 66, 68, 72, 76, 78-81,
 83-85, 88, 90, 91, 93, 95, 97-101,
 103, 104, 106, 108, 110, 112-118,
 120, 122-125. 128; → florenus, gros-
 sus, pecunia
 maritus 34, 59, 71, 81-83, 86, 93, 98,
 118, 123, 126, 128; → vir, consors,
 coniunx
 mater 10, 32, 54, 58, 65, 78, 87, 90, 96,
 113, 114, 120, 121; → bona ma-
 ternalia, bona materna, maternitas,
 matrimonium
 maternitas 32; → bona maternalia, bona
 materna, mater, matrimonium

matrimonium 4, 14, 32, 67; contrahere m-ium 65; → bona maternalia, bona materna, mater, maternitas
 mediator 4; → arbiter, compositor amabilis, confoederator unionis, decretor concordiae, dictator concordiae
 memoria 25; → testimonium
 mercator 19-24, 41, 42, 47, 127
 molendinator 27, 29, 92; m. *konszky* 12; molendinum 29, 55, 92
 molestare 5; → impedimentum, impedire, inquietatio
 monere 57
 mori 10, 82, 83, 87, 93; mors 5, 13, 34, 38, 73, 82, 83, 90, 98, 103, 110, 111, 114, 115, 118, 123, 125; hora m-tis 90; permittere m-tem 3, 46, 48, 59; → dissolutio corporis ab anima, expedire sepulturam, expeditio funeris, lectus aegritudinis
 murgrabijs 104, 106; → burgrabijs, factor principis
 mutuare 103
 nepos 120; → filiaster, pronepos
 notarius 84; n-ium condonare 34, 37, 40-42, 46, 52, 53, 56, 58, 60, 66, 67, 69, 70, 72, 74, 76, 109, 110; n. publicus 34, 43; n-ium subarrare 31-36, 38, 39, 43, 54; → rector scholarium, scriptor
 obligare 11, 22, 24, 27, 28, 30, 31, 36, 37, 39, 41, 42, 47, 51-53, 56, 60, 62, 66, 67, 69, 72, 73, 76, 80, 93, 99, 100, 108, 112-114; o. domum 74, 84; o. hereditatem 84, 110, 111, o. medietatem bonorum 70; obligatio 11, 22; → inscriptio, reformatio, resignatio
 occisio capitis 71
 officium proconsulari 125; → consulatus, proconsul
 olodium → allodium
 opera pia 125
 oppidana 75; → civis, civissa, concivis, coincola, oppidanus
 oppidanus 12, 18, 75; → civis, civissa, concivis, coincola, oppidana
 oppidum 5, 16, 19, 22, 24-28, 30, 88, 96, 99, 101, 102, 125, 128; → civitas
 organista 43
 ortulanus → hortulanus
 ortus → hortus
 ovis divisionis 57; → dividere, divisio aequalis
 palius 124; p. *Astrodomyensis* 44; → tunica *Astrodomiensis*
 pannifex 43, 90; → lanifex, pannus *Plesschewiensis*, textor
 pannus *Plesschewiensis* 90; → lanifex, pannifex, textor
 pars, partes componere 29; p. paternalium et maternalium bonorum 54
 patella 90; → sartago
 pater 10, 36, 47, 51, 54, 57; → bona paternalia, bona paterna, patrimonium, patrimonium 4, 14, 31, 32, 62, 67; → bona paternalia, bona paterna, hereditas, pater
 patruus 35, 42, 102
 pauper 90, 93
 pax 38, 54, 57, 65, 74, 110, 111; pacem dare 92; pacem habere 124
 pecunia 22, 31, 32, 76, 86, 87, 98, 103, 106, 123; necessitas p-ae pro labore 11; p. capitalis 29; p. parata 57; p-ae reformatio 3; p-iam, amittere 1; p-iam reponere 1; ferto, florenus, grossus, marca
 pecus, 46, 47, 70; p. maior et minor 92, 120
 pellifex 8, 9, 17, 123
 pena → poena
 perhibere testimonium 44
 permittere mortem 3, 46, 48, 59
 persolvere a libro 80; → solvere
 persona, p. spiritualis 51; p. saecularis 51; → homo
 pignoratio 101
 pirus 16, 17

piscina 49
 pisciuncula 106
 platea 8, 22, 30, 34, 36, 42, 62, 82-84, 86, 96, 98, 108, 112, 113; → via
 plebanus 16, 17, 49, 101, 105; p. antecessor 106; → canonicus, curatus, decanus, rector ecclesiae
 poena, p. civilis 55; p. vallata 104; p-am lugere 104
 pomerium, p. vendere 106
 porca 90; → scrofa
 possessio, possidere 13, 15; → hereditas, possessor
 possessor 101; → heres, possessio, possidere
 posticum 16, 17, 25, 36
 potestas 44, 51; p. Dei 32
 praeconsul → proconsul
 praedecesor 7, 8, 43
 praedium 120
 praesbyter 90; → canonicus, curatus, decanus, mansionarius, plebanus, sacerdos, vicarius
 praetorium 61, 63
 prandium 90, 93
 pratum 49
 princeps 79; factor p-cipis 79; → ducissa, heres
 privignus 31, 111
 proconsul 1, 3, 5-16, 18-24, 26-37, 39-74, 76-90, 92, 93, 95, 96, 97, 105, 106, 108, 110-128; → consulatus
 producere testes 19
 promittere 127
 pronepos 121; → nepos
 propinquitas 44; p. fraterna 121
 propositio 126
 prothoconsul → proconsul
 provisor 120
 puer 3, 8, 9, 20, 21, 31, 35, 38, 81, 83, 90, 102, 103, 114, 115; p. relictus 1; → filius
 quarta 10, 55, 84
 quartualis 2
 quietatio, quittare 125, 128
 quoquus → coquus
 receptio 31, 88, 97, 102, 114, 128; r. de cistulla civili, 102; r. patrimonii et matrimonii 67
 recognitio 126
 rector, r. ecclesiae 106; r. scholarium 43; → curatus, notarius, plebanus, scholaris
 reformare 3, 5, 9, 18, 23, 24, 27, 28, 30, 31, 36, 37, 39, 41, 42, 51-53, 56, 60, 62, 66, 67, 69, 72, 73, 76, 80, 83, 85-87, 93, 95, 97-100, 103, 108, 109, 112-114, 116, 177, 122, 126; r. bona 77, 86; r. domum 12, 81, 88; r. hereditatem 110, 111; r. medietatem bonorum 70; → inscribere, obligare, resignare
 reformatio 3, 28, 48, 62, 77, 78, 82, 83, 88, 97, 101, 105, 108-113, 115; r. domus 58, 63, 68; r. dotalitii 27, 30, 36, 37, 53, 56, 60, 62, 70, 93, 98-100, 107, 114, 116, 117, 122; r. dotis 27, 30, 36, 37, 53, 56, 57, 60, 62, 66, 67, 69, 72, 73, 76, 93, 98-100, 107, 114, 116, 117, 122; r. ecclesiae 48; r. hereditatis 96, 118; → inscribere, obligare, reformare, resignare
 relicta 83; → vidua
 remedium animae 44, 50; → salus animae, tricesima
 reponere 1, 19, 23, 29, 32, 61, 63, 66, 78, 109
 requirere 118
 res 12, 110, 118, 122; r. domestica 44, 124, 127; r. aedificii 127; r. mobilis et immobilis 111; r. temporalis 90; → bona
 reservare filia prioris 51
 residentio, residere 16, 41
 resignare 16, 17, 77, 83, 87, 89, 95, 96, 98, 106, 113, 117, 120, 121, 128; r. bonum 59, 77, 86; r. domum 8, 10, 12, 13, 33, 34, 48, 58, 61, 63, 68, 74,

79, 81, 84, 88, 91, 127; r. hereditatem 46, 48, 55, 82, 84, 91, 121; r. orti 64, 95, 106; r. propinquitatem fraternam 121; → inscribere, obligare, reformare, vendere

resignatio 16, 17, 48, 74, 77, 86, 88, 89, 91, 113, 120, 121; r. domus 8, 10, 12, 34, 61, 63, 68, 127; r. hereditatis 55; r. horti 64, 95, 106; r. prior 128; → inscriptio, obligatio, reformatio, resignare, venditio

restituere 124

rittus Christianitatis 34; → expedire, expeditio funeris, mors

rixa 65; → controversia, discordia, disturbium

sacerdos 90; → canonicus, curatus, decanus, mansionarius, plebanus, praesbyter, vicarius

salus animae 10; → remedium animae, tricesima

sartago 38, 91; → patella

sartor 26, 63

satisfacere 13, 38, 42, 55, 65, 78, 92, 94, 96, 123; s. a libro civili 43; s. pro patrimonio et matrimonio 4; → exsolvere, satisfactio, solvere

satisfactio 1, 10, 29, 35, 38, 51, 54, 65, 92, 123; → exsolvere, satisfacere, solvere

scabellum 118

scabinus 4, 8, 9, 19, 20, 25, 34, 44, 50, 86, 88, 90, 96, 118; → iudicium banitum, iuratus

scholaris 34, 120; → rector scholarium

scotus 43; → pecunia

scriptor 73; s. civitatis 118; s-orem subarrare 57; → notarius

scrofa 91; → porca

scultetus 9, 29

scutella 124

sepes 16

septimana 126; → hebdomada

sepultura ecclesiastica iuxta rittum Christianitatis 34; expedire s-am 10; expedire ad sepulturam 34; → expeditio funeris, funus

serifaber 65; → serifex

serifex 25; → serifaber

servicium 45, 101

sexagena 40, 49, 111, 121

silentium, silere 4, 10, 74, 87, 102, 121

solutio 29, 48

solvere 19, 29, 32, 45, 61, 63, 68, 78, 118, 120; s. a libro 54, 66, 72, 74, 76, 84, 88, 101, 109-111; s. a libro civili 39, 41, 42, 46, 52, 54, 62, 63, 67, 69, 70; s. adiudicatum 31, 35, 38, 53, 56, 58, 60, 61; s. omnia debita 10; → exsolvere, persolvere, satisfacere, satisfactio

soror 34, 44, 51, 54, 87, 92, 124; s. patruelis 44; s. patruellis germana 75; s. is 124; → germana

sororinus 34, 96

stamen 90

stannum 90, 98

structura 101, 125; s. ecclesiae 45; → fabrica ecclesiae, vitricus

subarrare, s. notarium 31-36, 38, 39, 43, 54; s. scriptorem 57

substantia 114

suburbanus 70, 119; → suburbium

suburbium 60, 93, 101, 110, 119; → suburbanus

successor 1, 3, 16, 25, 34, 83-85, 87, 91, 95, 96, 101, 106, 118, 121

supellex, superlex 12, 33, 71, 74, 87, 90, 98, 110, 111, 124; s. domestica 91; → res domestica

sutor 22, 31-37, 44, 67, 69, 82, 85, 89, 91, 118, 121-125; macellum s-oris 103; macellum artificii s-orum 22; magister minor artificii s-orum 125; magister senior artificii s-orum 125; → calceator

templum 36; → ecclesia

terminus 29
 testamentum 44, 90, 94, 105; t. facere 20, 50; → dispositio ultima, legatum, testator, voluntas ultima
 testator 50; → testamentum
 testimonium 21, 43; t. perhibere 44; → memoria
 testis 25, 50, 65, 103, 104, 106; producere t-tes 19
 textor 4, 5, 11, 13, 15, 33; → lanifex, pannifex, pannus Plesschewiensis
 tricesima 10, 90; → remedium animae, salus animae
 tunica Astrodomyensis 44; → palius Astrodomyensis
 turris, aedificare turim 11
 tutor 4, 44, 86, 98, 120
 unio, confoederator u-onis 71; u-onem facere 71; → arbiter, compositor amicabile, concordia, confoederator unionis, decretor concordiae, dictator concordiae, unire
 unire 29; → concordare, unio
 uxor 3, 6, 12-15, 18, 23, 24, 26, 27, 30, 31, 33, 34, 36, 37, 39, 41, 42, 44, 47, 48, 50-53, 56, 59, 60, 65-67, 70, 76, 80, 81, 83, 85, 89, 90, 93, 96, 98-100, 105, 108, 109, 115-117, 120, 122-124, 126, 127; u. prior 51; → consors, coniunx
 vadum 29; inscriptio v-ii 104
 valva 40, 85
 vendere, 32, 50; v. aream 25, 40, 101; v. argenteum 11; v. bona 2; v. domum 8, 61, 63, 68, 84, 91, 106, 127; v. hereditatem 84, 91; v. locum 16; v. hortum 49, 64; v. pomerium 106; v. pisciunculam 106; venditio, v. domus 7; v. horti 106; venditor 106; → resignare
 vestis immanicata 125
 vexare 1
 via 16, 25, 40; → platea
 vicarius 16, 17; → praesbyter, sacerdos
 viceadvocatus 19, 20, 25; → advocatus, iudicium bannitum
 vicinus 2, 12, 25, 27, 64, 66, 67, 69, 70, 72, 73, 76, 82, 109, 127; → concincola, concivis
 viculus 97; → villa
 vidua 120; → relicta
 villa 78, 125; → viculus
 vir 3, 28, 33, 35, 42, 44, 46, 48, 51, 62, 67, 69, 81, 83, 86, 92, 95; v. fidedignus 83; vir primus 83, 108, 115, 124; → maritus, consors, coniunx
 visus 16
 vita 82, 86
 vitricus 8, 10, 16, 18-20, 60, 128; → fabrica ecclesiae, structura ecclesiae
 voluntas, facere ultimam v-tem 50; v. Dei 124; v. ultima 44, 105; → dispositio ultima, legatum, testamentum
 vulpea 90

Indeks słów polskich

- buda 58 (*domum vel potius b v d a*), 61 (*domus alias b u d y; domum alias dictam b u d a; domum seu b u d a m*), 63 (*domus alias b u d i; domum alias dictam b u d a; domus seu b u d e*)
- folwark 51 (*alodium alias v o l v a r k*)
- gerada, groda 4 (*pro patrimonio et matrimonio, tum pro g r a d a; nec suos liberos pro g r o d a et pro patrimonio et matrimonio*), 124 (*omnia superlectilia domus alias g r o d a, palium, scutellas et alias res domesticas*)
- zastępować 96 (*intercedendo z a s t h q - p v y a c z ab omnibus aliis amicis*)
- jednacz 4 (*mediator alias j e d n a c z*)
- mielcuch 88 (*unacum braseatorio alias m y e l c z v c h*), 91 (*granario alias z m y e l c z v c h e m*)
- opiekun 44 (*executoribus suis alias o p y e k v n o m*)
- owca dzielna 57 (*ovem divisionis alias d z y e l n a o w c z a*)
- panew 90 (*patellam alias p a n e w*), 98 (*quod nunc habet vel in posterum habebit, aurum, argentum, pecunias, p a n e w, stannum, granarium*)
- pasierb 9 (*pueri Johannis alias p a s z y r - b a s z v e g o filii olim Pauli sculteti*), 76 (*a suis proximis alias o d p a s z y e r b o w*), 103 (*puerorum 4 marce Stanislaus Namysl suorum p a s s c h y b y o r t h*)
- pasierbica 13 (*filias [!] alias p a s y r - b y c z a*)
- plac 25 (*aream alias p l a c z*)
- posag 18 (*ratione dotalicii alias p a s z a - g u*), 47 (*ratione dotalicii alias d l a p o s z a g v*), 51 (*ratione dotis alias z a p o s s a k, z a v i a n o*)
- postąpić 120 (*condescit sibi genero alias p o s t a p y l a*)
- potomek 124 (*debet habere pacem a omnibus parantibus alias y o t h p o t u n k o w illius uxoris sue Anne*)
- skazać 71 (*indiximus alias s z k a z a l y*)
- syn 8 (*Resignacio domus Johannis pelli- ficis alias J a n k o w s z k y e y s z y n*)
- wójtowski młyn 92 (*molendinator de molendino alias s z w o y t h o w s k y e g o m l y n a*)
- ulica 9 (*legavit in predicta domo alias n a r o g u G l i n n e y v l i c z e*)
- wiano, wianować 47 (*ratione dotis alias v y a n a alias v y a n v y e*), 51 (*eodem dotalicio suo alias v y a n e m; ratione dotis alias z a p o s s a k, z a v i a n o*)
- wnuk 8 (*nomine sui filii alias w n u k*), 120 (*filio aut nepoti predictae Agnetis alias w n v k o v y*)
- wyrzec się 87 (*edixit alias w y r z e k l*)

Konkordancja chronologiczna

- 1483 – zap. 126
11 VIII 1485 – zap. 1
23 X 1485 – zap. 3
9 XII 1485 – zap. 4
1485 – zap. 11
17 II 1486 – zap. 5
24 III 1486 – zap. 6
2 IV 1486 – zap. 7
31 VIII 1486 – zap. 8, 9
25 XI 1486 – zap. 10
1486 – zap. 2
1487 – zap. 12, 13, 14, 15
26 VI 1489 – zap. 16, 17
3 V 1491 – zap. 18
16 IX 1491 – zap. 19
1492 – zap. 20, 21, 22
19 IV 1493 – zap. 127
28 IV 1493 – zap. 23
12 VI 1493 – zap. 24
1493 – zap. 128
2 V 1494 – zap. 25
7 XI 1494 – zap. 26
29 XII 1494 – zap. 27, 28
15 VIII 1495 – zap. 29
1495 – zap. 30
22 VII 1496 – zap. 32
11 IX 1496 – zap. 33
23 IX 1496 – zap. 34
2 X 1496 – zap. 35
11 XII 1496 – zap. 31
6 VIII 1497 – zap. 36
7 IX 1497 – zap. 44
17 IX 1497 – zap. 37
16 I 1498 – zap. 38
30 I 1498 – zap. 39
23 II 1498 – zap. 40
16 III 1498 – zap. 41
8 VI 1498 – zap. 42
22 VII 1498 – zap. 43
19 XII 1498 – zap. 45
10 II 1499 – zap. 46
7 VII 1499 – zap. 48
21 VII 1499 – zap. 49
1499 – zap. 47
26 I 1500 – zap. 50
12 II 1500 – zap. 51
6 III 1500 – zap. 52
15 III 1500 – zap. 53, 54
27 III 1500 – zap. 55
30 VIII 1500 – zap. 56
11 IX 1500 – zap. 57
21 IX 1500 – zap. 58, 59
17 I 1501 – zap. 60
12 III 1501 – zap. 61
30 III 1501 – zap. 62
14 IV 1501 – zap. 63
16 IV 1501 – zap. 64
4 VII 1501 – zap. 65
18 VII 1501 – zap. 66
2 IX 1501 – zap. 67
30 I 1502 – zap. 68
13 II 1502 – zap. 69
27 V 1502 – zap. 71
2 XI 1502 – zap. 72
1502 – zap. 70
19 IX 1503 – zap. 84
11 X 1503 – zap. 73
20 X 1503 – zap. 74, 75
14 XI 1503 – zap. 77
3 VI 1505 – zap. 78
1505/1506 – zap. 79
2 VIII 1506 – zap. 80

1506 – zap. 81
12 IV 1507 – zap. 83
25 VII 1507 – zap. 85
8 X 1507 – zap. 86
1507 – zap. 82
13 II 1508 – zap. 87
14 II 1508 – zap. 88
6 IX 1508 – zap. 90
21 I 1509 – zap. 93
24 I 1509 – zap. 95
28 V 1509 – zap. 96
10 X 1509 – zap. 97
1509 – zap. 94
15 II 1510 – zap. 98
17 II 1510 – zap. 99
3 III 1510 – zap. 101
1 V 1510 – zap. 100
30 VI 1510 – zap. 102
24 I 1511 – zap. 91
5 III 1511 – zap. 104
25 I 1512 – zap. 103
22 VIII 1512 – zap. 105
15 X 1512 – zap. 108
1512 – zap. 106, 107
31 I 1513 – zap. 109
4 IX 1513 – zap. 110
27 XII 1513 – zap. 111
28 II 1514 – zap. 112
23 VII 1514 – zap. 113
30 V 1517 – zap. 114
21 VI 1517 – zap. 115
3 VII 1517 – zap. 116
1 XII 1517 – zap. 117
19 II 1518 – zap. 118
25 V 1518 – zap. 76
1518 – zap. 119
30 V 1519 – zap. 92, 120
10 III 1525 – zap. 121
1525 – zap. 89
23 VI 1528 – zap. 122
8 XI 1528 – zap. 124
30 XII 1528 – zap. 123
7 XI 1569 – zap. 125

The oldest book of the municipal council records of Pleszew. Entries from the years 1485-1519

Summary

This book is a source edition of the entries from the years 1485-1519 from the oldest book of the municipal council records of Pleszew (a private town in an old Polish province and district of Kalisz), which is stored in the Archiwum Państwowe w Poznaniu (National Archives of Poznan, Akta m. Pleszew, sig. I 2). It is a continuation of the source publications of T. Jurek (*Najdawniejsze zapiski z księgi miejskiej Pleszewa 1428-1444*, Poznań 2011) and W. Maisel (Prawo magdeburskie miasta Pleszewa, *Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza* 8(1): 1963, pp. 67-82), which included pp. 1-23, 89-97, 268, and 269 of the manuscript of the book. The book also covers the edition of the entries inscribed on pp. 23-88 of the same manuscript dating from 1485-1519, which are accompanied by three chronologically proximate entries from pp. 97 and 98 (from years 1483 and 1493). The edition includes 128 Latin entries which effectively chronicles the activity of the municipal council of Pleszew, the composition of which was exceptionally completed by the representatives of the municipal tribunal or a margrave, representing the owner of the town. However, three entries derive from the ad hoc convened arbitration courts. The content of the part of the book covering the municipal council records, having been subject to editing, is relatively uniform and covers primarily the issue of dowry and dower, real estate property transfers, contracts of inheritance and succession matters. These entries relate mostly to the townspeople of Pleszew, but also the representatives of the nobility, the clergy and the peasantry who came from the nearby villages to stand before the court of the municipal council.

The publication includes the edition of the original Latin text of entries prepared on the basis of the draft instructions for publishing written historical sources to the mid-sixteenth century by A. Wolff (Projekt instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku, *Studia Źródłoznawcze* 1:1957, pp. 155-181) supplemented with their full translation into Polish. The Latin text is then transliterated, the use of u and v is standardised and noted by their phonetic value. Additionally, the use of capital letters and punctuation is also modernised. The fragments of text scored out in the manuscript base are indicated by the symbols | - |, deleted entries are marked by the sign |=|=, and finally the words added on the margins or between

the lines of the main text are contained in brackets < >. Words that are not fully clear to the editor are marked with a question mark [?], whereas to indicate the error or the peculiarities of the manuscript text an exclamation point [!] is used.

Publishing is supplemented with indexes: of people and places (arranged by first names), subjects (including the nouns and verbs of the non-form part of the text) and the Polish word. The whole of the work is concluded with a chronological concordance.

Translated by Aleksandra Guminiak

Spis treści

Wstęp	5
Zapiski	31
Indeksy	175
Indeks osób i miejsc	177
Indeks rzeczowy	195
Indeks słów polskich	205
Konkordancja chronologiczna	207
The oldest book of the municipal council records of Pleszew. Entries from the years 1485-1519 (Summary).....	209